9 770130 102202

AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ Ekim 1999 Sayı: 65 Fiyatı: 600.000 TL. *(KDV Dahil)*

ÖKÜZ

leke kırmızı leke bin yıldır peşimde

benu alan

ne kızıyorsunuz çocuklara insan gürültüdür

Akşamsefası

İnsan ömrünün başka canlıların hayat uzunluğu ile kıyaslanması

met üst

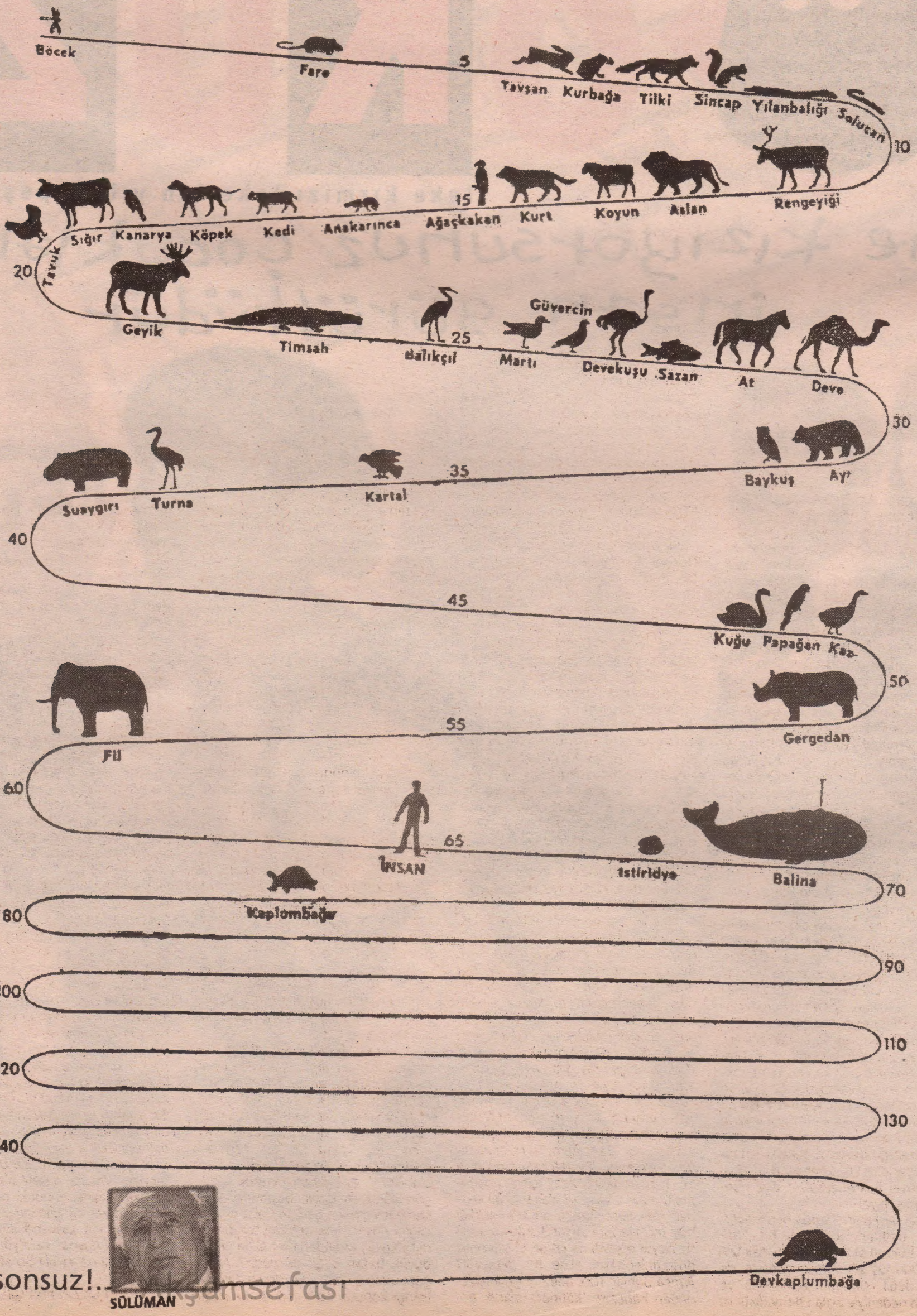

SÜLÜMAN

sonsuz!..

Akşamsefası

"İlle milletvekili olma mecburiyetim yok, bana ima etmemiz yeter, hiç alınmam" demişken (Üç sözcüğe dikkat: Mecburiyet, ima, alınma) milletvekili yapılmakla yetinilmeyip ardından da bakan yapılmışsa orada durup düşünmek gerek. Bir insan, çok iyi kazandığı mesleğini bırakıp politikaya neden atılır? Bunu bilmeyecek ne var? Daha çok kazanmak için. Ama politikada onu öyle demezler. "Vatana, millete hizmet aşkıyla yanıyor." derler. Onunki de bir sevda yani. Gayret iyi bildiğimiz bir sevda!

Güzeli Ağlatırlar Çirkini Söyletirler

Depremle yaşamayı öğrenmeye çalıştığımız, sabaha yorganın altında mı enkazın altında mı çıkacağımızı bilemediğimiz, yaşamların ölüme, göçük altındaki canların cesede dönüştüğü, ölüm görmekten, ölüm düşünmekten serseme döndüğümüz bir dönemden geçiyorduk. Gözlerimiz *"Güzel Ankara"*ya kilitlenmişti, çünkü ondan "yardım umar"dı *"her düşen dara"*. Ankara'dan gele gele bet bir ses geldi. O zaman daha Marmara fayının Ankara'nın altına kadar uzandığını fark edememiştik. İzmit, Gölcük, Adapazarı, Yalova'yı yerle bir eden depremin, İç Anadolu faylarında da derin çatlaklar oluşturduğunu, Ankara'da, özellikle de mecliste etkili olduğunu anlamamız birkaç günümüzü aldı. Devletin deprem bölgesine ulaşmasına kadar geçen birkaç gün... İşte ancak o zaman, meclisin derin çatlaklarından fışkıran zifos (şu bet ses), devletin derinliklerindeki sızıntı ve birikintilerin boyutunu gözler önüne serdi. Ayrıca, sinirleri sağlam ve yüreği geniş olanlar için kasılmaya benzer (travmatik) bir gülümseme yaratarak neredeyse depremin acılarını hafifleten avutucu bir özellik bile kazandı. Bugünlerden (yine travmatik) bir gülümsemeyle anımsanacak tek kişi odur: (Ne yazık ki hâlâ) sağlık bakanı olan **Osman Durmuş.**

Aslında "genetik yapımızla oynayacaklar" diye asil Türk kanının yurt dışına çıkarılmasını engellediğinde uyanmalıydık; ama asilliğimizden kuşku duymadığımızdan uyanamadık. Adam "asil Türk kanı"nı korumaya yeminli olduğu için, ne kadar büyük bir felaket olursa olsun depremle de sarsılmadı ve misyonunu yerine getirmekten vazgeçmedi. Ne yani, yalnızca asil değil, ayrıca kırmızı, kıpkırmızı Türk kanına, mavi Yunan kanını, sarı Ermeni kanını mı karıştırsaydı? 12 Eylülün zoraki devlet başkanı **Kainat Paşa** da kendisine bütün kanların aynı renkte olduğunu anımsatan (ve yaşını büyüterek asacağı) devrimci gençlerden biri için ağzından köpükler saçarak "Bak terbiyesize! Bak edepsize!" diye hönkürmemiş miydi?

Genel başkanın "Surda gedik açtırmam" dediğine bakarak bir "gedik"lik hükmü olduğu sanılmamalı Osman Durmuş'un. Ayrıca gedikse de surda değil, devletin zemininde ve deprem nedeniyle açılan bir gediktir o. Bize derin devletin derinliklerini "açık seçik" gösteren bir gedik, bir fay çatlağı, bir yarık... Özenle korunması ve dikkatle gözlemlenmesi gerekir. O olmasa derinlerde olan bitenden, başka nasıl haberdar olabiriz?

Gediz depreminde yaralılara Yahudi kanı verildiği söylentisini yayan ve ortalığın karışmasına neden olan Osman Durmuş değildi. O zaman işlemişti de bu plan, şimdi niye işlemiyordu? "Türk'e Türk'ten başka dost yoktur." devlet sözünü çıkaran da o değildi; şimdi o hatırlattı diye kötü mü oldu? **Nuriye Akman'**dan, bu sözün artık tarihin çöplüğüne atılması mı gerektiğine ilişkin soruyu duyunca Durmuş'un neden kafasına balyoz yemiş gibi olduğunu, *"Hayır. Olur mu öyle şey? Çok saçma!"* diye telaşlandığını anlamaz mısınız? İnsanların gözünün açılmasına, dört tarafımızın düşmanla çevrili olduğu paranoyasından uyanmalarına, düşman belletilenlerin aslında "insan" olduğunun anlaşılmasına izin mi verilsin? Öyle telaşlanıyor ki bakan ünlü atasözümüzdeki "azık" gibi alelâde sözcüğü değiştirip "er" gibi anlı şanlı bir sözcük koyuyor yerine: *"Elden gelen er olmaz, o da vaktinde bulunmaz."* Atalarımızın bile iletmeyi akıl edemediği bir mesaj. Neymiş? "Yabancı askerlerle savaşa girilmez." Ne ilgisi var, demeyin, adamın aklında direnmekten, karşı koymaktan, savaşmaktan başka şey yok ki!

Yine Nuriye Akman'ın müzikle ilgili sorusuna, *"Müziği çok severim. Özellikle Türk sanat müziğini, hatta halk müziğini."* dedikten sonra ("halk"tan önce "hatta" ilginç!) *"Birbirlerinin bir şeye direnmesi lazım. Müzik, insanı kolayca etkiler ve yozlaşırsınız. Çok Batı müziği dinlerseniz alışkanlığınız değişir. Kalıcı bir yer bırakır içinizde ve Türk müziğini aşağılamaya başlarsınız."* diyor. Düğüm noktası bu işte! Yalnız Türk müziğine değil, Türklükle ilgili herhangi bir şeye toz kondurulmasın diye paralanıyor adam; kıymetini bilen yok (diyeceğim; hayır, bilen biliyor kıymetini). Bir deprem oldu diye 16. Türk devletini "acz" içinde göstermenin âlemi var mı? Yabancı ülkelerden gelenlerin hangi amaçla geldiği belli mi? Ne yani, onları sorgusuz sualsiz buyur etseydi de en derin sırlarımız düşmanlarımızın eline mi geçseydi? Ayrıca bunlar Türk âdet ve geleneklerinden habersiz "kâfirler" olarak polarının hemen gerisindeki denizde taharetlenmeyi bile akıl edemeyip işimizin gücümüzün arasında bir de tuvalet sorunu çıkarırlardı başımıza. Yabancılar temiz pak tuvalet bulmadan hacet gidermeyi beceremez (Koskoca bakan tuvalet mi temizlesin?); yerli gönüllüler (Türk olmalarına rağmen) çevreyi kirletip hastalık riskini artırır. "Oturun kardeşim evinizde, ne diye çıkıp geliyorsunuz, bırakın insanlar rahat rahat ölsün." Yine de tuttu kendini, bunları söylemedi; ama kimi çevreler bunları söylemiş gibi saldırdılar adamın üzerine. Haksızlık!

Kaldı ki gelen yabancı yardım ekiplerine sıcak duş bulma olanağı yoksa Türk konukseverliği nasıl gösterilecek? Ermenistan'ın arama-kurtarma timine kapıları açsaydı da onlara da AKUT'çular gibi "şov" olanağı mı sağlasaydı? Beyin cerrahı deyip geçmeyin, adamlar beynimizi açıp içine bakacaklar. Orada gördüklerini çiplere kaydetip ülkelerine götürürlerse ne olacak? "Maskeye gerek yok, maskeler bir işe yaramaz." derken adamın bir bildiği olduğu niye düşünülmüyor? Sargıyı flasterle tutturan hemşirenin işine müdahale edip daha pratik bir yol olarak "fiyönk" önerdiğini, hatta önermekle kalmayıp sargı bezinin iki ucunu fiyonk yaptığını görmedik mi TV'lerden? Maske yerine de mendil kullanılabilirdi pekâla. Üçgen katlanmış bir erkek mendili. Hem bu, daha sonra, çeşitli amaçlarla bölgeye geleceklerin aslında yapacakları işe daha uygun düşerdi.

Doktor Durmuş'a ilk teşhisi koyanlardan biri Ecevit oldu. "Üslup sorunu" varmış Durmuş'un. Bütün mesele buymuş! Durmuş da üslup sorununa açıklık getirdi:

"Üslubum belli bir bilgi birikiminin sonucu. Farklı olabilir. Cahil olabilirim. Hangi konuda cahilsem uyarın beni. Cahil, ırkçı diyorlar bana. İnsaf edin."

Açık yürekli bir adam şu Durmuş! "Belli bir bilgi" dediği besbelli "Kavgam" ile "Dokuz Işık"tan başkasını içermiyor, bu yüzden farklı. "Cahil olabilirim" açıklaması, aslında alçakgönüllülükten değil, başarısını onaylatma isteğinden geliyor. Cahil olabileceğini düşünen birinin doktor olması, milletvekili, ardından da bakan olması büyük başarı değil de nedir? Ayrıca gazetecilere yeni bir görev veriyor: Hangi konuda cahil olduğunu araştırıp kendisini uyarma görevi. Bunu yapmaya çalışırlarken nasıl olsa eleştirecek zamanları kalmaz, diye düşünüyor. Yoksa cahilliğin topyekün bir niteleme olduğunu, öyle bölük pörçük bir şey olmadığını bilmez mi? "Cahil, ırkçı diyorlar bana. İnsaf edin." derken insafın bakan olup da hâlâ cahil kalmakla değil, bunları "söylemekle" bağdaşmayacağını ne güzel anlatıyor!

Amerika'dan 6. Filonun hastane gemisi yerine "para" istemesini de yardırgadı kimi "komonist" çevreler. "Ne yapacak parayı?" demeye başladılar. Paranın ne yapılacağını bilmez olurlar mı? Para her şeydir, hastane gemisi hiçbir şey! Devletin şimdiye kadarki işleyişini tersine mi çevirmek istiyorlar bunlar? Osman Durmuş'u toy bir politikacı sanıyorlar. Oysa Çeşme Devlet Hastanesine, devletin kasasından 10 milyarlık ödenek çıkarmak için 231 milyon liralık balığı (12 kilo çipura, 3 kilo sinağrit) arabasının bagajına doldurup Ankara'ya götüren o değil mi? Deprem bölgesinde görev yapan doktor ve hemşirelere birer aylık izin ve birer maaş ikramiyeyi bakanlığının bütçesine bakma gereği duymadan, kimselere danışmadan, kendi gönlünden verir gibi müjdeleyen başkası mı? Sağlık Bakanlığı kadrolarını hallaç pamuğu gibi attıran, en etkili yerlere kadri kıymeti bilinmemiş ülkücüleri yerleştiren kim? "Üç aylık politikacı" diyormuş bazıları. Ne üç aylığı, o doğuştan politikacı!

"Doktorluk gibi çok güzel bir mesleği" varken ve işinde çok başarılıyken (işte hiçbir politikacının itiraf etmediği bir başka gerçek: Kimler, neden atılırmış politikaya?) genel başkanına: *"İlle milletvekili olma mecburiyetim yok, bana ima etmemiz yeter, hiç alınmam"* demişken (Üç sözcüğe dikkat: Mecburiyet, ima, alınma) milletvekili yapılmakla yetinilmeyip ardından da bakan yapılmışsa orada durup düşünmek gerek. Bir insan, çok iyi kazandığı mesleğini bırakıp politikaya neden atılır? Bunu bilmeyecek ne var? Daha çok kazanmak için. Ama politikada onu öyle demezler. "Vatana, millete hizmet aşkıyla yanıyor." derler. Onunki de bir sevda yani. Gayret iyi bildiğimiz bir sevda! Ama başlıkta esinlendiğim "Ankara" türküsü "Fidayda" ne diyor?

"BAŞINI da YESİN BU SEVDA!"

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

Arşivlenmiştir

Yüksek telden bir tartışma başladı. Kabuk devletmiş, Jakobenizmmiş, Fransız tipi Cumhuriyetçilikmiş. Artık herkes küfesinde ne varsa döküveriyor. Her kafadan bir bilmişlik, bir bitirmişlik. Tartışma o kadar yüksek seviyede ki biz sıradan Türk vatandaşları doğal olarak yine enkaz altında kaldık. Bu tartışmada hepimiz birer devletzedeyiz. Onlar zaten devletzade. Boşuna kurtarılmayı beklemesin hiç kimse...

Öleceksiniz!!!

7bilemediniz 8'imdeyim. Her akşam yatarken içimden dua etmem öğütleniyordu. Yorganı başıma çekiyor, karanlıkta gözlerimi açıyor ve karşımda gördüğüm üçlüye dua ediyordum. Koca bir taht duruyordu ortada. Sağ ve sol yanında iki yardımcının yine görkemli sandalyeleri. Tahtta tanrı oturuyordu. Sağında Hz. Muhammed, solunda Atatürk. 8 yaşında sıradan bir ilkokul öğrencisinin düşgücünün yarattığı sıralama böyleydi. Neye göre, nasıl, neden böyle bilmiyorum. Ama bu üçlünün dualarımı yerine getireceğini umuyordum. Ya da "umduruluyordum" diyelim. Benim küçük düş dünyam 8 yaşında Türk-İslam sentezini işte böyle çiziyordu. 14'üme gelmeden dengeler çoktan değişmiş, tahtlar yavaş yavaş boşalmaya başlamıştı. Sonrasında hayal kuracak, dua edecek, tutunacak bir şey kalmadı ortada. Karanlıkta gözlerimi açıp tutunacak bir dal aramak yerine, gözlerimi sıkı sıkıya kapayıp bütün tutunacak dallardan kaçmanın düşdünyam için (ve elbette güçdünyam için) daha faydalı olacağına karar verdim.

Benimki tamamen bireysel bir kaçıştı. Oysa Türkiye coğrafyasında tüm kaçışların karşısında çıkmaz sokakaraları yer alırdı.

Tahtlara geri dönersek ilk iki taht cephesinde olan biteni tartışmaya kimsenin gücü yetmez. Benim de sümme haşa. Bir dogmaya başkaldırılmaz ne de olsa... Oysa üçüncü taht orada sahibiyle öylece duruyordu. Ama o yıllarda benim gördüğüm Atatür figürü ile geçen yıllar içinde tarif edilen kutsal varlık üst üste konulduğunda pek de örtüşmüyordu. Sanki tanımlarda hata vardı da tartışıl(a)mıyordu.

Aradan yıllar geçti, yıllar içinde zırh biraz daha güçlendi, biraz daha kalınlaştı. Şu son birkaç yılda zırh savunma amaçlı kontra ataklarla herkesi sindirdi. Üç beş yazar çizer, başkan maşkan ve "çelik" gibi sanatçı takımı kendilerinden menkul bir "Atatürkçülük" tanımı içinde esip gürlüyordu. İlkokul kitaplarından, resmi bayram müsamerelerinden fırlamış, kendilerinden başka kimsenin pek anlayamadığı, anlasa da üzerine tek bir kelam edemediği "Atatürkçülük" anlayışını üzerimize boca etmekten çekinmiyorlardı. Elbette zihniyetin temelleri 12 Eylül sonrasında bir yandan Atatürkçüymüş gibi davranırken bir yandan da görülmemiş sayıda imam hatip okulu açma başarısını gösteren marmarisin ressamı tarafından atılmıştı.

Siz kendi inandığınız Atatükçülük kavramını söylemeye ses vermeye kalkıştığınızda 2. Cumhuriyetçilikten fettullahçılığa, hatta cumhuriyet düşmanı gözüdönmüş dinciliğe kadar ucu nereye varacağı belli olmayan suçlamaların tam ortasında kalıyordunuz. Bir de buna 12 eylül anayasası destek atınca gelsin cezalar, hapisler, afarozmalar... Gelsin en derin devlet, gelsin medyadaki infazcılar, gelsin uzun sessizlikler...

Biri laf mı edecek amman hemmen ağızları tıkılıyor. Çeneler kapanıyordu.

Ama dinsizin hakkından imansız gelirmiş.

Sami Selçuk yargıtay başkanı olarak bir çıktı pir çıktı... Çatır çatır bir "gizli antikemalist"ler tanımı yaptı ki o esmeler, gürlemeler sus pus oluverdi.

Sami Selçuk kendine güvenen, söylediği sözün nereden geldiğini bildiği kadar nereye gidebileceğini de kestirebilen gerçek bir cumhuriyet beyefendisi. Slogan değil gerçek bir cumhuriyet kişiliği. Kendisine ısrarla sorduğunuzda, herhangi bir cumhuriyete ait olmadığını o da ısrarla vurguluyor. Başlattığı tartışma ise hayli üst düzey ve entellektüel seviyede seyrediyor.

Tabii günlerdir deprem yazmaktan sıkılan çok bilmiş köşeyazarlarının arayıp da bulamadığı bir konu. Konunun mal bulmuş mağribi gibi üzerine atladılar... (Gerçi okuduğunuz yazı da atasözlerinin çokluğu nedeniyle Selahattin Duman klasiklerini aratmayacak düzeye gelmedi değil amma üzüm üzüme baka baka kararırmış, ehi ehi ehi, neyse...) Yüksek telden bir tartışma başladı. Kabuk devletmiş, Jakobenizmmiş, Fransız tipi Cumhuriyetçilikmiş. Artık herkes küfesinde ne varsa döküveriyor. Her kafadan bir bilmişlik, bir bitirmişlik. Tartışma o kadar yüksek seviyede ki biz sıradan Türk vatandaşları doğal olarak yine enkaz altında kaldık. Bu tartışmada hepimiz birer devletzedeyiz. Onlar zaten devletzade. Boşuna kurtarılmayı beklemesin hiç kimse...

Tabii kimse de açık açık bu tartışmanın kime karşı başlatıldığı ve ucunun nereye varacağını söylemiyor. Örneğin artçı depremler hayatımızı tedirginlikler içinde ödünç alırken bu tartışmaların sonucunda deprem İstanbul'u vurduğunda başımıza neler geleceğini hiç kimse söylemiyor. Bu tartışmalar sonucunda bizi enkaz altından kurtarmaya daha çabuk mu gelecekler yani, ya da karakola gittiğimizde bir şey değişecek mi, yani nezarethaneler daha mı temiz olacak, ya da kırmızı ışıkta arkamızdan kornaya basan adama biz bir şey diyebilecek miyiz, dayak yemeyecek miyiz, ya da hastanede sıra beklerken bize köpek çeken hademe artık köpek çekmeyecek mi? cevap yok.

Şimdili laikçi mi diyelim laik mi, düzeyinde seyreden bir tartışmanın izleyicileriyiz ki, buna da bin şükür, on bin, yüz bin şükür, yarabbi şükür.

Bu tartışmaya ucundan bucağından bulaşmak gibi bir niyet bile bizim boyumuzu aşar, ama ortada tartışılması gereken daha güncel ve hayatın içinden konular da var. Örneğin hazır şu anayasa tartışmaları başlamışken artık Hakkı Devrim mi olur, Mümtaz Soysal mı bir hoca da şu sözlük tartışmasını ortaya atsa. Madem Anayasalar yeniden yapılacak lugat mı dersiniz artık sözlük mü, birileri de şu meretin içindeki muhteviyatın anlamını yeniden kaleme alsa...

Zira artık kimi kelimeler ya çoktan tedavülden kalktı ya da bayağı bir farklı anlamlarda kullanılıyor.

Örneğin deprem sonrasında "Müteahhit" kelimesinin karışısına yalnızca Veli GÖÇER yazılmalı. Zira onca binayı anlaşılan yalnızca bu adam yaptı. Yüksel İnşaat, Ceylan İnşaat'ın yaptığı evler ev değildi. Bunlar da müteahhit firma değil. Yalova'da Marmara'da, Türkiye'de tüm evleri Veli Göçer yaptı. Bir de birkaç müteahhit o kadar. Gözükör olsun para varsa deprem bile dokunamıyor. Küçük müteahhitler cezaevine, büyükler Şamdan'a, Gala'ya, Paşa'ya gidiyor. E, şimdi dışarıdakiler de yıkılan evleri yeniden yapsın. Nasıl olsa yine yıkılacaklar, olsun yine yaparlar. Sonra yine yıkılır, yine yaparlar. Anayasa gibi, aynen... Artık bu sene Çarkıfelek'te Göçer evleri yerine Ceylan ya da Yüksel İnşaat'ın evleri dağıtılacak inşallah. Ne güzel.

Hemen bir cümle içinde kullanalım. "Veli GÖÇER göçer, Ceylan ile Yüksel bina yapmaya Yalova'ya gider."

Ya da deprem eşittir Işıkara olmalı. Akil adamların en önde gideni artık Işıkara çünki. Medya piyangosu vurmuş bir bilimadamı. Mr. DEPREM. Ve tabii onun maceraları. Mr. Deprem bugün evinde uyudu, Mr. Deprem maça gitti, Mr. Deprem Matrix'i seyretti. Yıllardır Ecevit'ti, Demirel'di, Yılmaz'dı tuvalete gidişlerini bile haber yapmak yetmedi sıra Mr. Deprem'in maceralarında. Ama yalnızca haber yapmak yetmeeeez. Tez elden diziler çekilmeli. Yarışma programlarına çağırılmalı. Sinan Çetin'e, Mustafa Altıoklar'a haber uçurulmalı bir filmde küççük büyyük demeden bir rol verilmeli. O da artık hayatımızın bir parçası isteyerek ya da istemeyerek... Hemen ortaya bir yanar döner cümle döktürelim. "Bay Deprem, Bayan Deprem'e, gel beraber bu geceyi dışarıda üşüyerek geçirelim demiş."

"Y" harfine geldi sıra geldiğinde Yüzsüzlük kelimesinin karşısına arkanızdan konuşan buna rağmen size hiçbir şey olmamış gibi davranabilen yakın dostlarınızı yazabilirsiniz. Tek, tek...

İkiyüzlülük karşısına da gözünü iktidar hırsı bürümüş yakın çalışma arkadaşlarınızın adlarını sıralayabilirsiniz. Siz sıralamazsanız onlar arkanızdan gözlerini kırpmadan dedikoduları sıralıyorlar ne de olsa.

Bir de benim şu günlerde etrafımda gelişen kimi olaylar ve insanlar var ki yaptıklarının ve yapılanların karşılığına bir isim vermekte zorlanıyorum. Düşmenin sınırının adı ne olmalı. Ya da etrafınızda hızla ama hızla irtifa kaybeden insanlar neden bir türlü çakılmıyorlar. (yoksa yoksa boşuna mı her şey, hepsi. Boşuna mı bütün yaşananlar. Hem de boşboşuna...)

Hayatın attığı kazıklar kolkola promosyon fotoğrafları çektirilen trajik

Aksunsefasi

bir resim karesi şimdi. Gülümseyerek bakılması gerekilen.

Sonuçta bir kere, iş yerlerinde, okullarda, bürolarda duvarlarda yazılı olan bildiriler de tez elden değiştirilmeli. Örneğin yangında ilk kurtarılacak yazılarının altına "depremde ilk kurtarılacak" listeleri yazılmalı. Birinci madde "karakter", ikinci madde "gurur", üçüncüsü onur olmalı. Bırakın deprem anında arayıp dursunlar...

Bir de gündemimizde bedelli askerlik var. Gerçi hala şaşırtıcı derecede mevzuya sağduyu hakim ve belki paralar depremzedelere gideceği için popülist sesler pek çıkmıyor ama arada sahte slogan solcular yine bayrak gösteriyorlar. O bildik klişelerle alttan vurmaya devam ediyorlar. Lafa gelince herkes askerlikten şikayetçi. Ama bedelli mi çıktı hemen "tüfek omza". Tartışma marş marş "fakirlik zenginlik edebiyatına..." Neyse ki "gizli antisosyalistlere" rağmen "yaş kaç olsun", "kimleri kapsasın" sınırında kaldı. Şimdilik tabii...

Bildiğiniz gibi "gizli antivicdandaşlar", "gizli antisosyaldemokratlar" arasında son yılların modası sefaleti, fakirliği, ölümü yüceltmek. Dillerinde, sözlerinde, satıraralarında bir umut kırıntısı bile yok. Sürünelim. Soyluca...Zevk ala ala bu sefalet içinde ölelim. Ya hep beraber sürünelim ya da hep beraber ölelim. Tabii ölüm de güzel onlara göre. Ölüm bir erdem sanki.

Eğer bu satırlar arasında koalisyon hükümetinin karakterini simgeleyen Sağlık Bakanı'nın adının geçeceğini ve hakkında ileri geri kalem oynatılacağını zannediyorsanız yanıldınız. İşte övgüler düzülen koalisyon hükümeti bu. Sağlık Bakanı bir simge, bir bayrak, bir gösterge... Bir de evlere şenlik af yasası var tabii. Güya Demirel'in kerhen veto ile geri gönderdiği hani...

Kimi konular var ki inanın insan hiç değinmemeli. Gerçi biz değinmesek de onlar bizim hayatımıza bir şekilde değiyorlar ama yine de kimi insanlardan uzak durmalı.

Etrafınızda dost düşman katlanmak zorunda olduğunuz, sürekli sizi eleştiren, bir açığınızı bulmak için zaman kollayan, yaptığınız en ufak hatada bile size telefon açıp çatır çatır söylemekten çekinmeyen, zevk alan, sizi sevgileriyle boğan, kandıran şu "nedamet kraliçelerinden", "ossuruk tacirlerinden", "aşkın tahtakurularından" uzaklaşın ya da uzaklaştırın hayatınızdan. Ne kadar çabuk kurtulursanız o kadar çok kârdasınız.

Bir an önce, hiç zaman kaybetmeden.

Ve son olarak iki önemli haber vermek istiyorum pek değerli Öküz okuyanları. Lütfen yorganı başınıza çekin ve gözlerinizi karanlıkta açabildiğiniz kadar açın. Sizi sizden başka kurtaracak yok. Tek kurtuluş sizsiniz. Haberlerimin biri iyi, biri de kötü. Önce kötü haber: "Hepiniz öleceksiniz." Üstelik aranızdaki iyiler önce ölecek.Çünkü iyi filmlerde önce "iyiler" ölür. Hayat da şu günlerde artçı deprem uzunluğunda, kısa film tadında geçmiyor mu nasıl olsa...

...veeee şimdi deeee iyi haber.

Bu gidişle hepinizi ben gömücem.

Endişeniz olmasın, emin olun. Açın gözlerinizi karanlıkta, açın açın karşınızda kim var bakın...

conan@ibm.net

CÜNEYT ÖZDEMİR

Aksamsefasi

Bedelli askerlik için başvuranların sayısının şimdiden 40 bini geçtiği söyleniyor. Doğal afet nedeniyle çıkarıldığı söylenilen bu yasa, kimilerince sevinçle karşılanırken diğer yandan bazı çevrelerce de tepkiyle karşılandı. Biz de çorbada tuzumuz olsun diyerek bedelli askerliği sorduk.

Vatan Borcu Döviz Borcu

Altay Martı: Bedelli askerlikten, hatta profesyonel ordudan yanayım. Birkaç yıl önce ben de para ödeyip iki ay askerlik yaptım ve bana kalırsa bu hayatımın en büyük ve tek şansıydı. Askerliğin ücret karşılığında yapılması hem ülkemizdeki "erkekleri" biraz olsun yumuşatabilir ve doğal olarak "asker milletiz vesselam" böbürlenmesi ortadan kalkar, hem zamanla belki Genelkurmay Başkanları tüm demokrasiyle yönetilen ülkelerde olduğu gibi Milli Savunma Bakanı'nın arkasından yürür, hem de ikide bir MGK'nın tavsiye niteliğindeki kararlarıyla yaşamaktan kurtuluruz. Askerlik parayla olursa "hamaset" alıp başını gider.

Demet Demir: Parası olanlar faydalanır. Peki parası olmayıp da askere gitmek istemeyenler ne olacak? Zaten vatanın çok olur, paran olduğu zaman. Paran olunca vatansever olmak hızlanır. Milliyetçiyim, dindarım, vatanseverim dediğin zaman köşeyi dönüp insanları rahatlıkla uyutabilirsin. Şifre bu üç sözcük.

Berhan Şimşek: Ben de bedelli askerlik yapmış biriyim. Tabii ki yaş sınırı konusu uzmanlık işi. Bence bu paranın yaraları sarmak açısından öneminin gündeme getirilmesi gerekiyor. Ama 15 bin mark ödeyemeyecek arkadaşlar var. Parası olan parayı basıp gidecek. Parası olamayan nasıl gidecek? Bu ciddi bir problem. Ödeme koşullarının daha uygun hale getirilmesi, iyileştirilmesi gerekir. Parası olan hemen gidecek. Parası olmayan seyirci kalmamalı. Uygulamanın eşit hale getirilmesi gerektiğine inanıyorum. Bir ülkede yaşayan herkesin kanunlar önünde eşit olması gerektiğine inanan biri olarak bunları söylüyorum.

Nevzat Çelik: Bedelli askerlik uygulamasını depreme kaynak bulma açısından yürürlüğe koymaları desteklenebilir. Tabii elde edilecek gelirin depremzedeler için kullanılması kaydıyla. Askerliğini yapmayanı adamdan saymayan ve kız vermeyen yurdum insanının, bedellilere kız vereceği kesin de, adam yerine bedam mı diyecek.

Etyen Mahçupyan: Bir prensip olarak karşıyım. Böyle bir şey yapılacaksa eşitlik ilkeleri içinde, yaygınlaştırılarak, sistematik ve öngörülü olarak yapılması gerekir. Toplumların hayatında bugünkü gibi ihtiyaçlar, durumlar olabilir. Ama böyle bir uygulamanın toplumda tartışıldıktan sonra olması gerekir.

Tayfun Gönüllü: Vicdani Ret Hakkı'nı savunuyoruz. Bizim açımızdan değişen bir şey yok.

Ahmet Tulgar: Herhangi bir toplulukta, o topluluğu oluşturan fertleri bir sorumluluğu yerine getirmeye çalışmak; yani onlara askere gelin demek, dikey bir söylemdir. Bu dikey söylemin toplumun fertleri tarafından sahiplenilmesi için de yatay bir söylem, yani herkesin kabul edebileceği ideolojik bir cümle gereklidir. Türkiye'de askerlik söz konusu olduğunda bu cümleyi oluşturan anahtar tamlamalardan biri 'vatan borcu'dur. Ve askerlik her Türk gencinin yerine getirmesi gereken bir görevdir. Bedelli askerlik uygulaması özellikle depremden sonra mali sıkıntıları iyice artan Türkiye'de bir geçici çözüm olarak düşünüldü. Bu kararı alan yöneticilerin ve iktidarın askerlik gibi ulvi biçimde tanımlanan bir olguyu parayla bağdaştırmamızı sağlayacak ideolojik bir cümle borçlu olduğunu düşünüyorum. Eğer bu cümle doğru kurulmazsa özellikle Güneydoğu'da yaşamını yitiren askerlerin cenazelerinde niçin hep gelir düzeyi düşük insanları görüyoruz diye soranların sorularına yeni sorular eklenecek.

Ahmet Ümit: Son deprem olayında da görüldüğü gibi ulusların kendi aralarındaki çelişkiler son derece yapay çelişkilerdir. İnsanlığın asıl çözmesi gereken doğayla olan mücadeledir. Bu mücedelede askerlere gerek yok, gönüllü ve bilgili insanlara gerek var. Askerlik de, sınırlar da, devlet de uygarlığın belli bir aşamasında ortaya çıkmış olan geçici kurumlardır. Bu nedenle askerliğin bedelli olmasının olumlu değerlendirilmesi gerekir. Ulusların, devletlerin birbirleriyle savaşması anlamsızdır, yapaydır. Asıl sorun bu değildir. Burada şu faktör var: Parası olmayan insanlar ne yapacak? Eşitsizlik olmasına rağmen olumlu bir şey. Keşke herkes bundan yararlanabilse.

Ülkü Tamer: Keşke bedelli askerlik yerine yedek subay öğretmenlik yeniden gündeme gelseydi.

Safa Fersal: Biz askerlik yapmamak için (Osman Murat Ülke ile birlikte) Mamak Cezaevi'nde yattık. Bunun karşılığında hayatımızı etkileyecek yöntemlerle cezalandırıldık. Demek ki vatanı sevmek ve korumak sadece garibanların işi. Artık her Türk Bedelli Asker doğsun ve dünyaya bedel olsun. Selahattin Duman'ın bir lafıyla; "Hatta popçular askerlikleri Rumelihisarı'nda yapsın." Futbolcular da İnönü Stadı'nda. Ali Sami Yen'de, Kadıköy'de yapsın. Helal olsun, demek ki bu memleketin öküzü bizmişiz. Ne diyim biz gariban bi şairiz.

Deprem, geçmişin bittiği, geleceğin tahkim ile başladığı tarihsel bir ana denk geldi. Geçmiş, fay hattının üzerinde binlerce konut üretmiş, insanları buralara yığmıştı. Tam bitimine doğru da, mevzuat gereği ya da serbest piyasa ekonomisi icabı depremde acil kurtarma yapmaya hevesli, görevli bir takım kuruluşlar olmuştu. Deprem ile birlikte hevesli arama kurtarmacılar harekete geçti.

Dağlar sizi sindirecek...! Biz bütün deprem öncesi ve sonrası sorunların yaratısı olarak Süleyman beyi biliriz. Bu bakımdan bu resmi de sindiremediklerimizin içine ekledik.

Deprem Her Şeyi Affeder mi?

Ya da depremden sonra, 18 yıldır hiç tanışmadığımız, konuşmadığımız, selam bile vermediğimiz komşumuzla, bizi enkaz altından çıkardı diye dost mu olacağız?

Eğer, gene aynı sitede, yanyana iki apartmanda oturacaksak, dost olamayız gibi geliyor.

Aydın Boysan, depremde en çok hasar gören yerlerden olan İzmit'te yaptığı altı fabrika binasında en küçük bir hasar bile olmadığını Okan Bayülgen'e, Zaga'da söyledi. Benim tanıdığım Okan, Bayülgen olduğu zamanlarda Boysan'a şunu sorardı "Sayın Boysan, sizin yaptığınız sağlam fabrikalarda çalışan işçilerden kaçının evi sağlam kaldı. "Çünkü bence, depreme dayanıklı bina yapmak pahalı bir şeydir. Fabrikalar kıymetlidir, çünkü orada para imal edilir. Apartmanların sağlam olması ise gerekmez, çünkü fabrikada çalışıp, para imal eden işçi bulunur ve üretim sürsün diye fabrikaların bahçeleri, çadır kurmak ve prefabrik ev yapmak için uygundur.

Dünyanın en güzel şeftali, armut, kayısı, üzüm, elma, armut, patates, soğun, kabak çekirdeği, balkabağı, karpuz, kavun ve yenidünya yetiştiren ovasına otomobil, pil, akü, maya, branda, lastik, boya, deterjan, benzin, tüpgaz tesisleri yaptılar. Dünyanın en güzel kıyılarına bu fabrikalarda çalışan işçileri ikame ettiler.

Bu da yetmedi, 13 Ağustos 1999 Cuma günü tahkimi kabul ederek, önümüzdeki yüzyıllarda da bu topraklara, çöp, çimento, hurda demir fabrikaları ve elektrik santralleri ile oto yollar, serbest bölgeler inşa etmek isteyenlerin yolunu açtılar.

Varsayalım ki, Yalova'daki Aksa fabrikası Almanlar tarafından 7 şiddetdeki depreme göre yapılmıştı ve 7.4 ölçekli son Marmara depremi bu fabrikadan sızıntı olmasına neden oldu; bu sızıntının sonuçlarını bile yorumlamaktan aciziz. Şimdi paranoyak olmakla suçlanmak için, 7.6 şiddetli bir depremin AKSA'ya etkisi ne olur diye sormak yeterli.

Deprem, geçmişin bittiği, geleceğin tahkim ile başladığı tarihsel bir ana denk geldi. Geçmiş, fay hattının üzerinde binlerce konut üretmiş, insanları buralara yığmıştı. Tam bitimine doğru da, mevzuat gereği ya da serbest piyasa ekonomisi icabı depremde acil kurtarma yapmaya hevesli, görevli bir takım kuruluşlar olmuştu. Deprem ile birlikte hevesli arama kurtarmacılar harekete geçti. **Muzaffer Özdemir Git Dergisi**'ndeki **"Fay hattı yurt sathıydı. Felaket bizdik..."** başlıklı yazısında kurtarıcılar için şöyle yazdı; **"Onlar, yurdumuzun sevgili dağcıları, baretlerini kapıp yardımımıza koştular; yurdum insanlarınca onaylanma isteklerine nevrotik bir eğilim bile denilemezdi. Öylesine basittiler ki, enkaz altından duyulan canhıraş bir imdat sesi vicdanlarını ancak yumuşatabiliyordu. Baretlerini kapıp devletlümün huzuruna çıktılar. Onlara birer adet plastik tas hediye edip, onlarca saygılarıyla 'Devletlüm çok yaşa' diye bağırdılar."**

Kurtarıcıların en meşhuru Arama Kurtarma Derneği **Akut**'un gönüllüleri, olay mahallerine ilk ulaşan **"profesyonel"**ler oldular. Onlar kadar erken gelen kepçeleri durdurarak enkaz altında kalan birçok kazazedenin ölümünü engellediler. Bu "tavır" onları enkazlarla kaplı deprem bölgesinin mutlak hakimi yaptı. Nasıl yapmasın; depremden sonra cumhurbaşkanından ilk ses saat 07.00'de duyulmuştu. Ordunun Gölcük'ten gönderdiği yaralıları hastahanelere taşıyan acil yardım araçlarının sirenleri Karaköy'de iki gün boyunca duyuldu. Hükümet, acil kriz masaları; onların uyanması ve bölgeye intikalleri ise asıl kriz nedeni oldu.

Kurtarmanın **"hakimi" AKUT**, televizyon ekranlarından yansıyan görüntüleri ile tüm deprem sonrası yapılması gerekenleri örgütleyen kuruluş olarak algılandı. Kanal D'nin deprem programının jeneriğinde **"Akut kamyonları...."** seslendirildi durdu. Oysaki AKUT'un, bir dernek merkezi olmadığı gibi, bazı elemanlarının bir keskisi, derneğin ise bir köpeği bile yoktu. (Galiba bir tane var.)

Aynı yanlış algılamayı üç başlı hükümetin sağlık bakanı da yaptı. O da **AKUT**'u deprem sonrasının hakimi zannedip, kıskandı ve tepki verdi. İşte **Akut**'un bir başka yanlış algılanması da böyle oldu. Sanıldı ki, aslında, başarılmış kurtarma faaliyetleri her geçen gün daha da artan **Akut**, bir sivil toplum kuruluşu olarak, bir dernek olarak, bir sivil insiyatif olarak, bir demokratik örgüt olarak, devletten baskı görmüştür. Hayır, Akut devletten bir baskı görmemiştir, ortada olan basit bir kıskançlıktır. Milliyetçi bakan, genç kurtlarını enkazların üzerinde, arkalarında **Akkurtlar** yazan tulumlarla görmek istemiş. Durmuş beyin tosunlarının yaptığı en önemli "Sivil faaliyet" ise sırayı bozan araçlara elde sopa girişmek olmuştur.

19 Ağustos'ta Cumhuriyet Gazetesinde yayınlanan **"Akut Yardım bekliyor"** ilanlarıydı dikkat çeken. Bu ilanlarda banka hesap numaraları da vardır. Gazeteler, televizyonlar, radyolar sıklıkla bu hesap numalaraları tekrarlarlar. Halk da "kurtarıcılarına" karşı cömert davranır. Fısıltı gazetesinin verilerine göre 10 Ağustos itibariyle toplanan para 200 milyar liradır.

AKUT'çular enkaz altında çalışırken, medyada süren tartışmaları sonunda onlar da duyar. **Akut**'un en tanınmış iki elemanı **Nasuh Mahruki** ve **Feridun Çelikmen** enkaz altından çıkıp, medyadan bakana yanıt vermeye başlarlar. Onlar üç maymunu oynarlar, onların söylemediğini de medya tamamlar, böylece **AKUT** en kahraman sivil toplum kuruluşumuz olur. Kuruluşumuz sınırlı ve sorumlu bir sivil toplum kuruluşudur. Devletle ilişkisi, vardır. Depremden sonra halkı hala kurtaramayan devlet, kendilerini kurtarsın diye hükümet üyelerine ve cumhurbaşkanına baret verir. **AKUT**'un enkazdan, Ankara'ya devletin zirvesine gittiği günlerde, bakan beyin kıskançlığının bir sonucu olarak derneğin hesaplarına el konur. Zirve görüşmelerinin ardında da hesap açılır. Baba baretin içini para ile doldurmuştur. Kurtaran kurtarana...

Şu anda **Akut,** gene fısıltı gazetesinin verilerine göre, 17 aracı, termal kamerası, ya da kameraları, hiçbir zaman yeterli olmayan parası, bol miktarda jenaratör, matkapı, demir keskisi, makası, sırtlarında **Akut** yazan birçok tulumu olan bağımsız bir arama kurtarma derneği. Aslında **Akut**'un en büyük menkulleri de kurtarırken giydikleri tulumları ve şimdilerde sıklıkla gördüğümüz, **Coca Cola**'dan aldıkları tişörtleri. **Koç grubu** ve **Enka** ile ilişkileri televizyonlara kısa cümleler halinde yansımıştı. Birçok şirketin **Akut**'un yanında yer almayı arzu ettiğini gene fısıltı gazetesinden duyuyoruz. **Enka** ve **Koç** aynı zamanda Türkiye'ye nükleer santral yapmak için teklif vermiş iki kuruluş. Öte yandan mesela **Koç**'un **Ford** ile ortaklaşa olarak İzmit'de yaptığı fabrikanın bekçi kulübesi fay hattı üstünde olduğu için yıkıldı ve içindeki bekçisi öldü. **Coca Cola** ise geçtiğimiz aylarda Belçika'da yüzlerce insanın zehirlenmesine neden oldu. Ben aslında gönüllü kuruluşların şirketlerle ilişkilerine dikkat çekmek için bu olayları sıraladım. Örneğin **Greenpeace**, hükümetlerden, şirketlerden politik partilerden ve Avrupa Topluluğu veya Birleşmiş Milletler gibi uluslararası oluşumlardan kesinlikle yardım kabul etmiyor. Bunun nedeni de Greenpeace'in bağımsızlığından, hedeflerinden, amaçlarından ve dürüstlüğünden ödün vermek istememesiymiş.

Akut da **Greenpeace**'in yukarıda andığım ilişkisini örnek alabilir.

Bu işin bir yanı. Görece olarak da kolay halledilebilecek bir yanı. Fakat dikkatlerden kaçmaması gereken bir konu var ki, o da şu; **Akut** üyelerinin, şirketlerle, sponsorlarla ve basınla ilişkileri. Örneğin artık adı **Akut** ile birlikte anılan **Nasuh Mahruki**'nin, kişisel projeleri için sponsorluk almasını nasıl yorumlayacağız. **Nasuh Mahruki**, **Akut** ile **Coca Cola**'nın sponsorluk "ilişkisini" (sponsorluk ilişkisini bir tür cinsel ilişki olarak da yorumlayanlar vardır) dernek başkanı olarak reddeder de, Himalayalar'ın 14 sekizbinliklerinden Shishapangma'ya çıkmak için herhangi bir şirketten sponsorluk alırsa ne olur? Bu konuda söylenmiş ve söylenecek çok söz vardır.

Basın ile ilişkiler, işin can alıcı bir başka yönü; zaten basının başkasının yaptığı kurtarmaları **Akut**'a maletmek gibi bir suçu var. **Akut** bu kadar meşhur olmadan basın ile ilişkilerini düzenlemiyordu. Şimdi işleri iyice zor. Çünkü **Nasuh Mahruki**, Deprem Dede **Ahmet Amca** ile birlikte en seksi erkek seçilmiş. 1995 yılı mayısında **Nasuh Everest** yolculuğuna çıkmadan önce bir basın toplantısı yapmıştı. Konuşması sırasında hazırlık dönemi ile ilgili olarak psikolojik sorunlarından bahsetmişti. Ben bu psikolojik sorunların ne olduğunu sordum. O soruyu geçiştirdi. Aslında yanıtı ben biliyordum. Fakat bu özel bir bilgi olduğu için söylemem mümkün değildi. Bu bilgi hala özel ve benim Nasuh ile özel bir dönemime ait. Medya **Akut** üyelerinin seksilikleriyle ilgileniyor da enkaz altına giren madencilerden hiç sözetmiyor, neden acaba? Sakın medya madencileri yok sayıyor olmasın; tıpkı Nasuh gibi; Bayındır Radyo Televizyon - BRT'de spiker, madencilerin yaptığı kurtarmadan bahsedince araya girip (genellikle hiç araya girmez) ev kadınlarının kurtarmaya katılımından bahsetti.

Yazının başlığındaki soruya kendi yanıtımı vereyim; bu depremin sorumlusu olan düzeni Marmara'ya kuranlar, şimdi de bu yıkıntının üzerine yeni bir dünya düzeni inşaa etmeye çalışıyorlar. Onları affetmek mi? Ne haddime? Onları ancak içime sindiremiyorum. Bu kadarını yapıyorum, çünkü onlara bu çöplüğü kurmaya izin verenlerin karşısında çalışıyorum.

TİMUR DANIŞ

Akşamsefası

Bu Dönencede

Dünyada dünya yok
Bu dünyadan başka
Ne öbür,
Ne dübür...

Dünyada dünya var
Ben varım diye
O halde dünya var
Ben Yoğum diye...

Ben bu dünya, bu dünya,
Öldüm, oldum, olmasam ya,
Ben oldum, ben öldüm,
Var olacak yine dünya...

Ben bunları diyorum ya,
Benden ayrı, benden gayrı,
Başlamış biter mi hiç,
Dönmüyor, dönüyor dünya...

Benli, bensiz, benlen belli,
Benli bir Belkıs gibi
Dönüyor, dönmüyor dünya...

CAN YÜCEL

Eriyip Gidiyor Gece, Reçine Kokuyordu Helin, Kıraç Dağlar Kar Tuttu isimli kitapların yazarı Suzan Samancı, yıllardır "ölüm kenti" dediği Diyarbakır'da yaşıyor ve yazıyor. Kemal Varol ve Selda Karakoç, Suzan Samancı'yla yazar olmak, kadın olmak, anne olmak, kürt olmak ve daha bir sürü konu üzerine söyleştiler. İşte Suzan Samancı'nın arkadaşlarımıza anlattıkları...

KEMAL VAROL - SELDA KARAKOÇ

Boşuna Başkaldırılmaz

Diyarbakır'da doğdum. Beş kardeşin en büyüğüyüm. Babamın görevi dolayısıyla pek çok yeri dolaştım. 1970'li yılların sonunda Diyarbakır'a kesin dönüş yaptığımızda devrimci hareketin yükseliş dönemiydi. Bu dönemde hiçbir zaman alanlara inip yumruk sallamadım, kot pantolon-parka giymedim. Kendimi ifade ediş biçimim okumaktı, yazıydı, kitapların o büyülü dünyasına yolculuk yapmaktı. Onaltı yaşlarında Simone de Beauvoir'u tanımam bana kadınlığımı hissettirdi. Bir de şu vardı, o dönemde bütün kadınlar erkek gibi olmaya çalışıyordu. Oysa ben o yaşlarda aşk şiirleri yazıyordum. O aşk şiirlerim magazin dergilerinde yayınlandığında yüzüm kızarıyordu nedense; çünkü bir yandan insanlar alanlarda yürüyordu. Bu yüzden dönüp öykülerime baktığım zaman öykülerimi anlattığım dönemde aşkın ikinci plana bırakıldığını görüyorum. 60'lı yıllardan bu güne hep korku ve baskının hakim olduğu bu yörede insanlarda büyük bir korku hakim olmaya başladı. Bu yüzden belki aşka fazla yer veremedik.

Babam okumaya çok önem veren bir insandı. İnsanı var edecek olanın genel bilgi olduğunu söylerdi bana. Öğretmendi. Eve getirdiği kitapları yutarcasına okurdum. Hemen okuyup bitiriyorsun, diye çıkışırdı bazen. O da okumanın ekonomik boyutunu düşünüyordu sanırım. Yazmak için ciddi bir karar verdiğimde 19-20 yaşlarındaydım. Babamın tüm ısrarlarına rağmen üniversiteye gitmedim. O, yazmanın çok zor olduğunu Diyarbakır gibi bir yerden çıkarak edebiyat dünyasında kendime bir yer bulamayacağımı ya da hüsrana uğrayacağımı düşünüyordu. Bir taraftan için için seviniyor bir taraftan da hüzünleniyordu sanırım. Ama okul okumaya karşı en ufak bir hevesim olmadı benim. Beş kardeşiz ve dört kardeşimin hepsi de çok iyi okullarda okudular. Ben okumadım, ısrarla eve kapandım, kendimi çevreden soyutladım. Kolay değil çünkü; hem yaşayarak, hem hayatın tadını çıkararak asla yazar olmazsınız. Bunun bilincine vardım. Uzun yıllar boyunca boyunca aralıksız okudum. Okudukça, bana sunulan ya da şırınga edilen değer yargılarını kusmaya başladım.

Ailem mutluluk duyuyordu yazmamdan. Bir de şunu vurgulamak istiyorum: Çevre, bir şeyler yapan insanlara karşı pek destekleyici değil. Çünkü çevre her zaman için düzene uymanızı ister. Çünkü onların huzurunu ve rahatını bozuyorsunuz yazarak. **Camus'**un dediği gibi, edebiyat bir başkaldırıdır. Ben de çevreye başkaldırımı yazarak gerçekleştirdim. Bıyık altından gülüyorlardı bana, "bu kadar büyük hırslara kapılma" diye. Bir de benim başka mesleğim yoktu. Ben kendime yazmayı meslek seçtim. Bir ev kadını imajı da vardı kuşkusuz. Bu yüzden, nasıl olur da bir ev kadını bu işe kalkışır, diye düşünüyorlardı.

İki tane kızım var. Biri 12, diğeri 5 yaşında. 12 yaşında olan kızımın adı, **Eylül. Mehmet Rauf'**un Eylül romanını çok sevdiğim için bu adı verdik kendisine. İkinci kızımın adı, **Sisem.** Bu yıl anaokuluna başlayacak. Sisem de Kürtçe'de abanoz çiçeği demek. Tabii anne olmak, yazmak, her şeyi bir arada yapmak çok zor. Yazma döneminde çocuklarımla fazla ilgilenememin sıkıntısını duyuyorum. Küçük kızım "Anneciğim keşke yazar olmasaydın" diyor bana. Peki kızım ne olsaydım, diye sorduğumda, "Hiçbir şey olmasaydın" dedi. Eylül, daha bir işin bilincinde. Ayrıca Eylül'ün iki öykü ödülü var. Birincisi Capitol'den diğeri de Milliyet Kardeş'ten mansiyon olmak üzere iki ödül aldı. Anlayacağınız bizim evde bir de yazar adayı var... Bazen saatlerin ve günlerin yetmediğini duyumsuyorsunuz. Çok iyi yemek pişirmek dışında başka bir şey yapmıyorum şimdi. Çünkü yazmak konusunda büyük sorumluluklarım var. Profesyonel bir memur gibi sabah dokuzda kalkıyorum, sabah kahvaltısından sonra masa başına oturuyorum. Çok sistemli çalışıyorum. Çalışmam akşam haberlerine kadar sürer. Haberlerden sonra tekrar çalışmama devam ederim. Biraz önce anlattığım gibi, Diyarbakır'da yaşıyorum. Başımı duvarlara ya da kitaplara vurmaktan başka hiçbir iş yok. Tabii ki okumak, yazmak için sevindirici de aynı zamanda. Trafik derdi yok, biyonik insanlarla uğraşmak yok, şehir gürültüsü yok. Yani kendime ait naif bir dünyam var.

Şiirle başladım yazmaya. 1984'te **Attila İlhan'**ın yönettiği bir dergide kadın konulu bir soruşturmada toplu olarak şiirlerim yayınlandı. Fakat sonradan hayal dünyamda, şiirin kolay bir başlangıç olduğunu ama iyi bir şair olmanın da zor olduğunu kavradığımdan öyküye yöneldim. 1990 yılında **Eriyip Gidiyor Gece** adıyla ilk öykü kitabım yayınlandı. Deneme niteliğindeydi bu ilk kitap. Bu yüzden, sonradan benim en temel sorunlarım olan konular bu kitaba girmedi. Bu kitap, tamamen, ben yazmanın sorumluluğunu üstlenebilir miyim? diye girişilen bir çabaydı. Kadınları anlattım bu kitabımda. Çünkü var olmak için büyük çaba sarfediyor kadınlar. Kendilerini yazarak ifade etmeye çalışıyorlar. Ama ne yazık ki birey olma halini gün ışığına çıkaramıyoruz. Bu yüzden de çok sancı çekiyoruz.

Reçine Kokuyordu Helin ve **Kıraç Dağlar Kar Tuttu** adlı öykü kitaplarım 1992-1996 yılları arasında yazılmış öyküler. Biliyorsunuz her yönüyle bu bölgenin çok fazla kan kaybettiği bir dönemdi. İnsanlar belki medyadan yaşanan olayları görüyorlardı ama bil fiil bu gerçekliği yaşayan, bu atmosferi soluyan bizlerdik. O korkuyu yaşayan bizlerdik. Her köşe başında eli silahlı adamları bizler gördük, tangur tıngır gürültüleriyle caddeleri sarsarak geçen araçları bizler dinledik. 92-95 yılları arasında günde 7-8 kişi enselerinden tek kurşunla vurularak yere seriliyordu. Biz bunları gördük. İnsanlardaki o korkuyu, o hüznü, o en yakın dostundan bile şüphelenmeleri bizler yaşadık. Bakıyorsunuz silah sesleri geliyor gecenin bir yarısı, saat beş dedin mi caddelerde tek bir insana rastlayamıyorsunuz. En karamsar anda bile yaşama sevincini yakalamak bir yazar için çok önemlidir. Ama ben yapamadım. Kalemim tıkandı kaldı. İnsanların bilinçaltı ve bilinçleri dumura uğramıştı. Böyle bir ortamda, korku altında, insana mutluluk veren sereptomin hormonu salgılanabilir mi? Bu yüzden öykülerimde acımtırak bir duygunun hakim olduğu doğrudur. Benim gerçekliğim ne ise bilincime de o yansımıştır ve öykülerim bu yüzden belki biraz kırgın bir dili konuşur.

Kitaplarım dört dilde yayınlandı. İlk önce **Bajarê Mirinê** (Ölüm Kenti) adıyla **Avesta Yayınevi** tarafından Kürtçe'ye çevrildi. Daha sonra "Reçine Kokuyordu Helin" adıyla Almanca olarak İsviçre'de, Flemenkçe olarak Belçika'da, İspanyolca olarak da İspanya'da yayınlandı. "Kıraç dağlar Kar Tuttu" adlı öykü kitabım Ekim ayında Almanya'da Almanca olarak yayınlanacak. Ayrıca, "**İki Anne**" adlı öyküm İngilizce'ye çevrilip Uluslararası Pen'de yer aldı. Bu çevirilerden sonra okurlarımla buluşmak için bu ülkelere gitme fırsatını buldum. Buradaki okurlarla çok samimi anlar yaşadım. Almanya'nın Köln kentinin şirin bir beldesinde bir söyleşim vardı. Salonda Almanlar, Türk ve Kürt mülteciler bulunuyordu. Orada iki dilli bir söyleşi yapıyorduk. **"Tuzak"** adlı öykümü okurken aynı anda da Almanca okuması yapılıyordu. Diyarbakır'da yaşıyor olmanın getirdiği gerginlikle öykümün sonuna doğru boğazımda hafif bir dolma oldu. Duygusal bir

Aksaminsefusi

boşalım olunca, salondaki herkes ağlamaya başladı. Almanlar mendillerini çıkarıp gözlerini sildiler, kimi dışarıya falan çıktı. İşte orada, edebiyatın gücünü daha iyi anladım. Duygulara nüfuz etmenin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha fark ettim.

Üç öykü kitabından sonra roman... Roman daha geniş kapsamlı, olay örgüsü koca bir dünya. Ana karakterler var, figüranlar var... Bir de çok okunuyor romanlar. Onun getirdiği bir ilgi çekicilik olabilir. Edebiyatı dallara ayırmayı sevmiyorum. Şiirle başladığımı söylemiştim. Zaten bir şiir dosyam tamamlanmak üzere. Sonra öyküye bir yöneliş oldu. Aslında kolay değil, önce şiir, sonra öykü, ardından da roman. Romanı son bir basamak olarak görmüyorum. Çünkü romanda gevezelik yapabiliyorsunuz, bu gevezeliği roman kabul eder, ama öykü o kadar hassas ki, koskoca bir dünyayı iki-üç sayfaya sığdırmak zorundasınız ve öykü asla en ufak bir sözcük fazlalığını kabul etmiyor. Öykü yemyeşil bir ovayı bir çırpıda geçen atlıdır, roman ise aynı ovayı hafif bir tırısla geçer. Bir buçuk yıla yakın bir süre bir roman üzerinde çalışıyordum, yılbaşından sonra yayınlanacak. Adı: **"Ölüm Islık Çalıyordu".** Roman yine kendi coğrafyamda yani burada yaşananları anlatıyor. Öykülerimdeki atmosferin daha değişik bir yansıyışı aynı zamanda. Bu arada üniversiteli gençler, onların sıkıntıları, bunalımları var. Oğlunu arayan bir anne var. Ve yine ölüm kenti dediğim Diyarbakır'da geçiyor. Kürtlerin geleneksel yaşamı, göç olayı, yoksulluk vs. Tabi bunları verirken şiirsel bir dili ihmal etmemeye çalıştım.

Türkiye'de Türkçe olarak yazan hemen hemen ilk Kürt kadın yazarım. Bağışlasınlar, başka varsa da, seslensinler soluklarını duyayım. Bu açıdan okurlarımla karşılaştığımda sürekli olarak benden Kürtçe yazmamı isteyenler çıkıyor. Bu da kuşkusuz hakları. Çünkü insanın kendi anadilinde yazması çok farklı. Benim anadilim Kürtçe. Babamın memuriyeti dolayısıyle Türkçe'yi sonradan öğrendim. Kürt olup da Türkçe yazan yazar ve şairlerde lengustik bir dram var. Yani ikilem içerisindeler. Acı bir dram içerisindeler. Çok üzücü bir olay. Ben halk dilini biliyorum, güzel konuşuyorum ama bu dille edebiyat yapmak başlı başına bir olay. Edebiyat yapmak çok zor. Bir de biliyorsunuz, Kürt dili yeni yeni yazıya geçiyor. Sözlü geleneği çok güçlü ama yazılı anlamdaki belgeler o kadar kısıtlı ki. İşte şimdi yeni yeni çeviriler, romanlar, şiirler yazılıyor, dergiler çıkıyor. Sabır etmek lazım. Bu konuda özellikle genç arkadaşlar çok heveslıler. Ben de ileride eğer gücüm yeterse tabii ki Kürtçe yazmak isterim. Ama şunu da söylemeliyim ki, Türkçe yazmak da bana büyük bir zevk veriyor.

Diyarbakır'da yaşamak, İstanbul dışından yazmak bana ne gibi zorluklar getiriyor? Geçen yıl İstanbul'da düzenlenen uluslararası bir kitap fuarında da söylemiştim: Boşuna başkaldırılmaz. Yıllardır o insanlar horlanmış, incitilmiş, ikinci sınıf insan muamelesi görmüş, kendilerini ifade edememişlerse o insanların bağırmaları kaçınılmazdır. Eğer kadınsanız, Kürt'seniz üçlü-dörtlü bir ezilmişlik içindesiniz. Bu yüzden bir yıldır DGM'de yargılanıyorum. Kitap fuarında yaptığım bir konuşmayı, Diyarbakır'daki bir edebiyat dergisinde yayınlatınca hakkımda dava açıldı. Bu yazıyı OHAL kapsamında bulunan bir ildeki dergide yayınlatınca suç unsuru bulundu. İstanbul'da ise herhangi bir sorunla karşılaşmamıştım. Yani kısacası gelenekler, toplum ve devletin oluşturduğu üçlü bir kuşatılmışlık içindesiniz. Burada öncelikle erkek egemenliğine karşı bir varolma savaşı vermek zorundasınız. Çünkü kadınlar, ne derseniz deyin, erkeğin gölgesindeler. Bu konumlarını sürdürdükçe, geri planda kaldıkça her şey iyi gidiyor. Bu yüzden okuyarak, yazarak bu çemberi kıran kadın bu sefer devletle karşı karşıya geliyor.

Diyarbakır'dan edebiyat dünyasına bakınca çok farklı şeyler geliyor aklıma. Pek kimseyle diyaloğum yok. Dergileri takip ediyorum. Sadece iyi yazanları takip ediyorum. İmza ve söyleşi için yurtdışına çıkışlarda uğruyorum İstanbul'a. Keyfi olarak hiç İstanbul'a gitmiyorum. Yalnız şu var: İnsanlar bazen kendi gibi olan insanlara ihtiyaç duyuyor. Düşünün, 2000'li yıllarda hâlâ dergiler, gazeteler Diyarbakır'a sokulmuyor. Paneller yasak, doğru dürüst hiç bir aktivite yok. Ne olur bu insanların hali, düşünebiliyor musunuz? Yani o açıdan tabii ki büyük bir sıkıntı içindeyiz. Belki bu sıkıntımızı büyük bir otokontrolle, büyük bir sıkıntıyla kalkıp yazıya döküyoruz.

Hâlâ çok seviyorum Simone de Boveoir'u. Albert Camus'u çok seviyorum ayrıca. Öykücü olarak da Çehov beni çok etkiler. Türk yazarlardan da Sait Faik, Sabahattin Ali ve Vüs'at O. Bener'i çok seviyorum. Vüs'at O. Bener'in sözcük ekonomisi çok önemlidir benim için. Kısa cümle kuruşları, vurgulu cümleleri etkiler beni.

Düşünün, 2000'li yıllarda hâlâ dergiler, gazeteler Diyarbakır'a sokulmuyor. Paneller yasak, doğru dürüst hiç bir aktivite yok. Ne olur bu insanların hali, düşünebiliyor musunuz? Yani o açıdan tabii ki büyük bir sıkıntı içindeyiz. Belki bu sıkıntımızı büyük bir otokontrolle, büyük bir sıkıntıyla kalkıp yazıya döküyoruz.

Bütün Zamanların En İyi On Kitabı

HAZ: OYLUM GÖLBAŞI

Ayşen Akçay: 1. Zafer Yayınları: Analitik Geometri (ÖSS'ye Hazırlık) **2.** Zafer Yayınları: Geometri (ÖSS'ye Hazırlık) **3.** FEM Yayınları: Tarih (ÖSS'ye Hazırlık) **4.** Özdaş Yayınları: Matematik (ÖSS'ye Hazırlık) **5.** Tümay Yayınları: Matematik set 1-2-3-4 (ÖSS'ye Hazırlık) **6.** Başarı Yayınları: Biyoloji (ÖSS'ye Hazırlık) **7.** Zafer Yayınları: Coğrafya (ÖSS'ye Hazırlık) **8.** Son 10 yılın ÖSS sorularını içeren her test kitabı **9.** Zafer Yayınları: ÖSS Tercih Rehberi **10.** Okulda işlenen tüm ders kitapları (Kusura bakmayın ÖSS mağdurlarının yazabilecekleri bunlar.)

Oktay Taftalı: 1. Yargı Gücünün Eleştirisi, *Immanuel Kant* **2.** Tinin Fenomenolojisi, *G. W. Hegel* **3.** Materyalizm ve Ampriokritisizm, *Lenin* **4.** Tragedya'nın Doğuşu, *Nietzsche* **5.** Sanatta Manevilik Üzerine, *Kandinsky* **6.** Mukaddime, *İbn-i Haldun* **7.** Marifetname, *İbrahim Hakkı* **8.** Hasretinden Prangalar Eskittim, *Ahmed Arif* **9.** Memleketimden İnsan Manzaraları, *Nazım Hikmet* **10.** Güneş Taşı, *Octavio Paz*

Yasemin Derin Kocaer: 1. Hiçbir Yere Dönüş, *Oya Baydar* **2.** Kırmızı Pazartesi/Yüzyıllık Yalnızlık, *Gabriel Garcia Marquez* **3.** Son Şiirleri, *Nazım Hikmet* **4.** Böyle Buyurdu Zerdüşt, *Nietzsche* **5.** Yalnızlık Paylaşılmaz, *Özdemir Asaf* **6.** Gönülçelen, *Salinger* **7.** Hasretinden Prangalar Eskittim, *Ahmed Arif* **8.** Romantik/Bir Viyana Yazı, *Adalet Ağaoğlu* **9.** Ayçöreği ve Deniz Yıldızı, *Sunay Akın* **10.** Yaralısın, *Erdal Öz*

Zeki Demirkubuz: 1. Karamazov Kardeşler, *Dostoyevski* **2.** Budala, *Dostoyevski* **3.** Suç ve Ceza, *Dostoyevski* **4.** Şato, *Kafka* **5.** Don Kişot, *Cervantes* **6.** Kırmızı ve Kara, *Stendhal* **7.** Mühürlenmiş Zaman, Tarkovski **8.** Kara Kitap, *Orhan Pamuk* **9.** Ölümsüzlük, *Milan Kundera* **10.** Yabancı, *Albert Camus* ('Tüm Zamanların En İyi 10 Kitabı' iddialı bir değerlendirme olabilir. Bunlar benim en beğendiğim ve beni en çok etkileyen kitaplar.)

Aliye Erol: 1. İlyada, *Homeros* **2.** Binbir Gece Masalları **3.** Semerkant, *Amin Maalouf* **4.** Yüzyıllık Yalnızlık, *Gabriel Garcia Marquez* **5.** İnce Memed, *Yaşar Kemal* **6.** Böyle Buyurdu Zerdüşt, *Nietzsche* **7.** Tutunamayanlar, *Oğuz Atay* **8.** Gülüşün ve Unutuşun Kitabı, *Milan Kundera* **9.** Memleketimden İnsan Manzaraları, *Nazım Hikmet* **10.** Yalnızlık Dolambacı, *Octavio Paz*

Buket Uzuner: 1. Don Kişot, *Cervantes* **2.** Suç ve Ceza, *Dostoyevski* **3.** Hamlet, *Shakespeare* **4.** Metamorfoz (Dönüşüm), *Kafka* **5.** Binbir Gece Masalları **6.** Memleketimden İnsan Manzaraları, *Nazım Hikmet* **7.** Böyle Bir Sevmek, *Attila İlhan* **8.** Kendine Ait Bir Oda, *Virginia Woolf* **9.** Divan-ı Kebir, *Mevlana* **10.** Küçük Prens, *Saint Exupery*

Fahri Erdoğan: 1. Bir Bilim Adamının Romanı, *Oğuz Atay* **2.** Mesnevi, *Mevlana* **3.** Beyaz Geceler, *Dostoyevski* **4.** Ölen Adam, *D. H. Lawrence* **5.** Bütün Şiirleri, *Orhan Veli* **6.** Son Şiirleri, *Nazım Hikmet* **7.** Saatleri Ayarlama Enstitüsü, *Ahmet Hamdi Tanpınar* **8.** Toplu Oyunlar, *Büchner* **9.** Don Kişot, *Cervantes* **10.** Körleşme, *Elias Kanetti*

Uğur Gündoğmuş: 1. Tutunamayanlar, *Oğuz Atay* **2.** Budala, *Dostoyevski* **3.** Suç ve Ceza, *Dostoyevski* **4.** İnsancıklar, *Dostoyevski* **5.** Arkadaş, *Panait İstirati* **6.** Mülksüzler, *Ursula K. LeGuin* **7.** Yerdeniz Dörtlemesi, *Ursula K. LeGuin* **8.** Kargalar, *Samed Behrengi* **9.** Bütün Şiirleri, *Can Yücel* **10.** Bütün Şiirleri, *Nazım Hikmet*

Perihan Mağden: 1. Karamazov Kardeşler, *Dostoyevski* **2.** Ecinniler, *Dostoyevski* **3.** Moby Dick, *Herman Mellville* **4.** Karanlığın Yüreği, *Joseph Conrad* **5.** Düğünün Bir Üyesi, *Carson McCullers* **6.** Hamlet, *Shakespeare* **7.** Anna Karennina, *Tolstoy* **8.** Lady Chatterley'in Sevgilisi, *D. H. Lawrence* **9.** Gurur ve Önyargı, *Jane Austen* **10.** Büyük Umutlar, *Charles Dickens*

Ahmet Cem Öztürk: 1. Tüm Dörtlükler, *Ömer Hayyam* **2.** Saatleri Ayarlama Enstitüsü, *Ahmet Hamdi Tanpınar* **3.** Kasabanın En Güzel Kızı, *Charles Bukowski* **4.** Don Kişot, *Cervantes* **5.** Deniz Kurdu, *Jack London* **6.** Sanayi Toplumu ve Geleceği, *Unabomber* **7.** Sefiller, *Victor Hugo* **8.** Bütün Eserleri, *Aziz Nesin* **9.** Böyle Buyurdu Zerdüşt, *Nietzsche* **10.** Memleketimden İnsan Manzaraları, *Nazım Hikmet*

Ebru Özyurt: 1. Üç Aynalı Kırk Oda, *Murathan Mungan* **2.** Konsantremi Bozma, *Emre Kongar* **3.** Cehenneme Övgü, *Gündüz Vassaf* **4.** Mekanım Datça Olsun, *Can Yücel* **5.** Cebi Delik, *Paul Auster* **6.** Bir Çift Yürek, *Marlo Morgan* **7.** Emanet Çeyiz, *Kemal Yalçın* **8.** Meyyale, *Hıfzı Topuz* **9.** Dup Dup Çedene, *Atilla Atalay* **10.** Her Gün Biraz Daha Yakın, *Irvin D. Yalom*

Seçil Özay: 1. Tutunamayanlar, *Oğuz Atay* **2.** Benerci Kendini Niçin Öldürdü, *Nazım Hikmet* **3.** Mavi Sürgün, *Halikarnas Balıkçısı* **4.** Memleketimden İnsan Manzaraları, *Nazım Hikmet* **5.** Umut Aranıyor, *Andonis Samarakis* **6.** Diriliş, *Tolstoy* **7.** Tüm Eserleri, *Sabahattin Ali* **8.** Suç ve Ceza, *Dostoyevski* **9.** Değişim, *Kafka* **10.** Küçük Prens, *Saint Exupery*

Cenker Atila: 1. İlyada ve Odisseia, *Homeros* **2.** İlahi Komedya, *Dante* **3.** Sefiller, *Hugo* **4.** İnce Memed, *Yaşar Kemal* **5.** Benim Adım Kırmızı, *Orhan Pamuk* **6.** Soneler, *Shakespeare* **7.** Savaş ve Barış, *Tolstoy* **8.** Germinal, *Zola* **9.** Viran Dağlar, Necati Cumalı **10.** Gazap Üzümleri, *Steinbeck*

Seda Tunç: 1. Yaz Geçer, *Murathan Mungan* **2.** Jane Eyre, *Charlotte Bronte* **3.** Şeker Portakalı, *Jose Maure de Vasconcelos* **4.** Yatar Bursa Kalesinde/Tüm Eserleri, *Nazım Hikmet* **5.** 34 U 442, *Umay Umay* **6.** Vadim O Kadar Yeşildi ki, *Richard LLewelly* **7.** Hasretinden Prangalar Eskittim, *Ahmed Arif* **8.** Yaz Sinemaları, *Murathan Mungan* **9.** Oğullar ve Sevgililer, *D. H. Lawrence* **10.** Ne Yağmur... Ne Şiirler, *Ataol Behramoğlu*

İlker Çetinel: 1. Tutunamayanlar, *Oğuz Atay* **2.** Suç ve Ceza, *Dostoyevski* **3.** Germinal, *Zola* **4.** Sevda Sözleri, *Cemal Süreya* **5.** Günlerin Köpüğü, *Boris Vian* **6.** Yabancı, *Albert Camus* **7.** Demian, *Herman Hesse* **8.** Yüzüklerin Efendisi, *J. R. R. Tolkien* **9.** Bir Siyasinin Şiirleri, *Can Yücel* **10.** Yanlış, *Antonis Samarakis*

Listeleriniz için Adres: "Bütün Zamanların En İyi On Kitabı"

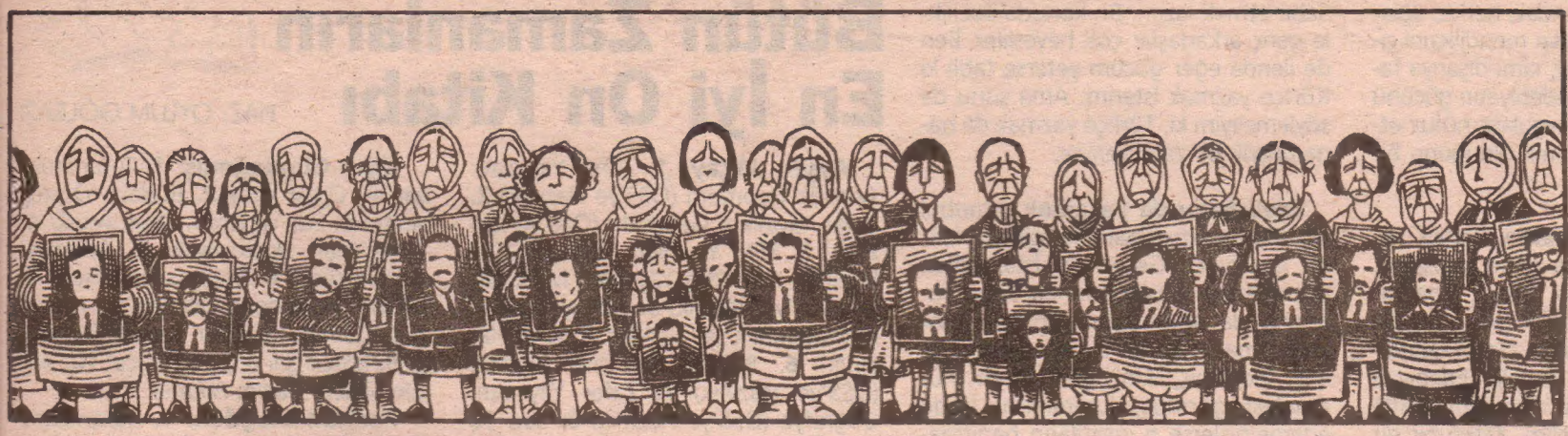

▼ *Karikatürist **Semih Poroy**, **Cumartesi Anneleri**'nin Galatasaray Lisesi önündeki oturma eylemleri yasaklandığından beri, her Cumartesi, Cumhuriyet Gazetesi'nde bu karikatürü yayınlıyor. Kutluyoruz*

Ben edebiyatçıyım, müteahhit değilim diyen **Veli Göçer**'den bir şiir.

Dün Dağlarda Dolaştım Ofiste Yoktum

Ben bir küçük Veli Göçer'im
Köşe bucak site dikerim
Şimdi nerede bir site görsem
Ne zaman o sitenin önünden geçsem
Kalbime kum dolar dübürüme kan
İlk aşkım, sevgilim, siteli'm benim
Fidayda da artçı deprem fidayda
Beş bin site yaptım bir ayda
Takmış kafayı bilimadamına
Beni orta yerimden çatlatıyor
Şişirip şişirip richterleri
Artçı şokları patlatıyor
Seni gidi fındıkkıran
Fay hattını baştan çıkaran
Bu depremin
merkez üssü benim dübürüm
Aşık Veli Göçer'im
Helbet ben de bir gün göçerim
Teşekkür ederim
wwdübürve.bayrampasa.com.tr

DEPREM ÖZEL

Depremin sorumluları kim? Devlet depremzedelere nasıl yardım edecek? Bundan sonra nasıl evlerde oturmalı, mülk alırken nelere dikkat etmeliyiz? Kanal D Haber Genel Yönetmeni Tuncay Özkan canlı yayında; Prof. Ahmet Mete Işıkara, Sakarya Belediye Başkanı Aziz Duran, deprem uzmanı Süleyman Pampal ve Turizm Bakanı Erkan Mumcu ile deprem sonrasını tartışıyor. Mutlaka izleyin!

canlı 23.20

Kanal D Basın Tanıtım 5 Eylül '99

▼ *Yanda bir televizyon kanalının program ilanı görülüyor. Arkada deprem görüntüleri var. Önde ise Kanal D Haber Genel Yönetmeni Tuncay Özkan gülümsüyor. Anlaşılan o ki bu iki fotoğraf sonradan bilgisayarda montajlanmış. Ama ilk bakışta insanı dumura uğratıyor. Kanal D Basın Tanıtım Birimi'nin biraz daha duyarlı ve düşünceli olmalarını dilerdik.*

▼ Deprem'den iki gün sonra gazetelerde rastladığımız iki ilan.

Büyük yardımcı!

Özellikle sokaklarda, arabalarda, parklarda yaşadığımız şu günler için son derece kullanışlı bir ürün; Plenitude Makyaj Temizleme Mendilleri. E vitamini ile zenginleştirilmiş formülü ile alkol içermeyen mendiller, günlük yaşamdaki en büyük yardımcınız olacak.

ÇINARCIK'TA
DEPREME dayanıklı
DENİZE sıfır, yüzme havuzlu
tripleks 200m2 120.000 Mark
sahibinden 0.216.414 50 10-
0.535.715 39 35

▼ Yazarımız Yılmaz Odabaşı özgürlüğüne kavuştu. Kendisine geçmiş olsun diyoruz. **Öküz**

İSTANBUL KÜLTÜR VE SANAT VAKFI

6. ULUSLARARASI İSTANBUL BİENALİ

6th INTERNATIONAL ISTANBUL BIENNIAL

BİENALEYH

SEPTEMBER 17 EYLÜL - OCTOBER 30 EKİM 1999

İSTANBUL FOUNDATION FOR CULTURE AND ARTS

▲ *İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın düzenlediği 6. İstanbul Bienali'ne Öküz de bu performansıyla dışardan iştirak ediyor. Irgılanak da durulak.*

"Ama bak yeni anayasa yapılıyor, düşünce özgür oluyor, yeni hak ve özgürlükler geliyor, sevinsene", dedim."Bana ne yeni düşünceden, özgürlükten, haktan" diye bağırdı birden ve ardından katılırcasına ağlamaya başladı... "Biliyor musun ben artık bir orospuyum, orospu; kim çağırırsa onunla yüz dolara yatıyorum... Kim çağırırsa... Sen neden bahsediyorsun"... Televizyonun sesini kıstım... Orospu mu? Yüz dolara mı?... Ama nasıl yaparsın böyle bir şeyi... diye söylenmeye başladım.. Çok şaşırmıştım, aynı zamanda hiç şaşırmamıştım.

Öldürmeyen Kasabanın Allah'ı Öldürmüyor!..

Aslında kasabalı çocuklarız çoğumuz... Kentlerde yaşıyoruz, ama kasaba güneşi doğup batıyor içimizde.

Kasaba yalnızlıklarını çoğaltıyoruz. Kenti yazdığımızı, kenti yorumladığımızı sanıyoruz, ama değil; biz hala her akşam gittiğimiz kahvelerimizi, meyhanelerimizi, özlüyoruz. Yalnızlıktan, dışlanmaktan, olduğumuz gibi görünmekten delice korkuyoruz. Kasabada bile sığınacak limanlar arıyoruz kendimize... En sıradan davranıştan binlerce anlam çıkartıyoruz. Kendimize olmadık sıfatlar aramaktan yorulmuyoruz, ama aslında hepimiz o ışıksız kasaba yolunda bizi gerçekten sevecek birini arıyoruz... Biri gelir ve kişi bizi mahvetmeyecekse Kaf dağının ardına çıkarabilir diye bekliyoruz. Kentte yaşıyoruz, ama hep mucizeler peşinde koşuyoruz. Kahve falımız iyi çıkmazsa, her şeye küsüyoruz... Ama nihilistliği yine de kimseye bırakmak istemiyoruz. Herkes çalışsın, biz nihilistlik yapalım istiyoruz...

Bütün duygularımız evsiz barksız ve kimsesiz kalmış çocuklar gibi aynı odada koyun koyuna yatıyor... Aşk korkusunu yenmek için kuşkunun omzuna başını dayamış; öfke, ısınmak için köleliğin bacaklarının arasına sokmuş ellerini... Sevgi kaybolmamak için nefretin elinden tutmuş, sıcacık...

Kentlerde yaşıyoruz, ama kentler girmiyor ruhumuza hala...

Bireyiz, diyoruz ama hiçliğe savrulmadık her bireyin savrulması gerektiği gibi... Tam tersine kentleştikçe cemaatlerimize daha sıkı sarılıyoruz...

Aramızdan biri kimseye aldırmadan alıp başını gitmeye kalktığında bunu kasabanın namusuna yapılmış en büyük hakaret sayıyor ve hemen safları sıklaştırıyoruz hiç usanmadan ve utanmadan...

Daha henüz trampa, yani değiş tokuş ekonomisini bile aşmış değiliz. Birisi hakkını istediğinde ona hemen, **ilişkileri bozma, sıranı bekle, bugün ona, yarın sana**, diyoruz... Ve aslında birbirimizle gerçekten konuşmuyoruz. Birbirimizi bekletiyoruz çoğu kez. Bekletirken birbirimizin henüz cenin halindeki düşlerini çalıyoruz... Evlerimize, odalarımıza kendi düşlerimizle değil, başkalarının cenin halindeki düşleriyle dönüyoruz. Aslında birbirimiz hakkında bunca çok söz etmemizin nedeni, dedikoduyu çok sevdiğimizden değil, sadece bizdeki emanet düşten, kendi düşümüzün nerede olduğunu; şimdi kimlerle neler yaptığını sorup öğrenmek istediğimizden. Doymuyoruz, bir daha soruyoruz. Dedikodu yaparak kendimizi arıyoruz. Ve hiç bulamıyoruz... Bulmak istiyor muyuz?.. Bulsak ne yapacağız?.. Namusumuza düşkün geçiniyoruz, ama düşlerimizi ellerimizle başkalarına sorgusuz suallsiz teslim ediyoruz... Bütün sancısıyla ve riskiyle bize ait bir düşünceyle yaşamak bize imkansıza yakın görünüyor.

Gerçekçi ol, imkansızı iste, hayran olduğumuz bir sözdür, ama bu sözü bir kez olsun sevdiğimiz şüphelidir... Telefonuma çıkmayan yüksek rütbeli aydın tanıdıklarım oluyor bazen. Ama yılmıyorum, yeniden arıyor, karşıma çıkan sekreterlerine medya dünyasından ünlü bir ismin adını veriyorum. Bir iki saniye içinde **buyrun efendim** diye çıkıp geliyorlar ben fakirin karşısına... Ben de, **peki şimdi ne olacak deyip** kapatıyorum... Bu kasaba hayatı, sıkıcı, gerçekten çok sıkıcı... Nereye gitseniz karşınıza bir kasaba aydını çıkıyor. İki boyutlu bir gölge oyuncusu olarak hem de. Güce karşı olduğunu, gücü yoketmek gerektiğini söylüyor sizi görür görmez. Sahnenin öbür tarafına geçip gücü elde etmek için her yolu denediği gösteriyor size... Arada bir başka boyuta, başka bir ara zamana düşmemek için, kendi gibilerini okuyor, kendi gibileriyle tartışıyor. Akşamlarıysa, hep kendi gibilerinin gittiği kasabanın o tek meyhanesine geliyor... Oyun burada da sürüyor. Haklılık oyunu. Ben nasıl haklıydım, başkaları beni nasıl üzdü, kullandı, kırdı oyunu... Her oyuncuya gaipten alkış sesleri geliyor. Görünmez eller sırtını sıvazlıyor... Bizim kentte akşamları her yer birer kasaba meyhanesidir; hem alkol çakır bir kedidir, herkese sürtünür, herkesi anlar... Peki, tereddüt... Gizli dram... Arayış... Bütün bunlar eski fotoğrafların, antika eşyaların, açılmamış mektupların arasında saklı durur...

Üzerinde kurumuş kan lekeleri. Mahçup, yorgun, ihmalkar...

Sıkıldım bu kasabadan. Durmaksızın düşman kazanıyorum. Ama ne tuhaf, bir türlü sonum gelmiyor, öldürmeyen kasabanın Allah'ı beni öldürmüyor. Düşmanlarımın arasına çıkıp, **hadi sıkıldım bu oyundan artık beni öldürüp kurtarın ve kurtulun diyorum; ama biz seni kimsenin sevmediği kadar çok severiz, nereden çıkartıyorsun bunları**, diyorlar... Beni öldürmeyerek mahvediyorlar. Beni çok sevmekle tehdit ediyorlar. Elimden bütün kozlarımı alıyorlar. Ben de boşluğa düşerken bütün gücümle beni aslında çok sevdiklerini söyleyen bu insanlara son anda tutunuyorum. Bir tür içtenlik, aşırı dostluk zehirlenmesi yaşıyoruz hep birlikte... Anlıyorum ki bu ve her kasabada olduğu gibi en güvenli masa düşmanların masasıymış!.. Anlıyorum ki bir kasabada, ölmekten değil, meyhanedeki esas masaya geç kalmaktan korkmalıymış insan!..

Oysa adım gibi biliyorum ki bu beni çok sevdiklerini söyleyen insanlar bir süre sonra ortak bir kararla beni nefretle unutmaya başlayacaklar. Ve beni nefretle unutmaya karar verdikleri için sık sık o nehrin kenarına gelip, oradan cesedimin geçip geçmediğine bakacaklar... Çok sevdiklerinden. Geçen gece televizyonda Yargıtay Başkanının konuşmasını dinliyordum. Güzel konuşuyordu adam ve bu konuşmadan ötürü hayranlık duyuyordum ona; ama sevmiyor, sevemiyordum. Üzerindeki kırmızı altın yaldızlı, o korkunç yakalı cüppesiyle onu sevmem mümkün değildi zaten. Hem ben hep yargılanan tarafta olmuştum. Yargılayanlardan çoğunlukla çekinmiş, arada bir minnet duymuş, bazen de kaçmıştım onlardan.. Ama sevmek. Asla... Böyle durumlarda ben hep düz, dümdüz edilmiş halk gibi düşünürüm... Hem öyle büyük, hem öyle ürkütücü bir cüppeydi ki başkanın cüppesi, içinden ne çıkacağı belli olmazdı..

En iyisi hayranlık duyup, beklemek, dedim kendi kendime. Çünkü bir şey çıkarsa biliyordum, önce benim gibilerin eti cızırdayacaktı... Dediği gibi olursa, bir şey çıkmazsa kuşlara yem atmaya söz vermiştim. Hep yaptığım şeydi, zararlı çıkmazdım..

Yargıtay Başkanı tam, **yeni anayasa yapılana kadar, eski anayasaya bağlı kalın**, derken aylardır görmediğim bir kız arkadaşım geldi evime. Konuşmayı birlikte dinlemeye başladık. Ama o ne hayran oldu adama, ne de sevdi. Hiç etkilemedi onu, altın yaldızlı cüppesinin içindeki sert bakışlı, kalın sesli adam...

Zaten geldiğinden beri boş boş bakıyordu her şeye, bana, üniformaya, eve kasabadaki ülkeye... **Neyin var?** Niye sordum. **Yok bir şey** dedi. **Ama iyi görünmüyorsun, bir şeye üzülmüşsün, ama neye, bilmiyorum**, dedim. Zaten **sen beni hiç anlamadın ki** dedi, birikmiş bir sitemle. **"Yeni anayasa yapılırsa daha iyi anlarım"** dedim. **"Daha kibar olabilirsin"** diye beni tersledi bu defa. Alttan almaya çalışıp, işi espriye vurdum. **"Ama bak yeni anayasa yapılıyor, düşünce özgür oluyor, yeni hak ve özgürlükler geliyor, sevinsene"**, dedim.

"Bana ne yeni düşünceden, özgürlükten, haktan" diye bağırdı birden ve ardından katılırcasına ağlamaya başladı... **"Biliyor musun ben artık bir orospuyum, orospu; kim çağırırsa onunla yüz dolara yatıyorum... Kim çağırırsa... Sen neden bahsediyorsun"...**

Televizyonun sesini kıstım... **Orospu mu? Yüz dolara mı?... Ama nasıl yaparsın böyle bir şeyi...** diye söylenmeye başladım.. Çok şaşırmıştım, aynı zamanda hiç şaşırmamıştım. Sanki bu kez evime gelir gelmez bunları söyleyecek diye içimden bile geçirmiş olabilirim. Bu ülke, bu kasaba işte beni bu hale getirmişti...

Evet yüz dolara ne var ki... Bıktım artık sürünmekten anlıyormusun. Yüz milyon aylık için sabahın köründe kalkıp, bir ay boyunca çalışmaktan durmadan işten atılmaktan, ondan bundan borç almaktan, gördüklerimi alamamaktan, bıktım anlıyormusun... Hem sen kendini namuslu mu sanıyorsun, sen de yazarak ruhunu satıyorsun. Ben bedeni mi satmışım çok mu?... Bana saldırması utancını saklamak içindi aslında, bir tür travma yaşıyordu... Duyarlı, her şeyin farkında olan biriydi. Yaptığı işi kabullenmesi çok zordu.. Sakin olmaya çalıştım. **Zor durumda olduğunu anlıyorum**, dedim; ama **istersen biraz sabret, sana iş bulayım**... Yüzü bir anda değişti. Alaycı ve küstahtı artık: **"Sen... Sen bana iş bulacaksın öyle mi? Peki beyimiz kaç paralık bir iş bulacak acaba"**... Sustum bunun üzerine. Bir şey diyemedim. Çünkü kazancı ayda bir milyarı geçiyordu. Ve bu kısacık yaşamında paraya susamıştı... Onu artık kimse yolundan döndüremezdi... Zaten tam sakinleşmişti ki cep telefonu çaldı. İş çıkmıştı. Hemen toparlandı, makyajını tazeledi, **gitmem lazım**, dedi ve kapıyı çarpıp gitti. O gittikten sonra televizyonun sesini açtım. Yargıtay Başkanı sesinin en etkileyici tonuyla Anglo Sakson ülkelerinin anayasalarından övgüyle söz ediyordu o sıra... Ama onun bu söyledikleri ne kendi kasabasında ne de bizim kasabada ciddiye alınmıyordu henüz... Hayat, onun altın yaldızlı, kırmızı cüppesinden daha ürkütücü ve daha gerçekti buralarda... Öyle ki, bir gün sonra onu yine televizyonda, ama bu defa cüppesiz görmüş, o kasabalı duygusallığımla neredeyse acımaya başlamıştım. Ama sevmek, asla...

CEZMİ ERSÖZ

Aksamsesi

Şair, sigara paketi büyüklüğündeki şiir kitaplarının yayıncısı, Yeni Türkü Dergisi ve yayınlarının kurucusu, tiyatrocu, sinema hayranı, bir dönem Almanya'da yaşayan şimdi Kuzguncuk'a taşınan, 70 kuşağının Trabzonlu Delikanlısı Yaşar Miraç'la, arkadaşımız Ayhan Bozkurt, şiir, Trabzon, İstanbul, 70 Kuşağı, spor, kitaplar, günümüzde olup bitenler üzerine söyleşti.

Hâlâ "Trabzonlu Delikanlı" Yaşar Miraç Anlatıyor

Trabzonlular için İstanbul 200 yıllık göçülen bir yer. Cazibeli, albenili başkent. İş, yenilik, büyük bir kültür odağı. Fatih'in İstanbul'dan sonra Trabzon'u fethi . O dönemde bir çok Rum (Anadolu kökenli) insanı İstanbul'a yerleştirildi. Benim için İstanbul şiir, yazın dünyası, güzellik odağıydı. Trabzon Lisesi'ni bitirdikten sonra İstanbul'da yaşamayı, orada olmayı başka yerlere (Trabzon dışında) yeğ tuttum. Zaten Trabzon'la İstanbul'u bazı yönlerden birbirine benzetiyorum. Trabzon Karadenizin İstanbul'u denilebilir. İstanbul deyince eski semtlerini ve boğazı düşünürüm.

Beylik laflar etmek gibi olmasın ama çok erken başladım şiire. Ortaokul 1. sınıfta edebiyat kolu başkanı seçildim. Okulda edebiyat kolları başkanları toplantısında bir duvar gazetesi çıkarma önerisi getirdim. Bu görev bana verildi. "**Karmanın Sesi**" adlı, bir cam çerçeve ardında duvar gazetesi çıkardım. Okul yönetimini eleştirdiğim için 7. sayısında yasaklandı. Yasaklanmasının nedeni de, okul yönetiminin bazı öğrencileri daha zor koşullarda öğrenim yapmaya zorlamasıyla suçlamıştım. Okulun asıl binası kaloriferliydi, okulun bahçesinin bir bölümüne baraka koyarak ek sınıf yapmışlardı. Orada okuyan arkadaşlarım üşüyordu, hademeler temizliğini yapmıyordu. O dönemde yazdığım şiirler çevremle ilgiliydi. Örneğin sınıftaki kızlara takılan ironik şiirler... Bir de aşık olmadığım halde aşk şiirleri yazmıştım. Liseye geldiğimde yerel gazetelerde şiirlerim yayımlanmaya başlamıştı. Lise III. sınıfta **Hizmet Gazetesi**'nde spordan, baş makaleye, burç köşesinden, bulmacaya kadar gazeteyi neredeyse tek başıma çıkardığım 2-3 aylık bir dönemim oldu. Lisede Sosyalizmin bilimsel kitaplarını, **Nâzım Hikmet**'i, diğer devrimci dünya şair ve yazarlarını okuyordum. Hatta bir ara **'Devlis'** (Devrimci Liseliler) diye bir dernek kurma çalışmalarımız oldu. Arkadaşlarım bana neden Nâzım gibi yazmıyorsun diye soruyorlardı. O zamanlar **Hasan Hüseyin**'in **'Kızılırmak'** şiirini ezbere bilen arkadaşlarımız vardı. Ama ben fazla sevmiyordum o serbest şiir tarzını. Bana biraz tiyatro gibi geliyordu. Sevdiğim bir kız vardı. Ona yazdıklarımı (şiir ve mektup olarak) kendisine verdim. Bir kendisine yazdığım şiirler vardı, bir de erkek kardeşinin adını bilmediğim için kendim bir ad uydurarak çocuk şiirleri olan bir defter hazırlamıştım. Ayrıca 22 adet kimi 2-3 sayfa kimi daha çok mektuplar.. İşte o sıralarda **'Trabzonlu Delikanlı'**nın ilk nüvesi olacak çeşitli bölümleri olan uzun bir şiir yazmıştım. Daha sonra o bölümler üzerinde çalıştım. Beni o zaman etkileyen 2-3 yazıdan ve şairden söz etmek istiyorum. **Yeni Dergi**'de **H. Spencer**'den çevrilen **'Bir Şairin Oluşumu'** yazısı ve **'Marksizm ve Şiir'** adlı kitaptan (o zamanlar kitap olarak yayımlanmamıştı) yazılar. **Nâzım Hikmet**'in son dönem şiirleri, **Sutüven, Cahit Külebi** yakın bulduğum şairlerdi. Öyle bir şiir yazmalıydım ki hem edebiyat okurları beğensin, hem de halktan okumamış, işçi, köylü insanlar beğensin. Ders verir gibi, düz yazı gibi tiyetral bir edası olmayan, içtenlikli, yalın, müzikal, ritmik, akıcı bir şiir. İşte bu yaklaşımlarla o uzun şiir üzerinde durdum ve bölümleri kendi başına şiir olarak ayırdım. **'Trabzonlu Delikanlı'** böyle oluştu.

Yaşar Miraç, Cahit Kulebi, Ahmet Erhan

Siyaset çocukluğumdan beri ailemle yaşadığım bir olgu. Babam tam bir halk aydınıydı. Cumhuriyeti, Atatürk'ü seven laikliği benimsemiş bir insandı. **Cumhuriyet Gazetesi** okurdu, **CHP**'liydi. Böylece çekirdekten ilerici, devrimci kişilik olarak yetiştim. Bu şiirlerime de yansıdı, sömürüye, haksızlığa, yobazlığa karşı... Yoksulların, emekçilerin yanında olmak, onlarla kader birliği etmek, onların bir temsilcisi olarak davranmak. Örneğin "**Hizmet**" te yayımladığım bir şiirde 'Miraçî' mahlasını kullandım. Şöyle demişim son dörtlükte: "***Miraçîm yazar kuyusun kazar/ yazanların bu kaderinde var/ sömürene kalleşe kötüye atar/ merkep diye diye at diye diye/ bir de kalemden tat diye diye***" bu şiirin adı '**Kalem**' di. O yıllarda tavrım böyleydi. Bugüne kadar aynen bu değişmedi.

Yeni Türkü Yayınları; 1972-73'de 15 ay Almanya'da kaldıktan sonra Trabzon'a döndüm. O sırada **TÖBDER**'e bir tiyatro kolu kurdurttum. **Haşmet Zeybek**'in **'Düğün ya da Davul'** oyununu sahneye koydum. TÖBDER bahçesine gelen, kağıt oynayan, içki içen, fazla kitap okumayan öğretmenler vardı. Onlarla arkadaşlık kurup, bu oyunda rol almaya ikna ettim. Sonra prova çalışmaları bitmek üzereyken oyunda rol alan ve tiyatro kolunun sorumlusu M. Bucak adlı öğretmenle bir tartışmamız oldu. Ben de kızdım, çalışmayı bıraktım. Ama oyun zaten tamamlanmıştı. İlköğretmen okulunun sahnesinde galası oldu. Bu oyun karadeniz kıyılarında 30'dan fazla oynandı. O sırada Ankara Üniversitesi D.T.C.F Türk Dili Bölümünü kazandım ve Ankara'ya gittim, Şiirler devam ediyordu. ***Can Deresi Türküleri, İçli Şarkılar, Küpler Çağı*** ve başka şiirler... Türkiye çapında ilk 1975'in so-

nunda şiirlerim yayınlandı. **Türk Dili, Militan** dergilerinde. 1978 yılında Ankara'da aylık sanat gazetesi olarak **Yeni Türkü,** tipo baskı eski bir matbaada yeşil, mavi, kırmızı renklerle yazı ve şiirlerin yer aldığı küçük gazete boyunda 4 sayfa çıktı. Ne yazık ki parasızlık yüzünden 3 sayı çıktı. Sendikalarda işçi temsilcileri yoluyla verilecekti. Ama o zamanlar Ankara'daki kraldan çok kralcı bazı politik tavırlı, keskin sosyalist kesim temsilcileri gazetenin sendikalarda dağıtımını engelledi. Çünkü kendilerine sorulmadı, bağımsızdı. Bizim de kimseye biad etmeye niyetimiz yoktu. Şair arkadaşlar **Ahmet Erhan, Turan Er, Mahmut Turgut, Koray Küçükemir** benle birlikte Kızılay Meydanı'nda kaç kere bağıra çağıra gazeteyi sattık. O zamanlar **Halkın Kurtuluşu** grubundan bir grup bizi tehdit etti, gazeteyi satamazsınız diye. Sanki Ankara'yı parsellemişlerdi. Öyle bir gün **Nihat Behram**'a rastlamıştım. Bizi tebrik etmişti. Ben de ona *'Senin arkadaşların bizi tehdit etti'* dedim. O da *'Ben onlara söylerim'* dedim. Öyle coşkulu bir kısa dönemli yayın oldu.

Sigara büyüklüğünde küçük şiir broşürleri yayımlamak düşüncesi o zaman oluşmuştu. (Derginin yayını olarak) Gazete kapanınca bu biraz daha gecikmeli gerçekleşti. Ankara-İstanbul-İzmir hastanelerinden ve özel rontgen muayenehanelerinden yeşil ve turuncu rontgen kağıtları topladık, küçük bir ofset makineyle bu kağıtlara broşürleri bastık.

Tavır Dergisi Devrimci Yol sempatizanı, **Sanat Emeği** TKP, **Yarın Dergisi** TİP yayınıydı. O zamanlar dergilerde traj vardı. **Yeni Türkü** örneğin 3 bin basılmıştı. Bir de kurum dergileri vardı. Türk Dil Kurumu'nun dergisi **Türk Dil**, TÖBDER'in dergisi **Yeni Toplum**. **Birikim** vardı ve fraksiyon gibiydiler. Karşılıklı çatışmalar, eleştiriler vardı. Bu eleştiriler, mesela, Ankara'da bir dergi vardı. Adı **Yeni Olgu**. Beni popülist olarak suçladı.

O dönemde iyi niyetli insanlar da vardı, yanlışa düşenler de. Sanatçının bir politik görüşe bağlı kalmasını uygun buluyorum, hâlâ. Ama şiir yazılırken politik öznel görüşle değil de, daha çok genel toplumsal doğrularla yazılmalıdır diye düşünüyorum.

70 Kuşağının şiiri; o yaşta doğanlar var ama öyle bir kuşak var mı? Bir laf vardır, *'yavuz hırsız ev sahibini bastırır'*. O kuşak, o yıllarda doğmuş ama belirleyici bir şey yoktu. O zamanlar bazı keskin tipler, çevre ilişkisiyle de kendilerini bir kuşak olarak tanıttılar. Daha sonra bunlar, "**Yeni Bütüncü**" olarak devam ettiler. O da tutmadı. Tutmazdı. Çünkü onlar şiirde başaramadıklarını, kuşağa yüklediler. Şiir akımı kolay değildir. Uyanıklık yapıp, öne çıkmaya çalıştılar, olmadı. Bir kitap çıkardılar; '**70 Kuşağı Tartışıyor**' diye. Kitabın üçte ikisi benle uğraşıyordu. Danışıklı-dövüşlü, kafa kafaya verip soru sormuşlar birbirlerine. Cevabı önceden belli. Amaç beni yargılamak. Benim şiir yaşamıma ömür biçenler de çıktı, "**gümleyip gidecek**" dediler. Hiçbir şey çıkmadı. **"Buradayım"**, işte.

O dönemin dergilerinde biraz daha toplumsal ve politik bir düzey vardı. Şimdiki dergiler yalnız sanat adına, şiir adına çalışmalar yapıyor *'gibi'* görünüyorlar. Ama bakın burada **Öküz**'ü ayrı tutmak gerekir. **Öküz** daha aktüel ve toplumsal sorunlara değiniyor. Uzayda yaşamıyor. Ancak bazı isimlerin dergide yer alması popüler kaygıyla ilgili bence. Ama bunun yanısıra **Öküz**'e yakışan **Can Yücel** vardı, **Ece Ayhan** olması olumlu. **Öküz**'ü, **Yarın** dergisiyle karşılaştırıyorum. **Öküz** biraz daha aktüel. Ama **Yarın Dergisi,** TİP yandaşlarının yönetiminde bir yayın organıydı. Ama **Öküz** bağımsız, her kesime eleştirel bakıyor, toplumun yanında. Dergide değişik insanların yazmasını eleştirmiyorum. Elbette değişik görüşlerdeki insanlar da böyle dergide yer almalı. Ama onların ortak paydası halk içinde yaşama, toplumun sorunlarıyla haşırneşir olma , acılı–dertli ülkemizin bu durumu, kişilikleriyle yansıtma gibi bir yanları da olmalı. Adamın Türkiye'nin yaşadığı sorunlarla ilgisi yoksa, Türkiye'de sanki Norveç'te yaşıyormuş gibi yaşıyorsa, kendi küçük çevrelerinde lak lak edip duruyorsa, sonra da kalkıp **Öküz**'de yazıyorsa, **Öküz**'ün onlara ihtiyacı yok. Onların yazacağı başka yerler var. Bankaların, holdinglerin, mirasyedilerin yayın organları var ve her zaman vardı zaten.

Son iki- üç yıldaki şiiri izlediğimi söyleyemem. Ama iki-üç yıl öncesine kadar söylersen fazla bir değişiklik yok. Ne yazık ki 80 sonrasında şiir yazmaya başlayan gençler büyük bir boşlukta kaldılar. İçerik olarak toplum sorunlarından uzak, bireysel, bunalım edebiyatı egemen oldu. Biçim olarak da argo, küfür, sözcük oyunları, zorlama imge bulma aramaları genç şiirimize egemen oldu. Halktan gelen yalın bir yaşam olan insanlar bile, eğer şiir yazıyorlarsa, bu modaya uymak gibi bir zorunluluk hissetti. Başka örnek yoktu, böyle şiir yazılır sanıyorlardı. Ve 80 öncesinin olumlu olumsuz tüm örnekleri sanki yüzyıl öncesinde kalmış gibi bir duygu uyandırdı. Vaktiyle devrimci, ilerici yayınlardan çıkar sağlayanlar, yayınevleri 12 Eylül askeri cuntasının getirdiği koşullara uymak bahanesiyle, tıpkı 1950'deki sosyalistleri tırpanlayan yıkıcı operasyonlardan 1971'deki 12 Mart darbesinden hemen sonra olduğu gibi yine bireyciliğe, bunalımcılığa pirim veren bir anlayışa dönmeyi marifet sandılar. Zaten ortada asker vardı, ne yapsan tutardı. Kimsenin de kimseye hesap soracak hali yoktu. 60 milyonluk Türkiye şiirde, edebiyatta bu dönemi, 12 Eylül'ün getirdiği sınırlamaları fırsat bilerek olumlu bir çıkışa çevirebilirdi. Keskinliklerden sıyrılıp, ülkenin dört bucağındaki halk geleneklerini, halk kültürünü, dünya şiirinin- edebiyatçılarının çağdaş teknikleri anlayışlarıyla bağırıp çağırmadan derin ürünler verebilirdi. Bu olmadı. **Yeni Türkü Yayınları**'nda biz bunu denedik ama gücümüz yetmedi. Hâlâ söylediklerimiz doğru ama bunu gerçekleştirecek yetenek ve kişisel ahlak sağlamlığında isimler yeterli sayıda değildi ya da biz onlara ulaşamadık. Şahsen benim o gözle baktıklarım öyle çıkmadı. Ayrıca ekonomik sorun her zaman Demokles'in kılıcı gibi başımızın üstünde asılı durdu. Hiçbir zaman asgari koşullarda da olsa yaşayabilmenin garantisi olmadı. Biz lüks bir şey istemedik.

Yurt dışına sürgün olarak gitmedim, geri dönecektim. Yugoslavya'da Türkiye adına "**20. Yüzyıl Sonuna Doğru Şiir**" konulu sempozyuma katılmaya gittim. Oradan da Almanya'da şiir söyleşilerinde bulunmak ve **Yeni Türkü**'nün o zamana kadar çıkan kitaplarının satılmasını sağlamak amacıyla (1982 sonu) Almanya'ya gittim. Bu toplantılar istediğim gibi seri olmadı, birkaç ay sürdü. Şimdiki eşimle tanıştım ve evlendim. **Yeni Türkü Şiir Yayınları**'nı emanet ettiğim arkadaşlarım benim yüzüme karşı söylemedikleri niyetlerini, ben gittikten sonra uygulayıp çevrelerine bir iki kişi alarak başka yayınevi kurmaları, **Yeni Türkü**'ye darbe vurmaları bende hayal kırıklığı yarattı. Bu da beni Türkiye'ye bir an önce dönüp **Yeni Türkü**'yü yeniden çıkarmak amacından caydırdı. Böylece bir dönem Almanya'da kalmayı ekonomik koşullar yüzünden de doğru buldum. Türkiye'ye dönseydim sanırım ödün vermeden İstanbul'da yaşamam olanaksız olacaktı ve Trabzon'a dönüp kendi köşeme çekilmiş bir durumda kalacaktım. Evliliğin de getirdiği zorunlulukla Almanya'da kalmayı tercih ettim.

Türkiye'de yalnız sol, ilerici kesimde değil, toplumun geneline egemen olan bir çarpıklık, sahtecilik var. Bunu 80 sonrasında çok daha iyi anladım. Önceden de sezgisel olarak da buna yakın bir düşünü ipuçları bende vardı. Fakat bunu o kadar berrak göremiyordum. Bu herhangi bir ideolojik değerlendirme değil, işin alfabesiyle ilgili. Adam, solculuk, ilericilik taslıyor, toplumcu olduğunu savunuyor; aslında bireyci ve egoist. Milliyetçi olduğunu söylüyor, aslında o değerlerle ilgisi yok. Lafta söylüyor. Dindarım diyor, görünüşte dinci. Din onun için toplumda saygın bir yer edinilecek kalıp, giysi. Adam, kürtçü olduğunu savlıyor; aslında o bir yerlere gelebilmek, çeşitli biçimlerde pirim sağlamak amacında ve bunu maske olarak kullanıyor. Ben şimdi Türkiye'de öyle ideolojik bir tartışma, yarışma zemini olmadan önce bu sahte yapının yıkılmasının gerektiğine inanıyorum. Önce herkes olduğu gibi görünme durumuna gelmelidir.

Şiirin dışında resim, karikatür yapıyordum, ağız mızıkası da çaldım. Okul kitaplarındaki bazı şiirleri besteliyordum. Örneğin **Yahya Kemal**'in "**Ok**" şiiri, "**Han Duvarları**"nın dörtlükler bölümü, "**Mehlika Sultana Aşık Yedi Genç**"... Besteledim bunları.

Sinemayı çok seviyordum. Çocukken mahallede harçlıklar yetmediği için sinemaya kaçak girme yarışları yapardık. Evimizin damından komşumuzun yazlık sineması (İnci Sineması) zaten görünüyordu. 13-14 yaşlarından sonra bu sinemaya bedava girebildim. Lise yıllarında Trabzon'a gelen ne kadar tiyatroyla ilgili kitap varsa okuyordum. Hatta Ankara'ya gidip **Rutkay Aziz**'le görüştüm. Beni kadrolarına almalarını istedim. Bana, *"Ankara'da kendi olanaklarınla kalacaksan gelip git ama biz sana kadro olanağı sunamayız. Bizim olanaklarımız da kısıtlı. Biz devrimci tiyatro olduğumuz için olanaklarımız kısıtlıyorlar"* demişti.

Ortada öyle tipler var ki bahsettiğim sahtecilik, ilkesizlik, her türlü görünme, her yol mübah anlayışı bunların temel kişisel özellikleri olmuştur. Hem aydınlırlar, ilericidirler, hem halktan yana görünürler, hem böylesi kurumların sağladıkları olanaklarla halkın, toplumun hayal bile edemeyecekleri ücretlerle, konforla lüks içinde yaşamlarını sürdürürler. Aynı kolejden olma, aynı fakülteden gelme gibi aynı aristokratik kökenlere sahip olma, Osmanlı paşası torunu, asker-sivil-bürokrat torunu olma gibi, Rotary kulüp, Lions kulüp ya da aynı meslek kuruluşundan olmak gibi özel dayanışma örgütlenmelerinin edebiyatımızda, yayın dünyamızda üyelerini yazılı-görsel basınla paslaşarak, dayanışarak yerleştirilmeleri, banka ve büyük yayınevlerini de köşeleri tutma gibi, jürilerde egemen olma gibi, o kişilerin sanat ya da düşünce yeteneğinden, birikiminden kaynaklanmayan aksine bu tür özel dayanışma ilişkilerinin bir sonucu olarak hak etmedikleri yerlere, mevkilere yerleştirilmiş olmaları, siyasi ya da ekonomik alanlardaki çeteleşme, mafyalaşma biçimlerinden hiçbir farkı yoktur.

Yüzme ve futbol benim için bir tutkuydu, hâlâ da öyledir. Hiç yorulmuyordum. Trabzon'da beş altı kilometre kıyıya paralel olarak yüzerdim. Kardeşlerim de elbiselerim ellerinde kıyıdan beni takip ederdi.

O kuşak, o yıllarda doğmuş ama belirleyici bir şey yoktu. O zamanlar bazı keskin tipler, çevre ilişkisiyle de kendilerini bir kuşak olarak tanıttılar. Daha sonra bunlar, "Yeni Bütüncü" olarak devam ettiler. O da tutmadı. Tutmazdı. Çünkü onlar şiirde başaramadıklarını kuşağa yüklediler.

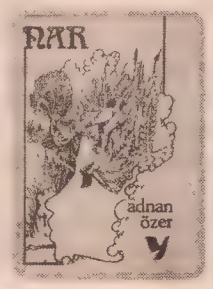

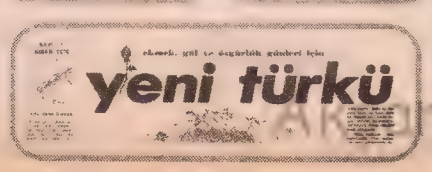

1999 yılının rüzgarlı bir yaz gecesinde, ışıklı ekrandaki o hareketli resmin içinde, Filiz Akın üzerindeki yoksul giysilerden sıyrılıp, güzelce taradığı saçlarına, kokusu hala duyulan bir çiçek iliştirip, yepyeni fırfırlı dantelli elbiselerle ve ona pek de yakışan Sindirella edasıyla köşkün yüksek tavanlı salonuna süzüldüğünde, eğer siz de aşçı, şoför ve bahçıvanla birlikte seviniyorsanız ve onu bir prenses gibi görüp heyecanlanıyorsanız hala bir şeyler için umut var demektir...

Filmler Herşeyi Sezer...

Zengin fakir aşklar, melek kalpli aşçı, bahçıvan, şoför ve uşaklar, göz yaşartan ayrılıklar, yürek hoplatan rastlantılar, hep ama hep mutlu sonlar... İnsanlara duymak istedikleri masalı anlatan, görüntüsü renksiz ama duygusu gökkuşağı o filmler... o eski Türk filmleri...o 60'lı yıllar... o eski duygular, o eski iyimserlikler... o eski... o....

İnsan kaybettiklerini daha çok seviyor... Öyle mi acaba?

Yoksa hiç sektirmeden gelen "gelecek zamanın" açtığı o kara delikten, hep de değerli şeyler mi yitip gidiyor durmadan...?

Sinema, dev ve acımasız bir ayna... Yaşanan yılların en yalansız aynası. İşte bu yüzden, yüzleşmenin peşinden giderken ayaklara çelme takıp duruyor.

Her on yılın çelmesi, insanı bir öncekinden farklı bir zemine düşürüyor...

Keskin kokulu, siyahı sanki biraz daha koyu, beyazı da pek bir grili, henüz dili belirsiz, en neşelisi bile ille de ciddi bir zemine düşerseniz, 50'li yılların filmlerinden birine takıldınız demektir... Çoğu gangster filmidir onların. Esas adam sevdiği kadını ağlata ağlata, elinde silah, duvarları siper alıp kaçar da kaçar. Kötü adamlar mahzenlerde kaçakçılık planları yapar, esas oğlanı filmin bir yerinde mutlaka yaralarlar... Filmi seyrederken bir an olsun neşelendiğiniz pek vaki değildir. Genelde her kareye endişe ve korku hakimdir.

O zamanlar Türkiye'nin zemini de aynı böyledir. İsmet İnönü o yıllarda taşlanır, CHP batmak üzere olan bir kayıktadır, Demokrat Parti'nin kara efsanesi o yıllarda yazılır... Umutlar, düşünceler, hayaller, talepler ciddi giysili, ciddi bakışlı ve bencil ve acımasız bir takım insanlar tarafından toprağın altına gömülmeye, üzerlerine de beton dökülmeye çalışılmaktadır.

Yumuşacık, alacalı, hoş kokulu, hafif hüzünlü ama yine de şenlikli ve ille de umut dolu bir zeminse altınızdaki, ayağınıza takılan mutlaka 60'lı yılların, belki biraz da 70'lerin bir filmidir. Sık sık gülerken bulursunuz kendinizi. Ağlasanız bile bir yanınız hep, neşelidir nedense... Güven duygusu sarıp sarmalar bedeninizi. Sanki daha derine hiç düşülmezmiş gibi...

Türkiye'de o zamanlar, birileri her sabah kaynağını tam kestiremedikleri bir umutla uyanmaktadır. Anneler babalar, çocuklarının güzel günler göreceğine inanmakta, arabaların maviliklere süreleceğini, ışıklı maviliklere, mutlaka ummaktadırlar. O yıllarda doğup büyüyen çocuklar sendika, grev, hak ve hukuk kelimelerini bir çırpıda öğrenip, hiç zorlanmadan telaffuz edebilmekte, işçilerin sadece fabrikalarda değil mecliste de var olduklarını sanabilmektedirler...

Bu umut ufak ufak gölgelenmeye, yerini endişeye bırakmaya başladığında artık 70'li yılların sonuna yaklaşılmıştır. O yılların filmlerinin içinden geçip de ülkeye bir göz atayım derseniz havanın kuşkuyla bulutlanmaya başladığını siz de sezersiniz...

80'lerin filmine rast geldiğinizde asitli bir tabana hızla vurur bedeniniz... Yapış yapış bir sıvının içinde isteksizce debelenirsiniz... Hiçbir şey eskisi gibi siyah beyaz değildir ama renklerde yine de bir tatsızlık vardır. O kimliksiz, albenisiz renklilik, sivri başlı çiviler gibi batar bedeninize... Nedense asla rahat edemezsiniz bu zeminde... Her şey tatsızdır, pek tatsız...

Filmlerin ağızda bıraktığı burukluk ülkenin geneline hakimdir. O yılların Türkiye'sinde de kimseler rahat değildir. Sokaklara, evlere hatta ruhlara aynı ucu sivri çiviler serpiştirilmiştir. O yıllarda yapılan askeri darbede, insanlar balkonlardan tanklara el sallamaz, gökyüzüne balonlar uçurmaz, sevinç çığlıklarıyla birbirlerine sarılıp, keyifle sevgililerinin kollarında dans etmez.... Yıllar önce, silahların namlularından bir gün çiçeklerin fışkıracağını umanlar, oradan ölümcül ateşlerin saçılıp bedenleri kavurduğunu bizzat gözleriyle görmüş ve umutlarını sıkı sıkıya kilitledikleri kapıların ardına öldürürcesine saklamışlardır.

Sonraki yıllarda Özal'ın "cesur" kararlarıyla dönüşsüz bir yola girecek olan ve yakın tarihinde güçlükle oluşturulmuş değerleri tek tek, acımasızca koparılacak olan ülkenin, ışıklı bir geleceğe doğru yönlenmediğini anlayacak kadar tecrübelidir herkes...

Ve hissizlik yılları... 90'lar... O yılların filmi çelmeyi taktığında, ne gariptir ki düştüğünüzü bile hissetmezsiniz. Evet, hissetmezsiniz. Öylesine, gündelik hayatta bir eşyadan, bir an elektriklenir gibi elektriklenir bedeniniz, ardından pek çabuk unutup geçersiniz... Filmi seyrederken hüngür hüngür ağlasanız da, katıla katıla gülseniz de, sinemanın kapısından çıktığınızda başınıza sanki az önce hiçbir şey gelmemiştir. Sanki duyguları incinen, ya da inançları yüreklendirilen siz değilsinizdir. Maskeleri seven filmler, maskeli yüzlere kanatlarını şöyle bir dokundurup geçerler. İz bırakmayı sevmezler... Bu filmlerin bulandığı "unutulma" iksiri, ülkede olan biten tüm elektriklenmelerin anında unutuluşunda kullanılanın tıpkısıdır...

İşte tüm filmler bu ülkede siyasi bir aynadır. Dev, yalansız, kendisini istese bile gizleyemeyen, renkleri, kokuları, duygularıyla, yaşananların kaçınılmaz ipuçlarını avuçlarımızın içine bilinçli ya da bilinçsizce bırakıveren...

O yüzden bu filmler ideolojik karakter testleri için de birebirdir...

Evlere rating hesaplaması için koyulan ölçerler gibi bir ölçer de eski Türk filmleri için koyulsa ve sistematik bir biçimde değişik dönemlere ait Türk filmleri yayınlansa, sonra da bunların hangilerinin kimler tarafından tercih edildiği saptanıverse, bir sonraki seçimlerin olası oy dağılımı şıp diye tahmin edilebilir ve bu tahmin sonucunda çok üzülüp, çok sevinilebilir.

Bu testi evde tek başına yapmak isteyenlere gelince...

1999 yılının rüzgarlı bir yaz gecesinde, ışıklı ekrandaki o hareketli resmin içinde, Filiz Akın üzerindeki yoksul giysilerden sıyrılıp, güzelce taradığı saçlarına, kokusu hala duyulan bir çiçek iliştirip, yepyeni fırfırlı dantelli elbiselerle ve ona pek de yakışan Sindirella edasıyla köşkün yüksek tavanlı salonuna süzüldüğünde, eğer siz de aşçı, şoför ve bahçıvanla birlikte seviniyorsanız ve onu bir prenses gibi görüp heyecanlanıyorsanız hala bir şeyler için umutlanılabilir demektir...

Yüzyıllardır çocukların, mutlu sonla biten masallarla uykuya uğurlanmasında mutlaka bir sihir vardır...

MİNE SÖĞÜT

Akşamsefası

Çocukluğumun Zagor'u Levent Çakır'a sevgiyle...

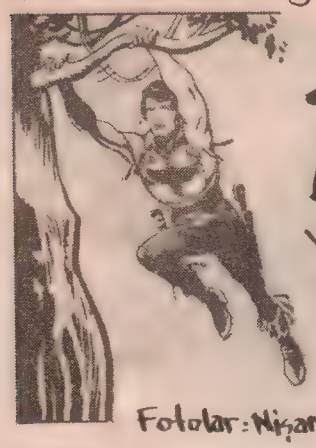

ZAGOR

DARKWOOD'DA BİR EV

Yazıp konuşturan:
ARSLAN EROĞLU
Zagor: LEVENT ÇAKIR
Çiko: NEVZAT AKKÖZ
Gambit: ECE CANSEL

Fotolar: Nişan Hançer'in ZAGOR (1971) filminden dir.

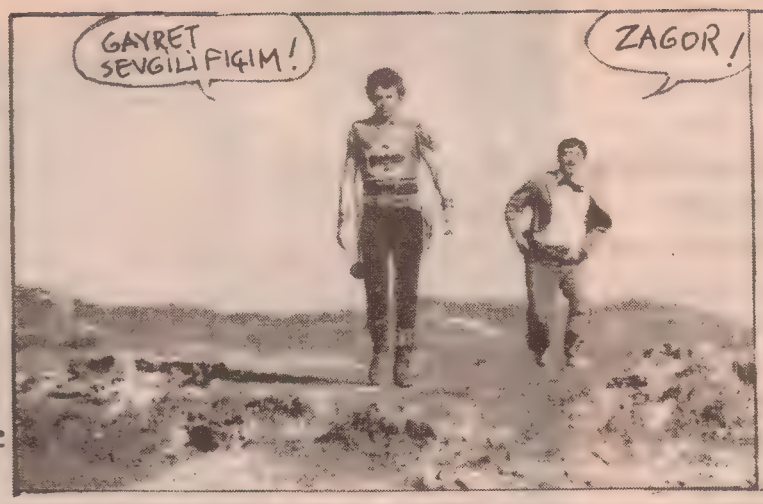

Kovaların reisi Kış Yılanı Zagor'u epeyce uğraştırmıştı. Nihayet Darkwood'a dönebileceklerdi.
Buna en çok sevinen tabiki Çiko idi.
Zagor nedense çok düşünceli idi
Aklına hep Gambit geliyordu.

Zagor pek doğruyu söylememişti. Gambit'ten çok etkilenmişti.
Onu karabelâların adamlarından kurtarmış evine götürmüştü.
Zagor durulmuştu. Çiko bile farkındaydı.

Evet bu koşu bitmeliydi Çiko'yu da hep arkasından sürüklemişti. Artık Çiko kadar Darkwood'da sakin bir yaşamı özlüyordu.

Kızılderililer yetmezmiş gibi Baltalı İlah'ın önüne Kara Korsan gibi bir bela çıkmış...

....
Kara Bela çok uğraştırmıştı.

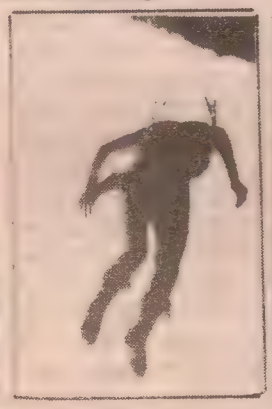

...sonunda Gambit'le yan yana geldiler. Bir akşam alacasında sözler verildi...

...Baltalı İlah Zagor Te-nay için Darkwood'da sakin ev yaşamı da çak şey değildi.
Bir gün...

Oktay Güzeloğlu ya da kısaca hepimizin "Oktay Abi"si... Onu her ay dergimizde yayınlanan, en dipteki insanlarla yaptığı söyleşilerden ve Öküz henüz haftalıkken yazdığı hikayelerinden tanıyoruz... O, bir ömürden dört beş hayat çıkarmışlardan... Jigololuk, devrimci tiyatroculuk, hikayecilik, boksörlük, fotoroman senaryo yazarlığı, kısa filmcilik, meyhanecilik yapmış. Ama ne yaparsa yapsın hayatının her döneminde sokaktan ve garibandan yana olmuş bir hayat adamı... Onunla yaptığı röportajlar tadında bir röportaj yapmaya çalıştık...

HATİCE MERYEM

Dip'ten Gelen Bir Çığlık: Oktay Güzeloğlu

Oktay Abi, uzun zamandır dergimizde röportajların yayınlanıyor. Bize biraz kendinden bahseder misin?

- Meryemciğim, ben on yedi yaşında İstanbul'a kedi yavrusu gibi bırakılmış bir adamım. Geldiğim ilk günü hatırlıyorum, üstümde enistemin yerleri süpüren koca bir paltosu. Ablam banka memuresiydi, gençliğinde platonik aşık olmuş, adam da ablamın en yakın arkadaşı ile evlenmiş, o da tutmuş tayinini İstanbul'a istemiş, annemle beraber gelip buraya yerleşmişler. Ben önceleri ağbimin yanında kalıyordum, sonra beni de getirdiler annemin yanına getirdiler. İstanbul Mistanbul görmemişiz, çıkayım da bi göreyim ne var dedim, çıktım, tam Altıyol (Kadıköy) merkezdeyim, tramvay yanımdan geçerken üzerime bir kıvılcım sıçrattı, kendimi en yakın büfeye zor attım, korktum yani tramvay mı gördük kasabada. Sonraki günler Altıyol'dan İskele'ye bir aşağı bir yukarı her gün orayı arşınlıyordum, öğreniyordum, iş yok güç yok tabii. Bir gün bir ses duydum. "Oktay! Oktay!" Durdum, hoşuma da gitti, ne sesi bu falan dedim kendi kendime. Kafamı kaldırdım, baktım taa üst katlardan, memleketten hiç sevmediğim bir arkadaşım sarkıyor ama gurbetteyiz ya, sanki dünyada en sevdiğim arkadaşımmış gibi çıktım beşinci kata. Öyle bi kucaklaştık ki, can simidi gibi geldi bana. Yapayalnızlık var ya... Onunla gezmeye başladım, diş protezcisinde çalışıyordu. Sonra Hulusi diye bir abimizle tanıştık, tersoyuz ya, elimiz ayağımız da düzgün, tuttu jigololuğa başlattı bizi. Ondan öğrendim altmış yetmiş yaşındaki kadınlarla birlikte olmayı.

Nasıl yani Oktay Abi, sen... sen.. jigololuk da mı yaptın?

- Bak ablacım, ben tarzandım, yani cebimde bir lira yoktu, Hulusi de çok kıyak giyiniyor tabii, hoşuma gidiyor falan. Dedim ya on altı yaşındayım. Önce kendi söylemedi, diğer arkadaşlar söyledi, "Gene karı parası yiyor Hulusi" diye. Ben de ona soruyordum; "Ya nasıl oluyor bu işler, nasıl para kazanıyorsun?" gibisinden. Böylece anlatmaya başladı jigololuğun yollarını. O zamanlar İstanbul'da bir tek Yeşilköy Havalimanı'nda kafe vardı. "Bütün yaşlı ve zengin kadınlar orada bulunuyor, sen de gidip oturuyorsun, seçerlerse götürüyorlar" dedi bana. Benimse oraya gidecek yol param bile yoktu. Ben dedim ki bir gideyim şuraya. Ondan bundan üç kuruş beş kuruş topladım, cebimde iki buçuk lirayla gittim oraya. Oturdum. Bir çay söyledim. Az sonra garson geldi "Behiye hanım sizi masasına davet ediyor" dedi. Ben önce Behiye hanım kim, ben İstanbul'a yeni gelmişim, beni kim tanır diye düşündüm. Üstelik şurda kafede bir bardak çay içiyorum, bitmesin diye de milimetrik hesaplar yapıyorum, nasıl geri döneceğim, kafamdan ellibin tane şey geçiyor senin anlayacağın. Sonra birden aklıma geldi oraya niye geldiğim. Neyse kalktık. Mezardan izinli çıkmış gibi bir kadın, zayıf, kuru bir şey. "Otur evladım" dedi, oturduk. "Tamam efendim" dedik. Önce teyze diyecektim ne bileyim. Sonra bir kaç soru sordu, "Aaa, çok temiz aile terbiyesi almışsın" dedi bana. "Efendim" diyoruz ya yalandan yere. Ordan kalktık, Küçükçekmece'de Beyti'ye geldik. Orasının eti o zamanlar çok meşhur. Kömürde yapıyorlar eti, döneri. Orda bir muhabbet, bir muhabbet, durmadan et anlatıyor kadın, Romalılardan girdi mevzuya. O yaşıma kadar böyle et muhabbeti duymamışım. Romalılar eti süte yatırırlarmış da, şaraba yatırırlarmış da; ya diyorum içimden bu kocakarı ne anlatıyor anasını satayım. Neyse, kendisi çok az yedi, bana da iki porsiyon eti üst üste yedirdi, şişirdi beni. Oradan da kalktık ve Sirkeci'den Kadıköy tarafına evine gittik. Köşk gibi bir ev. Üç saat et muhabbeti de orada dinledim. Et nasıl yumuşar hep bunu anlatıyor. Benim kafamda hep parayı verse de gitsem var. E, çocuk aklı, on yedi yaşında adam o kadar et muhabbeti dinler mi? O arada şarap getiriyor, boyuna içiyorum. Kafam da olmuş iyi. Bana dedi ki "Bak benim dediğimi yaparsan çok para veririm". Ben "Tamam da ne istiyorsun?" dedim. Beni aldı götürdü banyosuna, banyo benim ev kadar, şarap doldurmuş küvete. En sonunda beni yatırdı şarabın içine. O kadar etten bahsedince ne bileyim ben bir şarap küvetine gireceğimi. Hiç unutmam onu, iğrenç bir şeydi.

Ne kadar sürdü bu jigololuluk işi?

- Bu benim ilk işim. Nedenlerine gelince; çocuk olmam, yaşam tecrübemin olmaması, hayatı bilmemem, kevgir gibi olmam, parasızlık, yağmurda sağlam ayakkabım bile yok! Annem Sümerbank'tan bir palto almış, kılları uzun uzun, kendimi ayı gibi hissediyorum. Rezil bir şey. Yani bu benim jigololuğum biraz daha, İşçi Partisi'ni tanıyana kadar devam etti. Asalaklık diyorum ben bunun adına açıkçası. İşçi Partisi'nin nutuklarını dinlemeye başlamıştım. İşçi sınıfı, halk için falan filan, beni bunlar çekti, çok yakın hissettim kendimi. Yalnızdım çünkü, hemen Kadıköy ilçesine gittim. Bildiri dağıtılıyordu. Ben hemen aldım bildirileri Gazhane çevresine dağıttım. Bir de iğrenç bir iş yapıyorum ya, 70 yaşındaki kadınlarla yatıyorum, "Hadi evladım" diyorlar bana, yani ananla yatar gibi oluyorsun bir yerde. Bu kadar iğrençlikten sonra İşçi Partisi de can simidi gibi oldu yani. Çetin Altan o zaman çok popülerdi, nerede konuşuyor ben hemen oradayım, yani öyle bir dönüşüm başladı bende.

Peki yaşlı kadınlara hiç aşık oldun mu abi?

- Ben aşk kelimesinin ne olduğunu bile bilmiyordum. Yalnız bir kadın bana aşık oldu. Benden yaşlıydı. Çok güzel bir kadındı Marliyn Monroe gibi. Bir gün hep duvarına oturduğum markete geldi, beni süzdü, sonra da davet etti. Arabasıyla Çamlıca tepesine gittik. Bana aşık olduğunu söyledi. Benim o zaman şivem çok bozuk, bu yüzden çok az konuşuyordum. O gün bela beni buldu gene. Haa, unutmadan söyleyeyim, İstanbul'da bütün bunları yaşarken Kadıköy Halk eğitim merkezi Boks ve Aletli Jimnastik salonuna yazıldım ben. Beni bu İstanbul okyanusu korkutmuştu galiba. Kendimi korumak için o salonu görünce kayıt olmuştum. Her gün orada boks ve jimnastik çalışıyordum. Sporcu olacağım diye yapmıyordum bunu, yaşam beni döverken bir de başkaları dövmesin diye yapıyordum. O zaman kendime güvenim gelmişti. İşte anlattığım o gün de Türk filmi gibi oldu. Üç kişiden bela geldi. Genç bir çocuk ve güzel bir kadın... Arabayla da gelmişiz... N'oldu, kadın orospu bizi de kandırmış muhabbetiyle bana biti-

rimlik yaptılar. Benim de denemem lazımdı öğrediklerimi, hemen kadının önüne geçerek posta attım. Önce zannettiler ki blöf yapıyorum, sonra bir tanesine -öğrenmişim yabir yumruk çaktım, ötekiler kaçtı. Şimdi yıl 1999, geçen sene de onunla elele gezdik. Şimdilerde yaşı 85 falan var, hiç bir zaman yatmadık. Aşk vardı aramızda yatak yoktu. Beni askere o yolculamıştı. Üstelik Moda'da Kuzukestane sokakta ev tutmuştu, artık modaya uyarak giyiniyordum ben de. Bir gün bu elbiselerle unutup eve gitmişim, annem beni bir gördü "İbne mi oldun, hırsız mı oldun, nereden buldun bu elbiseleri?" dedi. Tabii kadın beni her gün görüyor ayı tüyü paltomla, baktı ki faça değişmiş, hiç unutmam o günü. Anneme yalan söyledim, "Arkadaştan emanet aldım" dedim.

İşçi Partisi'nden bahsediyordun...

- Bunu söyleyince belki tepki alacağım, ama ben kişisel düşüncelerimi söylüyorum. O zaman Amerikan 6. Filosu geliyordu. Çoğu insan lafı geveler ama ben gevelemiyorum, bu Amerikalılar bizim karıları s.kiyor diye çok kızıyorduk. Feodal yetişmemizden ve namus bakış açımızdan kaynaklanıyor herhalde. Tabii o zaman bunu böyle açıklayamazdım. Gazetelerde her gün şöyle haberler çıkıyordu: "Bir kız Amerikalı bir zenginle evlendi" "Amerikalı gemiciler Beyoğlu'na geliyor" vs. Polis molis onlardan yana, Amerikalılar pavyonlarda, bütün kadınlar onlara ilgi gösteriyor, Coni'ler gelmiş diye. Biz de bunları dövüyorduk. Aslında Marksizm adına dövüyorduk ama altında yatan şey şuydu: "Bizim karıları bu Amerikalılar s.kiyor". Çünkü romantizm dönemiydi. Şimdi bir çok insan diyecek ki; "S.ktir lan biz bilimsel yola çıktık". Ama hayır, biz bu feodal ülkenin feodal devrimcileriyiz. Dünyanın bir ucundan pezevenkler kalkıp geliyorlar, her şeyimizi alıyorlar, bir de bizim karılarımızı şey yapıyorlar. Açıkçası buydu. O dönemde bilimselliğe ben zaten inanmıyorum. Attığımız sloganlar belliydi çünkü, "Ordu gençlik elele" vs. Gerçek anlamda işçi sınıfı sloganlarımız yoktu ki. Bunu bu kadar çok saklamamıza, gökten zembille inmişiz gibi yapmaya gerek yok yani. Devrimciliğimizin altında da önce ülkemizin kadın erkek namusunun ahlak anlayışı yatıyordu. Demek istediğim anti emperyalist hareketin nedenlerinden birisi bu ülkenin feodal namus anlayışıydı.

Peki sende yazmaya ilgi ne zamanlar başladı?

- Tabii bu devrimciliğe bulaştığımız dönemlerin çok öncesine uzanıyor. Şu geliyor aklıma; ben o zamanlar devamlı şiir yazardım. Bedri Edis Yayınevi vardı Cağaloğlu'nda. İlkokul dergileri basardı. Ben çıkar Çamlıca tepesine o ilk şiirleri yazardım, bir de resim defterleri vardı boktan, onlara yazardım, bir tür de çıkartmalar vardı, şiire uygun ördek mördek çıkartmaları yapıştırırdım, bir dolu defterle çıkar gelirdim Cağaloğlu'na. Bu yayınevine satar harçlık alırdım. Yazdıklarım da hep acıklıydı anasını satayım.

İlk öykünü hatırlıyor musun?

- İlk öyküm bir adamın intiharıydı, neden intihar ettiğini araştırıyorlar, en sonunda anlıyorlar ki adam her gün giyinip soyunmaktan yorulmuş da intihar etmiş. Bunlar yayınlanmadı. O zamanlar fotoromancılık da vardı. Yeşim Salkım'ın babası Dursun Salkım'lar falan hep bu camiadaydılar. Ben fotoromancılara bedava, isimsiz fotoroman hikayeler yazıyordum. Ne isim, ne cisim hiç bir şey yazılmıyordu bunlara. Çünkü neden, sen bir şey değilsin ki. Ama bende çocukluğumdan beri tiyatrocu olma hastalığı vardı. Bizim memlekette o zamanlar, tiyatrocu olacağım demek pezevenk olacağım demekle aynıydı. Sonra ben birden tiyatrocu oldum.

Oktay abi, jigololuk nerde tiyatroculuk nerde, nasıl oldu bu geçiş?

-Bu pis jigololuktan bıkmıştım. O ara **Kadıköy Opera Sineması**'yla **Süreya Sineması**'nın önünde bilet karaborsası vardı. Ben sinemanın önünde birisine kestane tezgahı kurdurmuştum, ona sattırıyordum kazancın yarısını ben alıyordum. Sözümona jigololuktan kurtuluyorum ama meşru iş yok ortada yine. Yine boktan iş. Kestaneden kazandığım parayı karaborsacılara verirdim. Sonra faiziyle alırdım. Boktan işti ama yaşamak zorundasın. Çünkü çalışmayı sevmiyordum, sevmiyorum. Hiç kimse beni bir işe sokup çalıştıramaz. Böyle bir amacım olmadığı için boktan boktan işler kısacası. Bunları yaparken cebim para gördü. Bir arkadaşım dedi ki "Bir tiyatro var..." Tiyatro deyince benim gözüm parladı, "...batıyor, para lazım, sende var mı?" dedi. Var deyince o zaman ortak olalım dedi. **Ertem İşgözen** diye bir arkadaş. Tiyatro, **İstanbul Güç Birliği Tiyatrosu,** oyun **Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı.** Ben bütün paramı verdim tiyatro patronu oldum aniden. Ama nasıl keyif! Ve o başlangıç oldu. O zaman halk oyuncuları, devrimci tiyatrolar vardı. **Tuncel Kurtiz'ler**, **Necmioğlu**'ları (**Tuncer)** bu işin pirleriydi. 12 Mart öncesi oluyor bu anlattığım olaylar. Ben de onlara özeniyorum, yaptığım işten hiç hoşlanmıyorum çünkü devrimci tiyatrolara saygı var, bizi adam yerine koyan yok! **Tuncer Necmioğlu** bana derdi ki o zaman "Ateş gibisin doğru şeyler yap". Ve ben **Ankara Oyuncuları**'na geçtim. Oraya da ortak oldum, üstelik hem oyunculuk hem de yazarlık yapmaya başladım. En sonunda da patron oldum, devrimci tiyatro patronu yani. İlk oyunumuz **Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz** ve **Bir Eşeğin Hatıra Defteri** idi. Hep **Aziz Bey**'in (**Nesin**) oyunları. Sonra bana üçkağıt yaptı bazı arkadaşlar, bana değil devrimci tiyatroya yani. Sonra on dokuz yıl tek başıma bir sürü oyun koyarak ben bu tiyatroyu sürdürdüm. Yeni skeçler, **Kerim Korcan**'dan **Tatar Ramazan'ı**, **Memleket Türküsü'nü**, **Nazım Hikmet'den Yolcu'yu**, **Muzaffer İzgü**'den oyunlaştırdığım **Muzaffer İzgü'nün Donumdaki Para'yı** ve kendi yazdığım skeçlerle oynadığımız oyunlarla geçti tam on dokuz yıl...

Yasaklarla karşılaştın mı hiç?

- Şöyle, Türkiye'de devrimci oyunların yasaklanması birinci MC ile başlar. Çünkü birinci MC'den önce kurulan Ecevit Hükümeti sırasında Ecevit bütün tiyatroların okul salonlarından, halk eğitim salonlarından yararlanması ve oynatılması için bir tamim yayınladı. Ecevit hükümeti düşüp MC hükümeti gelince bunun tam tersi bir tamim yayınlandı. Okul salonlarından yararlandırılmaması, tekst sorulması vs. vs. Halbuki birinci tamim sanatçıların gururlarının rencide edilmemesi üzerineydi, diğerinde ise hüviyet sorulması, salonlardan yararlanılmaması üzerine...

Öküz'de hikayelerini anlattığın sokak garibanlarıyla ilişkilerin nasıl başladı?

- İşte bu yasaklamalardan sonra, 12 Eylül geldi çattı. Benim kapımı kimse çalmadı. Nerdeydi benim arkadaşlarım? Bugün sokak insanlarını yazmamın sebebi işte bu. Sokağın garibanları bana geldi. Benim evimde eski, bir yerden verilmiş, siyah beyaz bir televizyon vardı. Bütün garibanlar benim evimde maç seyrediyoruz, stad gibi. Ben 12 Eylül'e kadar bütün bu insanları zaten tanıyordum. Hikayesini **Beyoğlu'nda Garibanın Otopsisi Yapılmaz** adlı kitabımda yazdığım **Osman Amca** aristokrat birisiydi. Ben **Sokrat**'ım derdi. Çalışmadan yıllarca miras yemiş ve parasının kalanını öyle bir denkleştirmiş ki üç gün otelde yatıyorsa, dört gün sokakta yatıyor. Ama sana demiyor ki "Bana bir bardak şarap al". Kendisini, bilgisini, kültürünü senin bir şişe şarabına satmayan bir adamdı yani. Ben derdim ki "Osman Baba gel, ara sıra bende kal", derdi ki "Yatak dürter beni". "Baba bir şey iç" derdim, istemezdi. İnsanlardan hiç bir talebi yoktu. Bir gün "Evlat gel" dedi. Boktan bir meyhaneye gittik, oturduk, Oktay dedi bana, sesi tok, kruvaze elbisesi üzerinde, "Sana bir şeyler anlatacağım ama bana hiç bir şey sormayacaksın, ben bu Beyoğlu'nda on kişiyi zehirledim". Hadi bir şey sormayacağım da bir adam diyor ki "Ben Beyoğlunda on kişiyi zehirledim" dedi. "Baba n'oluyo ya sen belediye misin köpek zehirler gibi" dedim. Ben bunu dedim ama, o ciddiyetini hiç bozmadı ve devam etti "En son sevdiğim kadını zehirledim" dedi. Bütün hayatını o gece anlattı. Beni kendine sırdaş bildi. O zamanlar benim evimde on üç tane pamuk yatak vardı, tüm garibanlar için, herkes birbirinin üstünden atlayarak yer bulurdu. Bir gece çok moralim bozuldu, s.kerim geçmişini bu kadar adamın ne işi var ulan evde dedim, bunaltı geldi bana, çünkü herkes üst üste yatıyor ya, yağmurluydu hava, o yatakları kaldırdım attım balkondan. Sabah kalktım indim aşağıya, baktım Osman Amca'da içlerinde, bütün garibanlar bu yataklarda yatıyorlar. Demişler ki "Allah gönderdi". Hava yağmurlu ya! Kendi yatağımı bile atmışım. On bin tane de fare vardı evde.

Şimdi bana bazen sorarlar. "Ya bu adam taşta yatıyor niye ölmüyor?" "Baba, niye ölsün" diyorum. Çünkü bir adamın hayatı bir şişe şaraba endekslenmişse, o adam geç ölür. Çünkü beyninden elektrik faturası, borç, ne yaparım kaygısı, bu iş olur mu olmaz mı gibi sorular kalkınca, içkimi alırım yatarım mantığı olunca sen ölmezsin, geç ölürsün. İnsanları yıpratan yaşam şartları.

Oktay Güzeloğlu'nun, kurduğu tiyatro grubuyla birlikte Anadolu'ya yaptığı turnelerinden iki görüntü...

On bin fare mi?

- Önce bir tanecik vardı, diyordum ki iyi, ne güzel fındık gibi geziyor evde, sonra bir baktım bir iki üç, boyuna turalıyorlar. Aradan biraz zaman geçti, öyle çoğaldılar ki, kız arkadaşım geliyordu, helaya girer girmez fırt diye bir fare geçiyor önünden, kız bir daha uğramaz oluyordu. Yalnızca kız mı, erkek arkadaşlar da öyle. Yani senin anlayacağın zamanla benim eve gelen misafir sayısı sıfır, fare sayısı on bin. Yalnızca korkmayan kim? Garibanlar. Onlar için fare geçmiş, akrep geçmiş n'olcak? Öyle bir evdi burası.

İşte bu **Osman Amca**'nın hayat hikayesini dinledikten sonra dedim ki kendime "Oktay, sen bu insanlarla içiçe yaşıyorsun, neden hayatlarını yazmıyorsun?". Ve bende jeton düştü. Bir kağıt aldım ve yakın tanıdığım tiplerin isimlerini tek tek yazmaya başladım. Halâ o kağıdı saklarım, sapsarı olmuştur. Tam 20 yıl önce. Hatta bir gece uykumda **Adil Dayı** dediğim Osman Amca'nın anlattıkları aklıma geldi, yatağımdan doğruldum, yazdım ve uyudum. Bu insanlar beni uykumda rahatsız etmeye başladı. Çünkü kendimi artık motive etmiştim. İşte böylece bu insanların hayatlarını yazmaya başladım. Ayten'le Semahat iki genelev karısı, **Kafti Akın** dediğim hırsız Akın Abi (şimdi öldü), karşıki meyhane, **Cambaz Selami,** Adil Dayı... Bizim Meto (**met üst**) geldikçe ona bu garibanlardan bahseder, uzun uzun anlatırdım. Bir gün bir yazarın kitabı çıktı. Meto bana dedi ki "Abi bu kitap çıktı ama bunlar hep senin anlattıkların". Sonra Öküz dergisi yayın hayatına başlayınca Meto "Oktay abi gel orjinallerini yaz da kimse bir şey çalmasın" dedi. Yani bana bu yazılarımı ilk olarak **met üst** başlattı. Çünkü o kadar çok anlatıyordum ki ve o kadar çok çalınıyordu ki... Üstelik yaşamadıkları bir hayatı değiştirip değiştirip yazıyorlardı. Fakat bir şeyi burada söylemeyi çok isterim, özellikle peşine düşerek, masa başında bunları yazacağım mantığı yoktu bende. Osman Amca'nın zehirlediği sevgilisinin Topkapı'daki mezarına her pazar günü çiçek taşıması, af dilemesiydi beni motive eden. Çünkü sen uydurmuyorsun, oturup da bir masa başında bir kelime seçeyim, aman bunu nasıl yazarım demiyorsun, n'apıyorsun, o insanlar beynine pat pat gelmeye başlıyor. Zamanla onlarla özdeşleşiyorsun. Çevreme bakıyorum sunilik, orospu çocukluğu, arkandan hançerlenmek, puştluk, her türlü pislik... Oysa bu garibanların senden istediği ne? Ya bir şişe şarap parası ya da cebinde on lira yoksa on lira.. Kendi adamın ne istiyor senden, onurunu istiyor, taviz istiyor, pezevenklik istiyor, karına sevgiline el atmak istiyor. Bunlara baktıkça diyorsun ki bu garibanlarla oturmak kalkmak, başka bir dünyayı kucaklamak daha işime geldi benim. Rahatladım.

Peki özel hayatına nasıl yansıdı bütün bunlar?

- Sevgililerin oluyor, sevgilin seninle durmuyor. Neden? "E, senin yaşamına biz ayak uyduramıyoruz". Önce değişik bir yaşam, çok hoşuna gidiyor, sonra bakıyor ki benim hayat biçimim bu. Oysa onunkisi merak, yalnızca merak. O zaman da diyor ki "Senin hayat biçimine ayak uyduramıyorum". Dümen. Sen de diyorsun ki "Buyur güle güle".

Fakat şunu rahatlıkla söyleyebilirim, sokak bilgesi dediğimiz bu insanlardan öğrendiğim her kelime benim daha da olgunlaşmamı sağladı. Okuduğumu daha kavrar hale geldim, insanı çözmeye başladım. Ha bir şey daha var, bunu da atlamayalım. Bazı insanlar bir acı yaşar ve "ah" der, ama bu insanlar her şeyi doğal karşılar. Sebebine bir bakıyorsun, yaşamı bıraktıkları için ah'ı uh'u da atıyorlar. Herifin biri sokakta ölmüşse diğer insanlar gibi "Vah vah çok yazık olmuş" diye üzülmezler. Onların üzülmesi çok başka türlüdür. "Ulan orospu çocuğu, ibne biz sana bu kadar çok içme demedik mi, bunu bu kadar içersen ölürsün işte!". Aslında bu sözlerdeki samimiyetin, üzgünlüğün kendi ifadesiyle anlatılışı. Ama bunu diyen adam kim? Kendisi de aynı şekilde yaşıyor. Hani başkaları gibi "Burdan bir ders alayım da, ben de yaşamımı düzelteyim" demiyor. Bunu diyen adama bir bakıyorsun, bir aşağı sokakta o da gitmiş. Yaşam biçimlerini değiştirme diye bir şey yok. Çünkü artık yaşamı bırakma var. Aslında serserilik kelime anlamıyla sırra erme, bir sırra eriş var. Yani diyor ki ben artık buyum, umudum yok, hayallerim yok, geleceğim yok. O zaman n'oluyor, bunu diyen adamın vücudundaki oksijen tek kanaldan yürümeye başlıyor. Şimdi bana bazen sorarlar. "Ya bu adam taşta yatıyor niye ölmüyor?" "Baba, niye ölsün" diyorum. Çünkü bir adamın hayatı bir şişe şaraba endekslenmişse o adam geç ölür. Çünkü beyninden elektrik faturası, borç, ne yaparım kaygısı, bu iş olur mu olmaz mı gibi sorular kalkınca, içkimi alırım yatarım mantığı olunca sen ölmezsin, geç ölürsün. İnsanları yıpratan yaşam şartları. Yaşam şartlarını atıyorsun, taşmış, bulursun bir karton yatacak, betondan geçmediği zaman soğuk, o gün de bulduysan içecek bir şişe şarap bu kadar, hepsi bu. Çünkü teslimiyet var ortada. Öyle değil mi? Seni beni yıpratan çoluk çocuk, ev kirası, elektrik, su, hava gazı... Daraltınca yaşamı ölümün de geç gelir. İstisnalar hariç, bünyene bağlı tabii. Benim bildiğim kırk yıldır sokakta yatan var ölmüyor, artık ayağı da vücudu da kayış olmuş, üzerindeki bitler de aksesuar olmuş.

Peki Oktay Abi, yaptığın röportajlar alışılagelmiş röportajlara pek benzemiyor...

- Evet, zaten tam olarak röportaj da diyemem bunlara ben. Bir nevi sohbet. Oturuyoruz başlıyoruz anlatmaya, anlatıyoruz, anlatıyoruz, anlatıyoruz. Onlar bir laf ediyorsa ben de kendimden on laf ediyorum. Bir kere kadınları çok güzel lokantalara götürüyorum. Daha önceden yaşadıkları hakkında parçalı parçalı bilgilerim oluyor zaten. Kadınları bulundukları atmosferden çıkarıyorum. "En güzel elbiseni giy gel, yarın buluşalım, güzel bir yere yemeye gidelim seninle" diyorum. Öbür gün hakikaten en iyi elbisesini giyiyor, makyajıyla geliyor ve birlikte çıkıyoruz. Aslında yaptığım ne biliyor musun hapishaneden çıkartıyorum. Hapishane ne? Kötü meyhaneler, kötü evler, dalyarak herifler... Ben onları oradan alıyorum, arabama nezaketle bindiriyorum, onun bilmediği çok lüks bir lokantaya götürüyorum. Ama bu randevularımız çok erken saatlerde oluyor çünkü rahat konuşabilsin kalabalık olmasın diye. Kadıköy yakasına götürüyorum mesela, köprüden geçerken "Ah Oktay bey ne güzel deniz, köprü, kaç yıl oldu geçmemişim buralardan" diyor. Bulunduğu yer beş yüz metre kare bir alan. Oradan çıkınca denizin, köprünün ne güzel olduğunu farkediyor. Çünkü bulunduğu alandan hiç çıkmamış, gidiyoruz lokantaya en güzel yere oturuyoruz.

Erkeklerde böyle yapmıyorum. Erkekleri de yerinden koparırsan dili çözülmüyor yani onları yerinden koparırsan dilsiz bırakırsın bir yerde. Kadınla erkek arasında şu farkı görüyorsun, ben de bunu sonradan keşfettim. Bulunduğu yerden koparmak; erkeği aldın mı dili tutuluyor, kadını aldın mı dili çözülüyor. Ben bunu geç keşfettim. Çünkü kadını oradan alıp başka bir alana çektiğin zaman korku kalmıyor. Neden? Acaba etrafta yattığım adam var mı veya biri beni bu hayattan tanıyor da ulan ne arıyorsun burada der mi şüphesini ortadan kaldırıyorsun. Yüzlerce insanla ilişkileri var, yatıp kalkmanın ötesinde merhabaları var. Bir de bulunduğu yerle ilgili "ben buranın malıyım" mantığı var. Diğer tarafta böyle değil. Erkeklerde ise arada bir yanımızdan geçenlere merhaba demenin havası var. Sonra her gördüğüyle ilgili bir konu anlatmaya başlıyor. Bunu ben çok geç farkettim. Tabii ki kolay bir şey değil. Neden geç fark ediyorsun sen de bilmiyorsun. Yaşayarak çözüyorsun hayatı.

Uzun yıllardır Beyoğlu'nda yaşayan biri olarak Beyoğlu nedir sence?

- Ben 30 yıldır Beyoğlu'nda yaşıyorum. Bana göre Beyoğlu 2000 yıldır, Bizans'tan bu yana İstanbul'un tuvaletidir. Çünkü pezevengi buradadır, namussuzu, namuslusu, orospusu, şereflisi, şerefsizi, onursuzu aklına gelecek tüm katmanlar burada yaşar. Ben buraya konuşmalarımda, yazılarımda hep **Beyoğlu Devleti** demişim. Kendi doğal yasalarıyla tabii. Beyoğlu deyince herkes bir şeyler anlatır. Eski zamanlarda İstiklal Caddesi'nde ne vardı? **Markiz Pastanesi, Lebon Pastanesi** falan. Hani bazen derler ya "Beyoğlu değişti", hayır Beyoğlu değişmedi. Öz duruyor. Sadece biçimsel olarak değişti. O zaman da parası olanların oturacak yerleri vardı, şimdi de, evvelden pavyonlar vardı, şimdi barlar, evvelden hırsızlar vardı gene var, evvelden buraya gelen bir zümre vardı şimdi entellerin gittiği yerler yine var, hırsızların gaspçıların oturduğu yerler de var. Yani öz duruyor. Biçimsel değişiklik de şöyle oldu. Parke taşlar kalktı asfalt oldu, bir takım yerlere boktan binalar yaptılar, binaları boyadılar ama insan nerede? İnsan gene olduğu yerde duruyor. Bu biçimsel değişiklikler insanda büyük bir değişikliğe yol açmıyor. Bence bir insan Beyoğlu'nda yaşıyor ya da yaşamak istiyorsa damarlarındaki kan 24 saat yavaş yavaş akamaz, bir şelale gibi akar. Neden? Çünkü her saat, her dakika, her an durmadan değişen bir yer Beyoğlu. Dünyanın hiç bir yerinde bunu göremezsiniz, yaşayamazsınız. Bundan 20 sene evvel Beyoğlu'nda oturmak ayıptı. Neden? Beyoğlu pismiş, hırsızların gaspçıların yeriymiş, kebapçıların lahmacuncuların yeriymiş... Özel bir şey anlatayım. Ben eşimden ayrılmıştım, kızımın velayetini kendi üzerime almak istemiştim. Beyoğlu Adliyesi'nin verdiği karar: "**Beyoğlu'nda çocuk yetiştirilmez**" oldu. Bu kadar aşağılanan bir yerdi açıkçası. Şimdilerdeyse türeyen bazı yazarlar, şairler Beyoğlu üzerine ahkâm kesiyorlar, tabii bazılarını bunun dışında tutarım. Aslında Beyoğlu'ndan haberleri yoktur, yalnız evleri ile gittikleri barın yolunu bilirler, hepsi o. Alttaki insanla bir bağları yok-

Bence bir insan Beyoğlu'nda yaşıyor ya da yaşamak istiyorsa damarlarındaki kan 24 saat yavaş yavaş akamaz, bir şelale gibi akar. Neden? Çünkü her saat, her dakika, her an durmadan değişen bir yer Beyoğlu. Dünyanın hiç bir yerinde bunu göremezsiniz, yaşayamazsınız.

tur yani. Ama oturur yazarlar sonra. Bir de Beyoğlu'nda bir racon öğrendim. O eski sinyal, muhabbet serseriliği bitti. Şimdi salt muhabbetsiz dilenci türedi. Yani eskinin sinyalcilerinde bir iki saat muhabbetten sonra sinyal vardı, şimdi direk sinyal başladı. Senden alacağı sinyalin karşılığında ya üç şiir ya beş muhabbet vardı. Artı bir şey daha gelişti, evvelden ne verirsen mantığı vardı şimdi adını koy mantığı. Vahşi kapitalizm onlara öyle bir şey aşıladı ki artık senden para isterken iki milyon ver diyebilirler. O eski muhabbetkar sinyalci takımından birkaç tane kaldı. Hiç ölmeyecek sandığın adamlar üst üste patır patır gitti. Şu son iki sene içerisinde yüz kişi falan öldü. Ve hepsi alkol ölümü, soğuktan ölüm, güneş çarpmasından ölüm. Mesela **Topal İsmail** vardı, kışın burası soğuk diye Adana'ya gitmişti, yazın sinyale gelirim diyordu. Yazın geldi çok içkiden, güneşte içmekten güneş çarptı öldü. Onu bekleyen arkadaşı Sait "Vay İsmail gitti can yoldaşım gitti" diye üzüntüsünden sekiz on şişe içip iki saat sonra o da öldü.

Garibanlar nereye gömülüyorlar?

- Hastaneye düşmemişse, sokakta ölmüşse adli morga götürülüyorlar. Cebinde nüfus kağıdı varsa sahibi aranıyor ama nasıl aranıyor, kimsenin aradığı falan yok. Eğer nüfus kağıdı yoksa bunun adı meçhul. Bekletiliyor bazen bir hafta, sonra gömülüyor. Benim bir huyum var eğer birisini bir hafta on gün görmezsem onları arıyorum nerde diye. Morga gidiyorum. Şimdi morgcularla öyle ahbap olduk ki... Önce acil adli morga soruyorum, eğer orada yoksalar Cerrahpaşa adli morga gidiyorum. İçeri bir giriyorum, her taraf ölü üst üste, buz gibi de. Ben bunların birini ararken iki yüz tane adamın yüzünü açıyorum. Arkadaşlarla gittiğim zaman onlar giremiyor, onların yürekleri bu kadar ölünün suratına bakıp da adam aramayı kaldırmıyor. Fakat artık ben de çok kanıksadım. Hiç hissetmemeye başladım, bu bende göreve dönüştü. Bir de bu işin bürokrasisi var, garibanın üç kuruş mezarlık parası var, onları da yatırıyorsun. Bu sefer gömmeye götürüyorsun, imamla gidiyorsun bir imam bir araba, cemaat yok geçmişini s.kiyim. Atmış yetmiş santimlik bir mezara atıyoruz yani burada fazla sesin çıkmıyor. Şimdi Kilyos mezarlığını, yeni kimsesizler mezarlığı yapılmış ama öyle bir arazi ki yirmi bin kişi göm... Mezarların tümsekleri yok. Aradığını bulamıyorsun, defterlere bakıyorsun hep meçhul.

Sonra bunları yazmaya geliyor sıra...

- Ben bunları yazıya döküyorum ama gece evde oturduğumda bunlar aklıma gelince çok moralim bozuluyor. O zaman iki duble içip de uyuyabiliyorum. Bu dertler bir bulaşıcı hastalık gibi. Neticede ben buradan alttan bir çığlık atıyorum. Alt çığlık bunun adı, alttan bağırıyorsun. Yani bunların hiçbiri gökten zembille düşmediler diyorsun. Bu sistemin yarattıklarıdır diyorsun. Ayrıca bunlar bitmiyor arkası geliyor, ardı arkası bitmez bu işin. İşte bugün bunlar varsa arkadan sokak çocukları geliyor, sokaktaki kızlar geliyor. Ayrıca bir de Beyoğlu'nda benim kaleme almadığım çok büyük olaylar var, yazamıyorum, ensest var. Korkunç derecede bir ensest var, kendi kızlarıyla, erkek çocuklarıyla ilişkiler var. Mesela sokak çocuklarıyla bazen sohbet ediyorum Babasının iğfal ettiğini söylüyor kaleme alamıyorsun, kız çocukları var abisinin, babasının iğfal ettiğini söylüyor. Ben bunları yazamıyorum çünkü toplum daha buna hazır değil, benim de işim değil, neden dersen, ben bunu yazsam toplum bana kalkıp hücum eder. Çünkü toplumdaki mantalite şu; kabahat de gizli ibadet de gizli.

Ben özel duygularımı kaleme almıyorum, bunlar bende tahribat yapıyor. Bu insanların dertleri, sıkıntıları, sahipsizlikleri, uğradıkları tecavüzlerde hiçbir yere başvuramamaları, eşcinsellerin hiç bir yerde sözünün olmaması, sekizinci sınıf bir yerdeki konsumatrisin hükmünün olmaması, benim bugün bunları yazma sebebim. Bunlar bu sistemin tortusu, ben bunlara en diptekiler diyorum. Bunun daha dibi yok, bunlar da o dibe kendi istekleriyle gitmediler.

Sosyoloji ya da herhangi akademik bir eğitimin var mı?

- Sosyoloji eğitimi almaya gerek yok, ben zaten hayata sosyolojik bakıyorum. Sosyologlarla oturduğumuz zaman bana "bizim işimizi sen yapıyorsun" diyorlar. "Biz bu kadar derin yapamıyoruz" diyorlar. Doğaldır, çünkü derine inemez ilişkileri. Sosyolog ona sadece soru sorar, röportaj yapar gibi bir şey. Seninle oturup iki dilim ekmeği, bir şişe şarabı paylaşmaz ki. Üstelik sosyoloğun özel sorularına da yalan cevap verirler, bitsin de gidelim diye. Bizim yaptığımızsa röportaj değil. Bizimki muhabbet. Bir de kim kimin hayatını dinler oturupta. Ama ben bunu kendime görev edinmişim. Yüksek tahsilimi bitirmedim ama otuz fakülte bitirmiş gibi dünya kitabıyla geliyoruz, artı pratikle geliyoruz sadece teoriyle değil. Teori yetmeyecek, öyle bakmak gerekiyor. Diploma bir şeyi halletmiyor koyarsın bir tarafa bir işe yaramaz. Ben okulu hiç bir zaman da sevmedim zaten. Eski bir edebiyat hocam bana sen çok büyük bir edebiyatçı olacaksın derdi. Yıllar sonra, ben dondurma satarken karşılaştık kendisiyle. Anla işte...

Bildiğim kadarıyla senin sinemada da çeşitli başarıların var...

- Ben bu yazı sanatını görselliğe dökmek, bu insanları sistemin dibinden alıp buraya gelişini ortaya koymak istiyorum. Senaryolarını yazıyorum. Bunu kısa metrajlı filmlerde denedim, yazdıklarımdan kesitler çektim. Uluslararası denemeler de yaptım Acaba yaptığım şeylerin uluslararası, evrensel boyutu nedir diye. Bir sürü ödüllerle, İsveç, İtalya'dan aldığım diplomalarla bunun cevabını aldım. Bir dakikadan on beş dakikaya kadar çıkan filmler çektim. Şimdi bunun üç saatlik uzunlukta olanını yapmak istiyorum. Çünkü inanıyorum ki geniş kitleleri etkilemek için görsel ve sosyal iç içe olmalıdır. Yazıda ne kadar güçlü olursa olsun irtifa kaybediyoruz. Görsellikte çok daha fazla şey anlatacağımıza inanıyorum. Bugün yapılan filmlere baktığımız zaman hiçbirisinin yaşamla bağı yok. İnsanlar sadece parayla otuz bir çekiyorlar veya bu filmlere sponsor olanların derdi ya vergi kaçırmak ya da ıvır zıvır kendi dünyası içinde bir şey yapmak. Bunlar beni çok tatmin etmiyor, çok ciddiye de almıyorum. Bakıyoruz, hiç insanı anlatan bir olaya rastlayamıyoruz, insan malzemesi diye bir şey yok ortada. Ben neticede tiyatro kökenliyim, çünkü 20 yıllık tiyatro hayatım var. Bizde bir sanat okulundan sinemacı veya tiyatrocu yetişmiyor, sadece bir teknik öğretiyor okul. Eğer senin yeteneğin varsa üzerine koyacağın bir tek o. Yani sen gidip Mimar Sinan'ı bitirince ressam olamıyorsun ki. Ben o açığımı nasıl kapatmışım? Benim hocalarım **Kerim Korcan**'lar **Vedat Türkali**'ler, **Orhan Kemal**'le oturup ettiğimiz sohbetler, **Yılmaz Güney**'le oturmaklar vs. vs. O insanlardan şunu öğrendim ben; "insanın kendini yetiştirmesi" gerek.

Sinemada dünyanın en büyük ödülünü almak, bu ülkeye getirmek istiyorum. Tabii Yılmaz Güney'den sonra. Bu benim her zaman ettiğim laftır. Çünkü Yılmaz Güney'in yirmi yıl önce yaptığının, bugün yirmi yıl sonra daha bir taşına dahi yaklaşılamadığını görüyorum. Yani Yılmaz Güney'in filmleri yirmi yıl sonra hala yeni çekilen filmlerin ötesindeyse ve ilerisindeyse demek ki ülkemizde sinemada Yılmaz Güney'den başka bir kişi yok, tabii bana göre. Yok neden? Çünkü şimdi yapılanlarda Yılmaz Güney'e yetişmek, ona ulaşmak duygusu var. Oysa ben Yılmaz Güney'e ulaşmak demiyorum, onun yaptıklarını aşmak, daha ileriye taşımaktan bahsediyorum. O bir usta ve yirmi yıl önceki yaşam aynı yerde durmuyor. Yine tekrar ediyorum sinemada dünyanın en büyük ödülünü almak istiyorum. Bir devrimci yazar olarak diyorum ki benim görevim değiştirmek ve doğruya dönüştürmek, yoksa değerler bitti deyip de bir kenarda köşede oturup da ah vah çekecek halimiz yok. Zaten hiç sevmediğin yazar tipi nedir diye sorsan, kaderci, yalnızca kendi hastalıklarını okura aktaran yazarlardır. Bir gün bu devran dönüverir. Çünkü bugün ülkemizde gördüğümüz olaylar ve yaptığım röportajlardaki o garibanların ağzından bile okur bunları görüyor ve diyor ki kötü, kötü, kötü... Herkes aç diyor. Demek ki bu devranın, doğru bir örgütlülükle ve bizim gibi doğru bakan sanatçıların görüşleriyle döneceğine inanıyorum.

Kitaplarından ve en son çıkan kitabından da kısaca bahseder misin? Yerimiz daraldı da...

- Son çıkan Yeni Sokak Mobilyaları adlı kitabımdan önce iki kitabım çıktı. Beyoğlu'nda Garibanın Otopsisi Yapılmaz ve Sokak Mobilyaları. Edebiyat çevresi ve okurlardan büyük ilgi gördü. Yakında da ikinci baskıları yapılacak.

Ve bir anı...

- 1993 yılıydı, kısa metraj dalında Uluslararası Macaristan Madyfive Festivaline davet edildim ve gittim. Bu festivalde ödül de aldım. Bu festival sırasında ilginç bir anım var. Gittiğimin ikinci üçüncü günü 1 Mayıs'a denk geldi. Baktım büyük bir parkta kutluyorlar. Etrafta **Stalin**'in, **Marks**'ın resimleri, konuşmacılar çıkıyor, her şey ne kadar güzel diyorum, her konuşmacıyı alkışlıyorum, ohh diyorum, ulan Türkiye'de de böyle olsa diyorum kendi kendime. Tercüman kız bana baktı ve "Oktay, ironi" dedi. Meğer 1 Mayıs'la dalga geçiyorlarmış. O zaman bir sinirlendim, s.kerim sizin 1 Mayısınızı dedim, hiç sevmediğim o biradan bi tane aldım, bir ağacın altına gittim, pata pata içtim, kafayı buldum. Sinirlendim.

İngilizce Alt Yazılı

uçağın tekerleri kesilince
altımdan yer çekildi sandım
artist gönlümü
uğurlayan bir kemik kırılma sesi
at sırtından fırlamış
gözyaşım
dublajda kurtarılan bir film
iyi ki ışık almamış
gölgede kalmış gözlerim

salt uğultu mudur geçmiş
titremesi birbirine
eklenen soluğu mu
soluğu mu uçağın taşınan
yolculuk ağırlığım
valizlere sığdıramadığım
içimde oynayıp duran filmler mi

adelesi tutuk bir zamana erdirdi
burası Muş'tur yolu yokuştur uçağım
uyuşuk ayaklarımı açtırdı
altımdaki okyanus
ağlaması bir balinanın
denizler padişahının izniyle
sarkıttım içimde oynayan filmi
seyretti balina
güldürdüm geçmişimle

doğduğum yere ışık hızıyla uzak
pısmışım Avustralya
günlerimi
yerime alışmayı bekler oturmuşum
konuverdi çocukluğum serçesi
sohbete kanat çırptı çevremde
ürkme dedi timsahların
diş göstermesinden
zıpla kanguruyla
alışmalısın
televizyonda Türk Filmi
İngilizce alt yazılı bir yaşam

NİHAT ZİYALAN

Metin Celâl, ketumdur, çok konuşmaz, gevezelik etmeyi sevmez, ancak iyi niyetine inandığı, genç-yaşlı her şaire veya şair adayına, kendi tırnaklarıyla kazarak, kan ter içinde öğrendiklerini, cömertçe aktarır, anlatır, öğretir. "Şiirin hizmetkarı olunmadan, şiirin efendisi olunmayacağını" en iyi bilenlerdendir. Kuşağımızın bir çok medyatik unsuruyla arası iyi değildir. Medyatik yalakalıktan nefret eder, ama bunun sağlı-sollu her türünden.

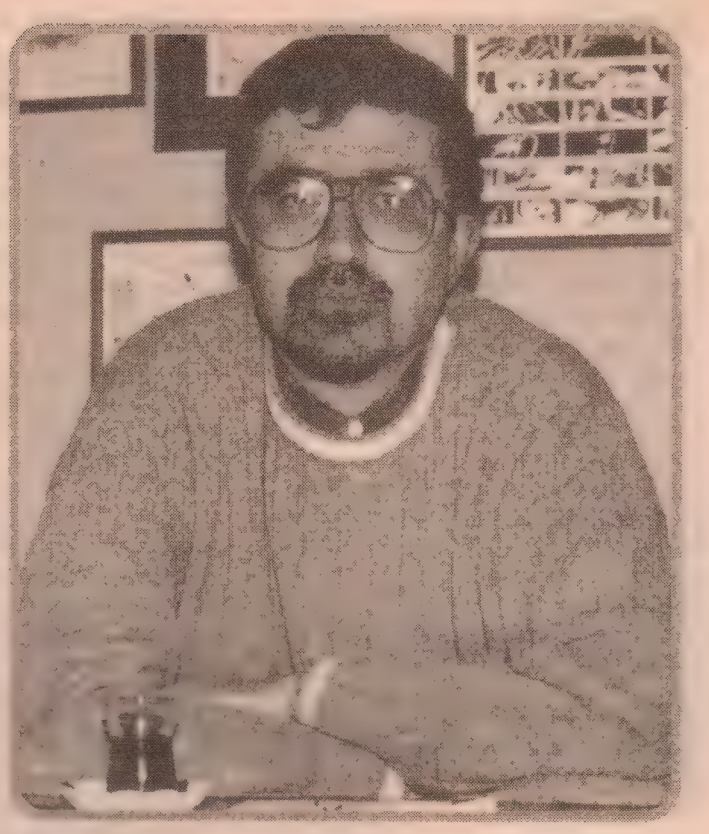

Şiir ve Vefa

Yeryüzünde her kültürde ve her ülkede, oraya özgü koşullar tarafından belirlenen bir sanat ortamı vardır. Sanat yapıtının üretimi, ve sonra başta insanların tüketimine (ya da onların bilincinde yeniden üretimine) sunulma süreci de, bu koşullar tarafından belirlenir. Doğal olarak günümüzde söz konusu koşullar sınıflı toplumlara özgü nitelikler içerirler. İktidar-muhalefet ilişkisinden tutun da usta-çırak ilişkisine kadar bir çok ilişki türü, bu koşulların belirlenimi altındadır veya bu koşullar dolayısıyla oluşmuştur.

Biz 80 yılında ilk şiir yayınlamaya başladığımız zaman bu ilişkiler hakkında hiçbir fikrimiz yoldu. Ancak edebiyatın ve şiirin, **edebiyat ve sanat ölçütlerinin dışında bir takım ölçütlerle, değerlendirilerek pazarlandığını** çok çabuk sezinledik. Bugün artık 80 kuşağı diye anılan çevrenin içindeki, çok küçük bir grup arkadaş, taşların yerine oturtulması, şiirin, şiir dışı ölçütlerle değerlendirilmesinin, önüne geçilmesi doğrultusunda tavır aldık.

Aradan yaklaşık yirmi yıl geçti ve anılan bu tavır doğrultusunda, Türkçe şiir ve edebiyata, büyük hizmetler vermiş bir cengaver, yazımızın konusunu oluşturuyor: Metin Celal. İnsanın tanıdıkları, yakını, eşi ve dostu hakkında yazması zor iştir. Pedagojik zorluklar içerir, elalem kaygısı içerir vb. Ancak üzerine yazdığınız kişi edebiyat alemlerinde yirmi yıldır hâlâ kağıt ve matbaa tozu yutuyor, hâlâ bu ülkenin kültürüne sayısız yayınla katkıda bulunuyorsa işiniz kolaylaşmaktadır. Yine ülkemizin sanat-edebiyat piyasasına dönersek, üzerinde çok konuşulan, iktidar-muhalefet, usta-çırak ilişkilerini, sözünü ettiğimiz bir kaç arkadaşı ve Metin Celâl'i hiç ama hiç ilgilendirmedi. Yıllarca bize iki kelime öğretecek bir büyüğü aradık. Bugün çoğu rahmetli olmuş, bazıları hayatta olan bir çok büyük ve ünlü şair abilerimizin ortamlarında bulunduk, bürolarına gittik, evlerinde ziyaret ettik, tek amacımız şiir sanatı hakkında bir şeyler öğrenmekti, kafamızı taştan taşa vurduk ama kimse bize bir şey öğretmedi, belki de bilmiyorlardı. Sonra oturduk, kendi kendimizin ustası ve çırağı, birbirimizin yazarı ve eleştirmeni olmak yolunda çaba harcadık, dört kişiydik ve Metin Celal bu konuda; derin ödev ahlakı, çalışma disiplini ve ciddiyeti ile, bir çoğumuzda bulunmayan özellikleri **şiiri öğrenmenin** hizmetine sunuyordu.

İşte iktidara karşı, usta çırak ilişkisine karşı kendi göbeğini kendi kesen bir **dayanışma çevresinin** ortaya koyduğu tavır, yeni bir ilişki biçimi doğurmuştu: **birbirinin şahidi olmak, birbirinin hocası ve öğrencisi olmak.** Halk dilinde "bozacının şahidi şıracı" deyimiyle ifade edilen durum, iktidar ve iktidarın yargı gücü karşısındaki, olağan insanların, olağan dayanışmasını ifade eder. Metin Celal'in ustası yoktur. O şiiri kendisi öğrenmiştir ve yirmi yıldır ben buna şahidim. Şiiri öğrenmek dediğimiz de; bu işin kurnazlığına başvurup, şiir dışı değerlerden medet ummayı ya da skolastik ilham keçisini, doğal yetenekmiş gibi sunarak, şiirini bilmeyen masum insanları avlamayı kastetmiyoruz. Metin Celal, şiirde "yeniden üretim" (reproduktion) nedir bilir: "alnıma biriktirdim suyun tadını / uzun yolardan döndüm / korkarım, ellerim titrer / ürkerim, geceye denk düşeceğim / bakışlarım dört yönlü / her yanım titrek / bir yağmurun kendine seslenmesiyim /..." Metin Celâl "Nesne yorumunu" (objekt interpretation) bilir: "neden hep sedef kakmalı bıçaklar / neden derviş ahı gibi bir bordo gül / neden gümbür gümbür süzülüşü dudaktan /..." Metin Celâl, "nesneye bakmayı" (Contemplation) bilir: "eve birisi çiçekler bırakmıştır / çiçekler kurumuş / günceye yazılmıştır, yanağınızdan öpmüştür / yolda göz ucuyla bakmış / otobüste sadece dokunmuştur / üzerinize alınırsınız, haklısınız /..."

Ve bütün bunlardan anlaşılır ki Metin Celal "tasarım" yapmayı, sanat yapmayı bilir. Şimdi diyaliktik mantıktan yola çıkarsak insan etkinliğinin dörtlü bir tanımı vardır: İnsan bilmiyordur / İnsan bilmiyor ama yapıyordur / İnsan biliyor ve yapıyordur / İnsan biliyor ama yapmıyordur. Metin Celal, "biliyor ve yapıyor" kategorisindeki ender şairlerden birisidir. Bu bilginme süreci şiirin toplumsal pratiğiyle doğrudan ilgi içinde gelişmiştir. Metin Celal şiiri yazar, kendisi gibi dişinden tırnağından, ekmek parasından artıran bir kaç arkadaşıyla bir araya gelir. Gider toptancıdan kağıt alır, getirir, kağıt balyalarıyla hanın dördüncü katına kadar sayısız kez iner çıkar, sırtı iki büklüm olur, sonra oturur derginin dosyasını yapar, götürür dizdirir, kapak ve grafik için ayrıca koşturur, dergiyi bastırır alır mücellite götürür, ciltletir ve dağıtımı denetler. Bir gün, on gün, beş yıl, on yıldır değil, yirmi yıldır bunu böyle yapar, oturur şiirini de, eleştirisini de yazar. Ve edebiyat emeği, edebiyat bilgisi, şiir estetiği dışında da, şiire yabancı hiç bir değere itibar etmez. "**Oluşum**" yıllarında böyledir, "**Üç Çiçek**"te, "**Poetika**" da böyledir, "**İmge Ayrım**" da, "**Sombahar**" da, katıldığı veya kendi kurduğu tüm dergi ve yayınevlerinde böyledir.

Metin Celâl, ketumdur, çok konuşmaz, gevezelik etmeyi sevmez, ancak iyi niyetine inandığı, genç-yaşlı her şaire veya şair adayına, kendi tırnaklarıyla kazarak, kan ter içinde öğrendiklerini, cömertçe aktarır, anlatır, öğretir. "Şiirin hizmetkarı olunmadan, şiirin efendisi olunmayacağını" en iyi bilenlerdendir. Kuşağımızın bir çok medyatik unsuruyla arası iyi değildir. Medyatik yalakalıktan nefret eder, ama bunun sağlı-sollu her türünden. Reklamcıları; paralı dünyalara koşut edebiyat ortamlarını soğukkanlı ve sağduyulu biçimde eleştirir, ama onlar bunu anlamazlarmış, ne gam hiç dert etmez. Çünkü Metin Celal şiir sanatının, ancak has emekçilikle ter dökenlere bahşettiği güvenin ender sahiplerindendir.

Şimdi bu yazı dolayısıyla, iktidarlara karşı olağan insanın, olağan dayanışmasının bir sonucu olan bozacı-şıracı ilişkisinin meşruiyetini açık seçik deklare ediyoruz. Metin Celal yıllarca bizim için yazdı, bir kez gecikmiş de olsa, ama bir kez de ben Metin Celal'e şahitlik ediyorum. Şiir ve Vefa adına.

otaftali@hotmail.com OKTAY TAFTALI

Akşamsefası

Önce Kadınlar ve Çocuklar

MERAL ONAT

Aa para mı dayanır canım, çocuk gibi ne görsen, yok onu da alalım, yok bunu da alalım!.. Sen otur orda, alışverişi ben yapıcam.

PROMOSYON

590

Bardaki bu esrarlı oturuşundan ammo etkilenmiştim. Meğer herif cool mool değil, harbiden depresifmiş abi yaa.. Hayatı kaymış, on gündür böyle, tık yok.

Yok abi, ondan iş çıkmaz, kocasından yeni ayrıldı. Erkeklere en ufak güveni kalmamış, alayımıza gıcık kapıyodur. Gidersen tersler..

Hah bu olur işte!. Şahane bir kocası var, o yüzden her şeyi seviyo, hayatla barışık.. Kesin pas verir sana...

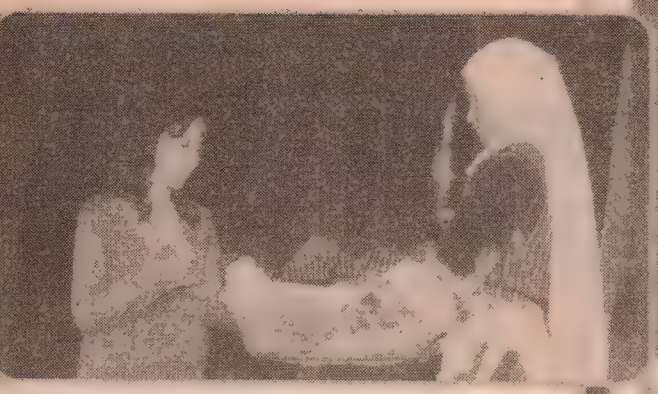

Kıbrıs Doğu'su ve Batı'sı olmayan bir adaülke... Ve bu adaülke'nin şairlerinden biri Neşe Yaşın... İşi-düşü sınırları ihlal etmek ve barışa yeni kapılar açmak... Yaşın, sözcüklerin birbirine karşı sıkılmış iki yumruğa benzediğini, el sıkışmak için ise yeni sözcükler üretmenin gereğine inanıyor... İşte anlattıkları...

SEZAİ SARIOĞLU

"Arkadaşımı Görmek İstiyorum"

Çocukluğumun ilkyılları Kıbrıs'ın Güney'indeki Peristerona köyünde geçti. 1963'de EOKA saldırılarının, iki toplum arasındaki çatışmaların başladığı günlerde dört yaşındayken, köyümüzden göç ederek Lefkoşa'daki enklavlara yerleştik. Bunun hayatımda çok önemli etkisi oldu. Sonraki yıllarda içimde şöyle bir duygu oldu, orada, uzaklarda bir köy vardı, oradayken çok mutluyduk ve oradan ayrılınca mutsuzluk geldi. Ve Peristerona benim için bir düş köyü oldu; uzaklarda, ulaşılmaz olan ve zorla kopartıldığımız.

1963'ten sonraki yaşam çok zordu. Annem hamileyken **EOKA**'cılar tarafından esir alınmıştı. Ve başında bir Rum askeri beklerken doğum yapmıştı. Bunun psikolojik etkisi bütün yaşam boyunca sürdü. Yani birden hayatımız değişti. Annem hamileydi... 21 Aralık'ta (1963 olmalı!..) olaylar başladı, babam ve dedem Lefkoşa'ya gitmiş, yollar kontrol altında olduğundan dönememişlerdi. Yollarda insanlar esir alınıyorlar ve kaybolabiliyorlardı. Bütün köylüler iki katlı evimizde toplanmışlardı, annemin kliniğe götürülmesi gerekiyordu. Köyden bir genç ve bir yaşlı bir erkek, arabaya binerek yola çıktılar ama onları yolda durdurdular ve esir aldılar. Annem ile babaannemi hastaneye götürdüler. Arabayı bir daha görmedik ve arabada doğacak bebeğin eşyalarını da aldıkları için bebek doğduğu zaman üzerine babaannemin şalını örttüler. Annem başında bekleyen asker ile çok kötü koşullarda doğum yaptı. Hayal mi kuruyor bilmiyorum ama hastaneye ölü yüklü kamyon geldiğini, Türk hastaları balkondan, pencerelerden attıklarını ve hastanede çığlıklar işittiğini anlatıyordu... Böyle korkunç bir deneyim yaşadık. Biz annemi merak ediyorduk. Rum komşularımızdan annemi almalarını rica ettiler. Ve komşumuz olan bir Rum, hayatını tehlikeye atarak bir İngiliz hemşirenin yardımıyla anneni hastaneden çıkarır, yolda **EOKA**'cılar tarafından durdurulunca, "*Bu hasta benim kızımdır,*" diyerek annemi köye getirir. Annemin eve girişini, ağladığını hatırlıyorum. Bunun ardından Lefkoşa'da akrabalarımızda kaldık. Sonra bir eve taşındık. Her odada bir aile kalıyordu. Biz yine şanslıydık çünkü insanların çoğu çadırlarda kalıyorlardı. Ama bütün bunlar bende etki yaptı. Ortalık biraz düzelince babalar gidip eşyalarımızı almak istediler. Evimiz yağmalanmıştı, çok az eşya alıp geldiler. Merdiven altında küçük bir odada babaannemin aldığı çeşit bebeklerim vardı. Babamların, bebeklerimi getirmelerini bekliyordum, ama o bebekler hiç gelmedi. Babamlar birkaç parça eşya ile geldiklerinde çok berbat haldeydiler, moralleri çok bozuktu. Birkaç parça eşya alıp gelmişlerdi. Bütün bunların bendeki karşılığı; Kıbrıslı Türkler tıpkı masallardaki haksızlığa uğrayan insanlar gibiydi. Kıbrıslı Rumlar ise kötü ve zalimdi. Böyle bir kavrayış için her türlü temel vardı.

Lefkoşa'daki Saray Otel'e çok yakın evimizin, çok geniş bir tavanı vardı, orada yalnız başıma oynuyordum. Kapıdan Rumlara ait binalar görülüyordu. Orada kendi başıma dans ettiğimi hatırlıyorum. Dans ederken, "*Bir Rum askeri beni şu anda izliyor ve beni vuracak*" diye düşünüyordum. Ama sonra, "*Ben çok güzel dans ediyorum beni vurmak istemiyor*" diye hayal kuruyordum.

1974'de kavrayışımda çok önemli bir değişim oldu. Çünkü birden zalimlerin ve kurbanların yer değiştirebileceklerini kavradım. Televizyonu açıyor, ağlayan Kıbrıslı Rum kadınlar görüyordum. Tıpkı geçmişte biz Türklerin imajları sanki orada görülüyordu. Sonra Kıbrıslı Türkler Rum evlerine yerleştiler ve bir başka dram başladı. İnsanların Rumlara ait kıyafetleri giydiklerini, onların hayatlarına girildiğini görüyordum... Bunu da bir intikam duygusu gibi rasyonalize ettiklerini görüyordum. Ama yine de insanlarda bir utanç kesinlikle vardı. Hatta o dönemlerde "**ganimet**" sözcüğünün kullanılması yasaklanmış ve yerine daha 'masum' bir sözcük olarak "**buluntu**" sözcüğü konmuştu. Yani orada, sokakta sanki bazı eşyalar bulunmuştu!

Sonra hayatın ne kadar korkunç olduğunu yaşadım. Genç bir komşumuz bir gün bana bir kimlik kartı göstererek, bu kimliğin, öldürdüğü bir Rum'a ait olduğunu söyledi. "***Peki neden onu öldürdün?***" dedim. Bana gösterdiği fotoğraftaki insanın ölmüş olduğunu, beni kederlendirdiğini, genç insanın bakışlarıyla büyülendiğimi anımsıyorum. "***Yanıbaşımda arkadaşlarım öldürülünce çok moralim bozulmuştu***" dedi. Rum ona yalvarmış ve demiş ki, "***Sen de Kıbrıslısın ben de Kıbrıslıyım, Kıbrıs bizim ortak vatanımız, beni öldürme...***" Ama o öldürmüştü.. Dehşet içinde kaldım. Bir de mutlu bir olay gibi anlatıyordu. Çünkü harekatın adı "**Mutlu Barış hareketı**" idi. Ama her tarafta insanlar ağlıyordu, ölenler vardı, sosyal sıkıntılar vardı... Bu arada bazı Rum esirler gördüm, onların bakışlarını hiç unutmuyorum. Sanki ölüme giden insanların bakışlarıydı. Bütün bunlar benim kavrayışımı çok etkiledi. Biraz da kurban olmanın verdiği, "**Kurban olmak iyi insan olmaktır**" gibi bir duygum vardı. Birden sarsıldı. Kurbanın nasıl zalimleştiğini gördüm. Rollerin nasıl değiştiğini gördüm. Ve sorgulamaya başladım. Bluğ çağını yaşıyordum ve yazmaya başladım. Zaten küçük yaşlardan beri yazıyordum. Babam şair olduğu için, benim de küçükten beri büyük şair olma tutkum vardı. Ve duyduklarımı yazmaya başladım. Sonra üniversiteye girdiğimde şiirlerim yayınlanmaya başladı. Sonra bu şiirler Rumcaya çevrildi ve bunlar popüler oldular. Ve böylece ben Türklerle Rumlar arasında barışı isteyen, bölünmeye karşı çıkan, bölünmenin acısını duyan birisi olarak, sanatçılar arasında bağlantılar kurmak gibi misyonlar üstlendim. Ama yaşım çok küçüktü. Bu durum Türk resmi çevrelerinin hiç hoşuna gitmedi. Önce, küçük bir kız, masumane şeyler yazıyor, ama bunları Rumlar kullanıyor diye baktılar. Sonra bütün bunların bilinçli bir seçim olduğunu gördüler ve diğer muhaliflerle uğraştıkları gibi benimle de uğraşmaya başladılar. Daha sonra sıkı ilişkilerim oldu Kıbrıslı Rumlarla, yurtdışı toplantılarına katıldım, yazdığım yazılarda mesajlar verdim. Önce Rum tarafına gidip geliyordum üç uçak değiştirerek. Lefkoşa, İstanbul, Atina, Larnaka, Lefkoşa'ya gidip geliyordum. Bu gidip gelmelerinde televizyonlara da çıkıyordum, yazılar da yazıyordum, gazete röportajlarımda da "Bunu bir tavır olarak yaptığımı" söyledim, Rumlar ve Türkler arasındaki iletişimsizliğin ne kadar anlamsız olduğunu vurguladım. Rum tarafına gidişlerimde konuşma yapmak için okullara, köylere kültür merkezlerine çağrılıyordum. Orada yaptığım konuşmalarda bir şeye yaradığımı hissettim. Rum kesiminde olmamın bir işlevi olduğunu fark ettim. Çünkü okullara gittiğim zaman gençler ilk kez bir Kıbrıslı Türk görüyorlar ve şaşırıyorlardı... Orada ikiyüz kadar Kıbrıslı Türk yaşıyor zaten... Ama toplumsal bir figür olarak, sorunlar konusunda görüş bildiren entelektüel olarak **Niyazi Kızılyürek** ve birkaç kişi var yalnızca. Ve bir de farklı bir bakış açısı dinliyorlardı, hiç bilmedikleri, seçmeci tarih anlayışından dolayı tamamen boşluk içinde olan bazı şeyleri öğreniyorlardı. Mesela 1963 ile ilgili şeyleri öğreniyorlardı. Bunları duymaları da onların hayatlarında çok önemliydi. Orada, eksik olan, yanlış bilinen şeyler söyleme imkanım olduğunu fark ettim. Başkaları söylese alınabilecekleri bir şeyi, ben söylediğimde daha kolay kabul görüyordu. Tabu sayılan şeylere, konulara bile girebiliyordum. Bu bana bir güven vardı. Kıbrıslı Rumların da acılarını duyan bir insandır ve Kıbrıs'taki bölünmeye karşı birisidir ve mu-

Aksiyon Kitabevi

haliftir diye bildikleri için, ben bazı söylenmesi zor şeyleri bile söyledim orada. Zaten Kıbrıs'ın Kuzey'inde hiçbir enerji hissetmiyor ve potansiyelimi değerlendiremeyeceğimi düşünüyordum. Rum tarafında Kıbrıs'ın iki kesimi için çalışma, proje yapma ve enerjimi devreye sokma şansı buldum. İki buçuk yıldır orada Kıbrıs üniversitesinde Türkçe dersi veriyorum, evim de orada...

Günümüzde yaşanılan mekanların hareketli olduğu bir yaşama biçimi var. Evim orada ama senenin yarısı başka ülkelerde, konferanslarda filan geçebiliyor. "**Arkadaşımı görmek istiyorum**" başlıklı proje başladı. A 4 boyunda, renkli, üç dilde, "Arkadaşım Ayşe'yi görmek istiyorum, arkadaşım Yanni'yi görmek istiyorum" yazılarının yazılacağı kağıtlar hazırladık. Ve bunlardan binlerce Türk ve Rum tarafından toplanıyor. Ve bunlar Bunlar BM'ye, liderlere ve çeşitli yerlere gönderilecek. Ve böylece eskiden elde edilen ya da iki toplumlu buluşmalara izin verildiği günlerde edindikleri arkadaşlıklarını görmek istediklerini belirten ve sadece iki toplumlu yurttaş buluşmalarının kesilmesine karşı tepkiyi içeren bir kampanya. Bir diğer kampanya, "**En az bir arkadaş edin kampanyası**" ise gençlere yönelik. Yeniden yakınlaşma kavramı; "eskiden yakındık, şimdi yeniden yakınlaşmalıyız"ı varsayıyor ki, bu doğru. Eskiden yakın olanlar yaşlı kuşaktı. Halbuki yeni kuşak birbirini görmemiş bile. Bunun için gençlere formlar veriliyor kendileri ile ilgili bilgiler yazılıyor. Ve biz bunları birbirleriyle eşliyoruz. Diyelim ki 18 yaşında rock müzikten hoşlanan bir Türk kız ile benzer eğilimi olan Rum kızı eşliyoruz. Ve bunlar internet aracılığıyla yazışabilirler ya da her iki tarafta bizim vereceğimiz posta adreslerine mektup yazabilirler. Birbirini tamamlayan iki kampanyadır bunlar. Onun dışında beni şu günlerde en heyecanlandıran şey, İsveç'e bağlı Gotland adasında yapmış olduğumuz etkinlik...17 Kıbrıslı Rum ve İsveç yazar ve Sanatçı örgütlerinin şemsiye örgütü **KLYS**'nin ev sahipliği altında İsveç'teki Gotland adasında bir haftalık bir atölye çalışması için buluştular. Bunun sonucunda bir resim sergisi, iki dilde şiir çevirilerinden oluşan bir kitap, bir kısa oyun, müzik resitali, fotoğraf sergisi, bir belgesel ortaya çıktı. Bunların ara bölgede, ya da Kıbrıs'ın iki tarafında yapılacak etkinliklerle sergilenmesi düşünülüyor. *(Bu konuda bilgi edinmek isteyenler için internette web adresi: www.klys.se/)*

Kıbrıs'taki çatışma kültürünün temelini oluşturan bir felsefe var, ya birini ya ötekini seçeceksin. Aslında bir seçim de yok, zaten doğduğun zaman senin kimi seçeceğin belli. Sen bir Kıbrıslı Türk olarak doğmuşsan, sen Kıbrıslı Türklerin tarafı olup diğer tarafa karşı olacaksın. Onlar ötekiler olacak ve sana düşman mantığı öğretilecek. Halbuki ikisini birden tercih etmek üzerinden bir yaklaşımla barış kültürü oluşturulabilir. İkisini birden tercih etmenin çabasıydı bu. Tabii burada bir ince nokta var, ikisini tercih etmek düşmanı da kapsadığından, barışseverler düşmanla işbirliği yapacak hainler olarak görülüyor. Bu çok hassas bir denge. Bütün sistem buna göre işlediği için, bütün terminoloji bununla, bu felsefe içinde ortaya çıktığı için kendi terminolojini ve her konuda farklı bakış açılarını oluşturmak lazım. Bunu yapan bir aydın ve sanatçı olmak, bir bedel ödemeyi de beraberinde getirmek ve bunu göze almak gerek. Ben ikisini birden tercih ettim. Kıbrıs'ın bir tarafını unutmak istemedim. Kıbrıs'ta bulunan herkesin acılarını, ihtiyaçlarını hissetmek istedim. Kıbrıs'ın iki tarafında da yaşamış olmak bana bazı detayları daha yakından görmemi, bazı korkuları daha somut hissetmemi ve bu taraftayken anlamadığım gerçekleri anlamamı kolaylaştırdı. Çünkü içinde yaşayarak anlayabileceğim şeyler vardı. Ve bana bu imkanı verdi ve ben şimdi çatışma kültürünün bakış açısına göre yanlış taraftayım. Ve de yanlış bir insanım. Halbuki ben bir tercih yapmadım aslında, ben iki tarafta birden olmak istiyorum. Ve bunun imkansız olduğu koşullarda bulunduğumdan, bunu gerçekleştirebilmek için, daha iyi mücadele edebileceğimi düşünüyorum. Kıbrıs'tayım ve onun tamamı için uğraşmak istiyorum.

Benim hikayem çok tipik olmadı. Ben oraya ünlü bir şair olarak gittim. Bu nedenle biraz tantanalı karşılandım. Hatta bu bana içimi acıtan bir eleştiri olarak geri döndü. *"Sen burada ayrıcalıklı bir insansın"* dediler. Bu aslında keyifli bir durum değil, insanın içini acıtan bir şey. Bir yalnızlık duygusu var. Dilden uzak olmak var. İlk gittiğim zamanlarda çok inanılmaz tavırları vardı Rumların. Sanki, gerçek dışıydım onlar için. Kendim olarak var olmak istesem de onlar için bir mit'tim. Kıbrıslı Türklerin bir sembolü olmuştum, bana dokunmak istiyorlardı. Bana karşı olanlar ise çok fanatik Rumlardı ve sesleri çok güçlü değildi. Onun dışında sağcı Rumların da bir hatası oldu. Çünkü birini ya da ötekini seçme kültüründe şöyle bir mantık yürütmesi var: Ben Kıbrıs Türk resmi politikasına karşıysam demek ki Kıbrıs Rum Resmi politikasını beğeniyorum. Halbuki onu da beğenmiyorum. Ben bunu televizyon ve basında açık açık söyledim. Rum tarafının bakış açılarını eleştirdim. Mesela ben televizyonlarda "**işgal**" sözünü kullanmak istemediğimi söyledim. Çünkü Kıbrıslı Türklerin 1974'ü, neden "işgal" olarak algılamadıklarını, bu sözü kullanmayışımın nedeninin korku olmadığını, bunun altında başka faktörlerin de olduğunu söyledim. Sözcükler kendi anlamlarının dışında yüklemeler alıyorlar. Örneğin bu söz "***1974'e kadar her şey güllük gülistanlıktı, sorun Türk ordusuyla başladı***" anlamını içeriyor ki, ben buna katılmıyorum. Sonuçta bu olay işgalden başka bir şey olmayabilir ve benim için de böyledir. Hatta **Ecevit** bile bir televizyon konuşmasında *"Kıbrıs'ı işgal ettiğimizde"* diye cümle kurmuştu. Dili sürçmüştü. Ama "işgal" sözünü kullandığında Kıbrıslı Türkler seni resmi Rum politikasıyla özdeşleştiriyorlar. Böyle bir özdeşleştirilmeyi asla istemem, tersine kendi duruşumun anlaşılmasını isterim. Tabi ben böyle davranınca, sözümün geri kalanı dinlenmiyor ve *"Neşe Yaşın Kıbrıs'ta işgal yok"* dedi anlaşılıyor.

Güney'de, Kıbrıslı Rumların Kıbrıslı Türklere bakışlarını gözlemledim. Kimilerinde oryantalist bir bakış var. Kıbrıslı Türkler hiyerarşide daha düşük olan doğulular, aslolan Rumlar ve onların bakış açıları. Mesela şunu anlayamıyorlar, neden Kıbrıslı Türk muhalifler işgale karşı eylem yapmıyor Türk tarafında veya tersi neden Kıbrıslırum muhalifler S-300 füzelerine karşı muhalefet yapmıyor, sokağa dökülmediler. Ben bu iki sorunun cevabını çok iyi biliyorum. Sanki bir ayna var ve iki tarafta yansımaları var. Mesela ben Kıbrısrum tarafında birini görüyorum ve diyorum ki, bu Türk tarafında şunun, eşitidir, şunun yansımasıdır. Bütün bu iç dinamiklerde olan şeyler, sistemlerin işleyişi bir sürü ayrıntı var. Ben bunları analiz etmeye çalıştım. İnter Kolej diye bir özel üniversitede Kıbrıslı Türkler ile ilgili bir dizi seminer yaptım. Sonra, her hafta salı günleri canlı olarak **Barış Bahçesi** adlı bir radyo programı yapıyorum ASTRA radyosunda. Orada gazetelerde yazılar yazdım. Yani nasıl faydalı olabileceğimi keşfetmeye çalıştım. Eksik olanın ne olduğunu keşfetmeye çalıştım. Söylediğim gibi çok avantajlarım vardı. Söylediklerimde bir kasıt ve düşmanlık olmadığı varsayımıyla dinledi insanlar beni. Bu da bana bir avantaj verdi. Yani oradakiler iyi niyetimle ilgili bir kuşku taşımıyorlar. Bu da benim zor olan şeyleri söylememe yardımcı oluyor. Bir de benim üslubum bir şair üslubu, bu da politik dilden çok farklı. Deniyor ki her koşulda "işgal" diyeceksin ki, bu senin politik olarak ifadenle çakışsın. Ama ben şunu farkettim; sözcükler birbirine karşı sıkılmış iki yumruk gibi... O zaman neden bu yanlışta direnelim çünkü öyle olunca bu iki yumruk asla el sıkışmayacak. Çünkü el sıkışılması için elin açılması lazım. O yüzden de öyle sözcükler var ki her ikisini de ifade ediyor. Mesela "işgal" yerine kullanılacak *"Kıbrıs askeri müdahalesi"* her iki tarafın da kabul edebileceği bir sözcük. Bu sözcükle olayı anlatmış oluyorsun. Ayrıca "işgal" sözünün Kıbrıs Rum tarafında okunuşunda şöyle bir varsayım var; *"74'e kadar her şey güllük gülistanlıktı, Türk ordusu Kıbrıs'ı işgal etti ve problem başladı."* Önce de belirttiğim gibi olay böyle düz değil. Ayrıca da oradaki darbe, 63'teki ve daha önceki olaylar var. Yani sözcüğün zaman içinde edindiği farklı anlamlar, içeriğin açılmasında sorun çıkıyor.

Bir kargaşadır gidiyor, Kuzey-Güney desen bölünmüşlük onaylanmış mı oluyor, işgal altında bir bölge diyorlar örneğin, bunun ben de nasıl tepki vereceğini bilemiyorlar, öteki taraf diyorlar... Ben de ne diyeceğimi bilemiyorum, ne söylesem birisi alınacakmış gibi geliyor bana. Mesela ben coğrafi bir terim olarak Kuzey diyorum. Radyo programımdaki konuk ya da telefon eden birisi bana *"Neden Kuzey diyorsun Kıbrıs bir bütündür"* diye tepki verebiliyor. O belki benim "işgal altındaki bölge" demem bekliyor. Ben de bunu demek istemiyorum çünkü bu dil beni hemen kodluyor ve istemediğim bir görüşe ait kılıyor.

Ledra Palas'ta bir etkinlik düzenlenmişti. İki toplumlu gruplar çeşitli stantlar açtılar. Orada bir panoya herkesin bir şeyler boyamasını istedik. O arada çocuklar geldiler ve boyamak istediler. Bir çocuk geldi bir Türk Bayrağı çizdi. Küçük bir Rum kız geldi. O da Türk bayrağını sarıya boyamaya başladı. Onu belki de Kıbrıs bayrağındaki renk algılamasıyla sarıya boyamaya başladı.

Kıbrıslılık bir ulusal kimlik değil bir coğrafyaya ait olmaya işaret eden bir şey. Bu nedenle ulusal bir kimlik olmadığı için Maronit olmayı da, Ermeni olmayı da bütün bu karışımları içeriyor. Kıbrıslılık bütün tarihsel mirasa sahip çıkmak. Diyelim ki Kıbrıslı Türk olarak tanımlarsak, 1571'den itibaren tanımlamaya başlarsın, Rum olarak ele alırsan bütün Elen mirasını kapsarsın. Kıbrıslılık taa taş devrinden beri bu topraklar üzerinde var olan bütün mirasa sahip çıkmayı içerir. Yani Kıbrıslılık bir ulusu tanımlamıyor ama coğrafya ve kültüre bir aidiyet ilişkisinden söz edilebilir. Şimdiye kadar militarist çözüm üzerinde ısrar edilmiş. Şu anda Türk ordusu bir çözüm olarak orada duruyor. Militarist çözümlerin bir kenara itilip barışçı çözümlerin, yeni yaratıcı seçeneklerin ortaya konması lazım. Bu militarist seçenekler nasıl bir kenara itilebilir. Bunun yolu silahlanmaktan vazgeçmektir. Güvenlik ihtiyacının militarist bir seçenekle çözüleceği düşünülüyor, örneğin Kıbrıslı Türkler, Türk ordusunu güvenlik güvencesi olarak görüyor, oysa aynı ordu Rumlar için korku unsurudur. O zaman çözüm olmaz elbette. Tersi S 330 füzeleri meselesinde geçerli. Füzeler Rumlar için güven unsuruyken, Türkler için güvensizlik unsurudur...

Annem başında bekleyen asker ile çok kötü koşullarda doğum yaptı. Hayal mi kuruyor bilmiyorum ama hastaneye ölü yüklü kamyon geldiğini, Türk hastaları balkondan, pencerelerden attıklarını ve hastanede çığlıklar işittiğini anlatıyordu...

Neşe Yaşın ve Sezai Sarıoğlu Kıbrıslı dostlarıyla...

Akşamsefası

Fotoğraf: Hatice Meryem

Günce / Yarı Ağustos'99

Eh!.. **Edip Cansever**'in "**Kirli Ağustos**"u olursa, bizim de "**Yarı Ağustos**"umuz olsun biraz.

Met Üst bana, benim unuttuğum çok eskiden okuduğum kimi kitapları sordu. Beni etkileyen, daha doğrusu etkiyen; ilk olarak **Wilder**'in "**Saint Louis Köprüsü**"nü saydım. "**Köprü**" adıyla yayımlanmıştı, sanırım. Orada ilgimi çeken; bir köprü vardır, Lima ve Kusko arasında. Aşağısı beş, altı yüz metre uçurumdur. Köprü çöker, beş kişi ölür. İlahiyat okuyan bir din adamı araştırma yapar. Kader neden bu beş kişiyi seçti acaba diye. O tipleri anlatır. Bu tiplerden Manuel ve Estefan tek yumurta ikizidirler. Delikanlılardan biri valinin metresi olan kadını sever ama bu aşk platoniktir. Ve acısından intihar eder. Hayatta kalan Manuel kim olduğunu söylemez. Küçüklüklerinde de banyo sırasında annelerine şaka yaparlar, gırgır geçerler. Anneleri, "Yahu kimsiniz, hanginizin başına sabun sürdüm?" diye şaşırır. İşte bu din adamı da ölen beş kişinin anneleriyle, hizmetçileriyle, tanıdıklarıyla konuşur, iyilik-kötülük notları verir, kendine göre.

Şiirde tezgahını kuruyorsun. Bizim köyde teyzemler pamuktan iplik eğirirlerdi. Önce beyaz oluyor tabii. Sonra onu boyuyorlar. Şiir de öyle. Mutlaka o tezgahın olması lazım. Tezgah olmazsa olmaz. Tezgahta soldan sağa, yukarıdan aşağıya okuma ve dokuma alışkanlığı vardır. Bir yatay iplikler vardır, bir de dikey. Hatta **Mahir Ünlü** diye bir çocuk var, **İkinci Yeni**'ye biraz girmek istiyorsanız onun kitabını okuyun: Teker teker inceliyor, bunları anlatıyor. Tabii ben bunu bilinçli yapmadım, çocukluğumdan gelen bir şey bende şiir örmek.

Cihat Burak, soru sormayınca konuşmaz. Sanki sana küs sanırsın. Deşerdim ben onu. **Cihat**'tan öğrendim; kuşların dayanışması vardır. Çok soğuk havalarda, sözgelimi Sultanahmet'te kuş sürüsünden bir kuş, kubbenin altındaki vitraylı pencereyi deler, feda eder kendisini, tabii ölür, bazen birkaç kuş da olabilir. Diğer kuşlar o delikten içeri girer, kışı orada geçirirler. **Cihat Burak**, **Evliya Çelebi**'nin **Seyahatname'**sini okur, "***La Fontaine****'den daha güzel*" derdi. Seyahatnameden etkilenerek bir caminin tavanında uçuşan çocukları resmetti.

Bana göre bütün Cumhuriyet tarihi aşağı yukarı **Çanakkaleli Melahat**'in gözünden anlatılabilir. **Çanakkaleli Melahat**'in yaptığı şeyi **Edith Piaf** yapardı eskiden, Fransa'da. Yetenekli, güzel sesli delikanlıların elinden tutar, onlarla ortak konserler verirdi. **Çanakkaleli Melahat** da külhanbeylerin elinden tutardı. Fakir anası diye ün kazanmıştı, Çanakkale'nin köylerine kadar. **Edith Piaf** şarkıcı dünyasına yetenekler kazandırırdı, **Yves Montand** gibi. İşte delikanlılar da **Çanakkaleli Melahat**'e öyle giderdi. 1940'dan 1960'a kadar. **Yunanistan**'da nasıl ki **Rebet**'lere, **Amana Kahveleri**'ne zamanında bütün solcular yüz vermediyse, bizim aydınlar da **Çanakkaleli Melahat** gibilerini görmezden geldiler hep.

Bir yanlışlığı üç defa tekrar edersen bilimsel olur, bazı çevreler için. Aslında maalesef, pek çoğu için.

1952'de **Tarık Zafer Tunaya**'nın "**Siyasi Partiler**" kitabı çıkmıştı. **Kitapsaray**'dan aldım kitabı. Tezgahtar kadın **Sevim Burak**'tı... Rastlantı! **Tarık Zafer**, o günlerde kütüphanesi olan bir arkadaşına gidiyor. Arkadaşı İttihat Terakkili, özel notlarını vermiyor. O da sık sık tuvalete gidiyor, bağırsakları bozuk diye. Tuvalette not alıyor, sonra yerine koyuyor. Lozan'da aynı şeyi ben de yaptım. Kitapçıda romanı ayakta okurdum, bıraktığım yere işaret kor, ertesi gün kaldığım yerden devam ederdim. Tarık Zafer Tunaya'nın başından geçen hikaye aklıma getirdi bunu. Siyasi partiler konusunda ilk ciddi derlemedir Tarık Zafer Tunaya'nınki...

Alçak gönüllü davranırsan Türkler inanır.

Ankara'da **Nurullah Ataç** ölmüş. 1957 Baharı. Bir eleştirmen, aklınca Nurullah Ataç'ın yerine geçecek. Böyle düşünüyor. Bir pazar günü **Can Yücel, Tektaş Ağaoğlu** ile beraberiz. O eleştirmene -**Suut Kemal Yetkin**- gidiyoruz. **Can Yücel** yine "*Ş.çtığımın herifi, bize yine çay ikram eder*" diyor. Osmanlı ya! "*En iyisi kendi içkimizi kendimiz götürelim*" dedi. **İlhan Berk** de **Can**'a "*Haklısın Suut Kemal Yetkin o güzel kızını çıkarmaz, biz en iyisi önce Muazzez Menemencioğlu'na uğrayıp onu alalım.*" Gerçekten de adamın evine varınca önce bize şiir okutmaya kalktı. Tabii ne rakı alabildik, ne kız çıktı... Yalnızca ben direndim, şiir okumamakta. Yanındaki **Hasan Şimşek** şiir okudu, **Sabahattin Teoman** okudu. İşte öyle bir pazar.

Yüksel Arslan, Türkiye'nin en büyük ressamlarından biri. Resimleri bir parça **Piri Reis** haritalarına benzer, **Karagöz** figürlerine de... Gençliğinde çok fakirdi. **Beyoğlu**'ndan **Eyüp**'teki evine yürüyerek giderdi. Resimlerinde tüp boya yoktu, alamıyordu çünkü. Kök boya kullanıyordu. O yüzden bütün resimleri halâ sarı ile siyah arasıdır. "**Kapital**"i resimledi mesela. **Fransız Komünist Partisi** bunu bastı. **Sezer** (**Tansuğ**) bana gönderdi. Fransız Komünist Partisi sanatçının boyun eğmesini istedi, **Yüksel** bunu kabullenmedi. Resme devam etti tabii. **Yaşar Kemal**'in kayınçosu **Edward Rodidi** onu Paris'e çağırıp kendisine bir oda vermiş, başka şeye karışmam demiş. Paris'te açılışlardan, galerilerden hiç ayrılmazmış. Biraz içki düşkünü olduğundan, biraz da karnını doyurmak için. O günlerde her gün bir yumurta içermiş. Şimdi böyle değil. Bütün kitaplarını satarak, 1967'de Türkiye'ye geldi. Ankara'da sergi açtı, savcılık el koydu. Müstehcen buldu! Bu da resimlerini aldı, Paris'e gitti. Bir daha da gelmedi. **İlhan Berk**, Paris'te karşılaşmış "*Neden gelmiyorsun*" demiş. "*Valla sizin cumhurbaşkanı varken gelmem*" demiş.

Ne kızıyorsunuz çocuklara, insan gürültüdür.

Bir şair her şeyden beslenir, oranları değişebilir.
Bir parça toplumsala taşımak isteriz her şeyi biz.
Bir parça seçeriz. Belleğim; çıfıt çarşısı, tavan arası gibidir, her bok vardır. Milli Piyango bileti bile vardır. Ama gizli bir şey vardır; çatı kapısının ağzına somyayı koyamazsın, koyarsan içeriye bir şey alamazsın.

ECE AYHAN

Akşamsefası

Gözleri, büyük siyahtı; köpürmüş kirli kan gibi bakıyordu. O gece sabaha kadar ağladık sokaklarda, esrar içip hiç konuşmadan. Bir ara ayaklandı; duvar dibine konmuş çerçeve camlarının yakınına gidip sivri kenarlarına baktı uzun uzun.

Göz Muayenesi

küçük İSKENDER

m a v i

Gözleri, büyük maviydi; yarım kalan bir telefon konuşması gibi bakıyordu. O gece sabaha kadar dağın eteklerindeki balıkçı meyhanesinde oturup nihavent makamı şarkılar dinledik hiç konuşmadan. Bir ara ayaklandı; cam kenarına gidip kulübenin yanındaki göle baktı uzun uzun.

Balık olmak istedi sanki. Balık olup o karanlık sulara dalıp uzaklaşmak. Uzaklaşıp gitmek.

Hesabı ben ödedim.

y e ş i l

Gözleri, büyük yeşildi; bir yangına girip annesini kurtaran çocuk gibi bakıyordu. O gece sabaha kadar bir arkadaş evinde, salonda cebir problemleri çözdük hiç konuşmadan. Bir ara ayaklandı; cam kenarına gidip binanın yanındaki camiinin minarelerine baktı uzun uzun. Din adamı olmak istedi sanki. Din adamı olup kayıplara karışmak. Kayıplara karışıp delirmek.

Sınavdan o geçer not aldı.

k a h v e r e n g i

Gözleri, büyük kahverengiydi; eski Türk filmlerindeki çılgın âşıkların duvarlara astıkları dev sevgili resimleri gibi bakıyordu. O gece sabaha kadar bir otel odasında yanyana yattık hiç konuşmadan. Bir ara ayaklandı; cam kenarına gidip otelin yanındaki pavyona baktı uzun uzun. Neon ışığı olmak istedi sanki. Neon ışığı olup patlamak. Patlayıp bir adı söndürmek.

Resepsiyona anahtarı ben teslim ettim.

e l a

Gözleri, büyük elaydı; kesilmiş bilek gibi bakıyordu. O gece sabaha kadar geçen gemileri saydık bir teras katında hiç konuşmadan. Bir ara ayaklandı; cam kenarına gidip sahile baktı uzun uzun. Bir deniz kabuğu olmak istedi sanki. Deniz kabuğu olup bir sesi saklamak. Bir sesi saklayıp sırra dönüşmek. Bir sırra dönüşüp unutulmak.

Gerçek sayıyı bir ben biliyorum.

s i y a h

Gözleri, büyük siyahtı; köpürmüş kirli kan gibi bakıyordu. O gece sabaha kadar ağladık sokaklarda, esrar içip hiç konuşmadan. Bir ara ayaklandı; duvar dibine konmuş çerçeve camlarının yakınına gidip sivri kenarlarına baktı uzun uzun. Bir cinayete kurban gitmek istedi sanki. Kurban olup bir suçluyu aklamak. Bir suçluyu aklayıp bir günahtan arınmak.

Alnıma on iki dikiş atıldı.

l a c i v e r t

Gözleri, büyük lacivertti; kardeşi tarafından parçalanmış bir köpekbalığı gibi bakıyordu. O gece sabaha kadar nöbetçi bir kahvede pişti oynadık hiç konuşmadan. Bir ara ayaklandı; kapının önüne, cam kenarına gidip karşı kaldırımda birbirini bıçaklayan adamlara baktı uzun uzun. Bir bıçak darbesi olmak istedi sanki. Bir bıçak darbesi olup ölümcül yaralar bırakmak. Ölümcül yaralar bırakıp sadede gelmek.

Bütün piştileri o yaptı.

Gelecek sayı tamamen mail edenlere, bana meyl'i olanlara yanıt verilecek! Yollayanlar! Övmeyin! Sövmeyin! Soru sorun! Yanıtlayayım! Benim işim de bu! Ha, bu arada elinde güzel(!) resimler olanlar yollarsa sevinirim, devinirim, değerlendiririm, kilo veririm! kiskender@hotmail.com

1967 Adapazarı depreminden sonra, açıkgöz bir fotoğrafçı, çektiği bu fotoğrafı "Bayram kartı" olarak satışa çıkartmış! Resim hükümet binasının depremden sonraki halini gösteriyor. Bu fotoğrafın alt boşluğuna kartvizit matbaasında da yazıları basılmıştır. İlgilenenler için "Bayram kartlarının" orjinallerini "ÖKÜZ" dergisinin arşivinde görebilirler. (E.N.)

Orda Kimse Var mı?

1969'da İzmir'de "Ege Ekspres" gazetesinde çalışıyordum. Birkaç kişi kanter içinde koşarak gazetenin salonuna girdiler. Hepsi bir ağızdan, bağıra bağıra Konak sahilini, Gümrükönü'nü, Kordonboyu'nu yengeçlerin istila ettiğini söylüyorlardı. Hepimiz aptallaştık. Gözümün önünden bir kurgu filmin kareleri geçti. Foto muhabirleri, gazeteciler, kılişeciler, mürettipler, tabii ben de dışarıya fırladık. Beş dakika sonra yengeçlerle burun buruna geldik. Trafik durmuştu. Binlerce yengeç devamlı denizden çıkıp caddelere, sokak aralarına yayılıyorlardı. Kordon boyundaki Turistik lokantaların garsonları, yengeçlerin arasında karaya çıkmaya çalışan istakozları, karidesleri, pavuryeleri, kapışıyorlardı. Herkes panik içindeydi. "Bir şeyler olacak", "Bu hayra alâmet değil" gibi bir şeyler söylüyorlardı. O gece Manisa üstü 8 şiddetinde çok büyük bir deprem oldu. İzmir beşik gibi sallandı, yüzlerce bina olmuş bir bardacık (incir) gibi çatladı. İzmir körfezinin, Karşıyaka ile Kordonboyu arasında, denizin tam ortasından, bir ateş topunun göğe doğru yükseldiğini gazeteler yazdı. Yengeçler boşuna kendilerini karaya atmamışlar! "Denizin ısısı mı yükseldi, farkedemediğimiz ne oldu acaba?" diye düşündüm.

Geçenlerde karikatürcü Sinan Yorgancı'yla karşılaştım. Marmara bölgesini vuran büyük depremin olduğu gece, birkaç arkadaşıyla Kumkapı sahilinde, çapariyle istavrit tutuyorlarmış... Bir ara bakmışlar, koca koca lüfer balıkları denizden telaşla fırlayıp karaya doğru kendilerini atmaya başlamışlar. Bizimkiler herhalde "Kısmete bak" demişlerdir. Derken deniz kabarmaya, sular yükselmeye başlamaz mı. Birbirlerine bakışırlar. O an büyük bir sarsıntı başlar. Bastıkları tonlarca ağırlıktaki kayalar hoplamaya, zıplamaya başlayınca oltaları atıp korku içinde, çığlık atarak lüferlerle birlikte kaçarlar. Lüferler de fay hattının çıtır çıtır kırıldığını mı duydular acaba!?

Velhasıl hayvanlar çok uyanık!

"Türkiye" gazetesinin bedava dağıttığı "Yeni Rehber Ansiklopedisi" cilt: 20, sayfa: 328'den alıntı. E.N.

ZELZELE--: ...insanların birbirine nasihatı, iyilik göstermeyi terk etmesi ve günah işlemelerine göz yumması, aralarındaki işlerde zulüm, haksızlığın çoğalması, çirkin işlerden zinânın, fuhuşun artması... gibi günahlar sebebiyle helakları umumî olur. İnsanların umûmi felaketine sebep olan ilâhi azabın çeşitleri çoktur: Hiç yağmur yağdırılmaması, derelerin, çeşmelerin kuruması, otların ekinlerin bitmemesi, yer sarsıntılarının, zelzelelerin olması vs. bundandır.

Hazret-i Ömer buyurdu ki: "Zulüm ve zinâ artınca zelzeleyi bekleyiniz."

Bir adam eline kalemi alıyor, Hazret-i Ömer böyle söyledi diye utanmadan uyduruyor. Durup dururken, hazretin de başını yakacak!..

İlgisiz ilgililer, bu 20 cilt ansiklopediyi biraz karıştırsalar, ortalığı kimlerin nasıl karıştırdıklarını, geç de olsa fark ederler.

EFLATUN NURİ

Akşamsefası

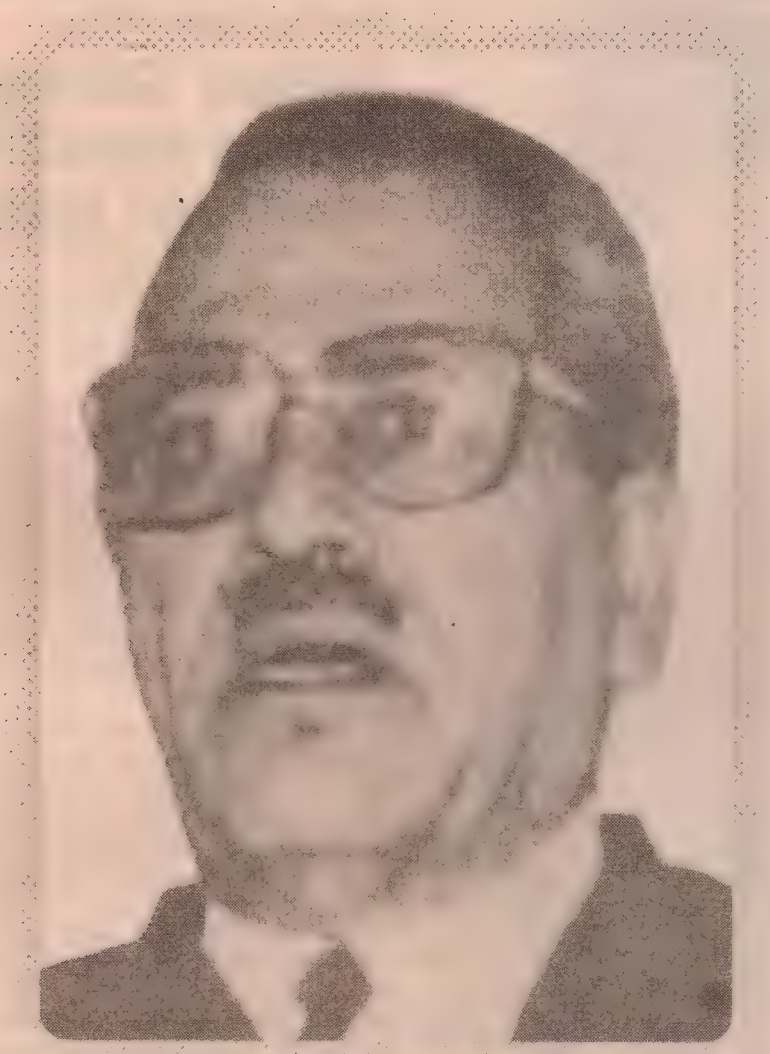

Yoktur Gölgesi Türkiye'de

Sabahları gün doğmadan uyanır
Dilini yutacak olur içi kanlanır
Gün boyu çalışır aydınlanır
Kederini anlarsanız size ne mutlu
Acır fakir çalışan kadınlara
Titrer bir gönül kıracak diye hanım dizi

İncedir billurdandır yoktur gölgesi Türkiyede
Bir meçhul Meryem mermerden değil ama kutlu
Gözlerine baksanız erirsiniz kar gibi
Elinizi sallasanız rüzgârından sallanır
Bir geyik olur sizi arar melül ve bakır
Görür gibi uyur konuşur gibi susar güler ağlar gibi

SEZAİ KARAKOÇ

Akşamsefası

Mehtaaaplıııı Geeceeleerdee Heep Seeeeniiii Aaaaandııım

"Hande"lerin Bacakaralarında Dolaşanlara Sevim Şengül'den Bir Selam...

AGÂH ÖZGÜÇ

Bir dönemlerin ünlü Türk müziği sanatçısı **Sevim Şengül**'ü kulüpçü eşi Beşir aracılığıyla tanımıştım yıllar önce. Ve de sık sık konser bürolarında karşılaşıyorduk. Sessiz, hanım hanımcık bir sanatçıydı, o günlerde üzerimde bıraktığı izlenimlere göre. Yumuşak ve romantik bir sesi vardı sanatçının. Ve hatırladığıma göre en ünlü şarkılarından biriydi *"Mehtaplı Gecelerde Hep Seni Andım"*. **Zeki Müren**'e dek tüm sanatçılar, Şengül'ün bu ünlü şarkısını repertuarlarına almışlardı.

1950'li yılların ortalarında gazinolarda şarkı söyleyerek sanat yaşamına atılan Sevim Şengül, **Türkan Şoray**'lı filmlerle de ün yapmıştı. Şoray'ın oynadığı filmlerdeki şarkılı sahnelerin görünmeyen kahramanıydı. Türkan Şoray oynuyordu, ama şarkıları da okuyan **Sevim Şengül**'dü. Bu filmlerden biri *"Gözleri Ömre Bedel"*di. *"Veda Busesi"* adlı filmde ise "İçin İçin Yanıyor" şarkısını okumuştu. Şengül, Türkan Şoray'lı filmlerde **Gönül Yazar**'ın kızkardeşi **Belkis Özener** kadar rekor düzeyde şarkı okumamış olsa da dolaylı olarak Türk sinemasına mütevazı ölçüde bir hizmeti vardı.

Uzun yıllar sonra, bir akşamüzeri Taksim meydanında karşılaştığımızda ayaküstü bir iki laf etmiştik. Şengül'ü biraz yorgun ve çökmüş görmüştüm. Kuşkusuz bazı sorunları vardı. Ama yine de yılların ardında bıraktığı o esmer güzelliğinin izlerini taşıyordu.

Bu "hüzünlü karşılaşma"dan sonra Şengül'le bir söyleşi yapmayı kafamda kurmuştum. Tam hazırlanıyordum ki... Ama geç kalmıştım. Sanatçının ölüm haberini aldım... "Hüzünlü karşılaşma"nın bir "acı son"uydu bu. Ve giderek medyatik alanın dışına itilmiş birçok unutulmuş eski sanatçının değişmeyen yazgısıydı bu "sessiz ölüm"ler.

61 yaşındaki sanatçının ölümünden, birkaç satırla geçiştirilen bir iki gazete haberinin dışında, kimse söz etmemişti. **Sevim Şengül**, "rating" peşinde koşanlara, "Handeler"in bacakaralarında dolaşanlara göre Türk müziğinde önemli bir solist olamayabilirdi.

Evet, bu doğruydu.

Sevim Şengül gibi dönemini çoktan kapamış bir sanatçı, medyanın gündemindeki "Hande"lerle, "Sevda"larla ya da benzerleriyle nasıl yarışabilirdi ki?

"Sevim Şengül öldü" diye dünyayı ayağa kaldıracak değillerdi ya!.. Tüm günah ve sevapları yılların ardında kalan Şengül'ün medyatik bir kişiliğe sahip olamadığı için, elbette ki yüksek düzeyde ratingi de yoktu.

Yılmaz Güney, yükselirken "düşen" değil, "düşürülen", oraya buraya savrulan bir "sonbahar yaprağı" gibi... O bir "eylül kurbanı" gerçekte.

Yılmaz Güney Bir "Kurban"dı Sonra Kendi Kendinin "Celladı" Oldu...

Hiç dikkat edeniniz oldu mu? Geçtiğimiz Eylül ayının ikinci "Perşembe"sinde bol 9'lu bir gün yaşadık.

9.9.1999. Yani gün 9, ay 9, yıl 1999. Gerçekten sayısal açıdan ilginç bir gün. Eğer TV kanalları arasında zapping yapmasaydık, biz de böyle beş 9'lu günün farkında olmayacaktık. Acaba Kanal 6'nın haber saati miydi, kesin hatırlayamıyorum. Hatırlıyabildiğim yalnızca, günün önemini ekranda izlediğim spikerin bu 9'ların üzerine basarak vurgulamasıydı.

Spiker ne diyordu?

"Barış"tan söz ediyordu. Daha başka başka şeylerden... Sunucu 9'lu rakamların bir araya gelmesi nedeniyle günün bu açıdan önemini vurgularken, biz bu tarihle bağlantılı olarak eski bir dostu hatırlıyorduk. **Yılmaz Güney**'i... Sanatçıyı yitireli tam 15 yıl olmuştu. İşte "o gün" **Yılmaz Güney**'in on beşinci ölüm yıldönümüydü. Zaman aşımıyla çoğu gönüllerden silinen Güney'i, bu ölüm yıldönümünde Paris'te ziyaret edeni var mıydı? Menilmontan caddesindeki Pêrê Lachaise mezarlığında yatan Güney'in kabir taşına bir karanfil bırakanı ya da?

12 Eylül darbesinden sonra Güney'le ilgili iki olayı anımsıyorum. Darbenin ardından bir yıl geçmiştir. Güney, "hakim Safa Mutlu cinayeti" nedeniyle 8 yıldan beri içerdedir. 1981'de "bayram izni" alır ve bir daha dönmemek üzere yurtdışına kaçar.

Aynı yıl, **Bülent Aydın**'ın (şimdi bir basın ve tv kuruluşunda genel yayın yönetmeni) sahibi olduğu haftalık **Yıldız Dergisi**'ne "Yüz Türk Filmi" adıyla bir ek hazırlıyorum. Her sayıda geçtiğim bir film, dört sayfalık fasiküller halinde dergide çıkmaya başlıyor. Seçilen yüz film tamamlanınca da eklere, bir kapak takılıp kitaba dönüştürülecek. Böyle bir seçkide, Yılmaz Güney'in yönetmenliğini yaptığı, oynadığı ve senaryosunu yazdığı, Türk sineması tarihinde önemli yerleri olan bazı filmlerinin yer almaması mümkün mü? Örneğin bir "Umut", bir "Hudutların Kanunu", bir "Kızılırmak-Karakoyun", bir "Ağıt", bir "Sürü", bir "Arkadaş", bir "Düşman", bir "Zavallılar", bir "Endişe"... Derken yukarıdan baskılar gelmeye başlıyor. **Bülent Aydın** tedirgin. Ve 49'uncu filme geldiğimizde eklere son veriliyor korkudan. Güney'in bir "yasaklı sanatçı" olması nedeniyle...

1983, Yılmaz'ın Türk vatandaşlığından çıkarıldığı yıl. Benzer bir olayın "tıpkı"sını bu yıl yaşıyoruz. **Burçak Evren**, askerden yeni dönmüş. **Film-San Vakfı** adına "Türk Sinema Sanatçıları Ansiklopedisi"ni hazırlayacak. Ben de kitabın görsel malzemesini hazırlamakla görevliyim. Her şey hazır, kitap baskıya girecek. Film-San Vakfı Başkanı **Ümit Utku**'dan, basım işiyle uğraşan **Aydın Arıtan**'a (Arıtan Yayınlarının sahibi) emir geliyor:

"Aman, **Yılmaz Güney**'in biyografisini ve fotoğrafını kitaptan çıkarın..."

İsterseniz çıkarmayın, emir emirdir... Kitabın (G) bölümünden "Yılmaz Güney maddesi" alelacele çıkarılıp atılıyor ve yerine ise, arkalı önlü iki büyük film fotoğrafı konuluyor boşluğu doldurmak için... Elinde bu kitap olanlar 87 ve 88'inci sayfaya bakabilirler.

Yılmaz Güney, yükselirken "düşen" değil, "düşürülen", oraya buraya savrulan bir "sonbahar yaprağı" gibi... O bir "eylül kurbanı" gerçekte. 12 Eylül yasaklamalarının, ölümünü hazırlayan 9 Eylül'ün... O'nu "aşırı yüceltmelere" de, o'na "bir haindi" demeye de gerek yok. Eğer Yılmaz Güney bir "kurban"sa, "celladı" da kendisidir...

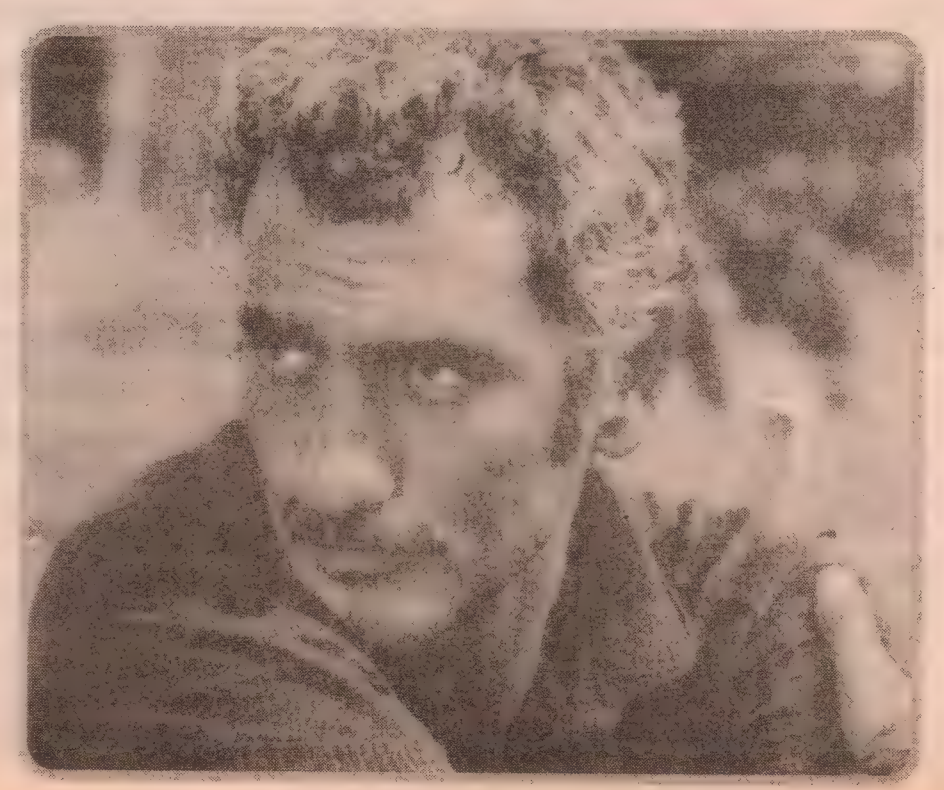

- Aman, Yılmaz Güney'in biyografisini ve fotoğrafını kitaptan çıkarın...

Günümüzdeki sinemasal deyimiyle "kurguculuk". Film karelerini birbirine yapıştırır, sahneleri birbirine bağlar.

Her Türk Film Afişinde Bir Mevlût Koçak...

Montaj masalarının, film stüdyolarının yıldızı; Mevlüt Koçak.

Kim bu?Mevlût Koçak'ı tanır mısınız? Nereden tanıyacaksınız ki? O'nun öne çıkan medyatik bir kişiliği yoktur, olmadığı için rating medyasının dışında yaşar. Çünkü sevgilisi yoktur, gece kulüplerinde görünmez, hangi yemeği sevdiğini, kaç numara ayakkabı giydiğini, esmerlere mi yoksa sarışınlara mı yangındır, hiçbir ratingçi bilmez. Bu nedenle de kafası rahattır.

Mevlût Koçak, yıllardan beri binlerce metrelik film şeritleriyle uğraşır durur. Gecesini gündüzüyle karıştırarak, montaj masalarında paşalar gibi çalışır.

Mevlût Koçak ismine, aşağı yukarı her Türk film afişinde rastlayabilirsiniz. Özellikle de her filmin jeneriklerinde. Kimbilir, Koçak'ın ismini afişte görenler o'nu bir sinema yıldızı da sanabilirler. Aslına bakarsanız Mevlût Koçak, montaj masalarının, film stüdyolarının yıldızıdır.

Çıraklıktan yetişerek, yılların verdiği birikimle uzmanlaşan Koçak'ın işi "montajcılık"dır. Günümüzdeki sinemasal deyimiyle "kurguculuk". Film karelerini birbirine yapıştırır, sahneleri birbirine bağlar. Bütün bu işlemler, filmi çeken yönetmenlerin denetimi altında olsa da kurgu bir uzmanlık işidir; kesme biçmeden çok ustalığa, teknik bir bilince dayalıdır.

1971'den beri bu işi sürdüren Koçak, o kadar çok filmin kurgusunu yapmış ki, sayısını hatırlıyabilmesi mümkün değil. Sanmıyorum ki, dünya sinema tarihinde böyle rekor düzeyde çalışma yapmış bir kurgucu olsun. Mevlût Koçak anlatıyor:

"İlk montaj yaptığım filmin ismini de hatırlıyamıyorum. Aklımda kalan yalnızca montajını yaptığım filmin oyuncuları. **Fikret Hakan**'la **Leyla Sayar**'dı."

Yalnız Mevlût Koçak mı? Oyuncular bile kaç filmde oynadıkları sorulduğunda, kesin bir sayı veremiyorlar. Yönetmenler de öyle değil mi? Bu arada **Atıf Yılmaz** ustanın kulağını çınlatalım..

Koçak'ın birçok ödül kazandığını da hatırlatalım. Antalya, Adana ve Ankara Film Festivalleri'nden... Kurgusunu yaptığı filmlerin sayısını bilemiyor, ama ödül sayısını kolayca hatırlıyor. Bugüne dek tam 10 ödül almış. Bu da bir rekor Türk sineması için yanılmıyorsam. Bu sayıda başka ödül almış bir kurgucu var mı?

Mevlût Koçak, bugün 43 yaşında. Ve mesleğini hiç eksilmeyen bir dinamizmle sürdürüyor. Medyanın "rating oyunları"na takılmadan... Hem böyle hızlı çalışan bir kurgucu için "rating" nedir ki?..

SineYeis

HÜSEYİN ALEMDAR

Turkish Alfred Hitchcock'a
sevgili Mustafa Alpay Ziyal'a

Sen, o ben, kırmızı haz içi akıntı kadınlarda
hayatın musluğundan damlayan kan sıkıntı
mahcup ve kopmuş film kareleri Elhamra'da
nişan gibi intihar nikâh gibi intihar lekesi
39 Basamak birden çıkmış gibi **Psycho** *kolera*

Günler senden bana atılmış lilâ hatıra bak--
albümlerin yaşını karıştırıyorum her şey siyah rüyâ
sanki boşluğa ağlamışız her sayfa jilet bir yaprak

:ağzı amonyak bir kadın bana başladı. Ah **Nebahat**!
[Ah Turkish Janet Leigh*/m!*

Kağıt Gemi

SUNAY AKIN

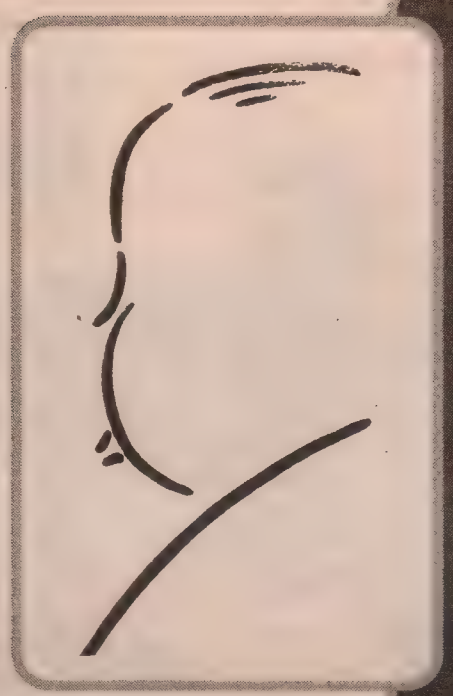

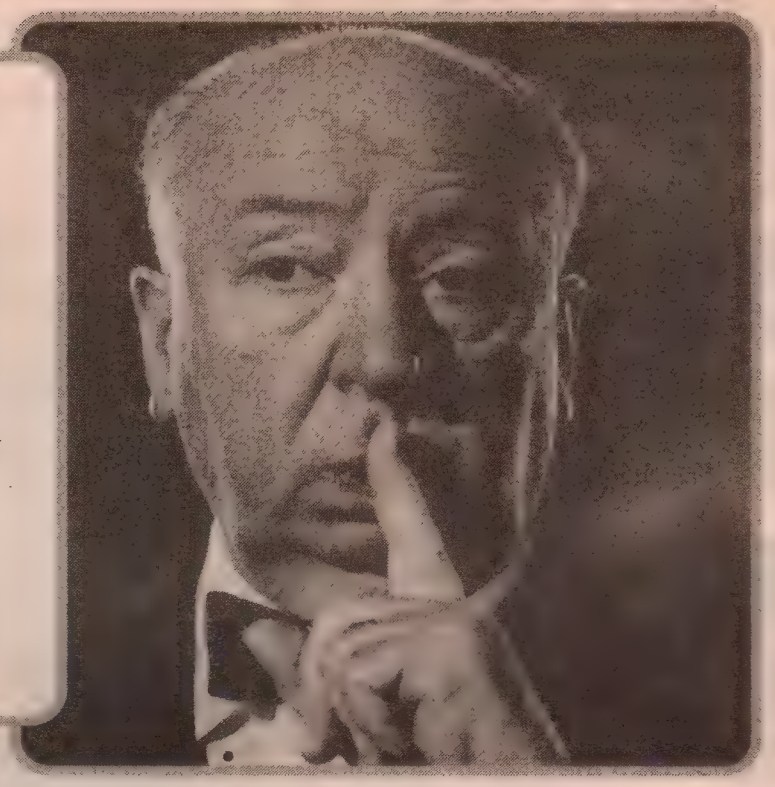

Hitchcock, yaşantısının bir döneminde zorlu bir diyete giren ve 50 kilo vermeyi başaran iradesi güçlü bir adamdır. Diyetin öncesi ve sonrasında çektirdiği fotoğrafları Yaşamak İstiyoruz'da kullanmaya karar verir. Böylelikle hem filmde görünür, hem de iradesinin güçlülüğünü ölümsüz kılar.

Hitchcock Filikaya Nasıl Bindi?

1929 yılının 11 Kasım günü, **Talat Artemel**'in kullandığı otomobil Maslak yolunda devrilir. Otomobilde bulunan **Sait Köknar**'ın burnu kırılırken, **Savak Karakaş** olay yerinde son nefesini verir.

Aynı yıl, sinemanın Einstein'ı olan **Alfred Hitchcock** "**Şantaj**" adlı filmini tamamlar. Yönetmenin ilk sesli filmi olan Şantaj'da, stüdyodaki bir avizenin gölgesi kötü adamın yüzüne bir bıyık gibi düşer. Bu sahne, Hitchcock'un haşarılıklarından biridir. Sessiz filmlerde kötü adam bıyıklı olurdu genellikle. Şantaj'da ise kötü adamın bıyığı yoktur. Avizenin gölgesi bir raslantı değil. Hitchcock'un sessiz sinemaya vedasıdır.

Hitchcock'a ikinci Oscar'ını kazandıran "**Lifeboat**" 1948'de çekilir. Filmin konusu, o günlerde içinde bulunulan İkinci Dünya Savaşı'nda geçer. Bir Alman denizaltısının torpillediği gemiden kurtulan kazazedelerin, filikadaki yaşam kavgalarını anlatan film Beyoğlu sinemalarında "**Yaşamak İstiyoruz**" adıyla gösterilir. Cankurtaran sandalında hemşire, zenci kamarot, moda yazarı, geminin telsizcisi, milyoner bir iş adamı, bacaklarından yaralı bir denizci, sol görüşlü bir tayfa ve ölü çocuğunu bırakmayan bir anne olmak üzere sekiz insan vardır. Çok geçmeden, çarpışmada aldığı yarayla batan Alman denizaltısından kurtulan bir denizcinin sandala doğru yüzdüğü görülür. Onu aralarına almak konusunda tartışsalar da, sandalı alabora olmaktan kurtaran Alman kendisini kabullendirmekle kalmaz, sandalın kumandasını da ele alır.

On gün!.. Hayır, bu sandaldaki kazazedelerin çaresizlik içinde kurtulmayı bekledikleri gün sayısı değil, dönemin ünlü köşe yazarı **Doroty Thompson**'un filmin gösterimden kalkması için verdiği süredir. Eleştiriler Alman denizcinin diğer karakterlerden daha üstün gösterildiği konusunda yoğunlaşır. **Hitchcock** şöyle savunur kendini: *"O günlerde, yani 1940-41 yıllarında Fransızlar yenilmişti, müttefiklerin durumu da pek iç açıcı değildi. Dahası, başlangıçta basit bir denizci olduğunu söyleyen Alman aslında bir denizaltı komandosuydu. Yani ötekilerden daha nitelikli olması ve kayığın komutasını üstlenmesi için her nedeni vardı. Ama eleştirmenler, iğrenç bir Nazinin iyi bir denizci olamayacağını düşünüyor olmalıydılar."*

Yaşamak İstiyoruz'da, kürk mantolu moda yazarı rolünü üstlenen Tallulah Bankhead çok başarılı bulunur. **Orhan Veli**'nin **Cımbızlı Şiir**'indeki kadın gibi dünya umurunda olmayan Bankhead, filmin ilerleyen sahnelerinde insancıl bir kimliğe bürünür. Öyle ki, daktilosunu denize atmakla kalmaz, balık tutmakta yem olarak kullanılmak üzere altın bileziğini de verir.

Hitchcock filmin senaryosunu **John Steinbeck**'e yazdırır ilk önce. Ama, ünlü yazarın senaryosunu beğenmez ve **Mackinlay Kantor**'dan aynı şeyi rica eder. Sonuç Hitchcock için yine hayal kırıklığıdır. **Jo Swerling**'in yazdıklarını da "şekilsiz" bulunca gerekli gördüğü düzeltmeleri yapmak üzere kolları sıvar. Film bir meydan okumadır aslında. Hitchcock, kamerayı film boyunca dar bir mekanda tutarak, psikolojik filmlerde yakın çekimin önemini vurgular. Bunu yaparken de, seyirciyi sıkmadan koltuğunda oturtmakta hiç zorlanmaz. Ne var ki, her filmin bir sahnesinde mutlaka görünme tutkusu bu sefer ünlü yönetmenin başına dert olur. Kiracı adlı filminde küçük bir rolde oynamasının ardından, tüm filmlerinde mutlaka boy gösterir Hitchcock. **Şantaj**'da metroda gazete okuyan adamdır. **Cinayet** ve **39. Basamak** filmlerinde dikkatli seyirciler yoldan geçen adam olarak görürler onu. **Genç ve Masum**'da mahkeme çıkışındaki beceriksiz fotoğrafçıdır. **Kaybolan Kadın**'da tren istasyonunda bir an görünür. **Rebecca**'da yüreyerek geçer telefon kulübesinin yanından. Yaşamak İstiyoruz ile aynı yıl çektiği **Şüphenin Gölgesi**'nde trende briç oynarken poz verir kameraya. Ne var ki, kazın ayağı bu sefer yenir yutulur cinsten değildir. Okyanusun ortasında yüzen biri olamayacağına göre, ne yapmalı, ne etmeli de filmin içine girmeli diye uzun uzadıya düşünür. Sandalın yanından geçen bir ceset olmak aklına gelse de, sonradan, su üstünde kalmayı başaramayıp batacağından korkarak bu düşüncesinden vazgeçer.

Vazgeçtiği ceset olma düşüncesidir Hitchcock'un. Filmde görünme arzusunu bir seferlik rafa kaldırmak aklının ucuna bile gelmez. Ve, tüm oyuncuların sandalda olduğu böylesine zor bir filmde görünmeyi başarır. Nasıl mı? Oyunculardan biri sandalda bulduğu gazeteyi alır eline... Açtığı sayfada "Reduco" adlı bir zayıflama ilacının reklamı vardır. Reklamda 150 ve 100 kiloluk iki adamın fotoğrafı yanyanadır. İkisi de aynı adamdır ve tahmin ettiğiniz gibi bunlar Hitchcock'un fotoğraflarıdır.

Fotoğraflarda hile olmayıp ikisi de gerçektir. Hitchcock, yaşantısının bir döneminde zorlu bir diyete giren ve 50 kilo vermeyi başaran iradesi güçlü bir adamdır. Diyetin öncesi ve sonrasında çektirdiği fotoğrafları Yaşamak İstiyoruz'da kullanmaya karar verir. böylelikle hem filmde görünür, hem de iradesinin güçlülüğünü ölümsüz kılar. İşin garip yanı, yönetmenin seyircilerden en fazla mektup aldığı film bu olur. Mektupların hepsinde de, uydurma bir ad olan Reduco ilacının nereden bulunacağı sorulmaktadır.

Ben ki, bir deniz feneri görsem yer göstericinin fenerini, sinemaya bir kaç dakika geç gittiğimde biletimi uzattığım adamın tuttuğu fenerin ışığında yürürken de deniz fenerlerini anımsarım. Sinema gişesinde bilet alırken de, **Henrich Böll**'un "**Bu Salı**" adlı kitaba yazdığı sunuş yazısının ilk tümcesi gelir aklıma:*"Bir tek sinema bileti için ödenen para karşılığında satın alınabilecek bu seçmeler, bugün Borchert'in ilk kez askeri tutukevini boyladığı yaşta olanlara sesleniyor."*

Bu Salı, yirmi altı yaşında ölen **Wolfgang Borchert**'in öykülerini topladığı kitaptır. Hamburg'da doğan Borchert, 1942'de, Nazilere karşı geldiği için hapse atılsa da, sağlık sorunları nedeniyle affedilip savaşa gönderilir. Cephede hastalığı devam eden yazar çürüğe çıkarılır ve düşüncelerinden dolayı hapse konulur yeniden. Bu durumu Böll şöyle tanımlar: *"Genelkurmay haritasına batırılan bir tek topluiğne, savaşa sürülmesi gerekli görülen on bin insan hayatını gösteriyor. Ama bu yönetimlerin kendileri özgür düşüncenin iğnelemelerine bir türlü katlanamıyorlar..."*

Borchert, savaşın sona ermesiyle özgürlüğüne kavuştuğunda, elini çabuk tutar. Hastalığının kendisine yaşam şansı tanımayacağının ayrımındadır. İki yıl boyunca, sürekli olarak düşündüğü metinleri kaleme alır. 1974 yılının 20 Kasım günü, son nefesini verene kadar cenaze töreninde taşınan bayrakların, havaya ateş etmelerin ve bandonun ölü asker için çiçekleri açtıramayacağı, fırınlarda ekmek pişiremeyeceği gerçeğine insanların dikkatini çekmeye çalışır. Borchert, Bu Salı adlı öykü kitabının basılışını göremez. **Kapıların Dışında** adlı tiyatro oyunu da ölümünden bir gün sonra oynanır. Hitler'e kafa tutmaktan korkmayan bu gözüpek insandan geriye bir kaç şiir de kalır. Zorla Nazi üniforması giydirilen insanlardan biri olan Borchert'in şu dizeleri, Hitchcock'un filikasına doğru yüzen Alman denizcinin yüzünü aydınlatırken, ünlü yönetmeni "Lifeboat" filminden dolayı eleştirenleri de haksız çıkarır:

Deniz feneri olsaydım
gecede, fırtınada
ışıktım balıklara,
vapurlara, kayıklara
ne yazık ki ben kendim
batmak üzre olan bir gemiyim!

Gelelim Maslak yolundaki kazaya: Basit bir kaza değildir o gün yaşanılan. **Muhsin Ertuğrul**, Hacıosman Bayırı'nda "**Kaçakçılar**" adlı filmi çekmektedir. Kaçakçı rolündeki **Sait köknar** ve **Savak Karakaş**'ın kaçış sahnesine gelmiştir sıra. Kamerayı kullanan **Cezmi Ar** hızlı giden otomobilin devrilişini kaydeder ama senaryoda böyle bir sahnenin olmadığını da çok iyi bilir!

Sinemamızda çekim anında ölen ilk oyuncu olan Savak Karakaş'ın asıl soyadı Gözüryan'dır. Ermeniler, esmer insanlara "Karakaş" derler. Bu yüzden Savak Efendi, İstiklal Caddesi'nde, Ağa Camii'nin karşısında bulunan 153 no'lu dükkanının tabelasını "Foto Karakaş" diye yazdırmıştır. 23 Eylül 1929 tarihli Cumhuriyet gazetesinde ise söz konusu dükkanın satılacağını bildiren bir ilan çıkar. Savak Gözüryan kararlıdır: Dükkanını satacak ve yaşantısının geride kalan kısmını sinemaya adayacaktır. Talihsiz kazanın yaşandığı Kaçakçılar ilk ve son filmi olur Savak Efendi'nin. Cebinden çıkan kağıtta şunlar yazılıdır: *"Bugün ömrümün en mesut günü. Çünkü çok sevdiğim mesleğe ilk adımımı atmış bulunuyorum."*

Yedi Nokta Dört...

GÜLAY BATUR

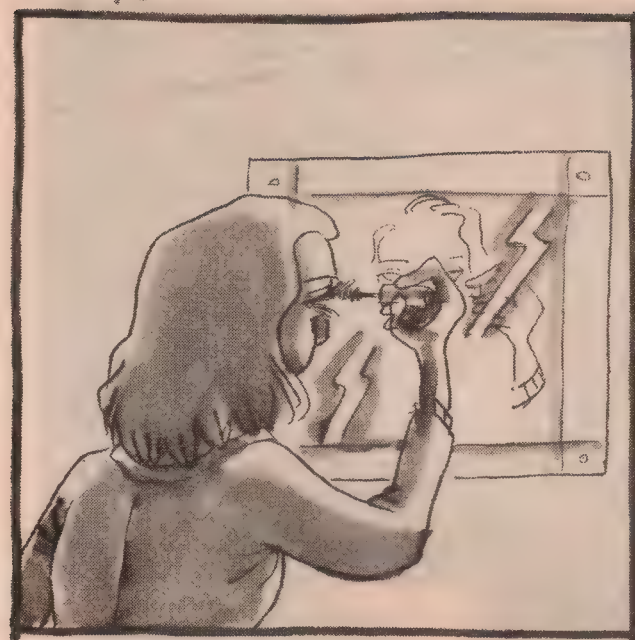

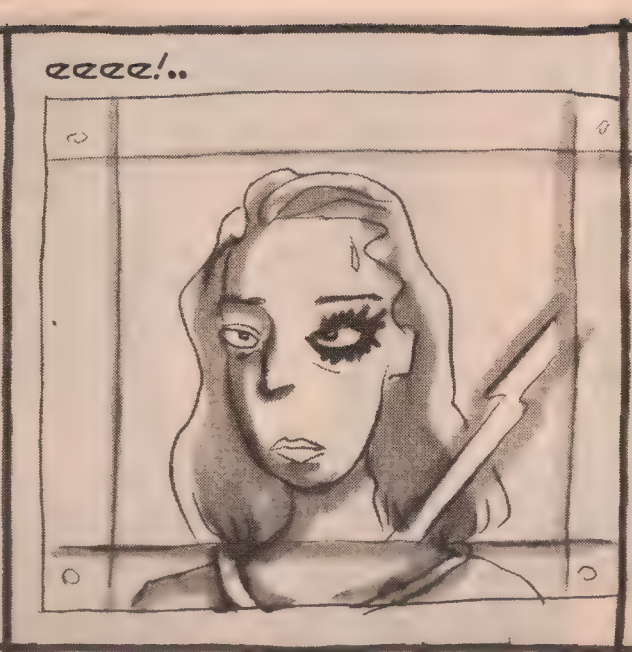

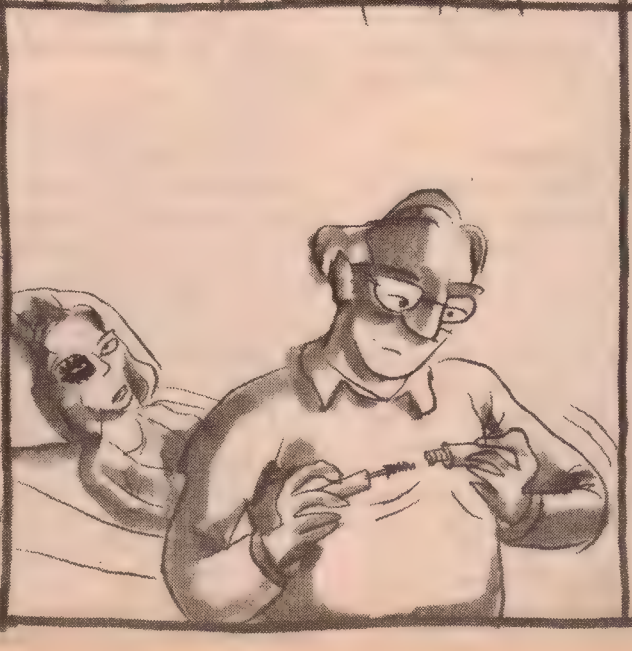

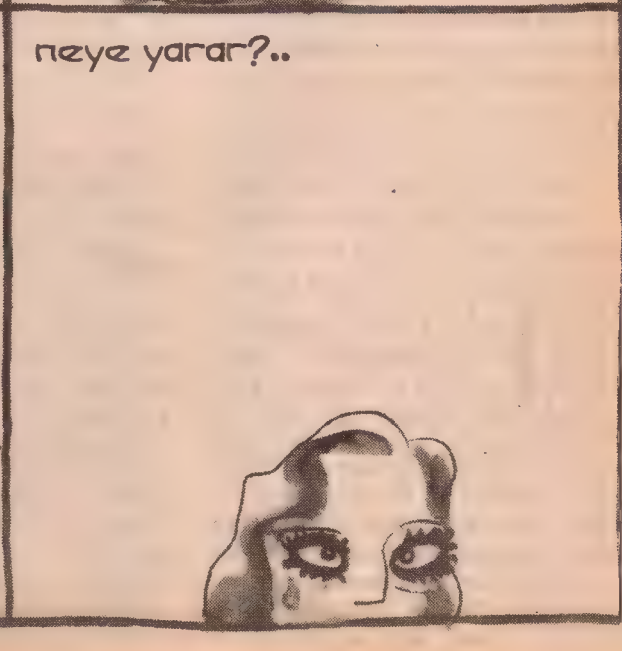

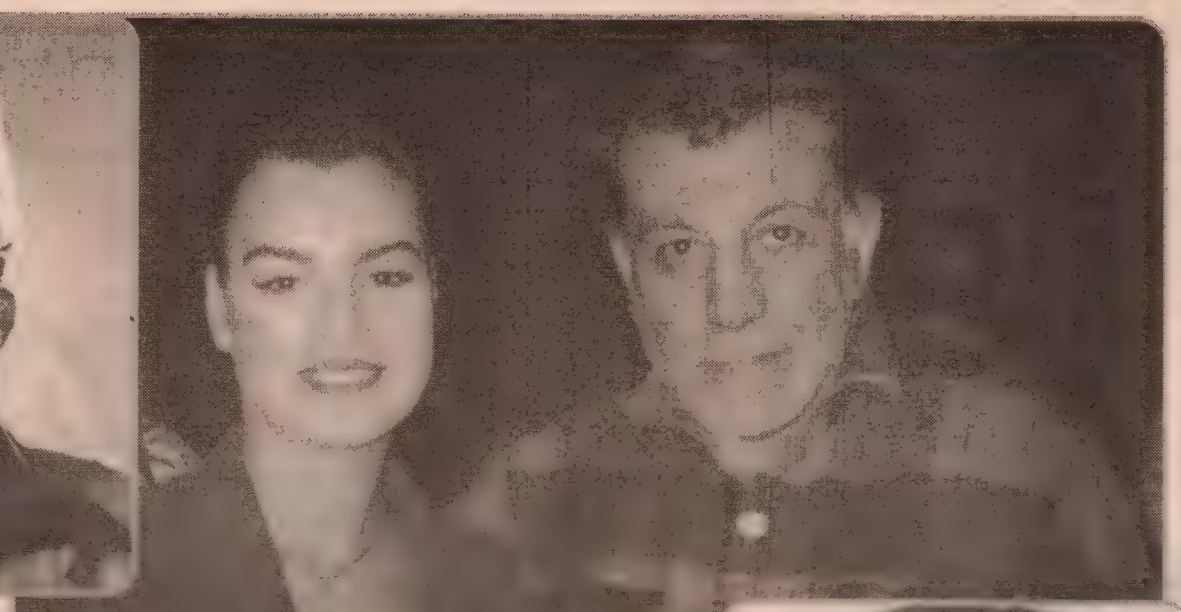

, Yeşilçam'ın kadri bilinmemiş eji asistanı, prodüktörü Alpay Ziyal. layatı boyunca boş zamanlarında rf keyif için sevdiği aktörlerin lmlerindeki tiplerine bürünerek eşitli fotoğraflar çektirmiş. lüseyin Alemdar ve Hatice Meryem, Alpay Ziyal'la onuştular. Birlikte okuyalım.

Mustafa Alpay Ziyal, Nam-ı Diğer Errol Flynn, Takdimimizdir!

Sinema sizde bir tutku, bir hasta- k biliyoruz. Bu tutku nasıl başladı?

- Biz, Ziyal kardeşler olarak bu piyasa- 1963'te girdik. Ben **Süreyya Du-** 'nun, Tolgay **Burhan Bolan**'ın asista- , bu mesleğe merhaba demiş iki can- rdeş sinemacı. Gayemiz aktör olmak- Kardeşimi bilemem de, benim kafam- ki tek şey aktörlüktü. Türkiye'nin **rrol Flynn**'i olmak. Tabii, oyuncu ol- anın yolu başka yerlerden geçiyor. O man bölgeler var, bölgelerden birinin ttuğu adam olacaksın. Bizde para var, odüktör olduk. 3-4 filmde prodüktör- k yaptım. Rejisörüm de, tabii ki karde- **Tolgay Ziyal**. Filmlerimiz iş yapıyor, ölgeler film istiyor bizden. Parayı bul- k ya, amacım daha büyük sinemacı mak. Kafamda bütün ihtişamıyla ollywood... Ancak Londra'ya gidebil- m. İngiliz film setlerini gezdim, İngiliz mlerinde figüran oynadık. Orada her- si sete sokmazlar. **Adolf Hitler** sah- si **Guy Hamilton** direkte ediyor. Bir lam çıkıyor diyor ki bizim memleketi- ize İngilizler iki uçakla dört bomba at- ş. Biz 4 bombaya 40 bomba, 400 mbaya 4000 bombayla cevap verece- z. O "heil" yapıyor. Bütün biz figüran- hurraa! Figüranlıktan oyunculuğa rfi yapacağız belki, lisan çok önemli. nde de lisan yok. İngiliz sinemasında Türk aktör adayı olarak 6 ay 12 gün. eyse Türkiye'ye dönmeden filmi de rdük: Battle of Britain! Londra'daki güzel hatıram **Hitchcock**'la. Londra merika'nın bir şehri gibi, New York gi- **Hitchcock** "**Topaz**" diye kötü bir m çekmiş, galası yapılıyor. Bütün oto- slerde filmin afişi. Türk de olsak para- z var, havamız da. Bir de gazeteci hü- vetim. Gece kendimden emin galaya ttim. Hitchcock'un etrafı bir sürü in- n. Ağzında kuş kondurulmamış puro- . Yanmıyor. Atıldım kalabalığın içine, eşledim puroyu. Sanki bendeki Hitch-cock hastalığı orada başladı. Dünyam, her şeyim **Psycho**! *(Hah, onu da yıllar sonra çözdük, kötü bir filmdir **Psycho** da!)* Oradan da Roma'ya gittim.. Sinesitede, o paramparça olmuş defter, **Metin Erksan**'ın asistanı olduğumuz için bize de yolu o gösterdi. İşte böyle gidersen konsolosluğa, oradan platolara... O söylemese bu defteri de alamazdık. Konsolosluğa gidersin, ben Türkiye'den geldim, prodüktörüm veya rejisörüm ya da sinema hastasıyım. O sana davetiye gibi bir kağıt verir. Sinemalarımız var, Türkiye'de şu kadar sinema bizim ailemizindir, der kapıdan girersin. Orada kapıda bekçi var yani. Kapıyı çalıp giremiyorsun. O davetiyeyi gördüğün zaman şeye sokuyorlar. Orası dediğim de bir şey değil. Yani kale gibi bir yer, içinde plato. Plato denilen film çekilen yer. Hangar gibi. Oraya iç mimarlar geliyor, dekor yapıyor. İşte orada resimlerde gördüğün gibi Cleopatra falan, İtalyanlar meraklı insanlar. O paramparça olmuş kitapta o fotoğraflar var, bizim gördüğümüz. Bunlar değil. Burada platonun fotoğrafları var.

Elinizdeki kitapta mı?

-Bu kitapta, paramparça olmuş bu kitapta... O gün bugündür saklıyorum. Hah, işte bu plato. O gördüğün dekor. Önü harici arkası dahili. Anlatabildim mi? İtalyanlar meraklı bir milletti. Bu Hollywood'u aşağı yukarı bu sinesitede kurdular. Sinesite'ye gitmek de zor değil. Roma'dan bir tramvaya biniyorsun bir saatlik yola gidiyorsun. O kapıdan herkes giremiyor. Herkes giriyor da formaliteler var. Kafadan gelip ben merak ettim de geldim, demekle olmuyor. Türksen Türk konsolosluğundan, İngilizsen İngiliz konsolosluğundan geçmiş olacaksın... İşte **İlhan Engin**'in, **Süreyya Duru**'nun, **Metin Erksan**'ın muavini olmanın avantajıyla 4 gün de Roma Sinesite, sonra Almanya, Fransa. O hikaye de bitti. Yeniden piyasaya döndük. Asistanlık, rejisörlük, prodüktörlük... Belki tekrar film yaparız diye. Para toplar, yaparız diye. Biraz paramız vardı. Şimdi kime gitsen büyük rakam istiyor. Biz hesabı iyi bildiğimiz için kimse ne bedava oynuyor, ne ortak oluyor, ne üste veriyor. Parayı sen vereceksin, onlar oynayacak, onlar aşk yapacak, onlar yaşayacak, onlar yiyip içecek. Karagöz - Hacivat hikayesi. Biz aptal olmadığımız için bir daha film yapmadık. Parayı bastıracağız, onlar yiyip içip yaşayacak biz de ceremesini çekeceğiz. Biz de bu işi hemen bıraktık. Biz de kendimize göre kurnaz olduk. Birader de asistan rejisör kalarak sürdürdü sinemasını. Bugün en büyük filmlerin asistanı. Bense, **Errol Flynn** olacakken iki üç günlük rollerin adamı oldum. Üç günlük **Flynn**, üç günlük jön. Eğer o rolleri de devamlı bulabilirsek tabii.

Son olarak "Kahpe Bizans"ta üç günlük rol aldınız. Daha fazla da olabilirdi.

-Biz, iki kardeş, bu piyasada paragöz olup parayı Hacivatlara kaptırınca uyanık olduk. Amerikan filmciler, ecnebi ekipler geliyor ya, bir Amerikan filmine gireriz diye doping, hap diyorlar, biz ilaç aldık. Anormal bir hıza ulaştık. 15.000 dolarlara konuştuk fakat imtihana aldılar beni yapamazsın dediler. Yani sen, biz seni öyle zannettik ki **John Hol**, **Maria Montes**, **Turhan Bey** gibi. Cüneyt'ten müneytten hızlı zannettiler beni. Ben yapamayacağımı şöyle anladım; kale var... Dublör oluyorsun önce **Cüneyt Arkın** gibi bir adamın dublörü. Benim orada, o kalenin üstünde filan başım döndü. Bu uçmak halleri, kale şeyleri... Bunu **Tanju Gürsu**, **Cüneyt Arkın**, **Kartal Tibet** falan başarıyor. Kalenin burçlarında çarpışıyorlar. Cüneyt, **Yılmaz Köksal** icabında uçarak atlıyor. O tenteye de takla atarak düşüyor. Yani bunlar **Burt Lancester** gibi adamlar. Ben hapı alıp kafayı zorlayınca yaparım zannettim. Son o kale burçlarında başım dönmeye başladı. Hemen uyandım. Daha fazla yukarıya... O imtihanlardan hemen çekildim. Çünkü böyle dublörler oluyor, ben yaparım diyor. Bu bir nevi kafayı üşütme. Parasız kalıyor ya. Ben bu parayı kaptım, kaparım. Atlıyor, uçuyor, düşüyor, ölüyor. Buna iş kazası diyorlar, cenazeni kaldırıyorlar. Delirecek gibi değildim, bu sahneleri yapamayacağımı anladım. Benim kardeşim bana güveniyordu, son bu şeye çağırdı, gittim. "**Kahpe Bizans**"a... 3 günde 30 milyon aldım. Allah razı olsun demiyorum, onlar beni çok hızlı bir adam sandılar. Hatta posta da koydular da kardeşim beni uyandırdı. "Abi" dedi, "sen dedi istersen gelme, ama bu sefer asker giydirecekler, kavga sahnesi, kılıç sahnesi, burda ayağın, kolun kırılırsa ben de sana yardım etmem." Ben de hakkını helal et, yaş 62 bizim işimiz bitti, dedim. "**Kahpe Bizans**" macerası da böyle bir macera işte. Ama, ömrümde böyle bir set görmedim.

Kahpe Bizans'ı ve Gani Müjde'yi nasıl buldunuz?

-Bu film de, kadınları da, yönetmeni de kuvvetli. *(Sette çekilmiş fotoğrafları gösteriyor)* **Müjde Ar** gibi olanı bu: **Nurseli İdiz**... Sonra **Hande Ataizi**, **Ayşegül Aldinç**, **Demet Şener** ve afet bir sarışın. Al bak. Biraz da meraklıyız bu işe. Başka da fotoğraf yok. **Kahpe Bizans**'ta birader muavin, yani yardımcı rejisör olduğu için, **Gani Müjde**'de çok komik, girgir. Ama çok iyi. Yani Lorel-Hardi şeysi. Yani Lorel-Hardi yönetmeni. Safi komiklik yani, delilik demiyim de insanlar gülmeye muhtaç ya. Zaten millet olarak bizim yüzümüz az güler, üç gün boyunca güldük. **Gani Müjde** en büyük

Ziyal, Aleks Guinness'in oynadığı Hitler kompozisyonuyla

Tyrone Power'un oynadığı Kara Korsan filmindeki tipiyle

Ve Ziyal Gregory Peck'in Kaptan Ahab filmindeki tipinde

parayla bu işi öğrendi bence. Ustalar dediklerimiz bu işi alamıyor, o almış. **Gani Müjde** en büyük para harcanan filmde işin stajını yaptı. Film sanırım bitti. Şimdi onların büyük hayalleri var. En az 2 milyon seyirciye ulaşmak. İnşallah hayalleri hakikat olur, ekmeklerini yedik. Eşkıya 2 milyon 703 bin seyirci ile Türkiye seyirci rekorunu elinde tutuyor. Arabesk 2 milyon seyirci. Bunlar da 2-2,5 milyon seyirci bekliyorlar. Yani harcadıkları parayı bu pahalı fiyatlarla ikiye üçe katlayacaklarını zannederek bu paraları harcıyorlar. Allah göstermesin tersi olursa onlar da ömrünün sonuna kadar artık film yapamazlar. Yani sıkı bir kumar oynanıyor. Allah utandırmaz inşallah!

Alpay Bey, şimdi de sizinle birlikte Türk sinemasının geçmiş yıllarına gidelim mı ne dersiniz? Yılmaz Güney'li yıllara, Nihat Ziyalan'lara, Feri Cansel'lere, Nebahat Çehre'li günlere?

-Şimdi her şey bir hatıra. Yer yer güzel, yer yer buruk. Kendimde onu, onda kendimi gördüğüm bir adamdı **Yılmaz Güney**. Cesur, serseri ve saldırgan. Tıpkı ben gibi. Yalnız onun sonu kötü oldu. Toprağı bol olsun. Çok şükür ben hayattayım. Neden mi kafayı bozdu Yılmaz? Bu adam biriyle dövüştü, ikisiyle beşiyle onuyla, yirmisiyle sonunda katil oldu ve öldü. Bu piyasada bu tehlike de var. Biri sana sinirlenirse, sen de ona sinirlenirsen bıçak tabanca olursun, yumruklar konuşur, ya sen onun ağzını burnunu kırarsın ya da o senin. Yani bu iş böyle de tehlikeli bir iş. Yılmaz böyle tehlikelerin adamı oldu. Sonu pek iyi olmadı, kendine yazık etti. **Nihat Ziyalan**'a gelince, o da bir Adanalı. Adanalı olmasına rağmen arkası pek olmadı. Arkadaşları tarafından harcandı. Ama, benim oyuncumdur ne de olsa. İlk başrolünü ben verdim ona. Yirmi yıl sonra Avustralya'dan geldi, karşılaştık geçenlerde, kucaklaştık. Sağolsun, beni gençliğime götürdü. İyi gördüm onu. **Feri Cansel** de benim oyuncumdur. Kötüdür ölümü. Düşünmek bile kötü. Allah rahmet etsin. Gelelim **Nebahat Çehre**'ye... **Nebahat**, şimdiki Sadri Alışık sokakta *(şurda!)* 38 numaralı **Ümit Utku**'nun yazıhanesinde... Havalı, güzel bir kadın. Biz de genciz, kanımız kaynıyor. Kadını görünce ben ona aşık oldum. **Yılmaz Güney**'le burada, Kasımpaşa'da, bu sokakta gene bir film yaptık. **Halit Refiğ** çağırdı beni, sizi duydum, iyiymişsiniz, asistan olur musunuz? Uğur film, **Memduh Ün**'ün filmi: **Belgin Doruk**, **Cüneyt Arkın**, **Nebahat Çehre**, **Önder Somer** falan filan, bir sürü kişi. **Halit Refiğ**'e gittik, **Savaş Eşici** çift asistan. Hatta Yılmaz'a dedim ki ben bu sokakta, yani ikinci sınıf... O ikinci sınıf film oynuyordu o zaman, ben birinci sınıf filme gidiyorum. Sevindim, gittim. **Belgin Doruk** havalı bir kadın. **Nebahat Çehre**'yle birbirimize bakıyoruz, o kadar. Yani bir asistan **Nebahat Çehre**'nin arkadaşı veya prodüktörü olamaz mı? Biz evleri falan sattıktan sonra prodüktör olduk. **Nebahat Çehre**'yle film de yaptık. Ama kadın **Rüçhan Atlı**'nın meleği, hızlı adamların aşık olduğu bir kadın... **Nebahat**, boyuna film aşkları yaşıyor. Benim de **Nebahat**'tan başkasını gözüm görmüyor. **Nebahat** sonunda dedi ki "Sen başının çaresine bak. Ben senin ulaşacağın yerdeki oyuncu değilim." Ben de çekindim tabii, çektim kendimi. Başka bir Nebahat kaldı bende o gün bugündür.

Prodüktör olarak hangi film şirketlerini kurdunuz?

-1967'de kurulan **Kartal Film** ile1968'de kurulan **Alpay Ziyal Film** şirketleri benimdir. Ondan sonra bir deneme daha yaptık London Film diye. Biz başladık, paramız olmadığı için krediyle başladık. Sonra artık sen film yapamazsın, o filmi de elimizden aldılar. O da bir seks filmiydi iyi ki yapamadık. Çünkü bu seks filmi yapanları da karakollara çekip hakaret de ettiler, galiba işkence de yaptılar. Yani biz iyi ki yapmadık. Orayı kurduk, seks filmi çekebilirdik, kapattık. İyi ki de kapatmışız.

Dünya sinemasında sizi çok etkileyen oyuncular kimler oldu.

-Kadınlarda **Greta Garbo**, **Marilyn Monroe**; erkeklerde **Errol Flynn**, **Gregory Peck**. Tabii, **Errol Flynn**'i merak ediyorum da, aslında benim en çok merak ettiğim adam **Gregory Peck**. "The Moon", Ay diye kötü bir film çekmiş. Aya gidenler diye 1970'te **Gregory Peck**, **David Jansen**, **Richard Grenna**, iki üç de yeni kadın. Roket kalktı indi. Palavra bir film. G. Peck'i de yakından gördük, elini sıktım. Gene merak ettiğim bir adam daha vardı: **Rassona Brazzi**. Onu da Türkiye'de, Yeniköy'de restoranlardan birinde balık yerken gördüm. Gittim ve böyle baktım baktım "Rassona Brazzi!" dedim. Haa, dedi Rassona Brazzi. İtalya'dan gidip Amerika'da bu işi başarmış olan tek adam. En hızlı İtalyan. Sonra bir **Victoria Gasman**. Türklerden hiç yok Amerika'da başarılı olan. En hızlısı **Yılmaz Duru** ve **Muzaffer Tema**. Onun dışındakiler benim Londra'da figüran olmam gibi.

Türk sinema tarihinde adı geçen filmleriniz?

-**Feridun Kete** diye bir arkadaş, bir de bizi seven **Nazif Duru** diye güzel bir prodüktör var. Kurtuluş'taki Yeni Atlas sinemasının sahibi. O filmlerin İstanbul'unu çalıştırıyor aynı zamanda. Bize güveniyor, parayı bastırıyor. Feridun Kete kurnaz, bizi kullandı. Sana yönetmenlik vereyim. Biz Feridun Kete'den çok iyilik gördüğümüz için adama aracı olduk, o bize yönetmenlik yaptı. Biz kendimize tam güvenemiyorduk. Prodüktörlük zor iş yani. Bize iyi bir asistan tut. Eee, asistanın parasını sen ver, şunu sen yap, bunu sen yap. İki gün, üç gün deneme yaptık, baktık iyi değiliz. Yani işi götüremiyoruz. Zaten sette yemek yok hiçbir şey yok. Kafa da durdu, Suat Kulüp'te... Bu işten de bıkmıştım. Abi dedim sen benden iyisin. Meşhur Feridun Kete, sen benden iyi başarırsın. Elini sıktık. Bizim rejisörlük hikayesi de başladığı gün bitti.

Tek çare yapımcı olduk. Zoro'nun Kara Kamçısı, Zoro Dişi Fantoma'ya karşı. Şimdiki **Okan Bayülgen**, **Mehmet Ali Erbil** gibi bir adam... O zamanda da Okan var ne hikmetse. Demir'in iki ismi var. Hasan Demirtaş, **Okan Demir**. Hakiki ismi Hasan Demirtaş galiba. Prodüktörlüğü oynamaya başladım.

Peki, prodüktör olarak hiç bitmiş filminiz yok mu?

-Olmaz mı! Killing Caniler Kralı, Binbaşı Tayfun, Kızıl Maske, Evvelallah Sonra Ben, iki senede biten Siyah Çantalı Adam diye süksesi olan bir film. **Yılmaz Köksal**, **Tanju Korel** oynuyor. Biri kısa boylu, canavar gibi bir adam, biri uzun boylu, o da kuvvetli. **Figen Han** diye havalı, güzel bir kadın. Belgin gibi, Nebahat gibi. Havalı, güzel bir kadın hem de hanımım. Ayıp değil. Güzel bir kadın, zeki bir kadın. Bir de **Gülgün Erdem**. O da **Sevda Ferdağ** gibi, taş gibi, boylu poslu. 1969'da başladık, yarım kaldı. 1971'de Savaş Eşici'ye sattık yarım yamalak. Zaten bize projeyi o getirmişti, o bitirdi.

Kimlere asistanlık yaptınız peki?

-İlki söylediğim gibi **Süreyya Duru**'ya. Sonra birkaç film **Remzi Jöntürk**. **Nejat Saydam**'la "Son Tren"de, **Orhan Aksoy**'la "Yurum Kahpeye!", hemşehrimiz **Sırrı Gültekin**'le ve **Yılmaz Atadeniz**'le birkaç film. Bu arada **Nişan Hançer**'le de **Zeki Ökten** sayesinde. Bu ara İlhan Engin yönetmen, "Ve Allah Gençleri Yarattı" adlı film çekiliyor Büyükada'da. Asistan Zeki Ökten, ben de onun asistanı. İkisi de rejisör onların. Biri çantayla, biri de zorla, senaryoyla, kavgayla rejisör. Zeki Ökten onu tamamlıyor. Ben de asistanım. Ondan başka da **Hasan Kazankaya** ile 4-5 film birden. Zirve zamanımız ise bu işin zirvesi **Metin Erksan**'la ilk siyah-beyaz filmden renkli filme geçişte, "İstanbul Kaldırımları" filminde asistanlık. O ara Nevzat Pesen diye sinirli, acaip bir adam var. İyi bir film, "Şarap ve Kadın"'ı çekiyoruz. **Neriman Köksal**, **Erol Taş**, **Senih Orkan**... **Senih Orkan**, **Günseli Başar**'ın, Avrupa güzelinin kocası. Havalı bir adam, havalı bir kadın. Havalı set. Orda da asistanım. Hatırladıklarım bunlar işte.

Bir de "ünlülerle fotoğraf çektiren ünlü" diye bir yakıştırmada bulunuyorlar size.

-Bak, bu da ayıp değil. Ben eskiden kendimi dünya sinemasının beni çok etkileyen oyuncularına benzetmeye çalışırdım. O zamanın karakterlerine. Kuaförlere gider, yüzümü her tiple denerdim. O zamanki paramın büyük bir kısmı da kuaförlere giderdi. Hastalık işte. 60'lı yıllarda hemen hemen kendi olmadığım karakter yok. Sonra temizledim yüzümü, kendim olmaya çalıştım, olmadı. Daha sonra da, işte bu hastalık başladı: Ünlülerle yemekte, galalarda, toplantılarda birlikte fotoğraf çektirmek. Nerden baksan, ünlü, yarı ünlü, ünsüzle beş bin fotoğraf. Şimdi ondan da vaz geçtim. Kendim olmaya çalıştım bir daha. Oldum galiba! Reklamcılıkla, eşantiyon işiyle hayatımı sürdürmeye çalışıyorum.

Hiç evlenmediniz...

-Evet, hiç evlenmedim. Olmadı, çünkü bir düzen kuramadık. Bir kat alamadık. Bu iş, zenginlerin, mirasyedilerin işi. Bizim miras ufaktı, biz onun için büyüyemedik. Mirası büyük olanların işiydi bu, bu işe gelenlerin hepsi paralı adamlardı. Büyük kadınları onlar aldı, büyük evlilikleri onlar yaptı. Bu iş kurnazlıkla da olmuyor. Yalnız senaryo yazmakla da. Yıllar da çok çabuk geçti, kadınlar da. Kadınlarım da birer ikişer evlendiler. Ben kendime bekâr kaldım anlayacağınız... İyi miyim diye soracaksınız. *(Duruyor)* Galiba, iyiyim! Her şey gibi hayat da zaten bir hatıra!

Harvard Mektupları -1

Eski Erenköy'ü anımsatıyor. Her şey çok büyük. Rutubet var. Chomsky de burada Huntington da. Amerikan Devriminin start noktası. Devrim, şimdi bir reklam ajansının adı...

İlk Görüntüler

Ooo Memo, burası Boston Amerika, evler karıştı bulutlara... E-mail'inizi aldım. Sağolun. Çıktım Harvard Üniversitesinin Rektörüne, adam Kemalist olmadığı için anlayışlı, dedim ki ***'Hocam ben Öküz'den geliyorum. Ayda bir yazı yazabilir miyim?'****. Yüzüme şöyle bir baktı, ardından* ***'How is Met Üst? İs Ece Ayhan doing well?'*** *demez mi?* ***'Çocuklara benim de mahsus selamlarımı ilet'*** *dedi. Bizim yıl boyunca kendi medyalarımıza çalışmamızın yasak olduğu yazılı idi bize gönderilen belgelerde. Neyse, yasak muhabirlere imiş, Haber Müdürleri,* ***'Amerika'da bizim bir adamımız var, maaş da vermiyoruz, söyleyin herife gitsin Floyd olayını araştırsın!'*** *durumları olmasın diye böyle bir yasak koymuşlar. Yoksa bizim gibi işkembeden ve yürekten atanlara engel yok. Bu sayede özel izinli yazılara başlıyorum.*

☛ Hava parçalı bulutlu, sıcak fakat çok rutubetli. Her yerde havalandırma var. Cambridge, Boston'un merkezine 10 dakika uzaklıkta küçük ve sevimli bir Amerikan öğrenci semti. Harvard ile Massachusetts Institute of Technology (MIT) burada. Sokaktaki 10 kişiden 7'si ya öğrenci ya da öğretmen. 10 kişiden 6'sı da obez! Mesela kadının birine en az 5-6 metre kumaştan bir mini-etek ancak çıkar. Porsiyonlar aile boyu. Genetik olarak çarpıtılmış besin maddeleri ucuz, bu nedenle fakirler şişman, zenginler zayıf!

❀ Geldiğim hafta New York Times'ın kitap ekini okudum. Tanıtımı yapılan 20 kadar kitaptan 7'si Stalin'in, SSCB'nin, sosyalizmin ve solculuğun ne kadar kötü bir şey olduğunu anlatıyor. Oh My God!

◆ Bee Gees'in 'Massachusetts' şarkısındaki eyalet, WASP bölgesi. Yani 'Beyaz', 'Anglo-Sakson' ve 'Protestan' yöresi. Böyle muhallebi çocuklarıyla sütlaç kızlarının, yani temiz aile evlatlarının diyarı.

★ Burası bütün ABD'nin en entellektüel kenti. Noam Chomsky MIT'de, Samuel Huntington da Harvard ders veriyor. Yaşlı bir öğrenci sıfatıyla ikisini de dinleyeceğim bu yıl. Dersler çok çeşitli: 'Fransız Sinemasında Mizah Yoluyla Toplumsal Eleştiri', 'Gerilla Savaşı ve Etnik Kimlik' (Burada 3713 yok tabi, yararlanıyorlar onlar da!), 'Amerika'nın Avrupalılar tarafından İstilası', 'Jazz'ın Bee-Bop Aşaması', 'İncil'de ve Kur'anda Adalet' ya da 'Kızılderililerin 21. Yüzyıl Tahayyülleri' gibi dersler var...

✍ Evdeki televizyonda 5-6 kanal var, kablo alırsan 50-60 kanal izleyebiliyorsun. No thanks... Çünkü buranın RTÜK'ü saat başı 7-8 dakika kadar reklam dışı yapımların yayınlanmasına izin vermiş. Üstelik reklamlara geçerken herhangi bir uyarı, ayıredici bir spot filan yok. Haber, film, belgesel izlerken cart diye 30 saat reklam kuşağı giriyor. Dikkat ettim, reklam kuşağı bitiyor, yine haber ya da filme dönüyoruz, aa o da ne? Aslında reklamlar devam ediyor. Burada haber, film ve belgesellerin içeriği ve biçemi de reklam gibi. Reklam, Amerika'da resmi ideolojinin adı!

❁ Sokaktaki insanlar binbir renkli. Belki New York'daki kadar siyah yok ama burada Asyalı çok. Japonlar kalabalık, Koreliler filan da mebzul. Bu nedenle olsa gerek, sokakta bir gün birisi yanıma geldi, önce 'Do you speak English?' dedi, sonra da bir adres sordu.

●◆ Radyolar müthiş. Haber dinlemek için BBC'nin buradaki şubesi gibi çalışan kamu yayıncılığının başarılı örneklerinden PBS'e kulak veriyoruz. PBS yayınlarını Boston Üniversitesi gerçekleştiriyor. Tuğrul Eryılmaz'ın kulakları çınlasın, resmi adı 'Klasik Rock' olan bir radyo istasyonu var, sadece 60'lı 70'li yılların parçalarını çalıyor. 'Oldies' dedikleri...

❤ Bizim Ahmet Eken, vakti zamanında Harvard'da iken, bir telefon konuşmasında 'Abi burası Kumburgaz gibi bir yer' demişti. Millet hala şort ve şıpıdık şıpıdak terliklerle dolaşıyor. Bahçeli iki-üç katlı evler çoğunlukta. Yeşili bol bir mahalle. Biraz 50'li 60'lı yılların Erenköy'ünü anımsatıyor, ayrıca biraz Ortaköy biraz da Beyazıt! Ama esas olarak Amerika! (Yalnız kokoreç yok burada yaaa!)

♠ Üniversitenin avlusunda koskocaman bir Harvard heykeli var. Kaidesinde 'Üniversitenin kurucusu John Harvard yazıyor'. Tüm bilgilerin yanlış olduğunu rehber anlattı bize. Çünkü John Harvard üniversitenin kurucusu değil, arazisini ve kitaplarını üniversiteye bağışlayan bir hayırsever. Üstelik bir yangında kitaplık yandığı için John'un ne bir resmi var ne de onu bir tanıyan... Rehber bunları anlatırken, bizim Buffalo'lu meslekdaş 'Amerika'ya hoş geldiniz!' dedi. Burada her şey çok büyük. Burada her şey çok sahici! (Gibi).

❖ Boston'un merkezi de ilginç bir yer. Amerikan Devriminin başladığı kent. 'Teksas' okuyanlar bilir, 'Yurtseverlerin' İngiliz krallığının egemenliğine karşı ayaklandıkları önemli bir merkez. 'Boston Katliamı'nı anlattı rehber. Topu topu 5 (Evet beş!) kişi ölmüş...

♣ Dünyanın en büyük akademik kütüphanesi de burada (Widener). Christian Science Monitor ile Boston Globe gazeteleri de bölgenin önemli değerleri. Burada bir de her yerde çok sincap var. Sokakta, ağaçlarda, balkonlarda ve pencere pervazlarında. İlk gün sincabın biri bizim cama geldi, bir takım akrobatik hareketler yaptı, ben hayran hayran izledim. Sincap numarasını bitirdikten sonra eliyle göbeği üzerine vurarak, anladığım kadarıyla, aç olduğunu ima etti.

(Harvard Üniversitesinde bir yıl boyunca Nieman Gazetecilik Programını izleyeceğimi yazmıştım. Bize verilen belgelerde, bu bir yıl boyunca kendi medyalarımıza çalışamayacağımız yazılı idi. Program yöneticisi bu sınırlamanın sadece günlük gazete ve ajans muhabirleri için geçerli olduğunu söyledi. Ben de ÖKÜZ'ü anlatınca, izinli sayıldım. Haziran 2000'e kadar Harvard Mektupları...)

RAGIP DURAN
duran@fas.harvard.edu

Çalışırken

- **Olm Veli'ler Göçer'ken özür diler.**
- Beni Öküz'den uzaklaştırmaya çalışan biri varsa o da sensin, soytarı.
- **Millenyumda kadınlar üç memeli, erkekler dört penisli olacakmış.**
- Yine sallanıyoruz galiba, deprem mi oluyo, hayvan sallamasana masayı!
- **Havalı, editör olmuşsun hadi! Havandan geçilmez yine.**
- Size de sorun çıkartıyorlar mı?
- **Gümüşlük nasıldı abi? On beş gün kalmışsın arab daşşağı gibi olmuşsun.**
- Önce karar verelim, sonra yapalım!
- **Ulan her gelen arşivi didikliyo, ne lan bu, aradığımızı bulamıyoruz.**
- Ooo, geel ağbi, gel otur! Bok var!
- **Şişkoo, senin şu g.tü Fotoşop'ta küçültelim mi biraz?**
- Sen her ay gel be güzelim, pozitif enerjiye ihtiyacımız var.
- **Anamı s.ktin be Tombik!**
- Bak ne güzel çalışmış arkadaş, her şeyini getirmiş. Vinyeti var, yazısı diskette, spotunu koymuş, ooh mis, herkes böyle getirse iş cillop.
- **İş bi bitsin acayip içicem, yerlerde sürünecem. Kimse beni tanımayacak. Kimseyi tanımayacağım!**
- Senin kadar çapkın adam görmedim!
- **Altın günü yapıyoz mu ablalar, sekiz kişi olduk!**
- Ben bi beş dakika hacete çıkıp çelik yapıp geliyim!
- **Hakan Şükür gibi başını öne eğerek çalışmasana beah...**
- Şuraya daşşaklı bir imla kılavuzu alalım.
- **Çocuğu şişko diye okula almıyorlarmış! Çok üzüldüm.**
- Elemanımı göndermişim ben, gerisi beni ilgilendirmez, mmmcık
- **Havaya girmek için yaptım, n'aabayım ağğbi? Yoksa dövcektim!**
- 9'a kadar evdeydik, kızı açık bıraktık. Kimse zili çalmadı.
- **Roooaaarrr, ben geldim.**
- Ver bir kalite bakalım, tüttürelim.
- **Dergi bitince ya Amerika'ya Ragıp Abi'ye, ya Avusturalya'ya Nihat Abi'ye misafirliğe gidelim.**
- Tut şu gözlüğü, patlatacam bi tane!
- **Alo cicianne, iyiyim ben.**
- Bu ay baskı güzeldi di mi? Bu arada "satış" ve "işletme" prima.
- **Hep Öküz, Öküz, başka bir şey yapmıyacağaz mı? Ömrümüz böyle mi bitecek.**
- Olm her ağzımızdan çıkanı yazmasanıza "çalışırken"e. Millete afişe olduk.
- **Biraları söyle, hemen geliyoruz!**

Kötü Şair Şerafettin — 'Talimat'

ŞİİR VE OYNAYAN : ŞERAFETTİN KAYA
KAMERA VE REJİ : YONCA AKPINAR

sen içkimi taşıyan masa

sana öyle kurulup oturmuşum ki

ne kaçabilirsin

ne de şikâyet edebilirsin benden

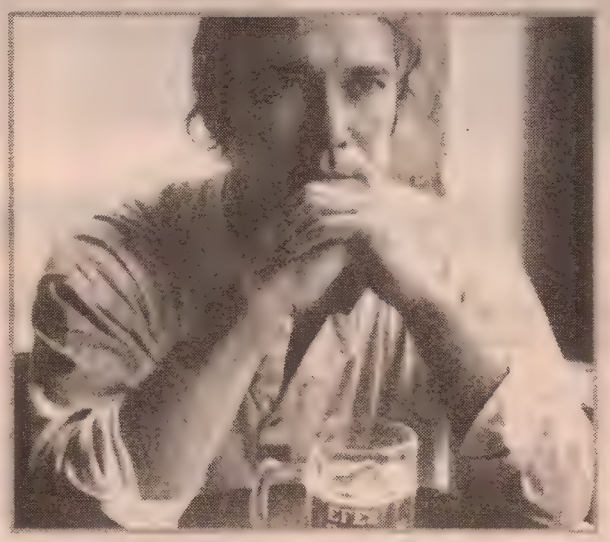

İster dirseklerimi dayar

istersem dolarım ayaklarımı bacaklarına

seni satın almışım

sen, içkim ve

ben

üçümüz varız bu akşam
hiç konuşmadan duracağız

gidip gelen biradan başka

dolaşanımız olmayacak

(Bu Şiir'in Sonu)

Birtakım ticari ilişkiler olabiliyor, birtakım çıkarlar oluyor; bunu da göre göre, bu bünye altındayken "İlle de bunun tersini yazacağım" demek.. Bütün o kahramanlara da söylüyorum, mangalda kül bırakmayan, "Biz patron falan takmayız" diyenlere: 3-5 tane konu vereceğim, yazsınlar! Bu sahtekârlığa gerek yok, bizim yazabileceklerimiz var, yazamayacaklarımız var, desinler.

Sabah gazetesi yazarı Can Ataklı, Çiller'in onu hiç aramamasına kızmış.

'Tansu Çiller'i Mayoyla Gördüm'

Neresinden bakarsanız bakın Sabah, Türkiye'de kendini belki de en çok yenileyen gazete. ***Can Ataklı****'nın "Aspava" adı altında köşe yazmasının da aslında basında önemli bir değişimi gösterdiği şimdi anlaşılıyor.*

Adını ilk kez Uğur Dündar*'ın, Bezmen Ailesi'nin ABD'deki evine girişini eleştirerek duyurdu. Daha sonra gruplar arası kavgalarda hep çok sert yazılar yazdı. Belirli köşe yazarlarından oluşan bir tür egemen sınıf onu uzun süre kabul etmedi. Bin yıldır aynı köşelerinde, aynı şeyleri yazarak 'saygın' olduklarını düşünenlere göre Can Ataklı ciddiye alınmamalıydı. Oysa şimdi, devir değişti. Can Ataklı önce Sabah yönetimindeki görevini, 'gençlere yer açmak adına' bıraktı; "Halâ sabah 8'de işe gelip, akşam çıkışımın belli olmadığı bir hayat mı süreceğim" diyerek. Daha sonra da sessizce adını Ankara'daki ünlü bir kebapçıdan alan köşesinin başlığı düştü. Ancak yazılarını ara vermeden sürdürdü. Basında dinozorların nesli tükenmese de, okuyucuları hızla yok olurken, Can Ataklı en çok okunan yazarlardan biri haline geldi.* ***(OE)***

Niye köşe yazmaya başladınız?

- Köşe yazma önceden hazırlıkla olmuyor. Bazı şeyler rastlantıyla da oluyor. Ben köşe yazmıyordum ama her gün yazım gazetede yer alıyordu; ama imzasız, ama haber biçiminde, ama bir haberin yorumsal yazılışı biçiminde. Yani, zaten bunu yapıyordum. Bu arada, bazı isimleri de ortaya çıkarma ihtiyacımız vardı. Kalıplaşmış birtakım yazarlar vardı, o günün konusu neyse onu alıp hatta çoğu zaman herkesin bildiği, herkesin konuştuğu açıdan ele alıp onu gazete sayfalarına dökmek... Bizde tabii farklı bir hale geliyor, benim öyle bir özelliğim de vardı; haber toplantılarında da konuşurken ben hep çıkıntı taraflarına bakar, bir de bunu söylemek lazım, derdim. Ama onu haber yapamıyorsunuz o zaman. Habercilik ilkelerine, kalıplarına da aykırı. Ama bunun da söylenmesi lazım.

Yazılarınızda da hep provokatif, aykırı oldunuz. Saldırgan yazılar yazdınız.

- Orada bir hata var; benim hiç saldırgan yazım yok! Hiç yok! Bu garip bir şey. Edebiyatta var, yazarlıkta var, sinemada var; bir takım şeyler oluşuyor. Bazı insanlar aslında hiç değerli olmadıkları, hiçbir işe yaramadıkları halde isimleri var ortada ve bir otorite gibi kabul ediliyorlar. Yazısını 3-5 kişinin okumadığı adam Türkiye'nin en büyük siyaset yazarı oluyor, halbuki kimse okumuyor. Kimse ona değer de vermiyor. Eğer o anlamda söyleniyorsa, evet, kabul etmiyor. Etmiyor ama kendileri hiçbir işe yaramayan, beş para etmeyen bir sürü insan orada kendi aralarında klasörleme yapıyorlar. Ama hiçbiri geçerli değil. İnsanlar kimi okuyorlar, neyi okuyorlar, o farklı bir şey. Bunu popülizm anlamında söylemiyorum. Çok dikkat ettim popülist olmamaya. Mutlaka aykırı olmaya çalışmadım. Zaten düşündüğüm pek çok şey o günkü sisteme, kişilere olumlu ya da olumsuz anlamda aykırı geliyordu. Özel olarak onun bir çıkara bağlanmasını hiçbir zaman ne düşündüm, ne uyguladım. Ama şuna inanıyorum; Türkiye'de o çok anlı-şanlı, kendi aralarında mafya oluşturan, kendilerine göre herkesi sınıflandırmaya kalkan ama Türkiye'de kimsenin gerçek anlamda ciddiye almadığı, belirli makamlarda (Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık, Genelkurmay gibi) kabul edilen bu tip yazarlar bugünkü resmi devlet ideolojisinin suyuna gider. Eleştirir gibi gözükür, hatta bazen akılsız, okuduğunu anlamayan kafalar bunların çok önemli demokrasi söylevleri verdiğini düşünür. Öyle değildir aslında. Bunlar, resmi devlet ideolojisi ne diyorsa onu daha çarpıcı hale getirirler ve o yüzden de hep uzlaşma halindeler. Resmi ideolojiyle ya da hakim iktidarla o sıradaki uyumuna bakacaksın. Falanca yazar burada en ters düşünüyor olsa bile, diyorlar ki "Bunu da de olsa bize hizmet eder hale getiririz."

Sizin, çeşitli konulara giremediğiniz oluyor mu?

- Tabii ama hangileri dersen... Türkiye'de basın, eski basın değil. Basın artık büyük sermaye grubu oldu. Bugün bir gazete sahibinin bir telefonu var, bu telefonun 5 milyon abonesi var. 1.5 milyar dolar kâr var bu işte. Bu ciro, yıllık dönem falan değil; kâr. Cebine kalıyor! Böyle bir ortamda, bu işbirliği içinde nereye kadar neyi yazarsın, ya da hangi konulara girersin ya da hangilerine giremezsin... Bugün bir günde Türkiye'nin bin yıllık tarihini altüst edebilecek, tabularını yıkabilecek bir şey yapamazsın ama bunun adım adım hazırlıkları yapılıyor. O açından bakınca ben çok bağımlı olduğumuzu düşünmüyorum. Ama sansür nerede var? Birtakım ticari ilişkiler olabiliyor, birtakım çıkarlar oluyor; bunu da göre göre, bu bünye altındayken "İlle de bunun tersini yazacağım" demek.. Bütün o kahramanlara da söylüyorum, mangalda kül bırakmayan, "Biz patron falan takmayız" diyenlere: 3-5 tane konu vereceğim, yazsınlar! Bu sahtekârlığa gerek yok, bizim yazabileceklerimiz var, yazamayacaklarımız var, desinler.

Her şeyden öte büyük medya da yavaş yavaş kendini eleştirmeye başladı. Varsa eğer, bir 'kirlenme' de ancak medyanın kendi içindeki mekanizmalarla mı düzelecek?

- Basında kirlenme de sadece basın yüzünden olmuyor. Türkiye'nin bir yönetim biçimi var, burada dış müdahaleler çok fazla oluyor ve basının belki de büyük sermaye gücü haline gelmesi kaybedecek çok şeyi olmasını da getiriyor beraberinde... Türkiye'yi herkesten fazla sevdiğini zanneden, Türkiye'nin onlar olmasa hemen batacağını düşünen birtakım kafalar var. Ama bu kafalar ne yazık ki devlet içinde çok önemli güçler. Ve bu güçler, kendilerine zaman zaman sivil ittifaklar buluyorlar. Bu sivil ittifaklar dolaylı da olsa basını etkiliyor. O sivil ittifakları büyük sermayeden ve basından buluyorlar. Bu ittifaklar olduğu zaman da, basının genel tavrı da halkın genel gündemiyle çakışıyor. Çakıştığı zaman ise halkın buna karşı yapacak bir şeyi yok. Bu sistemin yarattığı parlamenterler, gazeteciler, yazarlar, genel yayın müdürleri bize kirlenme olarak gözüküyor.

Gruplar arasındaki kavgalar esnasında yazdığınız yazılar kendi görüşleriniz miydi, yoksa müessese adına kavga mıydı?

- Benim bugüne kadar kişisel tek yazım yok. Belli kişiye, eğer bana 3-4 defa bir şey yapmışsa, dayanamaz hale gelip, yaptığının yanlış olduğunu belirten yazılarımın dışında kişileri konu aldığım, hedef aldığım tek bir yazım yok. Ben bir ilkeyi savunuyordum: Biz basın olarak, bağımsız, ülke yararına, halkın yararına olmak istiyorsak, birtakım sermaye gruplarının dışında olmamız lazım. Mesela banka sahibi olmayalım. Devletten iş alan şirketlerimiz olmamalı, ya da devletle çok yakın ilişkiler içinde olmayı gerektiren işler yapmamalıyız. Ama bugünkü şartlarda, bu yüksek teknolojiye para da yetiştirmek için kaynaklara da ihtiyaç var. Bunun da devletten yararlanarak olmaması gerektiğine inanıyordum. O zaman benim gazetemin sahibi de, genel yayın müdürüm de buna inanıyordu. O yüzden, benim yazılarım için bir serbestlik söylendi... Hakkımda tek bir dava yok, ben ona bakarım. O kadar sert yazı var, dava yok. Çünkü yalan yazmadım. Mesut Yılmaz'ın en sevmediği 3 gazeteciden biri benim.

Niye sevmiyor?

- Çünkü ben Mesut Yılmaz'la ilgili çok vurucu şeyler yazdım. Hiçbiri yalan değildi, hiçbirisi siyasi amaç taşımıyordu, hiçbirinde hakaret yoktu. Kendi partisi de kabul ediyor. Benim yazdığım, Mesut Yılmaz'ı delirten nedir? Bütün örgütlerinin başına Karadenizlileri getirmesi. Bu çok doğru bir haberdi ama o güne kadar fark edilmemişti. Çünkü insanlar bulundukları yere bakarlar, geneli görmezler. Kayseri'deki, Niğde'deki, Tekirdağ'daki, Muğla'daki

Aksiyon Arşivi

adam durumun farkında değil; biliyor ki kendi başına gelen adam Rizeli ama genelin böyle olduğunun farkında değil. Ben ne yaptım; listeyi verdim. Bu onu çok rahatsız etti. Ya da çok küçük, detay gibi görünen, ama bir politikacının ciddi falsolarını ortaya koyan yazılar yazdım.

Peki, Mesut Yılmaz sevmedi de Tansu Çiller sizi niye sevdi?

- Tansu Çiller beni hiç sevmedi! Çiller'in beni sevip sevmediğini bilemem. Çünkü onunla benim, sanılanın aksine, hiçbir kişisel yakınlığım yok. Ben Çiller'le makamında bir kere bile görüşmedim. Hep telefonla.

Evine gittiniz mi, Yeniköy'e?

- Gittim ama tek başıma gitmedim. Tek başıma onun evine sohbete gitmedim. Ya da Çiller beni arayıp da şunlar var demedi. Çiller beni, daha doğrusu hiç aramadı. Hatta zaman zaman kızdım bile. En sıkışık olduğu bir dönem vardı, o zaman bizim gazete de dahil, artık Çiller'in kafasının kopartılması gerektiğine inandığı zaman bile ben daha önceki yazdıklarımın da ışığında belli bir desteği sürdürdüm, o zaman bile aramadı.

Niye bu kadar direndiniz Çiller'de, en sonunda da vazgeçtiniz galiba?

- Vazgeçmiş falan değilim. Ben kadını neden desteklerdim? Çiller diye desteklemedim. Bütün siyasi partiler içinde bana "Hukukta reform yapacağım, anayasayı değiştireceğim, insan haklarına önem vereceğim, AB'ye gireceğim" diyen tek liderdi. Bunları yapar yapmaz, yapabilir, yapamaz. Ben DYP yapar demedim. İnanmıyordum da zaten. Çünkü bana göre DYP bir köylü partisi. Çiller dışındaki tüm yöneticileri de köy kökenli. İşte, içinde 3-5 tane belki adam var. Ama ben Çiller'e güzel kadın, Türkiye'nin imajını değiştirir diye de takılmadım. Söylediklerine baktım. Aynı dönemde Mesut Yılmaz, Avrupa Birliği'nin yanlış olduğunu söylüyordu, Anayasa'nın 24. Maddesindeki laiklik tanımını çıkartmaya çalışıyordu. Aynı Mesut Yılmaz, Terörle Mücadele Yasası'nın 8. Maddesi'ne müthiş direniş gösterdi. Bunlar hep benim için kriterler. Mesut Yılmaz'la benim hiç konuşmuşluğum yok. Ama ondan kaynaklanan bir şey. Çünkü Mesut Yılmaz son derece kaba, yüzü gülmeyen, içten pazarlıklı geliyor bana.

Tansu Çiller'le hiç başbaşa kalmadınız mı? Ya da ne konuştunuz zaman zaman? Onu hiç terlikleriyle gördünüz mü?

- Hayır. Ben Tansu Çiller'i mayoyla gördüm sadece. Beraber yüzdük. Ama tamamen tesadüftür. Dinç Bilgin'in teknesi duruyordu, Nail Keçili'nin teknesi duruyordu, bu ikisi büyük tekne. Çillerler de küçük tekneleriyle araya gelip durdular. O zaman gazetenin de ilişkileri çok iyiydi. Ben de teknedeydim. Nezaket icabı, Dinç Bilgin de, Nail Keçili de, ya da bir başkası da denize girmiyordu. Ben biraz daha galiba şeydim; tam atlarken girdim. Girince kimse de bir şey diyemiyor. Hepsi hepsi 3 dakikadır, zaten yalnız bıraktım. Onun dışında bir şeyim yok. Mesela özel yemek yemedik. Ya da özel beni evine davet etmedi. Şu oldu: Evime geldi ama ben onun da arası etiği bir kaç kişiyle –o sırada Başbakandı– bir dost ortamı yarattım; aralarında gazetenin sahibi de var, bir-iki işadamı da var. Bir kere evime geldi, hepsi o.

Çağırsa gider miydiniz? Ya da gazeteci gider mi? Mesela Mehmet Barlas'la Turgut Özal arasındaki ilişki gibi, bunlar doğru ilişkiler mi?

- Bu yazıya yansıyorsa doğru değil. Ama ben şuna dikkat ettim, özel ilişki kurduklarımı yazıma malzeme yapmadım. Buraya bir işadamı, siyasetçi gelir. Burası benim mekânım, haber alma yerim, burada konuştuğu her şeyi yazarım. Ama özel ilişkim varsa, benim evime gidip geliyorsa bazı şeyleri yazmam. Çünkü bir de dostluk vardır. Adam bana dost olarak evini açıyor. Beni gazeteci olarak kabul etmiyor; ben bir röportaja gitmiyorum. Evinde, diyelim ki, duvarına bir çıplak kadın resmi astığını görüyorum. Şimdi, ertesi gün gelip de siz biliyor musunuz, odasında çıplak kadın var yazmam olmaz. Bu o zaman ahlaka da aykırı... Tansu Çiller'e yeniden dönersek; benim onunla hiç böyle bir ilişkim olmadı. Tansu Çiller'e kişisel sempatim olduğu doğrudur, onun bana karşı ne hissettiğini bilmiyorum. Çünkü böyle bir ortam olmadı. Ama başabaş, böyle ayaklarını altına alıp değil de, yarı-resmi diyebileceğim birtakım insanlarla iş konuşulmayan, ama bir sempati oluşturan ortamlar vardı.

Genelde siyaset mi konuşuluyor peki? Mesela hiç "Şu filme gittim, sen de gitsene" diyor musunuz?

- Siyasetin konuşulduğu oldu ama genellikle birtakım hatalar üzerinde, yapılması gerekenler üzerinde durulduğu. Tabii, o ortamlarda karıma kokusunu çok beğendiğini de söyleyebiliyor, bunu nereden aldın da diyebiliyor. Yaz tatili programı yapılabiliyor. Çocuklar konuşuluyor.

'Yalı Çetesi' var mıydı? Nereden çıktı bu?

- Yalı Çetesi daha önce. Yalı Çetesi dedikleri; Özer Çiller, Mehmet Üstünkaya, Yalım Erez, Mustafa Özkan ve bir kişi daha vardı. Bu laf Tansu Çiller'in ekonomi bakanı olduğu dönemde konmuş bir isim. O sırada Özer Çiller'in, Yalım Erez'in, Mustafa Özkan'ın ekonomiye yön vermeye çalışmalarıydı. İşte, Özer Çiller'le görüşmeden Tansu Çiller'e ulaşamıyorsun falan. Bu ne kadar doğruydu bilemiyorum. Benim yalnız bir tane bildiğim şey var, Tansu Çiller'in kafası koparıldıktan sonra da herkese sordum. İşadamları artık o zaman rahat konuşabiliyorlar. Tansu Çiller'in işi bitmiş, seçimi kaybetmiş, herkes lanetlemişken sordum: Tansu Çiller ve Özer Çiller için çok çaldı deniyor. Sabancı'ya da sordum bunu. Artık söyleyin, hanginizden aldı? Bir kişi de bana, ne tuhaftır, somut örnek veremedi.

Özer Çiller'in Tansu Çiller'i yönlendirdiği doğru mu?

- Ya, doğrudur tabii. Bir evlilik bu. Aynı yastığa baş koyuyorlar, aksi doğaya aykırı. Bu ne kadar yapılıyor, bunu ne kadar gösteriyor? Ben hep şunu sordum: Hepiniz Özer Çiller'le mi ilişki kurdunuz? Tansu Hanım'ın öyle bir hatası vardı, kafası bozulduğu zaman "Özer'le konuşun, o bana söyler" derdi. Buraya da uyguladı. Benim burada kızdığım şuydu: Başbakanla görüşeceğin bir şeyi kocayla konuşma! Şimdi kocayla görüşmeye başlarsan, haksızsın. Söyleyecek lafın yok, niye konuştun? Baştan tavır koysaydın, "Bir dakika hanımefendi, devlet işi konuşacağım, iş konuşacağım, bunu kocanızla konuşamam" deseydin... "Tansu Çiller'i hâlâ koruyorsun" diyorlar. "Korumayacağım" diyorum, artık yazmak istiyorum diye sorduğumda bir kişi duyumunu bile söylemedi; "Ben almadım ama falanca almıştı, kredide yüzde beş vermişti, on vermişti diye" diye... Sonra oyun başka bir şeye döndü: Bir insanı siyaseten yok etme, linç kampanyası açıldı. Tüccar generaller var, geliyordu "Şöyle bir şey yazın da bu kadının kafasını koparalım" diyordu. Onu yazıyorlar, kimse de hesabını sormuyor. Böyle olunca dedim ki "Bu linç kampanyasına ben girmem."

Siz Cengiz Çandar ve Mehmet Ali Birand'ın atılması olayında da gazeteye, içeride çok sert tavır koymuşsunuz.

- Çok canım sıkıldı tabii. Generalin bir tanesi bunu koyacaksınız diyor. O general ki bugün İstanbul'un bütün sermaye çevreleriyle içli dışlı, her gece birinin davetinde, yerinde. Böyle bir general var ve bu general kendi oturup yazdığı metni, ekliyor ve buraya yolluyor; yayınlansın diye. O sırada çok hâkim durumdalar ve yapacak bir şey yok. O zaman ben, en yakın arkadaşım olduğu halde, kendi genel yayın müdürüme çok canım sıkıldı. Müthiş tepki gösterdim. Çünkü 15 gün sonra böyle bir ifade olmadığı, bunun sonradan eklendiği ortaya çıktı. Bir kere, bir savcının bana önce dava açması gerekirdi; "Kardeşim, hazırlık soruşturmaları gizlidir, hiçbir şekilde de yayınlamaz. Nasıl yayınlıyorsun bunu?" diye sorması gerekirdi. Ama sormuyor. Çünkü orada bir ortak var; birisi diyor ki böyle olacak. Benim genel yayın müdürümü yurtdışından buluyor, baskı uyguluyor, bu gazeteyi batırmakla tehdit ediyor. Karşılıklı çıkar ilişkileri yüzünden, o maalesef gidiyor. Bence, *Sabah*'ın yüzkarasıdır. Ömrümün sonuna kadar unutamayacağım ve bu meslekten ansiklopediye geçecek korkunç bir olaydır: Bir tüccar generalin talimatıyla bunun olması.

Aynı general diğer gruplara da baskı uyguladı ama.

- Neden? Çünkü bir işbirliği kuruluyor. Asker Türkiye'de çok güçlü, esas patron o, ama sivil bazı güçlerle ittifak halinde değilse 1 numara değil. Bunu hepsi tüccar olan 28 şubat generalleri –ki hepsi yönetim kurullarında– sivil ittifak bulmuşlardı ve ortak hareket ediyorlardı. Sivil güçler de kendi çıkarları için "Sen patronsun" diyorlar onlara. Ama son bir olay yaşadık; bana göre daha asker, daha dürüst, daha namuslu olan General Kıvrıkoğlu olayı. Eskiden de gelen bir tavırla, "Patron benim" dedi ve çıktı bir açıklama yaptı. Ama aynı etkiyi yaratmadı. Olayı çürüttük, çünkü burayla ittifak kurmuyor. Bütün bu sivil ileri güçlerle ortaksan, onlar sana "Sen patronsun" diyor. Eğer sen bütün bunları kesip, yönetim kurullarında görev alan subaylara tepki gösterip, onları itip, öbür tarafta çeşitli gruplarla ilişkiler kurulmasına set çekip, daha dürüst, daha namuslu, daha asker disiplini içinde olunca hava dönüyor. Bu demek değil ki, o şimdi güç değil. Artık baskıcı güç değil. Hem kimse destek sağlamayacağı için ihtilal de yapamaz. Oyun ortaya çıkıyor: Eskiden ittifaklardı, o yüzden de canlarının istediği gibi davrandılar, ama şimdi olmadı işte.

Dinç Bilgin'in teknesi duruyordu, Nail Keçili'nin teknesi duruyordu, bu ikisi büyük tekne. Çillerler de küçük tekneleriyle araya gelip durdular. O zaman gazetenin de ilişkileri çok iyiydi. Ben de teknedeydim. Nezaket icabı, Dinç Bilgin de, Nail Keçili de, ya da bir başkası da denize girmiyordu. Ben biraz daha galiba şeydim; tam atlarken girdim.

Akşamsefası

oegin@ibm.net ORAY EĞİN

Panter Emel Köşesi

EMEL YILDIZ

"Şiddet Zincirinin Halkaları"

Bu deprem sonrasında birdenbire köpekleri sevmeye başladık, zira onlar çok işimize yaradı. İşimize yaradığı sürece de seveceğiz gibi görünüyor. Çünkü deprem sinyali veren köpeklerden satınalmak "İn" oldu. Yani deprem mevzuna önceden uyanamayan köpekler hiç ilgimizi çekmiyor, onlar işimize yaramıyor. Hele sokak köpeği denilen, hangi ırka ait olduğu meçhul köpekler belediye kurşunları ile öldürülmeye devam ediyor. Geçenlerde Hasköy'de 6 aylık bir yavru köpek bir kaç kişiyi ısırdığı iddiasıyla belediye veterinerliğine götürülüyor ve hemen orada ölüyor. Bak sen, bu hikaye bana çok tanıdık geldi. Hani neredeyse kendini astı, sandalyaden düştü, pencereden atladı öldü türünden açıklamaları hatırlattı. Şiddetin, kime, neye uygulanırsa uygulansın aynı zihniyetin ürünü olduğu gerçeği hiç değişmiyor.

Bir süre sonra depremin reytingi düşecek, deprem sinyali olsun diye alınan soylu ırklı köpekler sokaklara atılacak, onlarda sokak köpeği olacak. Belediyelerin silahlı adamları halk sağlığı önemli diye köpekleri öldürürken öbür adamları da kaçak yapılara göz yumacak, bağış karşılığı ruhsat verecek. Sözün kısası deprem hiç bir şeyi değiştirmeyecek.

Ressam Elifnur Yalçın'ın altı yaşındaki kedisi bebekliğinden beri sara hastası, sürekli yakalıkla dolaşmak zorunda. Aksi halde kriz anında kendisine zarar vermektedir.

İstanbul'da Siyanürlü Sebze ve Meyva Satılıyor

Büyük bir felaket yaşandı, ancak bitti mi? Buna cevap vermek pek zor olmasa gerek. Önce Tüpraş'ın yol açtığı kirlilik düşünülürse, bunun etkileri ve sonuçları herkesin malumu. Hemen ardından Aksa Fabrikası'nın patlayan kazanlarından 600 bin ton siyanürün havaya, toprağa ve suya karıştığını öğrendik. Yöredeki üreticilerden biri olan Ahmet İsvan, kendi yetiştirdiği sebzelerin de siyanürden etkilendiğini ancak fabrika tarafından uyarılmadığından ürünleri İstanbul hal'ine yolladığını açıkladı. Yani İstanbul'da İsvan gibi bir çok üreticinin siyanürlü sebze ve meyveleri satılıyor. Fabrika'nın çevresinde yaşayan insanlar zehirlendi, çok sayıda balık, kedi, köpek öldü. Kısacası 600 bin ton siyanür, tedbirsizlik yüzünden tüm canlıların yaşamını tehdit ediyor, üstelik doğadan ayıklanması da yıllarca sonra mümkün olacak.

Deprem, şimdilik resmi rakamlara göre 16.000 can aldı ama AKSA ne kadar alacak belli değil ve hiç bir zaman da belli olmayacak.

Not: Her konuda bana yazabilirsiniz. Adres künyede...

Eskitiyorum Seni

Eskitiyorum seni!
Dokunsa biri
Gölgen ıslanır avuçlarımda!
Dokunsana dokun
sana akayım
Eskittim seni bütün anılarla!
Yine de yüzünü çiziyorum bulutlara..
Cebimde!
Uykusuzluğum ve düşlerim!

M. SENA EDEMEN - VAN

Tasavvufçu

Kâbe olsun bütün dünya
Önünde eğilmesin kimse
Hiçbir şeyin

KORAY BALİÇ - ADAPAZARI

Kızılırmak İçin

rüzgardan önce
su'dur göçebe

her ırmak
bir dağ
saklar içinde

rüzgarsız çıplak
göğünden uzak
-yarasına tuz basmaya-
yürüyen bir dağ
ırmağın sebebi
-denizi çoğaltmak sel
-öfkesidir çaresizliğinin

MURAT DEMİR - ANKARA

Su - Bira

bardağındaki biraya
köpükleri uçsun diye
yakından üflediğinde
yüzüne vuran serinliği
tanıyormusun bir yerlerden.

ve tuzlu fıstığın
dağılan kabuğundan
parmağında kalan tuz
yaktığında yaranı
alakasız akan gözyaşların
kimin aslında.

RÜVEYDA - BURSA

Karakteristik İhanet

İnkar etmeye yatkındım.
Beni mutsuz edeceğini bile bile
Sen bunu değiştirdin.
Her neyse, sadece
İkrara değecek ne varmış.
Demek istedim.

JAM - ANKARA

AkşamsetTasi

Mevsim

TUNCER ERDEM

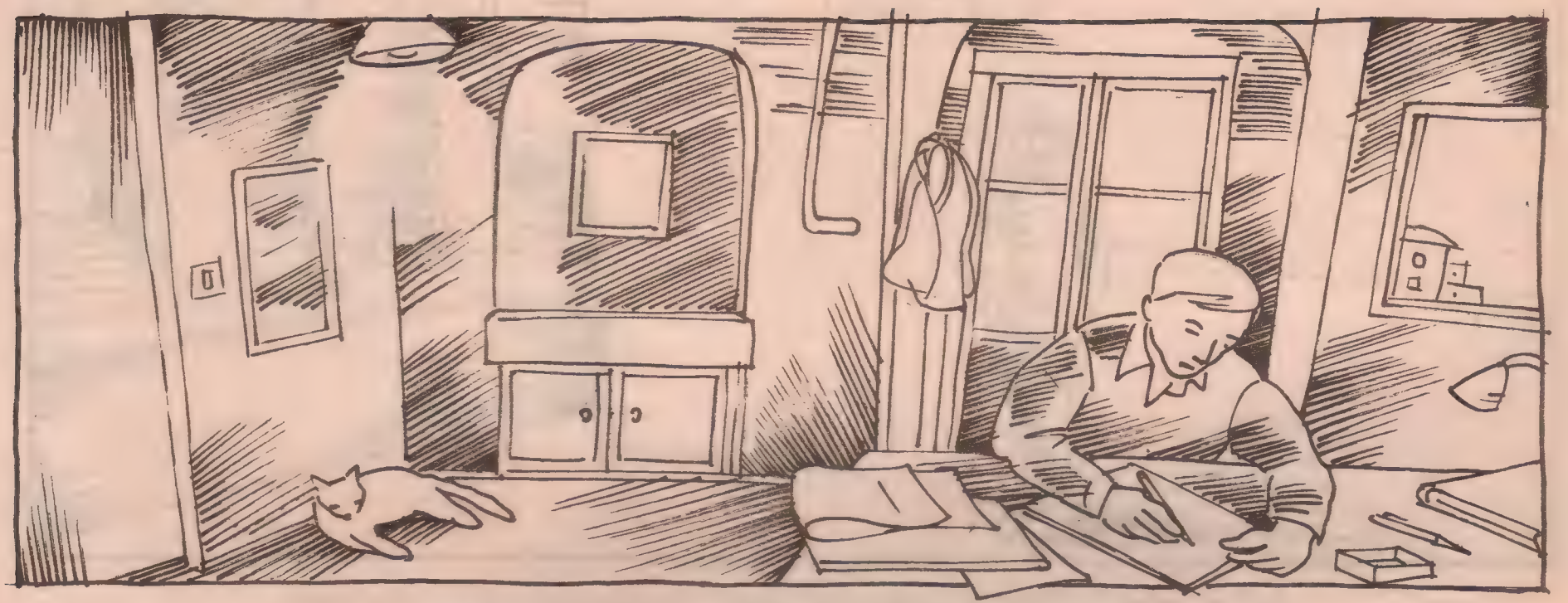

şehir yazıya geliyor gene / sabah geç kalkanların ellerinde

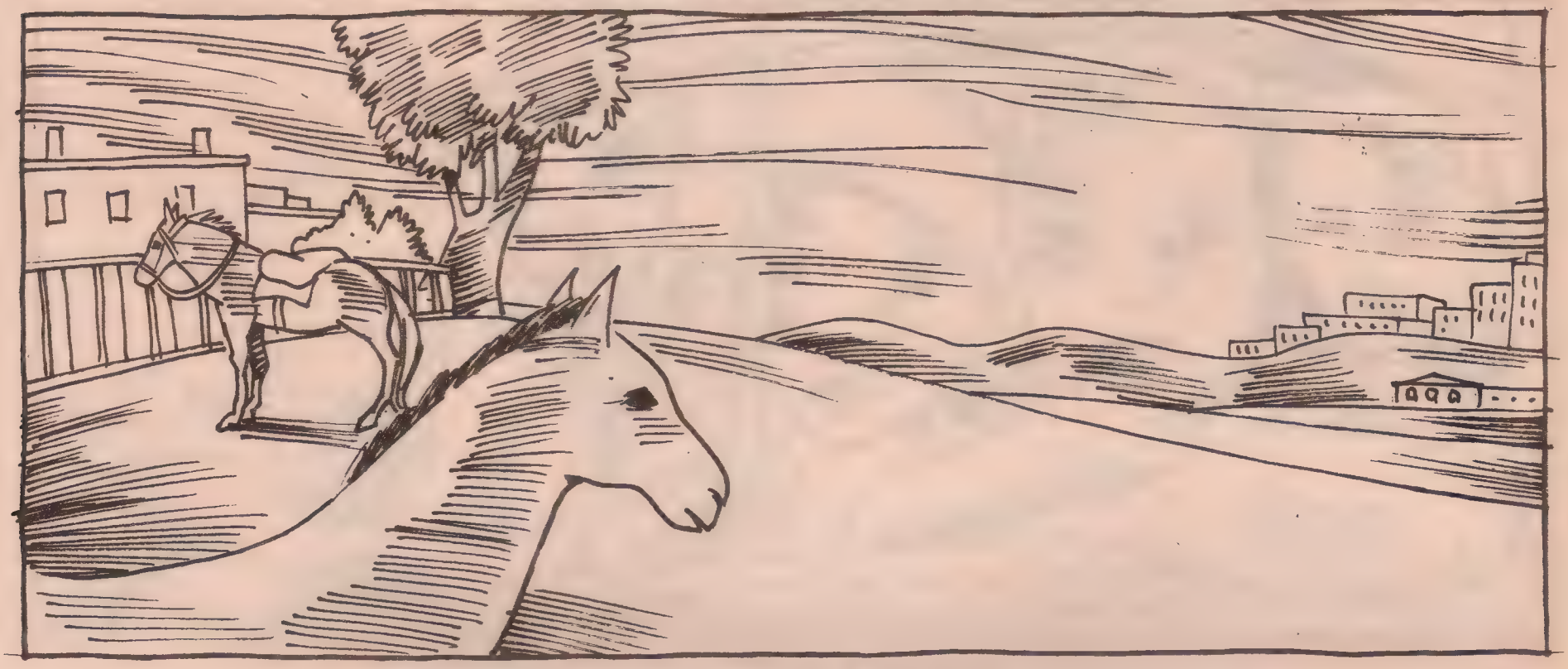

uzak mandıraların kokusunu getiriyor şehre / dönen mevsimin rüzgarları

Akşamsefası

sokak başlarındaki ıslıklar, / kazların çığlıkları

okul duvarlarına yaslanmış yazdan kalan gençler / yorgun savaşçıları iç çatışmaların

ne kalır diyorlar şehirden geriye / şu en yakın felaketten

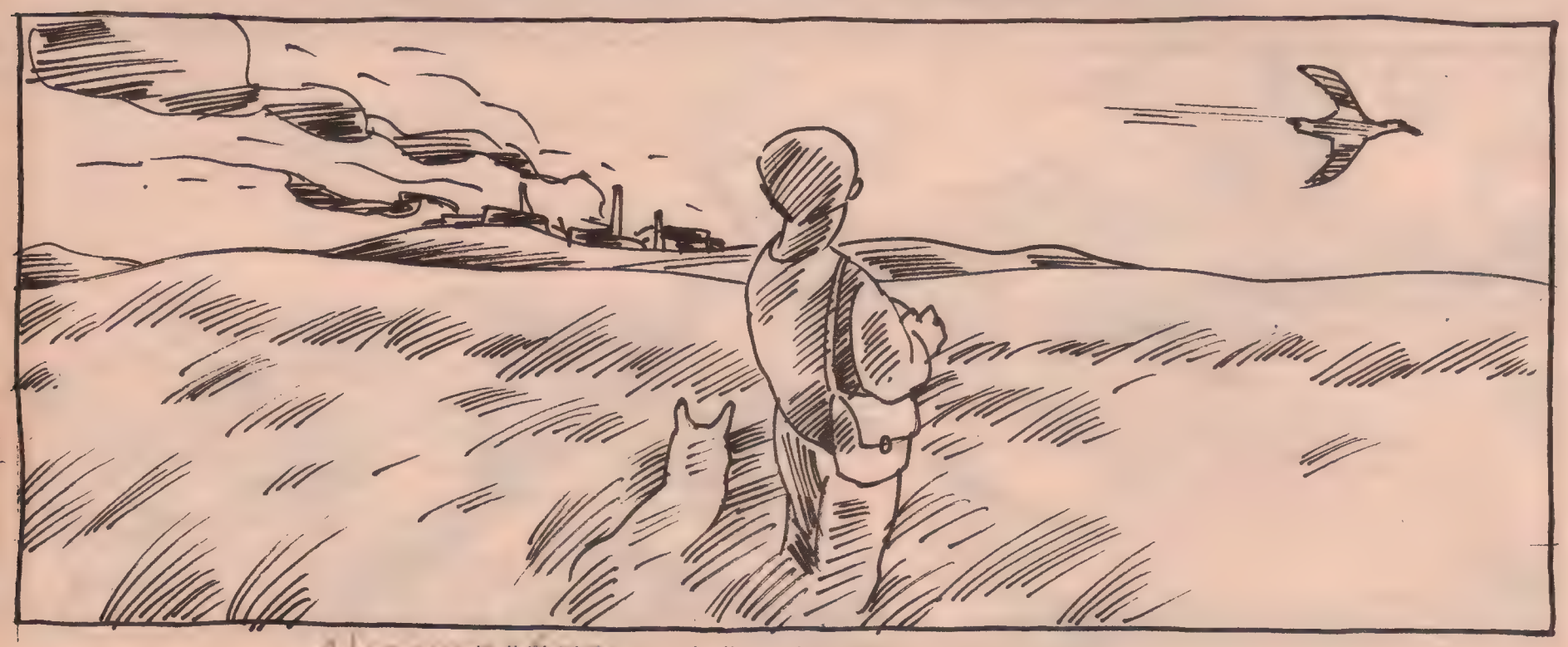

belki birkaç can / belki üç beş kitap ve halk mezarları

Akşam Sefası

Kırkbir Satır ve Beden

Hayatı öğrenmenin kendisi alfabedir
Öğrenen harfin bedeni
Ve imlâ ki buruşuk
Aynada görünen ben
(Özne kendidir aynanın
Ayna ise hayatın)
Sırra değmezdeğer aynada dışbükey
Tararken saçlarını yazı
Patlayan sabun köpüğü
İçinde kendimi gördüğüm
İçbükey şiirler yazan
Köpük patlar ve herşey
Silbaştan mütemadiyen yeniden
İşte böyle herşey tekrar
Kere tekrar
Neye yarar bir kılıç
Bir teni bir daha tekrarlamaz
Ve hiç parlatmazken kendini
Teninde fena ölüm
Çok eşli, tek sesli, pas, nem
Ve kirli kurşunî gri
Bir hüzün ırmağında sessizce
Avlanırken hey siz hey!
Biz suyun altı ve üstündekiler
Ve suyun kendisi
Ve suyun kendisi
Ve suyun
Toprağa değdiğinde o korkunç
Ölüm! o korkunç.. o korkunç
O kor! avuçiçi bir mağmanın
Bir akrebin sağduyusu
Herşeyin efendisi
Su, ateş, tuz ve toprak
Alfabesi herşeyin
Bir sırrın erimesi
"Z" de biter, son harftir
Narsisist bir aynada görünen
Korkak bir bedeviden
Geçer ölüm
Kervan geçmez bedenimden
Bedendir aynanın kölesi

3.9.1999

ALP TAMER ULUKILIÇ

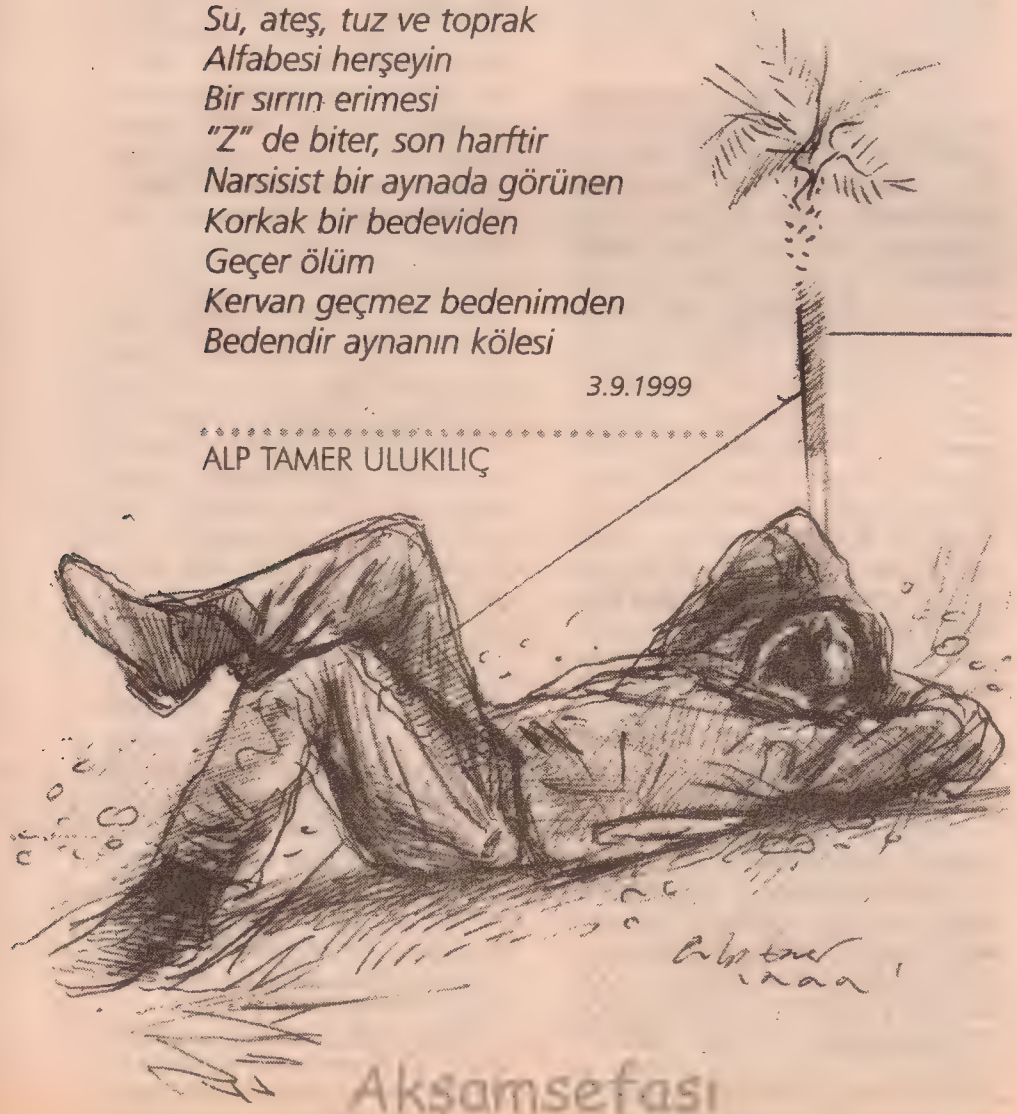

Akşamsefası

Anayurt Oteli, Aylak Adam, Bodur Minareden Öte isimli kitapların yazarı, edebiyatımızın nevi şahsına münhasır yazarlarından Yusuf Atılgan'ı ölüm yıldönümünde, 1958 yılında Cumhuriyet Gazetesi'nde Selmi Andak tarafından yapılmış belki de ilk röportajıyla anıyoruz.

Yunus Nadi Roman Mükâfatı İkincisi

SELMİ ANDAK

1957-58 yılı Yunus Nadi mükâfatı roman müsabakasında ikinciliği kazanan "Aylâk Adam" adlı romanın yazarı Yusuf Atılgan birinciliği kazanan Fakir Baykurt'un hemen arkasından evvelki gün gazetemizi ziyaret etti. İki genç sanatkârnın birbirleriyle tanışmaları da ayrı bir heyecan ânı yarattı.

Yusuf Atılgan kimdir?

1921'de Manisa'da doğmuş, 1922 yılı 8 Eylül'ünde Yunanlılar Manisa'yı yakıp kaçtıktan sonra, Hacırahmanlı köyüne yerleşmiştir. Ortaokulu orada, sonra liseyi Balıkesir'de okumuştur. 1944'te İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji bölümünden mezun olmuş. 1946 yılından beri aynı köyde çiftçilikle uğraşmaktadır. Boş zamanlarında okur ve yazar, fakat daha çok okumayı sevmektedir.

- Öyle çok uzun uzun şeyler yazılmasına pek lüzum var mı, bilmem! Sanki ne yaptık? Şayet bende bir şeyler varsa zaten kendini ilerde daha çok belli edecektir!" diyerek tevazu ile söze başlayan Yusuf Atılgan sorularımıza şu cevapları verdi:

- Bu benim ilk romanımdır. Çalışabilirsem, ki umuyorum, daha iyilerini vermeğe gayret edeceğim.

"Aylâk Adam"ın konusu sizi ne zamandan beri bir roman yazmak için düşündürmüştür?

- Üç yıl önce, bende biraz aylâklık olduğu için, bunun sıkıntısını da duyuyordum. Geçim sıkıntısı olmayan birinin de sıkıntısı olabileceği tema'sını işledim. Bunda İstanbul hasreti de vardı. Bir yıl yazmağı bıraktım, sonra tekrar yeniden başladım. Çalışmam biraz güçtür. Hem kelime ve cümle üzerinde dururum. Romanım bittikten sonra "Yunus Nadi Mükâfatı"nı öğrendim ve gönderdim.

Peki bu olmasaydı, niyet?

- Bir editöre göndermek ve yayınlatmak.

Aylâk Adam'ı, köyü bildiğiniz halde neye şehirden seçtiniz?

- Ben köylüyüm, fakat benim için köy romanı yazmak daha çok olgunluk ve kültür arayan büyük bir mesele gibi geliyor bana. Buna rağmen çoktan beri kafamda bir köy romanı olgunlaşmaktadır. Bunun alışılagelmiş köy romanlarından bambaşka bir tarzda olmasını düşünüyorum ve buna gayret edeceğim.

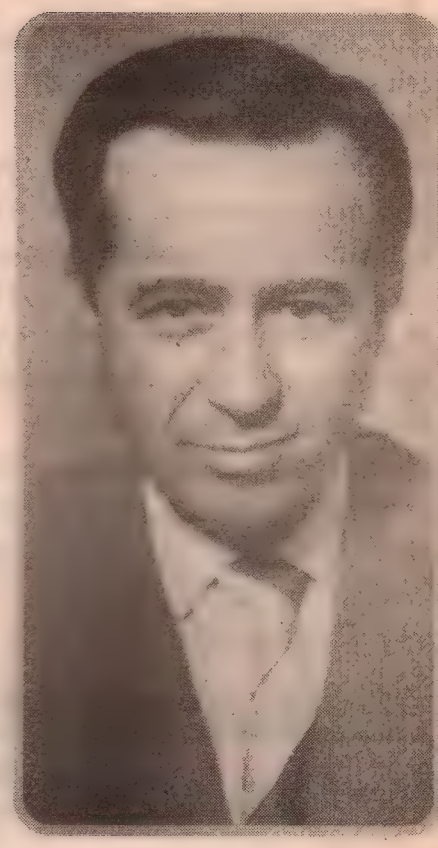

Peki şehirliyi konu almanız, size, roman tekniği bakımından daha çok mu kolaylıklar sağladı?

- Bence bir roman şiir gibi yazılır. Romanda "deyişin" çok büyük önemi var bence. Sentaks meselesi de mevcuttur. Şehir hayatında bu şiir deyişini daha rahat verebileceğimi hissettim.

Romandaki aylâk adam tipinin bir sonu var mıdır?

- Birkaç türlü bitirmek istedim. Önce öldürmek istedim, fakat fazla melodramatik geldi. Roman boyunca süren nevrastenisinin sonunda, bir çeşit melânkoliye, hattâ deliliğe varabileceği hususunu, tamamen okuyucunun anlayışına bırakmayı daha uygun buldum.

Bu söylediğiniz kahramanınızın daha ziyade fizyolojik ve patolojik durumu ile ilgili. Hattâ roman meraklılarına göre de, hâdise şeklinde beliren bir "son" teşkil edebilir. Benim öğrenmek istediğim: Aylâk Adam'ın sıkıntısının bir başı, bir sebebi ve bir sonu var mıdır? Onu, bundan hiç kurtarmayı düşündünüz mü? Meselâ, G. Duhamel'in "Salavin"i düşündüğü gibi.

- Bunun cevabı, benim dünya görüşümle ilgilidir. Aylâk Adam, boyuna gerçek bir sevgi arıyor. Bence aradığı sevgi dünyada yoktur. Hattâ romandaki "Ayşe" tipi ile bile tatmin edilemiyor ve aradığını bulamıyor. Halbuki roman kahramanı her türlü değerlerini yitirdiği halde, bu gerçek sevgiyi bulacağını sanır ve bu konuda iyimserdir. Ama roman sonunda bu umudu da kaybolur ve "Artık hiç kimseye bahsetmiyeceğim" der.

Bu müsabakanın sonucu ve jürinin çalışmaları hakkında bir diyeceğiniz var mı?

- Beni en çok sevindiren durum, büyük jüride benim romanımı çok tuttuğunu sonradan öğrendiğim bir sanatçının, bir şair oluşudur.

1958, ***Cumhuriyet Gazetesi***

Ayakta zor duruyor, ağzından çıkan küfürler anlaşılamıyordu. Ellerini, belinde asılı kirli beyaz önlüğüne silen şarapcı, hiçbir şey söylemeden yaptığı işin vakurluğundan kaynaklanan çelebilikle, kolundan tuttu ve dışarıya çıkartmak için çabaladı. Napolyon, yüzyıllar önce İngilizlere karşı verdiği Waterloo savunusunu, tek sıra raflı Dirsek meyhanesinin aşınmış eşiğinde, Wellington Düküne karşı azimle vermeye başladı.

Namazgahlı Napolyon Celal

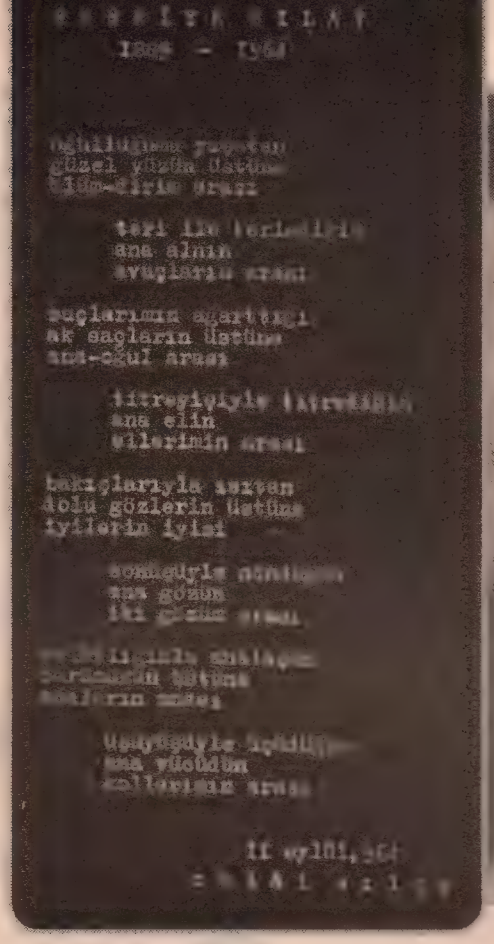

Celal Sılay, şair

Sevgili Möz'ün anısına

Misafirlikteydik Istanbul'da. Hayal meyal hatırladığım, ayaza kesmiş bir sonbahar günüydü. Babam elimi sıkıca tutmuştu, uzayan insan seli kuyruğunda, bir akrabamızla, günlerdir sabırsızlıkla beklenen dev futbol maçına girmek için sabırsızlanıyorduk. Sıra, kuyruğa girmeyenlerin eklenmeleriyle zorlukla ilerlediği için, normalde huysuzluk etmesi gereken ben, Dolmabahçe saat kulesinin dibinden, sonraları oraların isminin Üsküdar olduğunu öğrendiğim puslu deniz ötesi siluete dalarak, çocukluğumun Bursa'sında, zamanın ünlü futbolcularının hayallerini kurmaya başlamıştım bile. Onları karemelalardan çıkan, renkleri birbirine girmiş fotoğraflardan tanıyorduk ve isimlerini duymak için küçük kulaklarımızı; cilası yer yer dökülmüş, ceviz tahta kutulu cızırtılı lambalı radyomuzun sararmış hoparlör bezine dayayarak duymaya çalışırdık. O gün benim için çok önemliydi, çünkü radyoya hapis kahramanlarımı sahada görecektim.

Onu ilk defa o gün orada, maç kuyruğunda beklerken gördüm. Dolmabahçe Sarayı'nın çınar ağaçlarıyla bezenmiş kalabalık yolundan ağır ağır yaklaştığında, babam elimi bırakıp ona doğru yöneldi ve kucaklaştılar. Stadyumu dolduranların çıkarttığı uğultudan birbirlerine ne söylediklerini duyamıyordum. Az sonra babam koluna girerek tanıştırdı: "**Celal, Celal Sılay. Şair... Kendisi hemşehrimdir.**" Akrabamıza onaylatmak istercesine babam, "**Sana daha önceden bahsetmiştim ya işte o şair arkadaş**" diye, sözlerine devam ettiğinde onu izlerken babamın 'o şair arkadaş' sözünden neler anlatmak istediğini çok iyi biliyordum. Birlikte toplandıkları arkadaş toplantılarında ki, bunların çoğu edebiyat toplantıları olup çoğuna babam beni de yanına alıp götürürdü, konuşulan konuların çoğunda o gelirdi. Toplumu hiçe sayarak yaptığı küfürlü konuşmalar ve hareketler biraz da abartılarak, eklemelerle anlatılır, bilhassa verilen balolarda ve Çelik Palas Oteli'nin pastahanesinde kadınlara karşı davranışları ve söylediği sözler "kahkaha konusu" olurdu. Bana söylenen, yarım ağızla "Sen kulaklarını kapat bakayım"lara rağmen, yanımda onunla ilgili o kadar çok konuşulmuştu ki, karşımda duran adamı, küçük aklımda, anlatılanlarla bağdaştırmaya çalışıyordum. Bütün bunları düşünürken, kısa ve tıknaz vucüdunun taşıdığı başının, ustura ile kazıtılmış olduğunu ve sağ elinin kolları kısa ve rengi solmuş lacivert ceketinin düğmeleri arasında olduğunu gördüm. Sol eli, tersi ile beline bastırılmış şekilde durarak konuşuyordu. Ona neden '**Napolyon Celal**' dediklerini o an anladım. Kütüphanemizdeki tarih kitaplarındaki Napolyon Bonaparte'a çok benziyordu. Biraz daha dikkatle baktığımda ceketinin düğmelerinin hepsinin farklı olduğunu gördüm. Soğuk havada, giydiği gömleğin üzerindeki bu eski ve dirsekleri parlamış ceketle dik ve mağrur duruyordu. Biraz konuştuktan sonra, çekik gözleriyle bakışlarını babamdan bana doğru yavaşça aşağıya doğru kaydırdı ve sonra babama doğru dönerek, **"Siz kendinizi bu bir sürü delinin arasında harap ediyorsunuz, bunu anladık da, bu çocuğa yazık değil mi?"** dedi ve bana doğru biraz sertçe: **"Senin ne işin var burada? Git evine kitap oku. O kadar çok okuman gereken kitap var ki, bu lüzumsuz işlere harcanan zamanlara sonraları çok ihtiyacın olacak. Tabii adam olmak istiyorsan..."** dedi. Başka birşey söylemeden ve bir allahaısmarladık bile demeden Gümüşsuyu merdivenlerine doğru seri adımlarla yürüdü ve gözden kayboldu.

Bir gün önce Mahmutpaşa'daki meşhur '**Suraski**' mağazasından aldığımız yeni ve kalın paltonun ağırlığını çocuk cüssemde bu kadar ağır hissetmemiştim. Bir şeyler söylemek ihtiyacı duyan babam arkasından bakarak sadece, "**Napolyon haklı**" demekle yetindi. Ve o gün maça girmedik, eve geri döndük.

Bursa'da daha sonraları onu, zaman zaman, şehrin "entelektüellerinin" toplandıkları Dağcılık Kulübünde, elindeki zembille görmeye başladım. Kendi olanaklarıyla binbir güçlükle bastırdığı tek formalı şiir kitaplarını bu zembile doldurur, parasını peşin almak şartıyla satardı. Parasını almadan kesinlikle kitabı vermezdi. Şaka yollu **"Parayı verin de, kitabı sonra ister paraşüt, isterseniz uçurtma yapın"** derdi. Her gelişinde kitaplarından muhakkak satardı. Satın alanların çoğunun onları okumak gibi bir dertleri yoktu. (Bir anlamda onu masadan uzaklaştırmanın en kolay yolu; şiir kitaplarından birinin satın alınmasıydı!) Başka bir anlamda mecburiyetti. Bahçede oturanların yanında çocuk varmış, kadın varmış, dinlemez küfürü basardı. Kendinin istenmediğini çok iyi bilir, bu durum da onun işine gelerek, kitaplarının satılmasına yarardı... Kazandığı parayı şarap şişelerine dönüştürür ve pek az yemek yerdi. Mustafa Kemal Paşa'da kese kağıtlarına yazdığı şiirlerini beş liraya çarşıda esnafa sattığı anlatılırdı.

Çelik Palas Oteli'nin teras pastahanesinde ve Dağcılık Kulübü'nde yaptığı fevri hareketleri, küfürlü konuşmalarına; İnegöllü Hukukcu Kemal (**Kemal Özkan**), Gazeteci Faruk (**Faruk Taşkıran**), Başyazar İsmet (**İsmet Bozdağ**), Şair İsmail (**İsmail Gerçeksöz**), Çıracı (**Sabahattin Çıracıoğlu**), Kavala Turan (**Turan Besitimur**), **Niyazi Akıncıoğlu** ve **Emin Ülgener** gibi edebiyat dostları arkadaşları katlanır ve onu kollarlardı. Namazgah'daki evlerinden birini satıp Şanzelize heyecanını yaşamak için Paris'e gitti ve oradan perişan vaziyette yurduna zor döndü. Arkasından kaldığı pansiyonun borç faturası, Bursa Hakimiyet Gazetesi Başyazarı **İsmet Bozdağ**'a postalandı. İstanbul'da yaşamak için bir ev daha sattı ve **Prof. Şekip Tunç** ve **Prof. Hilmi Ziya Ülken**'le dostluklar kurarak metafiziğe merak sardı. Bursa Işıklar Askeri Lisesinden, kendi askeri kurallarını koyduğu için atıldı!

1963-1972 yıllarına yetişip edebiyatla ilgilenenler, İstanbulda yayınlanan **YENİ İNSAN** adlı aylık edebiyat dergisini çok iyi hatırlarlar. Arada bir onları karıştırdığımda, şu anda yayınlanan edebiyat dergilerinin bir çoğundan daha kaliteli ve kapsamlı olduğunu görmekteyim. O dergiyi Napolyon Celal çıkartırdı. Gerekli olan parayı tedarik etmeninde babamla beraber birkaç dostuna düştüğünü biliyorum.

Bir gün babamla beraber iş yerinde otururken telaşla içeriye girdi. Terlemişti. Aceleyle, annesinin çok hasta ve paraya ihtiyacı olduğunu söyledi. Daha iki hafta öncesinde, derginin yeni sayısı için para verdiğini söyleyen babam ise, **"Derginin parasını yedin değil mi? Sana para mara yok... Az iç de dergiyi çıkart"** dedi, o ana kadar başı dik ve etrafına küçümser gözlerle bakan adamın yüzü yere düştü. Halinde kroke olup, gardı düşen yenik bir boksörün mahcubiyeti vardı. Yüzü kızararak, **"Peki"** dedi ve oradan ayrıldı.

Aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Öğle yemeğine eve gelen babam, elindeki paketlerle birlikte, **YENİ İNSAN**'ın son sayısını yavaşça masanın üzerine bıraktı ve hiç birşey söylemeden odasına çekildi. Yüzünü göstermemek ister gibi bir hali vardı.

Dergiyi alıp, birkaç sayfayı çevirdiğimde, siyah zemin üzerine, beyaz daktilo puntolarıyla yazılmış, **FAHRİYE SIRAL** adlı şiiri yüzüme bir tokat gibi indi. O gün babamla hiç konuşmadan sadece gözlerimizle anlaştık.

Çok içiyordu. Bir gün, okuldan kaçıp gittiğimiz Kayan Çarşısının sonundaki 'Dirsek' şaraphanesinde, Misi şarabını etrafımızdakilerden korkmanın verdiği çekingenlikle demlenirken o geldi. Komaydı! Ayakta zor duruyor, ağzından çıkan küfürler anlaşılamıyordu. Ellerini, belinde asılı kirli beyaz önlüğüne silen şarapcı, hiçbir şey söylemeden yaptığı işin vakurluğundan kaynaklanan çelebilikle, kolundan tuttu ve dışarıya çıkartmak için çabaladı. Napolyon, yüzyıllar önce İngilizlere karşı verdiği Waterloo savunusunu, tek sıra raflı Dirsek meyhanesinin aşınmış eşiğinde, Wellington Düküne karşı azimle vermeye başladı. Gücü yetmedi, dışarıya çıkartılarak kapı yüzüne kapatıldı. O şimdi, şaraphanenin kapısının bir kısmı çeşitli renklerde küçük kareler halinde kesilmiş camlarının ardında, sessiz ve kıpırdamadan, başı dik ve sağ eli perişan ceketinin düğmeleri arasında müdafaya çekilmiş muzaffer olmaya aday bir kumandan edasıyla dikiliyordu.

Bizden yaşça çok büyük insanlarla birlikte, bir Dirsek şaraphanesinde bulunmamız ve fıçısına bir okadar su katılıp, ağzı muhakkak kırık su bardağıy-

la verirken yarısı gene suyla takviye edildiği halde iki bardakta insanı sarhoş eden şaraptan içmek, dükkan sahibi tarafından bize bahşedilen en büyük lütuflardan biriydi. Dükkan sahibinin yanına gittim. Dışarıdaki adamın bir şair olduğunu ve onun gibi insanların Amerikadaki Kızılderililere benzediklerini bu yüzden ona karşı bu şekilde kaba davranmasını yanlışlığını küçük ve yaşamamış fakat buğulanmış aklımla, peltekleşmiş cümlelerle anlatırken, suratıma okkalı bir tokat yedim. Beynimde şimşekler çakmadan önce, şarapçının morarmış yüzünü hatırlamama rağmen, tokat yedikten sonra onu, konuştuğunda farkettim. **"Kırk yıllık adamı bana tanıtıyor. Yok şairmiş... Yok Kızılderiliymiş. Ne olacak, şairse şair, Kızılderiliyse Kızılderili. Dua et sen daha doğmadan babanı tanıyorum."** dedi. O an Dirsek şaraphanesinde şarap içmemin lütfunun sebebini anladım. Sarhoş mektubunun okunmayacağını çok iyi bilen şarapcı ters ters bakarak kapıya gitti, açtı ve konuşmadan geriye dönerek susuz bir bardak 'beyaz' doldurup, içeriye giren Napolyonun önüne koydu. Napolyon savaşını kazanmış, ben ise demkeşliğe özenmenin ve mekanın tipine göre racona karşı gelmenin bedelini ağır bir şamarla ödemiştim. Napolyon Celali o günden sonra bir daha hiç görmedim.

Napolyon Celal, çok sevdiği dergisinin 'son sayısını!' çıkartmak için, dostlarından topladığı paralarla gittiği İstanbul'da metruk bir Şişli apartmanının içinde, sadece yatağı bulunan ve damı akan çatı katında, ölümünden bir hafta kadar sonra, boş şarap şişeleri arasında ölü bulunduğunda cesedi kokmaya başlamıştı bile.

Bursa'nın en işlek caddelerinde senelerdir davul çalarak dolaşan Deli Ayten'i sık sık çocuk düşürmemesini sağlamak için hadım ettirip, bunu büyük bir iş yapmanın onuruyla, yerel gazetelerde boy boy fotoğraflarla anlatan şık giyimli beyler; bir fırsatta içinden geçtikleri Kayan Çarşısı'nın sonundaki Dirsek şarapçısında bir zamanlar Napolyon Celal ile Deli Ayten'nin karşılıklı bardak tokuşturup muhabbet ederken, ne kozalar ördüklerini ve ne danteller işlediklerini biliyorlar mıydı acaba? Ve gene biliyorlar mıydı ki Celal Sılay'ın, ölümünden çok seneler önce, en güzel aşk şiirlerini yazdığını.

Seneler sonra şarapçının şarap doldurduğu su bardaklarının ağızlarındaki kırıkların nedeninin, Napolyon Celal ile Deli Ayten'nin muhabbet tokuşturmalarından kaynaklandığıdır benim bildiğim... Neyi çok iyi hatırladığımı soracak olursanız eğer; seneler sonra geldiğim İstanbul'da futbol oynarken kondisyon antrenmanı yaptığımız Gümüşsuyu merdivenlerinde, aşağı yukarı koşarken, hayalini gördüğüm; yaşama kırgın olmasına rağmen hayatın en tecrübeli "tortu yaşam" futbol antrenörlerinden birinin kızgın gözlerle bana baktığıydı. Göz bebeklerinden benimkilerine; "Yine lüzumsuz işler yapıyorsun mesajları gönderiyordu." Onun sağ eli gene ceketinin düğmeleri arasında, sol elinin tersi ise beline yapışık; dik ve mağrur başı ise ustura ile itina kazınmıştı.

vecdihisar@hotmail.com Ocak 14, 1988- Ereğli

VECDİ ÇIRACIOĞLU

AkşamSefası

Mırıldandığım Şeylerin

Haydarpaşa - Eskişehir - Ankara

1-
Bir sigara daha yaksam
bu, dumandan değil elbet şiirden
göz gözü görmüyordu demeye gelir
bilirsiniz bazı şiirler çok 'hayatî' dir

Büyük Nazlı Annem gibi söylesem:
- Bir şair bulsam da içimi döksem!

2-
Ağlamayı boşladım, şiire başladım
nasılsa geçiyor bütün gemiler
burnumun direğinden
onlar buharlı ben duman
tütüyorum, düşüyorum denize
bir kaşık suda boğulmak için
yüzüyorum hepinize!

3-
Orhan Tekelioğlu ile buluştuğumuz
arkadaşlık vadisine uçurum çökmüş
rivayet âlem mülküdür, dilde eğlenir!

Herkes kemik, o bizim 'OT' umuz,
ne tarihi emanet diye bakıyor bana
ne şiirin Ankara'sından bir garip-özne
Orhan farkında mısın şiire iman diye
kağıttan bir uçurum besleniyor şehirde
iyi ki kelimelerin eski vadisindeniz
iyi ki randevu verecek bir uçurumumuz
bile yok muhalif rivayete!

4-
Eskiden tren geçerdi de şiirlerinizden
yetişmeye çalışırdım nefes nefese
Haydarpaşa - Eskişehir - Ankara
gittim geldim düz coğrafya
bozkıra sayılsın mırıldandığım şeyler
iyiyim, bir şeyim yok, daha n'em olsun
kızıma bırakacağım taşradan başka
kızlarımı da bir bir öldürüyorlar
sonu benzemesin bir yosma gördüm
dün çarptığım gazetede resimli
babası vesikalıktı, yosması ölü

Cemâl de öldü, galiba gurbete gitti
şairler ölünce gurbete mi giderler
bilmiyorum tren miydi Cemâl'in şiiri mi
Türkçenin gurbete düşen en uzun kelimesi

5-
Yine trene binseniz
uzun uzun gitseniz

Yine çarpıştırsak kelimeleri
aşk yenildi hayâl kimle beraber
aşk gibi düşüyor kümeleri de
şu benim efsanem eski es ki
Eskişehirspor es be birader!

Ben ondan öğrendim düşe kalka
amatör kümede aşkla gezmeyi

Eskişehir-Vefa maçlarını görseniz
vefalı olurdunuz Eskişehir'e karşı
nerde vefa, Eskişehir düşüyor
ellerim dönüyor, alkış üşüyor.

6-
Kasvet koynumuza girdi ve orada durdu
buharımızla ısınan o koca çocuk
meğer pek kısaymış trenin çocukluğu

yine gelse o tren
haşhaşlı çörek ve sıcak sahleple
yine kandırsak onu

heyhât ne tren, ne çocukluk
hiçbiri taşradan sökün etmiyor

Ey komşu şair küsecek taşra mı kaldı
herkes büyüyünce şair oluyor
taşra büyüyünce dile sığmıyor
evimizin önünden tren geçmiyor

7-
Ya hayatî, hakikat dediğin bir karatren
o da şair tesellisi, bir hışmınan geçer ömürden

HAYDAR ERGÜLEN

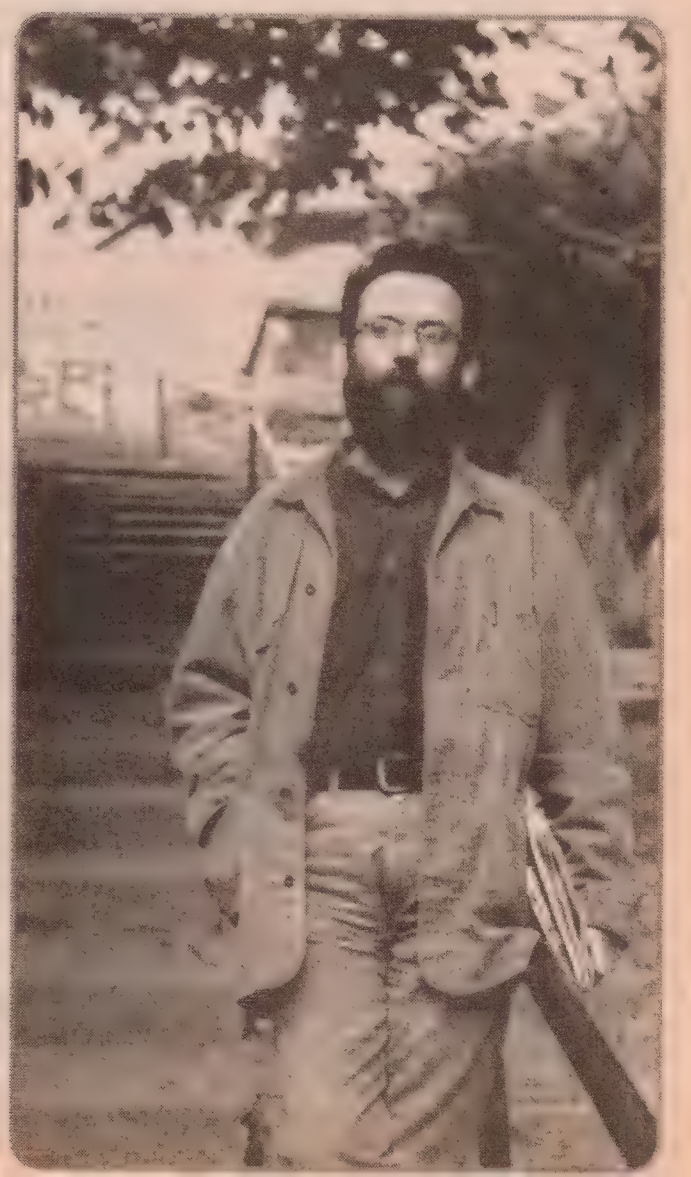

Alo, Öküz'den Arıyoruz!

Aloo Öküz Dergisi'nden arıyoruz, Ahmet Çadırcı'yla mı görüşüyoruz?
- Evet benim, buyrun.
Sinemayla ilgili görüşecektik. Sinema serüveniniz ne zaman başladı?
- Adana'da başladı. Kısa filmler çektim. Ama olanaklarım kısıtlıydı. İstanbul'a gelmeye karar verdim. Bir ara İtalya'ya sinema okuluna gittim. Okulu bitirmeden geri döndüm.
İlk filminizi ne zaman çektiniz?
-1984 yılında. "Azat" isminde kısa metrajlı filmdi.
Bugüne kadar kaç tane kısa film çektiniz?
-Bugüne kadar... 5 tane kısa film çektim.
Nerelerde gösterime girdi bu filmler?
-Biri Fransız Kültür'de, bir diğeri Ankara Film Festivali'nde gösterime girdi. Ayrıca Londra ve Nürnberg'de de bir tanesi gösterilmişti.

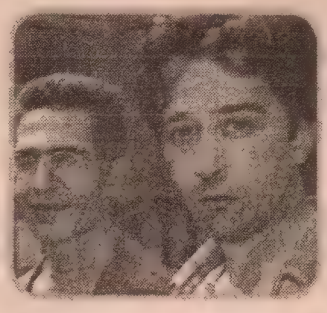

Kısa filmlerinizden ödül aldınız mı?
-Hayır almadım.
Yeni filminiz kısa metrajlı mı?
-Hayır uzun metrajlı ilk filmim. Adı Renkli -Türkçe. Ama aslında kısa metrajlı filmleri daha çok seviyorum ve kısa filmleri uzun metrajlı filmlere geçiş aşaması olarak görmüyorum. Sinemayı kısa film, uzun film diye ayırmak doğru değil bence. Önemli olan anlatmak istediğinizdir.
Peki, "Renkli -Türkçe" filminizde neler anlatmak istediniz?
-Seks filmleri çeken, salaş bir sinemada makinistlik yapan bir çocuğun hikayesi bu. Bir taraftan da sinemada yaşayan tombalacı, şarapçı, evsiz insanların yaşamlarını anlatıyor. 70'li ve 80'li yıllar. O dönem enterasan bir dönem aslında sinema açısından.
Nasıl bir dönem?
-O yıllarda erkeklerin mutlaka bir çoğu sinemalara gitmiştir. Unutulan ve unutturulmak istenen bir dönem. Seks filmlerine ilgi vardı. Sinemalar dolup taşardı ve ayakta izlenirdi filmler. Daha çok gençler, yaşlılar, yalnız yaşayan insanlar giderdi sinemalara.
Bu konuyu neden seçtiniz filminize?
-Dedim ya, unutulan ve unutturulmak istenen bir dönem bu.1974'lü yıllarda seyirci sinemadan uzaklaştırıldı. Hatta seks filmlerinin kadın oyuncuları günah keçisi sayıldı. O dönemde bu tür filmlerde çalışan bazı yönetmen ve oyuncular sinemadan uzaklaştırıldı. Ama şöyle de bir şey var, o yıllarda dünyanın her tarafında seks filmleri çekiliyor ve gösteriliyordu. Bu Türkiye'de de böyle oldu.
Filmin sponsoru var mı?
-Sponsorumuz olmadı. Eğer sponsorumuz olsaydı belki bize karışabilirlerdi. Prodüksiyon şirketi olsaydı oyuncu kadrosuna müdahale bile söz konusu olurdu. Biz oyuncularımıza para vermedik. Sinema aşkına tüm set ekibi özveriyle çalıştı. İmece usulü çekildi bu film.
Ne zaman gösterime girecek film?
-Henüz filmi tamamlamış değiliz.
Festivallere katılacak mısınız?
-Film tam anlamıyla hazır olmadığı için örneğin Antalya Film Festivali'ne katılamayacağız.
Yeni film projeleriniz var mı?
-Şu anda filmi tamamlama aşamasındayız. Bu nedenle tüm yoğunluğum bu filmde.
Çok teşekkür eder, başarılar dileriz.
-Ben de sizlere teşekkür eder, başarılar dilerim.
Hoşçakalın

Aloo Öküz Dergisi'nden arıyoruz, Virgül Dergisi mi?
-Evet, buyrun.
Kiminle görüşüyoruz?
Ben Orhan Koçak.
Merhaba Orhan Bey, nasılsınız?
-Teşekkür ederim, sizler nasılsınız?
Teşekkürler. Orhan Bey neden derginin adı Virgül?
-Nokta olmadığı için. Ülkü Tamer'e saygımızdan.
Ülkü Tamer?
-Ülkü Tamer'in "Virgülün Başından Geçenler" adlı çok güzel bir kitabı var. Mustafa Arslantunalı ile çalışmaya başladığımızda anladık ki, o kitabı ikimizde çok seviyormuşuz.
Virgülün çıkış amacı?
-Mümkün olduğunca çok kitabın biraz daha etraflı bir şekilde tartışılmasını sağlamak, hiç değilse görülmesini sağlamak. Buydu esas amacı.
Virgül kimlere hitap ediyor?
-Önce biz okur profili çizmeye çalışmadık. Sadece kitap değil, kitap üzerine yazılmış şeyleri de okuyanlara seslenmek istedik.
Virgül 'ün trajı nedir, dağıtımı nasıl, kaç sayfa?
-İlk sayı 5 binin üzerinde başladı. Zaman içinde 2500-3000 arasında bir rakama oturdu. Bilinen dağıtım

kanallar aracılığıyla, elden belli başlı kitabevlerine dağıtıyoruz. Sayfa sayısı değişiyor, 56-72 arasında.
Bir kuruma bağlı mı, finans?
-Herhangi bir kurum ya da kuruluşa bağlı değil. Pusula Yayıncılık Şirketimiz var sadece. Finans ise ilan ve satış gelirlerinden. İlanları daha çok yayınevleri veriyor.
Teşekkür eder, başarılar dileriz.
-Ben de teşekkür ediyorum.

Aloo Öküz Dergisi'nden arıyoruz. Hayalet Gemi Dergisi mi?
-Evet...
Ohh, Nihayet sizi bulduk, hakikaten siz hayalet misiniz?
-Evet isminden de anlaşıldığı gibi bir efsanevi havası var.
Çocuklar koşuuun bulduk Hayalet Gemi'cileri... Kiminle görüşüyoruz?
-Murat Gülsoy ben. Yazı kurulu üyesiyim. Bizim dergi editör dergisi değil, kolektif editörlük var.
Kolektif editörlük?
-Yazı kurulunun tek bir editör gibi tüm işlerden sorumlu olması ve tüm işleri beraber kotarması. Dergide hepimiz hemen hemen 30 yaşın üzerindeyiz. Edebiyatta 30 yaş genç sayılıyor. Bir kısmımız üniversitede görevli, bir kısmımız özel şirketlerde çalışıyor. Yazarlarımızın akademik bir yanı var. Bu tamamen tesadüfi.
Efsanevi bir havası var diyordun?
-Evet, çünkü ismine kaynaklık eden efsane, 7 yılda bir karaya çıkmak koşuluyla açık denizlerde dolaşmaya mahkum, lanetli bir gemi ve kaptanını anlatıyor.
Dergi kimlere hitap ediyor?
-Ağırlıklı olarak üniversiteli gençlere, öyküyle, denemeyle ilgilenen herkese hitap ediyor. Okurumuzla birebir iletişim içindeyiz.

Kaldı ki internette bile okurlarımızla buluşuyoruz.
Derginin çıkış amacı nedir?
-Kendi gündemini yaratan bir dergi olsun istiyoruz. Her sayı bir limana uğruyoruz. Örneğin Eylül-Ekim sayımızda "Büyümek" temasını işledik.
Finans, Dağıtım, Tiraj, şu , bu?
-Satışlarımızdan geliyor. Arada bir ufak tefek reklam alıyoruz.İki bin trajımız var.Kendi olanaklarımızla yapıyoruz. Ankara, Bursa gibi şehirlerde gönüllü temsilcilerimiz satışlarımızı kontrol ediyorlar.
Peki, size başarılar diliyoruz.
-Biz de çok teşekkür ederiz, size de başarılar.

FİLM SERİLİ

'Matrix' bağlarında dolanıyoruz

CAN BARSLAN

Bir unlu mamuller fırının aşçısıyla 'gerçeklik ve görecelik' kavramları üzerine [illegible] tarafından bize biçilen roller olduğunu, ama asıl kurtuluşun ve gerçekliğin fark etmediğimiz sanal bir boyutta yaşanacağını sorguluyor 'Matrix'... Öze inersek, ezen ve ezilen [illegible] ve

Alo, Öküz Dergisi'nden arıyoruz, Can Barslan'la görüşebilir miyiz?
- Evet, benim. Arkadaşlar merhaba.
Merhaba Can. "Dostlar" nerelerde, nasıllar?
- Ha, ha ha. Dostlar dediniz de, Öküz'de yayınlanan Dostlar'dan uyarlanmış bir sinema filmi çalışması var. Kanayan bir yaraya benziyor bu çalışma, bitmeyen bir sinema filmi. İsmini söyleyeyim size; Tevfik'i Öldürmek. Deprem bayağı aksattı çalışmalarımı. Ezel (Akay) sabırla bekliyor beni.
Can, sen bir mizah yazarısın ama, aynı zamanda Radikal'de sinema yazıları da yazıyorsun...
-Yazıyı gazeteye teslim edeceğim günden bir gün önce, bir film seçiyorum.
Ne tür filmler bunlar?
-Benim yazdığım türe, üsluba uyacak, pas verecek olmasına dikkat ediyorum. Zaten asıl amacım sinema eleştirmeni gözüyle değerlendirmek olmadığı için filmi ancak bir seyirci gibi izliyorum. Ve bizle, yani bu film Türkiye'de olsa, bize uyarlansa nasıl olur acaba diye düşünüyorum. Amaç aslında çoğunlukla filmin oyuncusunu, konusunu, yönetmenini yazmak değil de o filmden yola çıkıp bizde ne olurdu mantığıyla bakmak. Zaten o hafta gidilecek, görülmeye değer film, ya da bu mantığa uymayan film bulamayınca genel bir şey yazıyorum. Mesela bu hafta filme gitmedim. Yarınki yazı da korku filmleri ile ilgili. Mesela bizde neden korku filmleri çekilmez?
Hakikaten niye?
-O kadar çok şey var ki yapılacak. Korku filmlerinde beş arkadaş olur ya, birisi salak olur önce o ölür. Bir korkak, bir kız için çekişen iki tip vardır. Bunlar bir eve girerler, bir orman kenarında bir şeyler yaşarlar.
Bizde olsa n'olur?
-Bizde olsa bir kütüphaneye sok onları. Kütüphane kadar yalnız ve boş alan bulunamaz. Bir kütüphane memuru vardır orada. Bunu ciddi ciddi korku film yapmak gibi. Yani biraz ülke insanının özellikleri ne, güncel ne var... Meselea şu müteahhit; al bu beş kişiyi, malzemeden çalınmış bir binanın içine sok, film çek gibisinden şeyler olabilir.
Can teşekkür ederiz..
-Ben de. Hoşçakalın.

Liler

Patikalar

Deprem oldu, bir ay sonra Keltepe'nin altındaki kanyona gittik. İnanılmaz değişiklikler vardı. Kanyon girişindeki kocaman bir kaya kopmuş, derenin yolunu değiştirmişti. İlerledikçe değişiklikleri hayretler içinde yaşadık. Küçük tırmanışlar yaptığımız kayalar kopmuş, mola yerlerimiz yok olmuş, kaya parçaları dere yatağına akmıştı.

Yürüdükçe, büyük sarsıntıdan 36 saat önce geçtiğimiz kanyonda "yakalanmadığımıza" sevinip, dere yatağında açılan yeni rotaları tanımaya çalıştık.

Yeni rotada yeni bir mola yeri bulup dinlendik. Buz gibi sularının altına girdiğimiz şelalenin ise boyu kısalmıştı.

Deprem bize yeni bir rota açmıştı.

Bilim Yaresi

Haziranın ortasında sıcak bir gün. Ürkmezde 6. Ütopya toplantı sındayız. Toplantıyı Ağaçkakan Dergisi düzenliyor. Ütopyacılar çardak altında. Ağaçkakan'ın her şeyi Savaş Emek yerini almış. Tezgahını konuşmacı masasının tam karşısına kurmuş. Herkesi görebilecek yerde. Tezgahta Ağaçkakanın eski sayıları ve toplantıya uygun kitaplar serilmiş. Savaş'ın önünde bir defter, elinde bir kalem. Sağı solu kolaçan ediyor, sonra da çetik atıyor deftere. Bazen Savaş bir yerlere gidiyor geliyor. Bazen de tezgahın altına girip çıkıyor. Tekrar deftere çetikler atıyor. Niyetini anlamak olanaksız.

Ben de Savaş'ın tezgahının karşısında konuşmama başlıyorum. Konuşmamın başlığı: Sarkaç ve Meydanlar.

İlerleme paradigmalarına sarılmış bilim ve sanattaki moderniteyi kendiliğinden rahatsız eden insanların zamanı şimdi diyerek söze başlıyorum. O insanların niyetleri farklı olabilir; para kazanmak, şöhret olmak, işin kolayına kaçmak, birisini tavlamak, yolun kenarında durup kızları dikizlemek, maça bedava girmek gibi. Bırakın onların bu niyetleri kendilerine kalsın. Beni ilgilendiren onların, sistemden geçinenleri, sisteme göre yaşayanları rahatsız etmeleri. Onları bu şekilde yorumlamak, onlara sahip çıkmak gerekirken, sırtını paradigmalara dayamışlar tarafından küresel linç edilmelerine karşı çıkmıyor, aksine onların linç edilmelerine biz de bir el atıyoruz. Türkiye'de bunların linçleri daha acımasız.

Savaş'a bakarak sürdürüyorum konuşmamı: Sarkaç yerine bu insanları, evren yerine bu insanların dolaştığı meydanları gözleyelim. Onları yorumlayıp anladığımızda modernite sürecinde zincirlendiğimiz yeri belirleyeceğiz Bu zincirlerden kurtulmanın yolunu arayacağız. Güzel bir gezegen için ilk adımları atmış olacağız.

Sonra bunların kimler olduğunu biliyorum. Bunların birbirlerini yok etmelerini engelleyecek bir ütopya arıyorum diye konuşmamı bitiriyorum.

Gediz Akdeniz

Atomun Karşısındaki Kaya

Git Dergisi geçen yaz Akkuyu'da, ki orda birileri nükleer santral kurmak istiyor, kaya eğitim kampı düzenledi. Doğan Palut'un eğitimenliğinde kanyon kayalarına sarıp, serin Akdeniz sularına patladılar. Akkuyu'da Nükleersiz bir dünya için ortak yaşamayı öneren Git Dergisi, hızla atomik yaşama doğru sürüklenen dünyaya son bir şans daha tanıyor. Üstelik şimdi Akkuyu-Büyükeceli'deki evimizin pencerelerinden narların içeri girme zamanı.

Evet Ot Yiyeceğiz

"Dinini söyle sana hangi hayvanı yediğini söyleyeyim" ilkesini insanların et alışkanlıklarını öğretmek için kullanabiliriz. Uzak doğuda et kesimi dine göre paylaşılıyor. Domuzları kesenler, çoğu katolik, kasaplar müslüman, budistlerin inançlarında hayvan kesmek yasak olduğu için onlar sadece başkalarının öldürdüğü hayvanların etlerini tüketiyorlar. Şöyle bir özetleyelim; müslümanlar domuz eti yemez, katolikler köpek etini reddederler, budistler sözüm ona inek yemezler....Yine en basiti vejatarye olmak ve hiç bir eti yememek.

Ayfer Albayrak

Sulu Yemek

Kadıköy Gürneşlibahçe Sokak'ta ilginç bir Güneydoğu mutfağı var. Bulgur'un içine kıyma koymuşlar. Yoğurt ve salçayla ısıtmışlar. Çok güzel ve doyurucu ayrıca lahmacun, otlu çörekler ve daha bir çok özel yemek.

Yürüyüş

Bizim Yürüyüşler Serttir

Yürüyüş parkurumuzda, dikenler çizer, sular ıslatır, rampalar anırtır, kayalar bağırtır. Ekim'de her pazar İzmit Keltepe'nin patikalarına gidiyoruz. Trenle gidiyoruz. Sırt çantanıza bir günlük yiyecek, içecek, yedek çamaşır, para, çantamıza yol parası ve 1.5 milyon rehberlik parası koyunuz. Akşam 17.00'den itibaren gene tren ile dönüyoruz. 0212 245 58 28 'den Timur'u arayınız.

Editör'den

Recep UREL

Önce biz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları olarak vergi ödemeyi ne biliyoruz, ne de seviyoruz. Bir köşe başındaki basit bir ayakkabı tamircisi, bir iki gün siftah bile etmeden dükkanını kapamasına rağmen yüzde kırk oranında olan standart vergisini ödemekle yükümlü olurken, bir kaç triliyona imza atan sözde milliyetçi geçinen pek çok futbolcumuz bu olaya anlamsız tepki gösteriyor. Son oynanan İzlanda maçında forma giyen milli futbolcularımız aldıkları adam başı yirmi milyarlık primlerinden bir kuruş vergi vermedikleri belli. Oysa onların doksan dakikada kazandıkları bu astronomik primin yarısını otuz yıl bir devlet dairesinde çalışıp alamayan yüzbinlerce vatandaşımız var.

Mektup

Adana'dan Esin ve Yasemin bize mektup yazmışlar bir de şiir göndermişler. Evet bir de soru sormuşlar. Soruları çok zor onun için yanıtlayamıyoruz.

Tüm insanların
barış içinde
yaşadığını
hayal et

Hayal et cennetin olmadığını
Denersen kolaydır
Cehennem yok altımızda
Üstümüzde ise sadece gökyüzü
Tüm insanların bugün için
yaşadığını hayal et.
Hayal et ülkelerin olmadığını
O kadar zor değil bu
Uğruna ölecek ya da
öldürecek hiç bir şey yok
Ve din de yok tabii!!!
Tüm insanların barış içinde
yaşadığını hayal et
Hayalci diyebilirsin bana
oysa yalnız değilim ben
Umarım bir gün sen de
katılırsın bize ve
Bir bütün olur dünya...

J.C.

Serinleticiler

Ekim gelince birçokları yaz gitti sanır.
Son sıcaklarda serinlemek için:

*Kadıköy'de, çarşı içinde Özcan turşucusunda şıra satıyorlar. Ayrıca limonata, dut suyu, turşu suyu, şalgam suyu satılıyor. Fiyatlar 100-150 bin lira. Güneşlibahçe Sok. No.7 Kadıköy

*Tünel'de köşedeki büfede Demirhindici. Büyük bardakda satılıyor. Serinletiyor.

*Şimdi seyyar şıracılar var ama onlar kuru meyveden yapıyorlar.

*Demirhindi Hacı Bekirler'de de bulunuyor.

*Silifke'de sokak karlanbaççıları. 100 bin lira üstelik büyük bardak. Limon, vişne ve gül suyu. Ayrıca her daim şalgam suyu mevcut. Ayrıcana da isteyene kardan buzlu su.

*Tophane Tayfun'un arkasındaki küçük manavda çok güzel vişne, şeftali, limon, kayısı ve kokteyl şurupları var. Büyük bardak 300 bin lira.

*Tünel'den Karaköy'e inen yokuşun başındaki pastanede buz gibi Çamlıca Gazozu, şerbet tadında.

Aksamsefasi

BUZAĞI

İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 Beyoğlu-İstanbul

Tebeşir

Baktığımızda katlederiz kendimizi
İksir uçar!
İtiliriz silinen aşklara
duvarlar da tebeşirler de yanılır
Geriye bir sevgi
Ilık kalır
Bir de kentin en
Temiz duvarına
"Seninleyim Yanılgım"
Diye yazdığım tebeşir

Yılmaz Şahin - Mersin
Gülnar Kapalı Cezaevi

Merhaba,

Ben **Gölcük-Kavaklı**'da oturuyorum. Yaklaşık bir ay önce İstanbul'da çalışmaya başladım. Sadece biri öldüğünde neye üzüleceğinizi bilirsiniz. Ama doğduğunuz ev, komşularınız, sokağınız, arkadaşlarınız, mahalleniz, çocukluğunuz hepsi birden yok olduğunda aptallaşıyorsunuz. Ağlayamıyorsunuz bile. Daha önce de Varto'da, Adana'da, Dinar'da da olduğu gibi birilerinin bu felaketten çıkar sağlamalarını nasıl engelleyeceğimizi bilemediğimiz için **Siyaset Meydanı**'nın (bizim evin önünde) yapıldığı akşam eve indik (kardeşlerim babam ve ben) ve "Fay Hattı - Pay Hattı Olmasın" pankartını hazırladık. Umarım sesimizi duyurmayı başarmışızdır.

Geçmiş o kadar uzak ki
Böyle gelmişti, böyle gitmedi
Aşık Yakup'a n'oldu acaba?
Duyar mıyım bir daha sazının
tıngırtısını
Şimdi kim çekecek kafayı
akşamüstleri...
Ben seni bu sokakta tanıdım baba!
Annemi bu evde bağrıma bastım
Dedemi bu topraklarda bıraktım
Kendimi bu şehirle birlikte
sevdim ben
İstanbul'un kaldırımları,
Bizim oralara benzemiyor
İçine çekiveriyor insanı
Söyle baba
Hangi koliye sığdıracağız,
biz bu kadar anıyı?
Evimizi sığdıracak bir koli
bulur muyuz ki?..

Gülşah Ergün - İstanbul

Bu bir anlayış mı?

Ya da tarihimizin, durumumuzun, kültürümüzün getirdiği bir eksiklik mi?

Farketmez...

Sonuçta kaybediyoruz; canımızı, sağlığımızı, dengemizi, malımızı, paramızı, zamanımızı, geleceğimizi. Nereden geliyor bu? Osmanlı İmparatorluğu'nun kesin monarşiliğinin halkın kendi kaderini elinde tutmasını engellediğinden mi? Ya da yakın geçmişimizin "köşe dönme' (Döndüğümüz ne köşesiyse! Nereden baksam olduğumuz yerde duruyoruz.) anlayışının maddi çıkarları, manevi hukuki ve bilimsel çıkarlardan öne çıkarmasından mı? Bir yerden tutunamıyoruz. Erzincan'dan Eskişehir'e oradan İzmit ve İstanbul'a uzanan fay hattının üzerine tuğladan binaları bir ay içinde çekirdek çitlermiş gibi bir rahatlıkla kurup, kaderimizi kimin eline ve nasıl böyle bir vurdumduymazlıkla verebiliyoruz. Canımızın, malımızın kısacası hayatımızın geleceği nerede? Neredeyiz biz?

"Kaderde ne varsa o olur!" Bu lafı dolaştırıp dururuz ağızlarımızda.. Nerede kaybettik kaderimize hakim olmanın gücünü ve inancını? Ninni söyler gibi uyutuyoruz kendimizi, işin kolayına kaçıyoruz, sorumluluk almadan, hiçbir şeyi sahiplenmeden.

Kader vardır; güçlüdür bunu yadsıyamayız. Biz varızdır; güçlüyüzdür bunu unutmamamız gerekir. Kader bizi sürekli kontrol eder sorular atar önümüze, olaylar sunar. Biz cevaplarız onu, harekete geçeriz, yaşarız. Kim güçlüyse, o diğerini kontrolü altına alır, kontrol kimdeyse kuralları o koyar. Tek başına değilizdir... Geçmiş vardır, bilim vardır, bilgi vardır; üzerine basıp yürüdüğümüz taşlar vardır, unutulmaması ve sürekli hatırlanması gereken.

Ve bence, fay hattının tam üzerine eksik gedik acele binalar dikmenin, kendimizi kaderin kollarına (ki kader bir çeşit belirsizliktir) atmanın en tehlikeli yolu olduğunu bilmemiz, bilsek de umursamamamız; eksikliğimizdir. Bir bilinmezliğin ortasında bu eksiklik bizi daha da eksiltir, çaresiz kılar. Maalesef kaderde ne varsa o olmuyor. Biz kendi kaderimizi kendi ellerimizle yitiriyoruz... İki kere ikinin dört olduğunu umursamayan bir toplumda durum ancak bunun anlaşıldığında değişecektir. Dört olması için yalvarmak, bu kuralın bize uymadığını düşünmek veya bunu umursamamak hayalciliktir. Hadi, hayalci olmayalım artık.

Ayaklarımızı yere basalım.

Canımızı, malımızı, hayatımızı ve geleceğimizi önemseyelim !

Hadi, kendi kaderimize sahip çıkalım...

Gülce Ağırkaya - New Jersey

Coşku

Gerçeklerin neler olduğunu
bildiğim halde
Aslında ben
Yaşamayı seviyorum;
Ölümle her savaştığımda.
Akılla özgürleştiğimde
Kendimi seviyorum.

Birgül Öztürk-Tokat

Uyarıyoruz!

Çehov'un yeni öykülerini bulduğunu iddia eden Yapı Kredi Yayınları, yakında **Nazım Hikmet**'in **Salkımsöğüt**, **Makinalaşmak** şiirlerini de "yeni bulunmuş şiirler" adıyla, İngilizce'den çevirip yayımlayabilir!

Çehov'un gençlik döneminde farklı imzalarla yayımladığı, sayıları 500'ü aşan öyküleri hiçbir zaman kayıp olmamaştı ki, ABD'de bulunsun. Rusça bilsin veya bilmesin, herhangi bir Çehov biyografisini okuyan herkesin edinebileceği bir bilgidir bu. Çehov, kayıp, unutulmuş, gözden kaçmış tek bir satırı bile olmayan ender şanslı yazarlardan biridir.

YKY editörleri, belli ki, ne bir Rus dili ve edebiyatı uzmanına telefon açmış, ne de bir Çehov biyografisi okumuşlardır. Yayımladıkları kitap hakkında çıkan eleştirilere bile gözatma zahmetine katlanmamışlar, İngilizce'den apar topar çevirdikleri kitabı büyük bir keşfimiş gibi pazarlamaya kalkışmışlardır. Bu, 'ucuz editörlük', ucuz yayıncılıktır.

Başını Selçuk Altun'un çektiğini sandığımız bu çok iyi niyetli, ancak çok cahil ve çok tembel çeteye bazı soruların sorulması gerektiği düşüncesindeyiz.

Bu sorumsuzluğa karşı, ülkemizin kendileriyle alay edilen tüm Rus dili ve edebiyatı uzmanlarını ve çevirmenlerini, tüm edebiyatseverleri göreve çağırıyoruz.

Tüm Çehov hayranları adına

Asuman Ayhan -
Çağlayan Kerimoğlu / İstanbul

Uyuyan Halka Sesleniyorum

Her şey senin için
Bu hayat bu yaşam
Bu özgürlük senin için
Senin için be arkadaş
Bu dünya senin için
Bütün bunlar verilmişse sana
Neden sahip çıkmıyorsun bunlara
Neden yapılan haksızlığa
Boyun eğiyorsun ey işçi kardeş
Neden müsade etmiyorsun
Ey köylü kardeş
Sen de biliyorsun
Gençlere, fakire yapılan haksızlığı
Sen de biliyorsun
Birlikten kuvvet doğacağını
Öyleyse ne duruyorsun
Uyansana!
Uyan ki emeğinin karşılığını alasın
Uyan ki yarınlar bizim olsun
Uyan ki yarına hoşçakal demeyelim
Uyan ki geleceğe umutla bakalım
Artık "Umut Yarına Kaldı" değil
Umut bizimdir diyelim

Sevilay Korkmaz / Tokat

Deprem "Annem; Ben Onlara Etli Ekmek Yaparım, Dedi"

17 Ağustos depremi, evlerimizin yakınındaki açıklık alanları en güvenilir yer haline getirdi. Kendimizi koruyabilmek için evlerimizden kaçmaya başladık.

Yıllardır sadece merhabalaşıp en fazla iki dakika konuştuğumuz komşularımızla birbirimize sarılarak bütün geceyi birlikte geçirdik. Ertesi günler, yayın organlarının aracılığıyla depremin yarattığı felaketi evlerimizde hissettik.

Depremin yarattığı korkuyla zamanın çoğunu evlerinin bahçesinde geçiren bizler günlerce televizyonda gördüğümüz görüntüleri konuştuk.

Herkes kendince bu çaresiz insanlara yardım şekli arıyordu. Bedensel göçleriyle yardım edemeyeceğini bilen yaşlı teyzeler kendi aralarında çözüm üretiyorlardı, bir tanesi hamurumu alır gider onlara orada sıcak etli ekmek yaparım, bir diğeri küçük çocukların altını temizler yediririm. Daha genç olanı sokakta kalmış kadınları ve çocukları evlerimize getirelim gibi kendi fikirlerini ortaya koyuyorlardı. Mahalledeki küçük çocuklar ellerindeki poşetlerle kapı kapı kıyafet toplamaya başlamışlardı bile.

Regl olan kadından, hasta yaşlılara kadar herkesin durumu konuşuluyor, ihtiyaçları tartışılıyordu. Küçük arabalar kapasitesince doldurulup yola çıkılmıştı bile. Halk yine büyük bir organizasyonun bu olaya hemen el atmayacağını bildiğinden dolayı, kendince çözümleri uygulamaya çalışıyordu.

Yağmalanan yardım malzemeleri, soyulan deprem evleri, ihtiyaç olan yan apartmanın altında can çekişen komşusunun yerine kendi eşyalarını kurtarmaya çalışanlar ve felâketi show'a dönüştüren basın kuruluşlarının yanında bu geri kalmış ülkenin tek tutanağı olan insan duygusu kendini gösteriyordu.

Çağ atlama uğruna yirmidört saat çalıştırılan, tek amaçları refah toplumun bir üyesi, belli bir seviyede yaşamanın belirtisi olan araba, yat, kat sahibi olma olan halk, paranın önüne geçtiği değerlerini bir kere daha hatırladı. Devlet hiçbir zaman barınma evlerine sahip değil ama bizler her zaman bir fazla misafir odasına sahibizdir.

Aylin Dinçel - İstanbul

Sessizlik

Sessiz bir yeryüzü
benim dünyam
İnsanların, kadınların,
Aşkların ritm duygusu
yitiyor sessizlikte.

Selin - Bursa

Bugün canım çok acıyor.

Ailem cenazeleri almak için Gölcük'e gitti. Ben evde yalnız Can Baba'ya güle güle demek için yazacaktım. Ne yazık ki yedi bin insanın arkasından güle güle demek zorundayım. Beynim anlayamamanın sınırlarını zorluyor. Artık hayatı sorgulayamıyorum. Çünkü her şey gerçekten de Hayyam'ın dediği gibi boş. Evet oyunu oynayan Tanrı, bizlerse dama taşları. Bazen düşünüyorum da; bütün insanlar anlaşsa ve artık oyunu biz oynasak. Geçenlerde Buzağı'da yazmış biri *"Tanrı suretinden bu kadar mı nefret ediyor"* diye. Evet bu kadar nefret ediyor. Yeri göğü birbirine katacak kadar.

İsimsiz - Yersiz

...

Hüzün yalnız
yağmurla mı gelir
yoksa,
Ekvator'da çocuklar hep ağlar mı?
ya şemsiyeler;
beni korurlar mı damla damla
hüzünden
sarı yağmurluğum,
kırmızı süveterim?

za-na

Ölmeye Konmak

17 Ağustos Salı günü akşamı eve geldiğimde asfaltın üzerinde iri bir kelebek gördüm. Kıpırdamıyordu. Yanına yaklaşınca kanatların güzelliğinden irkildim. Yukarıdan zifir karanlık başlayıp koyu laciverde geçen, sonra turkuvaza açılan kanatları seyrederken "Neredeyse İstanbul gecesi gibi" dedim. Birden küçücük kanatlara sığdı şehir.

Ölmeye konmuştu kelebek. Seyretmeye devam ettim. Bir parça daha yaklaştım yanına. Kelebek benim varlığımı hissetti ve en küçük böceklerin dahi yaptığı o donup dinleme hareketini yaptı. Duyargalarını bir iki havada sallayıp, kanatlarını asfalta sürüyerek yarım santim kadar yürüdü. Sağ kanadı ucundan hafif yırtılmıştı. Daha öncede yürüdüğünün işaretiydi. Kelebek üzerine yaptığım gözlemlerin tamamen benim uydurmam olduğunu biliyordum ona bakmaya devam ettim. Hava sıcaktı. Biraz daha yaklaştım yanına. "Mavi kanatlarında yalnız benim olsaydın" dedim, bunu söyler söylemez, bir roman başlığına

Aksanspot

gönderme yapmadığımı, eski bir Secaattin Tanyeri tangosundan bir satır söylediğimi ekleme gereğini duydum.

Kelebeğin başında beklerken asfaltın sıcağı yüzüme çarpıyordu. Yuvarlanan bir iki ter damlası kelebeğin yanına tıp tıp diye damladı. Bu uzun bekleyiş sonunda kelebek ile boyut olarak yer değiştirmiştik. Artık bir Steath uçağına benzeyen kelebek, kanatlarından asfaltın içindeki kum kristallerinin ışıklarını yansıtıyordu. "Yıldızlarla kaplı bir İstanbul gecesi gibi" dedim.

Yaz boyu altında beni büyüleyen İstanbul gecelerini düşündüm. Büyük bir deprem olacağını söyledikleri gece açık hava tiyatrosuna gitmiştik. Sahnede soyadı gökyüzünde beşinci büyük yıldızın adı olan kadın vardı. Ben elimdeki şişeyi kafama her dikişimde yıldızlara bakıyor, Vega'nın olduğu Lyra takım yıldızını arıyordum.

Kelebeğin kanatlarından birine Rumeli, diğerine Anadolu yakası diye bakmaya başladım. Rumelihisarı'ndan seyrettiğim aydoğumunu düşündüm. "on dakika sonra, Küçüksu kasrının arkasından, balonunu kaçırmış gibi şehir, çıkacak dolunay" demişti arkadaşım. O sırada, gelene geçene, "dolunaya baksanıza, altın takılmış şehrin bir yakasına" dediğimi anımsadım.

Birden hiç beklemediğim bir şey oldu. Kelebek kanatlarını yerden kaldırdı ve konduğu yerden kıpırdanmadan hızlı hızlı salladı. "Deprem oldu şehirde!" dedim, koşa koşa içeri girip telefona sarıldım. Birer birer aradım numaraları, konuştum henüz şaşkınlığını atamamış seslerle. "Bir kelebek çırptı kanatlarını burada, bir okyanus ötede, sarsıntıdan gökyüzünde yıldız kalmadı şehirde" dedim telefondaki arkadaşıma. "Yanılıyorsun, gökyüzü yıldız kaplı şu anda" dedi. "Elektrikler var mı?" diye sordum, "hayır" dedi. İstanbul gecesi, şehirden ışık yardımı almadan, yıldızlarla kaplı, yorgan olmuştu evsizlere.

Tekrar dışarı çıktığımda kelebeği göremedim. Deprem haberini vermek için neden bir kelebeğin geldiğini düşündüm uzun uzun. "Kelebek etkisi" şüphesiz güçlü bir imgeydi öykü için, başka? Doktorumun ofisindeki kocaman kelebek resmi geldi aklıma. Bu resimden önce, kıyamet günü temalı, sırat köprülü bir tablo asılıydı duvarında. Sanırsınız yalnız ip cambazları geliyor tedaviye. Tablo seçimindeki başarısızlığı görmemezlikten gelmek istemiştim o zamanlar. Günün birinde o resmin yerini, kocaman bir kelebek resmi aldı. Sevinmiştim. Doktorumun Yunanca'da "psiko" denilen kelebeğin sembolik anlamını bildiğinden emindim. Bu kanatlarını kapatmaya az kalmış kelebeğe baktıkça kıpırdandığını görürdüm. Ben canlı ama Parkinson suratlı otururken koltukta, kıpırdamak çoğu zaman resimdeki kelebeğe kalırdı.

Hava iyice kararmıştı. Kelebeğin durduğu yere yaklaşıp eğildiğimde, kül rengi tül inceliğinde bir çift kanadın asfaltın rengine karıştığını gördüm. Birden kelebeğin doğumunu anlatan kelebek uzmanı geldi aklıma. Kelebek Ev'inde pupaları ağaca yapıştırırken kelebeğin pupadan eteklerini havalandırarak açan bir İspanyol dansözü gibi çıktığını, kanatları ilk açıldığında şeffaf olduğunu, renklerinin, oksijenin dolmasıyla aniden ortaya çıktığını söylemişti.

Yanaklarımı şişirip üfledim kanatlarının üzerine. Küçücük bir toz bulutu kalktı. İplik düğümü gibi bedeni yok olarak yokuş aşağı yuvarlandı.Ölmeye konmuştu kelebek. Mavisi bende kaldı. Toz oldu.

Hatice Ö. Öztürk - U.S.A

Şiirin Korkunç Görünüşlü, Sevimli Babasına Teşekkür;

Met Üst'ün gözlüğünde
Eşber Abi'nin eşliğinde
üçünüzün elinde şarap şişeleri
yıldızların altında kolkola
şarkı söylerken öğremdim,
fiziksel yaşanmasa da
dinsel yaşanan beraberliği
akılların, yüreklerin birliğini
Ve kör-topal ilerleyen
Türk Solu'nu.
Her hafta Leman'ın ilk
sayfasını çevirince
karşıma çıkan yüzün öğretti
küfretmeyi.
Ama önemli bir nokta var:
kimlere küfredileceğini.
Ve insanın isterse ölmeyeceğini,
ölümsüzleşebileceğini
Ne kadar ulaşılamayan
bir ünlü olmasa da.
Sen ulaşılamayan değil,
bana ulaşandın her zaman.
Her hafta gazete bayiinde,
ve her ay yine gazete bayiinde,
Yanıp sönen her ışıkta.
alkolün kokusunda,
tütünün dumanında
örnek aldım seni kendime.
dilinde, öfkende, hicvinde
örnek almaksa
düşmez haddime.
Yolun açık olsun Can baba...
Gider gitmez yaz olur mu...

Seval - Bursa

Yedi Nokta Dört'ün Ardından...!

Bir çocuk gördüm. Gözlerinde yaşlı zaman dilimleri, biraz çocuk, biraz adam, biraz hiçti. Hiç olmanın sırrını çözmüş insanlara mahsus ağırlığı taşıyordu sanki omuzlarında. Hiç olmakla bir şey olmak arasında fark bulunmadığını sezmiş, hiç olmanın herşey, her şeyinse hiçbir şey olduğunu ayırmamıştı.

Kırkbeş saniye içinde yıkılan dünyamızın neresi gerçek neresi yalan bilebilene aşkolsun. Tapusunu alabilmek için canımızı dişimize taktığımız evlerimiz içinde cesetlerimizin kokabileceği en beter mezarlar haline gelebiliyor işte. Sağduyulu olup ev yerine mezar satın alsaydık ne fayda... Bu sefer sizi mezarınıza taşıyabilecek canlı akrabalar bulmanız gerekiyor. İşte dünya bu kadar peşinde koştuğumuz para, sağlamaya çalıştığımız güven, bankada açtırdığımız hesap bu kadarlık. Tamamiyle umutsuz olmak istemiyorum. Ama, sıfır ile sıfırı topladığımda elimde bir olamıyor ne yazık ki..? İnsanlar dört bir yanımda acı çekerken, gözyaşı dökerken, "Neyse bunu da atlattık" diyemiyorum.! Yağan yağmura mı, su basan çadırlara mı, aç kalan çocuklara mı yanayım bilemiyorum?! Her an yeni bir deprem olabileceği kuşkusuyla bastığımız yerin tansiyonunu ölçmek ve mümkün olsa onu sakinleştirmek peşindeyiz. Tanrı'nın gazabından kurtulmak için en küçük bir şansımız bile olmadığını anlamamız gerekir bu şartlarda. Ama anlayamadık.

Hala hırsızlık peşinde koşan, hala yardım malzemesi didikleyen ve utanmayan şerefsizlerle paylaşıyoruz bu toprakları. Kimin kötülüğü yüzünden başımıza bunlar geliyor. Kimin hesabını hep birlikte ödüyoruz ya da acaba hepimiz mi hatalıyız ve sınavımızı vermekte zorlanıyoruz. Bu soruların cevaplarını bulmak zorundayız. Bulamadığımız müddetçe daha çok acı çekmek zorunda kalabiliriz çünkü. Eski insanlar, göğün başlarına yıkılmasından korkarlarmış, şimdi biz yerin altımızdan kaymasından korkuyoruz. Yani pek ilerleyememişiz. Bir çocuk gördüm, uzaklarda gözleri telaşlı, hatta korkulu... Belki de göçük altında kalan annesini arıyordu. Belki de ailesini... Ama onlar şimdi bir sayı olarak kayıtlarda yerini alıyor...

Sinan Yaprak - Mersin

Bir Bilsen

Aşık olmak güzel şey ama aşk sarhoşu olmak yaramıyor insana. Ayılınca unutuyorsun söylediklerini. Çünkü ayılınca insanın yüreğinde sevgi kalıyor sadece. Bir de harcayamadığımız aşk kalıntıları.

Benim yaşadığım da bu bir tanem. "Seni seviyorum" demek kolay, çünkü seviyorum seni. Ama "Sana aşığım" demek zor geliyor bazen bana. Hani bana "saçlarımı bir anne gibi okşuyorsun" demiştin. Demek ki o zamandan başlamışım seni bir oğul gibi sevmeye.

Seni seviyorum evet, hem de çok. Bazen dost gibi seviyorum seni, bazen bir anne gibi, bazen bir abla, öpüştüğümüzde bir sevgili gibi seviyorum. Doğru söylemişsin: Ben senin "her şey"inim.

Bir bilsen içimde kopan fırtınaları. Öyle alıştım ki sana, öyle seviyorum ki seni, bazen sana öyle bir aşık oluyorum ki...

Elif - İst.

...

zaman değil mi
örümceksi bir alışkanlıkla
ağlarına sallayıp bizi
ayrı yaşamların farklı deryalarından
gün yüzüne çıkarıp
düşlerimize boğan

Devrim T. Gürses

Sevgili Öküz Okurları,

Biz, **Lambda İstanbul** adında, yaklaşık 7 yıldır eşcinsellik konusu ile ilgili faaliyet gösteren bir sivil toplum örgütüyüz.

Öncelikle bir terapi grubu olarak çalışıyoruz, Toplumsal Araştırmalar Vakfı'nda herkese açık düzenli toplantılarımız oluyor.

Bunun dışında broşür, dergi, Aids Savaşım Derneği'yle ortak stand çalışmaları vb. faaliyetlerimiz var.

Yaklaşık 4-5 aydır bir telefon hattı kurduk.

Şimdilik haftada iki gün çalışan bu hatta, kafasında eşcinsellikle ilgili soru işaretleri, problemleri olan ve bu konuda profesyonel bilgi alma imkanı olmayan her türlü insana ulaşmayı hedefliyoruz.

Bu Türkiye'de ilk defa yapılan bir çalışma ve biz, eşcinsellik bahsinin toplumda en yanlış şekilde bilinen ya da hiç bilinmeyen, yok sayılan konulardan biri olduğunu düşünüyoruz.

Eşcinsellikle ilgili her türlü soru ve sorunlarınız için Lambda İstanbul Danışma Hattı : 0 212 2334966

...

Yine o gitarın keyfi
Ruhumla vücudum bu kez yapışık
İnsanlık için düşünüyorum
Gelip giden yüzler önemsiz
Otursam da sandalye de
Upuzun bir sokaktayım sanki
Yalınayak çökmüş
Ellerim yapışmış dizlerime

Ulaş Savaşçı - İzmir

Renkler

Farklılık getirirler renksiz hayatlara renkler. Anlam kazanırlar yaşamda. Boyar insanlar kendi çizdikleri, ya da önceden çizilmiş hayatlarını renklere. Çok farklı renkler kullansalar da resimlerinde, herkesin seçtiği bir renk vardır aslında. Kendini bulur o rengin içinde ve kendini anlatır çizdiği resimde. Kimisi hüznü yaşar, kimisi uçarılığını, kimisinin seçtiği renk özgürlüktür, kimininki de aşkın kızıllığı. Oysa ortak dildir renkler. Ama anlaşılmazlar çoğu zaman. Dikkat etmez insanlar renklerin diline. Ortak düşünceler doğurur bazı renkler beyinde. Duruluk ve temizlik yakıştırılmış beyaza. Hüzün, keder, yas düşmüş siyahın şansına. Hep en şanslı sayılmış kırmızı, çünkü hayatın vazgeçilmez tadı aşkı taşımış üzerinde. Pembe ise hayalleri yüklenmiş omzuna, birazda umudu. Mavi gökyüzünden çalmış özgürlüğü. Yeşil doğa, sarı ise sıcaklık ve güneş. Belki de anlamları bu kadar açık olduğu için seçmedim bu renkleri. Biraz daha derin ve gizemli: Mavinin özgürlüğünden aldım, biraz da siyahın hüznünden çaldım. Karıştırıp buldum kendi rengimi LACİVERTİ. Boyadım hayata düşen gölgemi. Hiç düşündün mü senin rengin hangisi? En önemlisi özgürce çizmek ve boyamak resmini.

Handan Lafçı - İst.

www.leman.com.tr
LeMan, Öküz, L-Manyak, Git, Hat süreli yayınları artık bu adreste...
:) :) :) :) :)

Sayı: 65 / Ekim 1999
Sahibi: Şimera Basın Yayın Ltd.Şti. Adına Mehmet ÇAĞÇAĞ **Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Metin ÜSTÜNDAĞ
Yayın Koordinatörü: Hatice MERYEM **Haber Merkezi:** Ayhan BOZKURT, Oylum GÖLBAŞI **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Grafik Uygulama:** Mustafa DEVRİM, Mehmet MERT **Dizgi:** Cemal VANLI **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU **Müessese:** Ali YAVUZ
Halkla İlişkiler: Suzan ERBAŞ **Muhasebe:** Adnan YAMAN **Bina Görevlisi** Yasin ADIYEKE **Tel:** 292 95 65 (4 HAT) Dahili 117 / 121 **Fax:** 251 52 67 **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İstanbul **Basım:** Ilıcak Matbaası **Dağıtım:** Bir-Yay
Abonelik için **Tel: 0(212) 251 42 44**'den **Sevil ŞAPÇI** ya da **www.leman.com.tr** adresinden her türlü bilgiyi edinebilirsiniz. İsteklerinizi **0(212) 245 38 06** no'lu faksa iletebilirsiniz.
Öküz'de yayınlanan metin, öykü, yazı, şiir, espri ve karikatürlerin tüm yayın hakları patenti saklıdır. Şimera'dan yazılı izin alınmadan hiçbir yazılı baskı, görsel yayında ve internet ortamında kullanılamaz. Aksi halde dava konusu olacaktır.

Akşamsefası

Depremle Konuşmalar
2

Öküzün başındasın derler ya
Ey güzelim yeryüzü
Hangi öküzün bilemem

Doğunun aç köylerinde dolaşan o çulsuzun mu
Oğulla birlikte çifte koşulmuşun mu
Kocaman tarlayı süren incecik sarı yorgunun mu
Zengin sofralar için kanaraya çekilenin mi
"Elif'in Kağnısı"*nı sürükleyenin mi*
Hangi öküzün bilemem

Ey deprem
Ey depremdeki güzelim yeryüzü
Biliyorum daha iri
Daha daha iri
Bizim öküzün boynuzlarındasın

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA

Akşamsefası

Hayat Kafe - 17 Eylül 1999